

Departementschefens förslag

Tabell 3.

Avdelning	Kungl. biblioteket	Universitets- biblioteket i Uppsala	Universitets- biblioteket i Lund
Centrala administrationen	+ 1 bibl. Ae 21	of.	+ ½ bibl. Ae 21
Förvärvs (motsv.) avd.	+ 1 bibl. Ae 21	— 1 am. + 2 bibl.-ass.	+ 1½ bibl.-ass.
Katalogavdelningen	+ 1 bibl. Ae 21 + 2 bibl.-ass.	+ 1 bibl. Ae 21 + 1½ bibl.-ass. — 1 bibl.-bitr.	+ 1 bibl. Ae 21 — ½ am. + 2 bibl.-ass. — ½ bibl.-bitr.
Handskrifts- samt kart- och planschavdelningarna	+ 1 bibl.-bitr.	of.	+ 1 bibl. Ae 21 — ½ am. + 1½ bibl.-bitr.
Svenska tryckavdelningen	of.	— 2 bibl. Ae 21 — 1 am. + 1½ bibl.-bitr.	— 1 am. — 1 bibl.-bitr.
Låneexpeditionen	+ 2 exp.-bitr.	+ 1 bibl.-ass.	— 1 am. + 1 bibl.-ass. + 1 bibl.-bitr.
Bokvårds (motsv.) avd.	— 1 am. + 1 bibl.-ass.	— 1 bibl. Ae 21 + 1 bibl.-ass. + 1 kanslibitr. Ae 7	— ½ bibl. Ae 21 + 1 bibl.-ass. — ½ bibl.-bitr. + 1 kanslibitr. Ae 7
Centrala institutionstjänsten, medicinska biblioteket, kurslitteraturbiblioteket	—	+ 1 bibl. Ae 21 + 2 bibl.-ass. + 2 bibl.-bitr.	+ 2 bibl.-ass. + 3 bibl.-bitr.

min mening visat att man genom vissa förändringar av bibliotekens organisation kan med en förhållandevis måttlig personalökning åstadkomma den erforderliga förstärkningen av de ifrågavarande tre bibliotekens resurser. Efter en ingående prövning av föreliggande utredningar och förslag och med särskilt beaktande av det önskvärda i att de tre biblioteken tillförsäkras en så långt möjligt likvärdig personaluppsättning för den egentliga bibliotekstjänsten anser jag mig för egen del böra beträffande kungl. bibliotekets och universitetsbibliotekens biblioteksutbildade personal och kontorspersonal föreslå de ändringar, som framgår av *tabell 3*.

Detta förslag innebär sammanfattningsvis i fråga om kungl. biblioteket en ökning med 8 tjänstemän (+ 3 bibliotekarier, — 1 amanuens, + 3 biblioteksassistenter, + 1 biblioteksbiträde, + 2 expeditiionsbiträden), i fråga om

universitetsbiblioteket i Uppsala en ökning med 8 tjänstemän (— 1 bibliotekarie, — 2 amanuenser, + 7½ biblioteksassistenter, + 2½ biblioteksbiträden, + 1 kanslibitråde) och i fråga om universitetsbiblioteket i Lund en ökning med 11 tjänstemän (+ 2 bibliotekarier, — 3 amanuenser, + 7½ biblioteksassistenter, + 3½ biblioteksbiträden, + 1 kanslibitråde). Mitt förslag förutsätter, att de nuvarande medelsanvisningarna till extra arbetskraft m. m., vid kungl. biblioteket 41 500 kronor, vid biblioteket i Uppsala 20 000 kronor och vid biblioteket i Lund 70 000 kronor, bortfaller.

Lönegradsplaceringen för tjänsterna som biblioteksassistent och biblioteksbitråde samt frågan om kompetenskrav för dessa tjänster torde få prövas i annat sammanhang. Likaså torde Kungl. Maj:t få bestämma lönesättningen för de till inrättande föreslagna expeditionsbiträdestjänsterna vid kungl. biblioteket.

Härutöver vill jag föreslå följande. Vid kungl. biblioteket bör för vissa övergångsåtgärder i samband med omläggning av katalogväsendet få anställas två biblioteksbiträden i Ag 9. Vid biblioteket i Uppsala torde böra inrättas en tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 samt tre tjänster som ekonomibitråde i Ag 2/3. Till extra arbetskraft för avarbetning av vissa arbetsbalanser vid samma bibliotek torde böra beräknas 65 000 kronor per år under högst tre år. Vid biblioteket i Lund torde få anställas en nattvakt i Ae 7.

Nettokostnadsökningen för den av mig sålunda förordade personalförstärkningen kan beräknas till 122 000 kronor vid kungl. biblioteket, 180 000 kronor vid biblioteket i Uppsala och 100 000 kronor vid biblioteket i Lund. Genomförandet av personalförstärkningen torde böra uppdelas på två budgetår, varvid jag för nästa budgetår beräknar en ökad medelsanvisning av 70 000 kronor för kungl. biblioteket, 120 000 kronor för biblioteket i Uppsala och 50 000 kronor för biblioteket i Lund. Inom den ram som följer härav torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av vederbörande myndigheter få bestämma i vilken utsträckning de av mig förordade ändringarna i personalorganisationen bör vidtagas för nästa budgetår. Jag förutsätter därvid, att vid vardera av kungl. biblioteket och biblioteket i Lund kommer att tillsättas en bibliotekarietjänst i Ae 21, och förordar att härav påkallade ändringar i vederbörliga personalförteckningar vidtages.

Därutöver förordar jag, att en bokbindartjänst i Ag 8 vid kungl. biblioteket extra-ordinariesättes i Ae 8.

I fråga om den för universitetsbiblioteken för nästa budgetår erforderliga medelsanvisningen återkommer jag vid anmälan om universitetens avlöningsanslag.

För kungl. biblioteket räknar jag i övrigt icke med andra utgiftsökningar än sådana av automatisk natur.

Jag beräknar kungl. bibliotekets hela avlöningsanslag för nästa budgetår till 1 556 000 kronor. Detta innebär en anslagsökning med 97 000 kronor.

Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för kungl. biblioteket, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för kungl. biblioteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	482 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	866 000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	199 500
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	8 500
Summa kronor	1 556 000

c) till *Kungl. biblioteket*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 556 000 kronor.

[13] 10. Kungl. biblioteket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgifter
1957/58	192 300	303 737
1958/59 (statsliggaren s. 477)	255 500	
1959/60 (förslag)	420 200	

Riksbibliotekarien föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 449 100 kronor, på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 1 600)	+	1 300
2. Bränsle, lyse och vatten (nu 46 400)	+	28 600
3. Övriga expenser (nu 163 400)		
a) löpande utgifter (nu 108 400)	+	27 730
b) engångsutgifter	+	293 500
c) bortfall av engångsutgifter	—	55 000
4. Publikationstryck (nu 40 000)	+	153 000
	+	449 130

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

R e s e e r s ä t t n i n g a r. Av höjningen hänför sig 800 kronor till inrikes resor och 500 kronor till nordiska resor. För sistnämnda ändamål är för närvarande inga medel beräknade under anslagsposten.

Bränsle, lyse och vatten. Højningen motiveras med att kungl. biblioteket numera måste ensamt svara för uppvärmning, lyse, ventilation och därmed sammanhängande service i ett från byggnadsstyrelsen övertaget bergskyddsrum i två etager med en golvyta av cirka 500 kvadratmeter.

Övriga expenser. Löpande utgifter. På grund av prisstegring beräknas en højning med fem procent av den nuvarande medelsanvisningen till löpande utgifter, vilket gör 5 420 kronor. Antalet städerskor, nu sex, behöver ökas med en för att möjliggöra daglig städning av omkring 15 provisoriska tjänsterum med en sammanlagd golvyta av cirka 250 kvadratmeter. Kostnaden uppgår till 4 310 kronor. Till driftkostnader för en transportbil beräknas 6 000 kronor. För att ge kungl. biblioteket möjlighet att kostnadsfritt tillhandahålla de fyra stifts- och landsbiblioteken katalogkort från bibliografiska institutets centralkatalogisering av det svenska trycket begäres 3 000 kronor per bibliotek, alltså tillhopa 12 000 kronor. Alternativt begäres endast 3 000 kronor för biblioteket i Västerås.

Engångsutgifter. Till anskaffning av 4 000 stålkapslar för bibliotekets äldre bladkataloger tillstyrkte departementschefen i fjöl en medelsanvisning av 41 000 kronor, varav 21 000 kronor för innevarande budgetår. För att öka kapselreserven något föreslår riksbibliotekarien att anskaffningen utsträcker till 4 200 kapslar, vilket innebär att för nästa budgetår erfordras 23 000 kronor. Därest de under avlöningsanslaget föreslagna tjänsterna inrättas, erfordras cirka sex nya tjänsterum. Möbleringen av dessa beräknas kosta omkring 2 000 per rum. Med en marginal på 1 000 kronor erfordras alltså för möbelanskaffning 13 000 kronor. För de föreslagna tjänsterna och som ersättning för vissa nedslitna maskiner beräknas en anskaffning av tolv nya skrivmaskiner à 800 kronor per maskin, alltså sammanlagt 9 600 kronor. Vidare begär riksbibliotekarien för anskaffning av en transportbil 13 100 kronor, av evakueringshyllor 10 800 kronor och av verkskyddsutrustning 4 000 kronor. Till inredning och utrustning samt transportkostnader i samband med kungl. bibliotekets ombyggnad beräknas för nästa budgetår omkring 220 000 kronor.

P u b l i k a t i o n s t r y c k. För kungl. bibliotekets *årsredogörelse* beräknas 3 000 kronor.

Accessionskatalogen. Efter en ingående undersökning om katalogens anordning och innehåll har följande plan fastställts för katalogens utgivning. Det till stor del är från år oförändrade materialet av tidskrifter och serier utbrytes ur de årliga förteckningarna och förtecknas i en särskild, lämpligen vart femte år utkommande katalogvolym, accessionskatalogens periodicadel. Bokmaterialet redovisas i årliga katalogdelar; i motsats till den nuvarande systematiska anordningen göres förteckningen genomgående alfabetisk, till vilken fogas en systematiskt grupperad avdelning, eventuellt begränsad till humanistiska och samhällsvetenskapliga fack, där titlarna anges i korthet. I de årliga katalogerna skall även ingå periodica-supplement, d. v. s. förteckning över under senaste året nytillkomna tidskrifter och serier. Man avser vidare att ersätta de hittillsvarande tioårsregistren med kumulerade femårskataloger, vilka åstadkommes genom användande av trycksatsen av en femårsperiods fyra första årgångar och nysättning av det femte årets material. Omläggningen av accessionskatalogen innefattar också modernisering av katalogiseringsregler m. m., vissa rationaliseringar i redigeringsmetoder samt användande av ett större for-

mat och dubbelspaltigt tryck. De vidtagna åtgärderna syftar till att få accessionskatalogen publicerad med större snabbhet och att göra den till ett bättre hjälpmedel främst som lokaliseringsinstrument.

Beträffande tryckningskostnaderna för accessionskatalogen under en femårsperiod kommer dessa att gälla 1) fyra årliga kataloger innehållande en alfabetisk förteckning över böcker jämte systematisk index och periodicasupplement, 2) en kumulerad alfabetisk katalog för hela perioden, 3) en systematisk index för det femte förvärvsåret, 4) en katalog över periodica. På grundval av erhållen tryckerioffert, granskad och godkänd av statskontorets tryckeriintendent, och under antagande av oförändrade priser och samma årliga omfång som materialet för 1956 års del, har en principkalkyl kunnat uppgöras. De där upptagna kostnaderna för »korrektur m. m.» innefattar extra korrekturavdrag för de största i katalogen deltagande biblioteken (nära 4 000 kronor per år), beräknad kostnad för korrigering mot manuskript, vilken korrigering med hänsyn till materialets beskaffenhet och det stora antalet deltagande bibliotek, som måste beredas tillfälle till korrekturläsning och viss textkomplettering på korrekturstadiet, oundvikligen måste bli relativt betydande. Kostnaden för periodica-delen är ytterst preliminär, då det ej ännu varit möjligt att mera exakt beräkna omfång eller arrangemang (delens utarbetande torde ej bli aktuellt förrän tidigast 1961). För de årliga volymerna har beräknats en upplaga av 1 000 exemplar, för 5-årsvolymerna 1 500 exemplar.

Principkalkyl.

	Antal ark	Ark pris	Sättning och tryckning enligt offert	Korrektur m. m.	Summa
1 årlig volym	40 (alf. 27 syst. 13 ark)	1 430	57 200	17 000	74 200
4 årliga volymer					296 800
Syst. index för 5:e året	13	1 430	18 590	3 000	21 590
5-årsvolym (alf.)	120	1 215	145 800	15 000	160 800
5-årsvolym (periodica)	25	1 475	36 875	24 000	60 875
					540 065

Principkalkylen har intresse bland annat därigenom att den möjliggör en jämförelse med vad framställningen av accessionskatalogen enligt det äldre systemet skulle ha betingat. Denna senare kostnad har på grundval av 1956 års materialomfång beräknats till cirka 575 000 kronor för en femårsperiod (5 årliga volymer à 85 000, halv kostnad för 10-årsregister 150 000 kronor).

När det gäller att för budgetåret 1959/60 beräkna erforderligt anslag för accessionskatalogens tryckning gör flera faktorer att principkalkylen ej utan vidare kan användas. För det första visar all erfarenhet att katalogmaterialets titelantal är underkastat en successiv tillväxt. Denna uppgick under 1950-talet i genomsnitt till 7 procent per år och en preliminär granskning av det till redaktionen inkomna materialet för 1957 visar en ökning av ungefär denna storleksordning i förhållande till 1956.

Arbetet med redigering av den första årgången (1956) enligt det nya katalogsystemet, vilket på grund av eftersläpningen med arbetet på årgången 1954/55 kunde börja först under hösten 1957, har helt naturligt inneburit särskilda mödor, där man haft att taga ställning till åtskilliga principiella frågor och delvis experimentera sig fram till den bästa lösningen. Detta har bland annat medfört att man för att vinna tid beslutat sammanslå den systematiska avdelningen för 1956 med motsvarande för 1957. Härigenom kommer givetvis 1957 års systematiska avdelning att fördubblas till sitt omfång och medföra motsvarande kostnadsökning. Det bör här nämnas att tryckanslaget för 1958/59, för kungl. bibliotekets samtliga tryckbehov uppgående till 40 000 kronor, i sin helhet kommer att åtgå och att ett överskridande härav med 33 000 kronor i och för sig vore påkallat. Då något dylikt överskridande icke kan påräknas, anhåller riksbibliotekarien, att detta belopp anvisas för nästa budgetår. För tryckning av accessionskatalogen 1957, för vilken kostnaden kommer att förfalla till betalning under budgetåret 1959/60 beräknas kostnaden sålunda:

Alfabetisk del (29 ark à 1 430)	41 470
Systematisk del (27 ark à 1 430)	38 610
Korrektur m. m.	20 000
Summa kronor	100 080
eller i avrundat belopp	100 000

Accessionskatalogens 10-årsregister 1946—1955. Under budgetåret 1957/58 fullbordades tryckningen av accessionskatalogens tioårsregister 1936—1945. Under slutet av nämnda budgetår igångsattes planenligt förberedelser för ett tioårsregister 1946—1955, vilket i enlighet med den i det föregående refererade omläggningen av accessionskatalogens utgivning kommer att bli det sista av detta slag. Arbetet är synnerligen omfattande och tidsödande, och tryckningen beräknas kunna igångsättas i slutet av 1959 samt huvudsakligen falla under åren 1960 och 1961. Kostnaden för denna har på grundval av lägsta erhållna offert, vilken granskats och godkänts av statskontorets tryckeriintendent, beräknats sålunda:

150 ark à 1 124 kronor	168 600
Omslag, korrigering m. m.	15 000
Summa kronor	183 600

Riksbibliotekarien anser, att detta belopp kan fördelas på tre på varandra följande budgetår. För budgetåret 1959/60 äskas 57 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till publikationstryck uppgår alltså för nästa budgetår till (3 000 + 33 000 + 100 000 + + 57 000 =) 193 000 kronor.

Statskontoret tillstyrker en höjning av anslagsposten till reseersättningar med 100 kronor, varvid ämbetsverket förutsätter att någon särskild medelsanvisning till nordiska resor ej upptages i omkostnadsstaten. Den begärda ökningen under bränsleposten har icke givit statskontoret anledning till erinran. I fråga om övriga expenser tillstyrker statskontoret allenast anvisande av 4 310 kronor till ytterligare en städerska och 23 000 kronor till anskaffning av katalogkapslar. Kostnaderna för verkskyddsmateriel bör enligt ämbetsverkets mening bestridas från elfte huvudtitelns reservations-

anslag till inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m.m. (XI E 17). Till frågan om den medelsanvisning, som har samband med bibliotekets ombyggnad, har statskontoret icke kunnat ta ställning, då fullständig utredning vid yttrandets avgivande icke varit tillgänglig. Det under anslagsposten till publikationstryck anmälda medelsbehovet har icke givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen. Anslagsposten till reseersättningar torde böra höjas med 400 kronor. Därvid beräknar jag icke under posten någon medelsanvisning till nordiska resor.

I enlighet med riksbibliotekariens förslag tillstyrker jag en uppräknings av delposten till bränsle, lyse och vatten med 28 600 kronor.

På grund av prisstegringar och för anställande av ytterligare en städerska torde under delposten till övriga expenser böra beräknas en höjning med tillhoppa 9 700 kronor. Vidare bör under delposten anvisas 23 000 kronor till fortsatt anskaffning av katalogkapslar av stål och 5 000 kronor till anskaffning av möbler. Med hänsyn till vad jag nu förordat och till att för innevarande budgetår anvisade engångsbelopp å sammanlagt 55 000 kronor bortfaller, bör delposten till övriga expenser minskas med 17 300 kronor.

Vad riksbibliotekarien anfört och föreslagit i fråga om anslagsposten till publikationstryck ger mig icke anledning till erinran. Anslagsposten bör alltså höjas med 153 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör hela omkostnadsanslaget för nästa budgetår höjas med 164 700 kronor till 420 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. biblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 420 200 kronor.

[14] 11. Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	445 000	444 999
1958/59 (statsliggaren s. 478)	420 000	
1959/60 (förslag)	440 000	

Riksbibliotekarien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 95 000 kronor. Därvid understryker riksbibliotekarien vikten av att anslaget kraftigt uppräknas, så att icke kungl. biblioteket genom en förnyad eftersläpning av inköpsverksamheten i framtiden först sätts ur stånd att fullgöra sina grundläggande uppgifter och senare tvingas till nya och för statsverket oekonomiska kompletteringsaktioner. Anslaget bör enligt riksbibliotekariens mening utgå med ungefär samma belopp som universitetsbibliotekens motsvarande anslag.

Statskontoret föreslår oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag anser mig för nästa budgetår kunna tillstyrka en höjning av förevarande anslag med 20 000 kronor till 440 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 440 000 kronor.

[15] **12. Stifts- och landsbiblioteken: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	306 000	316 482
1958/59 (statsliggaren s. 478)	341 000	
1959/60 (förslag)	350 000	

Landsbiblioteksorganisationen avser att på grundval av de större stifts- och läroverksbiblioteken skapa en biblioteksform, som skall utgöra en förbindelselänk mellan folkbiblioteken och de stora vetenskapliga biblioteken, bland annat genom att tjänstgöra som central för övriga inom respektive län belägna bibliotek. Genom särskilda riksdagsbeslut har fyra sådana bibliotek tillkommit, nämligen år 1926 i Linköping, år 1937 i Skara, år 1952 i Västerås och år 1953 i Växjö. Med landsbiblioteken i stort sett analoga uppgifter har centralbiblioteken, vilka upprättats i enlighet med föreskrifterna i kungörelsen den 24 januari 1930 (nr 15) angående understödjande av folkbiblioteksväsendet (numera i hithörande delar ersatt av kungörelsen 1955: 540). Centralbiblioteken, vilka ej får inrättas i län, där landsbibliotek finns, skiljer sig från dessa bibliotek däri, att de är kommunala institutioner, som i egenskap av lånecentral inom länet erhåller statsunderstöd. Enligt den plan, som låg till grund för förstnämnda kungörelse, skulle i varje län upprättas ett landsbibliotek eller ett centralbibliotek. Genom inrättandet av biblioteket i Växjö har denna plan blivit fullföljd.

För nästa budgetår hemställer styrelsen för biblioteket i *Linköping* om anvisande av 4 000 kronor till en arvodesbefattning för kamerala göromål samt om uppflyttning av expeditionsvaktstjänsten från Ao 7 till Ao 8. Styrelsen för biblioteket i *Västerås* föreslår inrättande av en biblioteksbiträdestjänst i Ae 9 eller Ag 9 och en kontoristtjänst i Ae 9 samt uppflyttning av landsbibliotekarietjänsten från Ao 24 till Ao 26 och av expeditionsvaktstjänsten från Ao 7 till Ao 8. Å andra sidan räknar styrelsen med bortfall av den nuvarande medelsanvisningen, 5 000 kronor, till extra arbetskraft. Styrelsen för biblioteket i *Växjö* hemställer om uppflyttning av landsbibliotekarietjänsten från Ao 24 till Ao 26 och av expeditionsvaktstjänsten från Ao 7 till Ao 8. Vidare begär sistnämnda styrelse anvisande av 3 000 kronor till extra arbetskraft för kameralt arbete samt höjning med 5 000 kronor av den nuvarande medelsanvisningen för katalogiseringsarbeten, 5 000 kronor. I övrigt ifrågasättes från biblioteksstyrelsernas sida inga andra utgiftsökningar än sådana av automatisk karaktär.

Departementschefen. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, att tjänsten som landsbibliotekarie vid stifts- och landsbiblioteket i Västerås uppflyttas från Ao 24 till Ao 26. I övrigt anser jag mig beträffande detta anslag icke kunna tillstyrka andra utgiftsökningar än sådana av automatisk natur.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 350 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 9 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för stifts- och landsbiblioteken, som föranleds av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för stifts- och landsbiblioteken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	140 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	159 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	48 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 000
Summa kronor	350 000

c) till *Stifts- och landsbiblioteken*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

[16] 13. Stifts- och landsbiblioteken: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	10 000	9 178
1958/59 (statsliggaren s. 479)	11 000	
1959/60 (förslag)	11 000	

I fråga om anslagsmedlen till expenser (nu 2 550 kronor per bibliotek) föreslås av biblioteksstyrelserna i *Linköping* och *Skara* höjning med 450 kronor för vardera biblioteket samt av biblioteksstyrelserna i *Västerås* och *Växjö* höjning med 1 450 kronor för vardera biblioteket.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 11 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stifts- och landsbiblioteken: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 kronor.

[17] **14. Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	66 700	62 689
1958/59 (statsliggaren s. 479)	71 700	
1959/60 (förslag)	76 700	

I fråga om detta reservationsanslag hemställer *biblioteksstyrelserna* om höjningar med tillhopa 41 300 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

Bokinköp och bokbindning

Linköping (nu 17 700)	+ 7 300
Skara (nu 14 500)	+ 5 500
Västerås (nu 13 250)	+ 11 750
Växjö (nu 13 250)	+ 11 750

Konserveringsarbeten

Skara (nu 1 500)	+ 500
Västerås (nu 2 750)	+ 2 250
Växjö (nu 2 750)	+ 2 250
	+ 41 300

Vidare hemställer *riksbibliotekarien* om oförändrad medelsanvisning, 4 000 kronor, till fortsatta konserveringsarbeten vid stifts- och läroverksbiblioteket samt domkyrkobiblioteket i Strängnäs (jfr 1957 års åttonde huvudtitel, p. 16).

Departementschefen. Jag anser mig kunna tillstyrka en höjning av förevarande reservationsanslag med 5 000 kronor till 76 700 kronor. Anslaget torde liksom hittills bära fördelas av Kungl. Maj:t. För att därvid de angelägnaste önskemålen skall kunna i möjligaste mån tillgodoses, torde förslag till fördelningen bära avgivas av riksbibliotekarien efter hörande av vederbörande biblioteksstyrelser. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 76 700 kronor.

[18] 15. Nationalmuseet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	883 000	1 002 675
1958/59 (statsliggaren s. 479)	1 044 000	
1959/60 (förslag)	1 132 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *museichefen* dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels ock framlagt följande förslag.

1. Samordnande av nationalmuseets ostasiatiska samlingar med ostasiatiska arkeologiska samlingarna med följande gemensamma personal, nämligen en förste intendent i Ao 26, en halvtidstjänstgörande amanuens, en kontorist i Ae 9, en institutionsvaktmästare i Ao 8 och ett museibiträde i Ae 7.
2. Uppdelning av den nuvarande avdelningen för slottssamlingar och utom museet deponerade konstverk på två fristående avdelningar och i samband därmed förändring av en tjänst som intendent i Ae 23 till tjänst som förste intendent i Ao 26.
3. Förändring av en halvtidstjänst som kanslibiträde i Ae 7 vid avdelningen för modernt måleri och modern skulptur till heltidstjänst som kontorist i Ae 9.
4. Förändring av en halvtidstjänst som kanslibiträde i Ae 7 vid konsthantverksavdelningen till heltidstjänst.
5. Inrättande av två museivaktstjänster i Ae 7.
6. Inrättande av en tjänst som fotografibiträde i Ae 7.

Av museichefens framställning inhämtas bland annat följande.

1. Samordnande av nationalmuseets ostasiatiska samlingar med ostasiatiska arkeologiska samlingarna. För museets del har denna fråga numera fått ytterligare aktualitet i och med att lotterimedel ställts till förfogande för påbörjande av en ombyggnad av den nuvarande museibyggnaden på Blasieholmen. Ett led i planerna på åstadkommande av förbättrade lokalförhållanden för statens konstsamlingar utgör nämligen utflyttandet av vissa delar av samlingarna ur den hittillsvarande byggnaden. Sedan det moderna museet på Skeppsholmen kommit till stånd, är det nu närmast aktuellt att utanför den gamla museibyggnaden åstadkomma nya lokaler för nationalmusei ostasiatiska samlingar.

För de under vitterhetsakademien lydande ostasiatiska arkeologiska samlingarna, vilka i främsta hand kommer i fråga vid en eventuell samordning av olika ostasiatiska samlingar i Stockholm, är organisationsfrågan aktuell på grund av hittillsvarande chefens förestående avgång och i 1958 års statsverksproposition har också förutsatts, att förslag i organisationsfrågan skulle framläggas senast i akademiens anslagsäskanden för nästkommande budgetår.

I det betänkande, som avgivits i bland annat denna fråga — Betänkande angående sammanförande och omorganisation av i Stockholm befintliga

arkeologiska samlingar från Medelhavsländerna, Främre Orienten och Ostasien (SOU 1951: 55) — föreslogs, att nationalmusei samlingar av äldre ostasiatisk konst skulle sammanföras med ostasiatiska arkeologiska samlingarna till en enhet. För nationalmuseum står det klart, att ett förverkligande av denna tanke skulle tillföra svenskt museiväsen ett stort och för framtiden bestående värde. Utställda i ett sammanhang skulle nämligen de båda samlingarna på ett helt annat sätt än nu förmedla kännedomen om den ostasiatiska kulturen. Internationellt sett skulle de tillsammans komma att utgöra en stor sevärdhet. Det torde emellertid i dagens statsfinansiella läge icke vara realistiskt att överhuvud taget räkna med ett sammanförande av de båda samlingarna annat än i den mån detta i vad gäller löpande utgifter kan ske i huvudsak inom den ekonomiska ram som nuvarande organisation anger och i vad gäller lokalfrågan utan att kapitalbudgeten behöver belastas med investeringsanslag för ny- eller ombyggnadsändamål.

Vad angår lokalfrågan — som icke torde kunna lösas inom nu disponibla byggnader — har nyligen framförts ett uppslag, som synes böra allvarligt övervägas. På uppdrag av Kungl. Maj:t har nämligen byggnadsstyrelsen och nationalmuseum gemensamt verkställt en utredning angående statens konstsamlingars lokalproblem och därmed sammanhängande organisatoriska frågor. I denna utredning, som i korthet går ut på att nationalmusei utrymmesproblem skall få sin lösning dels genom ombyggnads- och ändringsarbeten inom den nuvarande museibyggnaden, dels genom ianspråktagande av delar av det s. k. tyghuset på Skeppsholmen, har ifrågasatts, att inom sistnämnda byggnad skulle inrymmas förutom nationalmusei ostasiatiska samlingar även ostasiatiska arkeologiska samlingarna och dessutom vissa donationer ur privatsamlingar, som ställts i utsikt under förutsättning att tillräckliga utrymmen för ostasiatisk konst kan ställas till förfogande på Skeppsholmen. Vid preliminära undersökningar har det enligt utredningen visat sig, att möjlighet förefinnes att för musealt bruk disponera delar av tyghuset, när detta blir friställt genom flottans avflyttning från Skeppsholmen. De ekonomiska förutsättningarna för utnyttjande av tyghuset för museala ändamål torde kunna åstadkommas genom det särskilda lotteriet till förmån för teater och konst.

Det ifrågasatta överförandet till samma lokal av olika statliga ostasiatiska samlingar skulle med minsta organisatoriska ingrepp kunna ges den formen, att dessa samlingar av respektive institution deponerades i Skeppsholmslokalen. Den direkta ledningen av de sammanförda samlingarna synes då böra anföras åt *en* befattningshavare, lämpligen med ställning som förste intendent i lönegraden Ao 26. Därutöver erfordras i första hand en halvtidstjänst som amanuens. Innehavarna av dessa båda befattningar (en heltids- och en halvtidsanställd) kommer att motsvara nuvarande föreståndare för ostasiatiska arkeologiska samlingarna (heltidsanställd) och intendent vid nationalmusei ostasiatiska samlingar (halvtidstjänstgörande). Vad angår personal i övrigt må erinras om att de ostasiatiska arkeologiska samlingarna disponerar en kontorist, en institutionsvaktmästare och ett museibiträde. Vad nationalmuseum beträffar finnes — bortsett från innehavaren av nyssnämnda halva intendentstjänst — icke någon personal särskilt avdelad för de ostasiatiska samlingarna, utan dessa samlingars personalbehov tillgodoses inom ramen för museets personalstat överhuvud taget. De båda samlingarnas deponerande på Skeppsholmen behöver icke i och för sig medföra någon ändring härvidlag. Tvärtom inbjuder närheten till nationalmuseum på Bla-

sieholmen med dess större resurser i olika hänseenden, särskilt ifråga om personal, till en för de mindre samlingarna förmånlig samdrift. Det må vara nog att peka exempelvis på möjligheten att tillfälligt omdisponera personalen och att utnyttja nationalmusei hantverkare och specialister i övrigt av olika slag.

Därest samlingar med olika huvudmän sammanföres till en lokal, torde det vara lämpligt, att frågor som berör själva samlingarna, i den mån de icke faller inom förste intendentens kompetensområde, handlägges av ett gemensamt organ. Detta organ bör kunna ges formen av en nämnd — ostasiatiska samlingarnas nämnd — bestående av riksantikvariern, överintendenten vid nationalmuseum samt en av Kungl. Maj:t förordnad ordförande. I nämnden bör förste intendenten vid samlingarna vara föredragande med rätt att få avvikande mening antecknad i nämndens protokoll. Nämnden bör övertaga den beslutanderätt beträffande de deponerade samlingarna, som eljest må tillkomma riksantikvariern (vitterhetsakademiens förvaltningsutskott) respektive överintendenten.

Nationalmuseum föreslår, att den förut skisserade samordningen av de båda samlingarna — utom i lokalhänseende — genomföres från och med den 1 juli 1959. Denna samordning kommer i budgethänseende såväl som administrativt-tekniskt i övrigt att få vissa konsekvenser. Det synes nämligen av praktiska skäl icke kunna ifrågakomma annat än att den personal, som är knuten till de förenade samlingarna, ur redovisningssynpunkt ifråga om avlöning, sjukvård, semester m. m. helt och hållet hänföres antingen till riksantikvarieämbetet eller till nationalmuseum. Den samdrift ifråga om personal, verkstäder o. s. v. som förutsatts med nationalmuseum — liksom redan tyghusets läge intill nationalmuseum och moderna museet — gör det i förevarande läge naturligtast med en administrativ anknytning till nationalmuseum. Museet föreslår att så blir fallet.

De anslagsmedel, som erfordras för de båda samlingarna, torde från och med nästa budgetår böra anvisas under de olika riksstatsanslag, som utgår till nationalmuseum. Vid fastställandet av avlöningsstater och omkostnadsstater för budgetåret 1959/60 för nationalmuseum torde de medel, som beräknats för de förenade ostasiatiska samlingarna icke behöva redovisas för sig utom i vad gäller den nuvarande delposten till lyse och vatten vid de ostasiatiska arkeologiska samlingarna, vilken så länge dessa samlingar alltjämt förvaras i nuvarande lokaler bör bokföras för sig och tillhandahållas vederbörande vid vitterhetsakademien.

Under förutsättning av bifall till det förut framlagda förslaget om samordnande av nationalmusei ostasiatiska samlingar med ostasiatiska arkeologiska samlingarna föreslår nationalmuseum, att den nuvarande intendentstjänsten i Ae 21, vars innehavare fullgör halva sin tjänstgöring vid konsthantverksavdelningen och halva som föreståndare för ostasiatiska samlingarna, utbytes mot en tjänst som amanuens i den reglerade befordringsgången. För konsthantverksavdelningen innebär detta givetvis en försvagning — en halv intendentstjänst utbytes mot en halv amanuensstjänst — men museet har ansett sig böra acceptera detta, eftersom det väl knappast torde kunna anses lämpligt att i personalförteckningen redovisa en halvtidstjänst, medan det å andra sidan — med hänsyn till meddelade besparingsdirektiv — ansetts icke böra ifrågakomma att på denna punkt begära någon personalförstärkning, hur välbehövlig denna än skulle vara. Det må för övrigt också påpekas, att utbrytandet ur avdelningen för måleri och

skulptur av de ostasiatiska samlingarna innebär en försvagning i personalhänseende även för nämnda avdelning, eftersom den halva intendentstjänsten vid de ostasiatiska samlingarna i nödfall kunnat utnyttjas även för arbetsuppgifter inom avdelningen i övrigt.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår beträffande ostasiatiska arkeologiska samlingarna erinrat om att Kungl. Maj:t genom beslut den 16 maj 1958 beviljat chefen för samlingarna professorn B. Karlgren avsked med utgången av juni 1958 samt förordnat honom att mot särskilt arvode kvarstå som föreståndare för samlingarna intill utgången av juni 1959. Såsom förutsatts i 1958 års åttonde huvudtitel, p. 60, har akademien tagit upp frågan om samlingarnas framtida organisation. Därvid har akademien framlagt i princip samma förslag som chefen för nationalmuseum om ett sammanförande av nationalmusei ostasiatiska samlingar och ostasiatiska arkeologiska samlingarna. I det följande kommer därför akademiens synpunkter att återges allenast i den mån de avviker från eller kompletterar nationalmuseichefens.

Akademien framhåller, att internationellt sett skulle de båda samlingarna tillsammans komma att utgöra icke blott en stor sevärdhet utan även och framför allt en betydande studie- och forskningscentral. Möjligheten för de sammanförda samlingarna att erhålla nyinredda ändamålsenliga lokaler på Skeppsholmen synes akademien så värdefull, att man vid lösandet av den genom professor Karlgrens avgång aktualiserade organisationsfrågan bör taga sikte på en framtida överflyttning till Skeppsholmen. Akademien förutsätter, att de olika samlingar, som deponeras i Skeppsholmslokalen, kommer att särhållas i inventeringshänseende. Vidare understryker akademien angelägenheten av att den nya institutionen tillförsäkras nödig självständighet och anför därvid följande.

Då samlingar av rätt väsentligt olika slag, dels ett mycket omfattande rent arkeologiskt material (utan konstvärde), dels ett rätt betydande konsthistoriskt material (utan arkeologiskt värde) sammanföres i en gemensam lokal och under en gemensam föreståndare, är det angeläget, att den sålunda från de ursprungliga ostasiatiska samlingarna till en större museal enhet utvidgade institutionen tillförsäkras nödig självständighet. Det vore olyckligt att inordna den som en underavdelning vare sig under historiska museet eller under nationalmuseum. I det förra fallet kunde de konsthistoriska intressena ej anses tillräckligt säkerställda, i det senare icke de arkeologiska. Det är sålunda nödvändigt, att den nye museiföreståndaren får en självständigare ställning än en avdelningsföreståndares vid ett av de större museerna. Men å andra sidan måste givetvis såväl akademien som nationalmuseum tillförsäkras effektiv kontroll över och ett avgörande inflytande på den utvidgade institutionens skötsel. Denna bör därför ställas under en styrelse, bestående exempelvis av riksantikvarien, nationalmuseichefen och en av Kungl. Maj:t utsedd ordförande, en styrelse, vari museiföreståndaren bör vara föredragande och sekreterare men ej röstberättigad. Denna styrelse bör ha full befogenhet att, efter förslag av museiföreståndaren, fatta

alla för museets skötsel och verksamhet nödiga beslut, i det sålunda akademien å ena sidan, nationalmuseum å den andra anförtror sin bestämmanderätt över sina deponerade samlingar åt sagda styrelse. Akademien finner denna anordning vara en nödvändig förutsättning för deponerandet av sagda samlingar.

Ledningen av de sammanförda samlingarna bör enligt akademien anföras åt en museiföreståndare i Ae 26. Till hans avlönande skulle disponeras den halva intendentslön (Ae 21) som nu uppbäres av föreståndaren för nationalmuseets ostasiatiska samlingar samt det arvode (17 000 kronor) som nu uppbäres av föreståndaren för ostasiatiska arkeologiska samlingarna. Personalen i övrigt borde bestå av den nuvarande personalen vid ostasiatiska arkeologiska samlingarna, nämligen en kontorist i Ae 9, en institutionsvaktmästare i Ao 8 och ett museibitråde i Ae 7. Nationalmuseets kontribution kunde lämpligen få den friare formen av tillfällig extra hjälp med vaktmästare, hantverkare o. s. v., en anordning, vartill de nya lokalernas närhet till nationalmuseum kunde sägas inbjudas.

I fråga om de administrativa konsekvenserna av den sålunda skisserade ordningen anför akademien:

Det synes av praktiska skäl icke kunna ifrågakomma annat än att den personal, som är knuten till de förenade samlingarna, ur redovisningssynpunkt ifråga om avlöning, sjukvård, semester m. m. helt och hållet hänföres antingen till riksantikvarieämbetet eller till nationalmuseum. Detsamma gäller självfallet i fråga om medelsförvaltningen i dess helhet. För det förra alternativet talar att ingen ändring i så fall behöver göras i nuvarande ordning. För det senare talar de blivande nya lokalernas närhet till nationalmuseum och den handräckning i fria former i personalavseende från nationalmusei sida, som förutsatts komma till stånd. Därest statsmakterna skulle besluta sig för det senare alternativet, är det av vikt, att de nuvarande innehavarna av ostasiatiska samlingarnas tjänster som kontorist, museibitråde och institutionsvaktmästare vid ett eventuellt överflyttande från akademiens till nationalmusei stat utan ansökan blir innehavare av exakt samma slags tjänster som de nu innehar.

Statskontoret har anfört:

Föreliggande förslag om samordnande av nationalmuseets ostasiatiska samlingar med ostasiatiska arkeologiska samlingarna under ledning av en museiföreståndare har i princip icke givit statskontoret anledning till erinran. Ämbetsverket förutsätter dock, att nationalmuseets avlöningsanslag för budgetåret 1959/60 minskas med belopp motsvarande hälften av avlöningskostnaderna för den intendent i 21 lönegraden, som för närvarande är föreståndare för museets ostasiatiska avdelning.

Beträffande löneställningen för föreståndaren må erinras, att befattningen som museiföreståndare vid medelhavsmuseet även efter den av 1958 års sommarriksdag beslutade tjänsteförteckningsrevisionen av vissa tjänster vid bland annat riksantikvarieämbetet och nationalmuseum är placerad i 24 lönegraden. Statskontoret kan icke finna anledning föreligga, att föreståndaren för de ostasiatiska samlingarna skulle erhålla högre löneställning än nyssnämnde befattningshavare. Tjänsten bör således uppföras i lönegraden Ae 24.

Vad slutligen angår frågan om de ostasiatiska samlingarnas medelsförvaltning och redovisning vill det synas statskontoret, som om övervägande skäl talar för att samlingarna i administrativt-tekniskt hänseende knytes till nationalmuseum. Det kan därför övervägas, huruvida särskilda anslag bör uppföras i riksstaten för samlingarna.

Departementschefen. Såsom av det föregående framgår är det huvudsakligen spörsmålet om föreståndarskapet för ostasiatiska arkeologiska samlingarna som aktualiserat frågan om ett sammanförande av dessa samlingar och nationalmuseets ostasiatiska samlingar.

Då ett sammanförande av ifrågavarande samlingar till en enhet torde komma att tillföra svenskt museiväsen ett stort och för framtiden bestående värde och då lämpliga lokaler för ändamålet synes kunna anordnas å Skeppsholmen inom en ej alltför avlägsen framtid, anser jag mig i princip böra tillstyrka akademiens och museichefens förslag härutinnan.

I avvaktan på lokalfrågans lösning bör samlingarna tills vidare kvarbliva i sina nuvarande lokaler. Överförandet i sinom tid till nya lokaler torde lämpligen böra givas den formen, att akademien och museet i de nya lokalerna deponerar sina respektive samlingar, vilka dock bör särhållas i inventeringshänseende.

Samlingarna bör ställas under inseeende av en särskild nämnd — ostasiatiska samlingarnas nämnd — bestående av riksantikvarien, chefen för nationalmuseum och en av Kungl. Maj:t förordnad ordförande. Nämnden förutsättes komma att övertaga den beslutanderätt beträffande samlingarna, som eljest må tillkomma akademien (riksantikvarien) respektive chefen för nationalmuseum.

Under nämnden bör ledningen av samlingarna utövas av en förste intendent, placerad i Ao 26. Den för samlingarna i övrigt erforderliga personalen beräknar jag till en amanuens i befordringsgången med halvtidstjänstgöring, en kontorist i Ae 9, en institutionsvaktmästare i Ao 8 och ett museibiträde i Ae 7.

Den av mig sålunda förordade samordningen av samlingarna torde — utom i lokalhänseende — böra genomföras från och med nästa budgetår.

Jag anser att övervägande — framför allt praktiska — skäl talar för att personalen vid de sammanförda samlingarna administrativt anknytes till nationalmuseum liksom att all medelsanvisning till samlingarna sker över nationalmuseets riksstatsanslag. De nuvarande anslagen till ostasiatiska arkeologiska samlingarnas avlöningar och omkostnader bör alltså från och med nästa budgetår indragas.

Vid bifall till samordningsförslaget bör den nuvarande intendentstjänsten i Ae 21, vars innehavare fullgör sin tjänstgöring till hälften som föreståndare för museets ostasiatiska samlingar och till hälften vid konsthantverksavdelningen, utbytas mot en amanuensjänst i befordringsgången.

I likhet med akademien förutsätter jag, att de nuvarande innehavarna av ostasiatiska arkeologiska samlingarnas tjänster som kontorist, institutionsvaktmästare och museibiträde vid överflyttning till nationalmuseets stat utan ansökan blir innehavare av samma slags tjänster som de nu innehar.

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag inga andra ändringar beträffande detta anslag än sådana, som beror på automatiska utgiftsökningar. Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 132 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 88 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna den samordning av nationalmuseets ostasiatiska samlingar och ostasiatiska arkeologiska samlingarna, som jag i det föregående förordat;
- b) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nationalmuseet, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;
- c) godkänna följande avlöningsstat för nationalmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	447 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	518 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	154 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	7 300
Summa kronor	1 132 000

- d) till *Nationalmuseet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 132 000 kronor.

[19] 16. Nationalmuseet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	168 800	222 271
1958/59 (statsliggaren s. 480)	144 500	
1959/60 (förslag)	173 500	

Museichefen föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 46 400 kronor enligt följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 6 500)	+	1 000
2. Övriga expenser (nu 85 000)	+	38 400
3. Publikationstryck (nu 0)	+	5 000
4. Föreläsningsverksamhet (nu 0)	+	2 000
	+	46 400

Av museichefens framställning inhämtas bland annat följande.

Reseersättningar. En förutsättning för att verksamheten vid vandringsutställningar och även tillfälliga utställningar av annan art skall kunna erhålla en något så när tillfredsställande omfattning är, att anslagsmedlen till reseersättningar ej är för knappt tilltagna. Härtill kommer de höjda biljettpiserna å järnvägarna.

Övriga expenser. Av den begärda höjningen avser 8 300 kronor renhållning och städning, 500 kronor skrivmateriel m. m., 1 600 kronor telegram, telefon m. m., 16 200 kronor nyanskaffning av utrustning för tavelkonserveringsateljén, 10 000 kronor anskaffning av hopfällbara montrar till vandringsutställningar och tillfälliga utställningar samt 1 800 kronor nattbevakning.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien räknar med oförändrad medelsanvisning, 7 000 kronor, till ostasiatiska arkeologiska samlingarnas omkostnader.

Departementschefen. Anslagsposten till reseersättningar torde böra uppräknas med av museichefen föreslaget belopp, 1 000 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser tillstyrker jag en höjning med 21 000 kronor, varav 16 200 kronor såsom engångsbelopp till nyanskaffning av utrustning för tavelkonserveringsateljén.

Vid bifall till mitt under nationalmuseets avlöningsanslag framförda förslag angående samordnande av nationalmuseets ostasiatiska samlingar med ostasiatiska arkeologiska samlingarna torde den nuvarande medelsanvisningen, 7 000 kronor, under ostasiatiska arkeologiska samlingarnas omkostnadsanslag böra överföras till nationalmuseets omkostnadsanslag.

Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring beträffande sistnämnda anslag, torde detta för nästa budgetår böra höjas med 29 000 kronor till 173 500 kronor. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Nationalmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 173 500 kronor.

[20] **17. Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	142 000	154 849
1958/59 (statsliggaren s. 481)	142 000	
1959/60 (förslag)	142 000	

Museichefen hemställer för nästa budgetår om en höjning av detta reservationsanslag med sammanlagt 50 000 kronor. Av höjningen hänför sig 20 000 kronor till de anslagsposter, som avser underhåll och ökande av samlingarna, och 30 000 kronor anslagsposten till inköp av konst för deposition.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna förorda någon ökad medelsanvisning under ifrågavarande anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 142 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 142 000 kronor.

[21] **18. Livrustkammaren: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	225 000	251 939
1958/59 (statsliggaren s. 481)	256 000	
1959/60 (förslag)	263 500	

Föreståndaren för livrustkammaren föreslår, med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 28 000 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

1. Förändring av tjänsten som biblioteksassistent i Ae 10 till tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 13.
2. Uppflyttning av äldfrutjänsten från Ao 9 till Ao 10.
3. Inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ae 7.
4. Inrättande av en museivaktstjänst i Ag 7.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka andra utgiftsökningar än sådana av automatisk karaktär. Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 263 500 kronor. Detta innebär en anslagsökning med 7 500 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för livrustkammaren, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	140 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	87 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	33 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 500
Summa kronor	263 500

b) till *Livrustkammaren*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 263 500 kronor.

[22] 19. **Livrustkammaren: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	30 900	34 659
1958/59 (statsliggaren s. 482)	35 500	
1959/60 (förslag)	32 700	

Föreståndaren för livrustkammaren föreslår, med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår sänkes med i runt tal 2 300 kronor enligt följande sammanställning.

1. Bränsle, lyse och vatten (nu 8 500)	+ 1 500
2. Övriga expenser (nu 15 000)	— 4 350
3. Konservering av riddarspelsrekvisita (nu 3 900)	+ 550
	— 2 300

Höjningen av posten 1 är av automatisk natur. I fråga om posten 2 beräknas en minskning med 4 400 kronor på grund av bortfall av engångsbelopp och en mindre höjning till följd av ökade utgifter för nattbevakning.

Departementschefen. I anslutning till föreståndarens förslag beräknar jag en höjning av delposten till bränsle, lyse och vatten med 1 500 kronor och en sänkning av delposten till övriga expenser med 4 300 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke för nästa budgetår någon ändring beträffande detta anslag, som alltså bör minskas med 2 800 kronor till 32 700 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Livrustkammaren*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 32 700 kronor.

[23] 20. **Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 179 000	1 249 428
1958/59 (statsliggaren s. 482)	1 334 000	
1959/60 (förslag)	1 365 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *vetenskapsakademien*, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels ock framlagt följande förslag.

1. Förändring av en tjänst som assistent i Ao 12, fyra tjänster som preparator i Ao 9 och en tjänst som preparator i Ae 9 till tjänster som konservator i Ao 13.
2. Ökning med 55 200 kronor av medelsanvisningen till konservators- (preparators-) elever (nu 7 800 kronor).
3. Förändring av tre ordinarie och fem extra ordinarie museibiträdes-tjänster i A 7 till tjänster som museibiträde i Ao 9.
4. Inrättande av en instrumentmakartjänst i Ao 11 vid mineralogiska avdelningen.
5. Anvisande av i runt tal 16 300 kronor för iordningställande av museets ormbunkssamling.
6. Inrättande av en kryptogamavdelning med en professor i Bo 3 som föreståndare.
7. Inrättande av två preparatorstjänster i Ao 9 vid paleozoologiska avdelningen.
8. Extraordinariesättning av en museibiträdestjänst i Ag 7 vid paleozoologiska avdelningen.
9. Inrättande av en intendentstjänst i Ao 23 vid entomologiska avdelningen.
10. Inrättande av en kontoristtjänst i Ae 9 vid vertebratavdelningen.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Sedan flera decennier har varje avdelning vid riksmuseet (utom vertebratavdelningen) haft ett anslag på 500 kronor för utbildning av konservators- (preparators-) elever. Med ett så obetydligt anslag kan helt naturligt ingenting uträttas. Vertebratavdelningen har visserligen på senaste tid disponerat 4 800 kronor per budgetår, men ej heller detta belopp täcker anslagsbehovet. Sammanlagt disponeras för ifrågavarande utbildning 7 800 kronor.

Utprovning av lämplig elev måste börja flera år före en ordinarie konservators (preparators) avgång. Utbildningen kräver lång tid och flertalet aspiranter måste utgallras, då de saknar personliga förutsättningar för den utomordentligt fina preparationsteknik, som användes vid det vetenskapliga arbetet.

Även ur andra synpunkter är det av stor vikt, att avdelningarna ständigt har en konservators- (preparators-) elev till förfogande. Med den underorganisation, som nu råder på avdelningarna, har var och en av den tekniska personalen en eller flera speciella arbetsuppgifter, som icke kan utföras av någon annan. Varje teknisk befattningshavare har en nyckelposition inom ett visst arbetsområde. När någon av den ordinarie tekniska personalen längre tid drabbas av sjukdom, finns därför ingen ersättare. En betydande eftersläpning i vissa delar av det tekniska arbetet blir följden, en eftersläpning, som förorsakar ett mycket allvarligt avbräck i det veten-

skapliga arbetet och ej sällan får en nästan förlamande effekt på stora delar av verksamheten. En konservators- (preparators-) elev, som känner till förhållandena och har någon vana vid vissa tekniska arbetsuppgifter, skulle då vara en värdefull tillgång.

När konservators- (preparators-) elever utbildades under 1930-talet, skedde detta med stöd från mecenater. Förhållandet är numera helt annorlunda, och statsanslag måste därför begagnas för ändamålet.

Årsavlöningen för konservators- (preparators-) elever bör enligt föreståndarekollegiets uppfattning utgå med 9 000 kronor per elev. Lägre belopp skulle med all säkerhet icke locka några aspiranter. Under förutsättning att varje avdelning får disponera en elev, erfordras en ökning av den nuvarande medelsanvisningen med ($7 \times 9\,000 - 7\,800 =$) 55 200 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig kunna tillstyrka en höjning av den nuvarande medelsanvisningen till utbildning av konservators (preparators-) elever med 19 200 kronor till 27 000 kronor. Detta belopp bör lämpligen disponeras till tre odelade elevarvoden à 9 000 kronor.

Den från och med budgetåret 1956/57 inrättade museibiträdestjänsten i Ag 7 vid paleozoologiska avdelningen torde i enlighet med akademiens förslag böra extraordinariesättas i Ae 7.

Utöver vad jag nu förordat räknar jag inte med några andra ändringar beträffande detta anslag än sådana, som beror av automatiska utgiftsökningar.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 365 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 31 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för naturhistoriska riksmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	700 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	24 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	463 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	170 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 000
Summa kronor	1 365 000

b) till *Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 365 000 kronor.

[24] 21. Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	145 800	182 909
1958/59 (statsliggaren s. 483)	181 400	
1959/60 (förslag)	194 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *vetenskapsakademien*, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, hemställt om en höjning av detta förslagsanslag med 30 000 kronor. Höjningen avser anslagsposten till bränsle, lyse och vatten samt är av automatisk karaktär.

Sedermera har från *naturhistoriska riksmuseet* och *Sveriges geologiska undersökning*, på grundval av en inom byggnadsstyrelsen företagen utredning, framlagts förslag till ny fördelning av kostnaderna för uppvärmning m. m. mellan museet och undersökningen. Framställningen, som tillstyrkts av *vetenskapsakademien*, har närmast föranletts av att nybyggnaden för undersökningen anslutits till museets värmecentral.

Den föreslagna kostnadsfördelningen har icke givit *statskontoret* anledning till erinran.

Departementschefen. Mot den föreslagna höjningen med 30 000 kronor av delposten till bränsle, lyse och vatten har jag i och för sig ingen erinran. För närvarande är under förevarande anslag uppförd en uppbördspost »Ersättning för expenser från Sveriges geologiska undersökning» om 11 700 kronor. En tillämpning av den nu föreslagna kostnadsfördelningen, vilken jag anser mig kunna godtaga, borde i och för sig föranleda en uppräknings av nämnda uppbördspost med uppskattningsvis 17 300 kronor till 29 000 kronor. Av sistnämnda belopp kan 26 000 kronor beräknas avse bränsleposten och 3 000 kronor posten till övriga utgifter. Jag anser mest ändamålsenligt att för framtiden sistnämnda två poster uppföres med sina nettobelopp och förutnämnda uppbördspost indrages.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit och med hänsyn till anslagssummans avrundning bör förevarande anslag för nästa budgetår höjas med 12 600 kronor till 194 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 194 000 kronor.

[25] 22. Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	224 000	245 048
1958/59 (statsliggaren s. 484)	234 000	
1959/60 (förslag)	204 000	

Vetenskapsakademien har, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, i skrivelse den 29 augusti 1958 hemställt, att detta reservationsanslag för nästa budgetår måtte höjas med i runt tal 159 500 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Samlingarnas vård och bearbetning samt lokalernas inredning och utrustning (nu 179 800):	
a) allmän uppräknings	+ 31 000
b) inköp av en bänkfräsmaskin och en slipmaskin för mineralogiska avdelningen	+ 27 496
c) inköp av museiskåp för paleobotaniska avdelningen	+ 10 780
d) inköp av kapmaskin för paleobotaniska avdelningen . .	+ 11 800
e) inköp av apparatur för slipsnitt vid paleozoologiska avdelningen	+ 12 000
f) inköp av tre binokulärmikroskop m. m. för paleozoologiska avdelningen	+ 18 600
2. Tjänsteresor i Sverige (nu 6 200)	+ 18 300
3. Tjänsteresor till utländska museer (nu 7 000)	+ 14 000
4. Inköp av museiskåp för paleozoologiska avdelningen (nu 31 000)	— 31 000
5. Inköp av polarisationsmikroskop för mineralogiska avdelningen (nu 10 000)	— 10 000
6. Arvode åt en ritare vid paleozoologiska avdelningen	+ 12 500
7. Arvode åt två artister vid paleozoologiska avdelningen	+ 28 656
8. Arvode åt en ritare vid evertebratavdelningen	+ 14 328
9. Anvisande av medel till expenser vid kryptogamavdelningen	+ 1 000
	+ 159 460

Sedermera har föreståndaren för vertebratavdelningen *professorn A. Johnels* anhållit om anvisande av i runt tal 20 000 kronor till anskaffning av instrument och apparatur för avdelningen. *Akademien* tillstyrker framställningen.

Departementschefen. Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med 204 000 kronor. Detta innebär formellt en anslagsminskning med 30 000 kronor men reellt — med hänsyn till bortfall av engångsbelopp om 41 000 kronor — en anslagsökning med 11 000 kronor. Sistnämnda belopp bör tillföras anslagsposten till samlingarnas vård och bearbetning samt lokalernas inredning och utrustning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 204 000 kronor.

[26] 23. Statens etnografiska museum: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	170 400	180 761
1958/59 (statsliggaren s. 484)	197 000	
1959/60 (förslag)	198 200	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *vetenskapsakademien*, på förslag av *museiföreståndaren*, framlagt förslag om inrättande av en tjänst som amanuens i Af 13.

Departementschefen. Jag anser mig icke böra tillstyrka akademiens förslag om inrättande av en amanuens tjänst.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 198 200 kronor, vilket innebär en höjning med 1 200 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens etnografiska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	86 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	86 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	25 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 200
Summa kronor	198 200

b) till *Statens etnografiska museum: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 198 200 kronor.

[27] 24. Statens etnografiska museum: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	58 900	61 305
1958/59 (statsliggaren s. 485)	63 900	
1959/60 (förslag)	65 800	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *museiföreståndaren*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 10 800 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

Övriga expenser (nu 33 500):

a) ökade kostnader för parkvård	+ 2 000
b) engångsutgifter:	
skrivmaskin	+ 850
inredning av magasinslokaler med stålmeکانinredning	+ 8 866
c) bortfall av engångsanvisning för budgetåret 1958/59	— 1 000
	+ 10 716

Departementschefen. Jag biträder akademiens förslag utom i vad avser anvisande av medel till stålmeکانinredning. Anslaget bör alltså för nästa budgetår höjas med i runt tal 1 900 kronor till 65 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 65 800 kronor.

[28] **25. Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	6 000	5 996
1958/59 (statsliggaren s. 485)	6 000	
1959/60 (förslag)	6 000	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *museiföreståndaren*, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 1 000 kronor till 7 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna biträda akademiens förslag. Anslaget torde sålunda böra uppföras med oförändrat belopp, 6 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 kronor.

[29] **26. Medelhavsmuseet**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	108 000	116 089
1958/59 (statsliggaren s. 485)	120 300	
1959/60 (förslag)	124 400	

Ur detta förslagsanslag bestrides såväl avlöningar som omkostnader för medelhavsmuseet enligt en av riksdagen godkänd stat.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien hemställer, efter förslag av *museiföreståndaren*, att anslaget för nästa budgetår höjes med i runt tal 37 500 kronor. Därvid framföres följande förslag.

1. Uppflyttning av museiföreståndartjänsten från Ae 24 till Ae 26.
2. Inrättande av en tjänst som institutionsvaktmästare i Ae 8 och en tjänst som museibiträde i Ae 7.
3. Ökning av delposten till övriga expenser (nu 12 100 kronor) med 12 000 kronor, varav 1 400 kronor för utökad vakthållning, 600 kronor för konserveringsarbeten, 1 000 kronor för utökning av museets bildarkiv och 5 000 kronor för anskaffning av diverse inventarier och 4 000 kronor för bokinköp.

Akademien har vidare, på förslag av museiföreståndaren, hemställt om anvisande av ett reservationsanslag å 5 000 kronor till ökande av museets samlingar.

Departementschefen. Jag anser mig kunna tillstyrka en höjning av delposten till övriga expenser med 3 400 kronor, varav 1 400 kronor för utökad vakthållning och 2 000 kronor såsom engångsbelopp för anskaffning av inventarier. I övrigt ifrågasätter jag beträffande medelsanvisningen till medelhavsmuseet inga andra ändringar än sådana, som beror av automatiska utgiftsökningar.

Jag beräknar hela anslaget för nästa budgetår till 124 400 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 4 100 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för medelhavsmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	90 600	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	14 500	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	700	105 800

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	100	
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	18 500	18 600

Summa kronor 124 400

- b) till *Medelhavsmuseet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 124 400 kronor.

[30] 27. Bidrag till nordiska museet

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	458 300	510 300
1958/59 (statsliggaren s. 486)	516 800	
1959/60 (förslag)	526 200	

Med stöd av riksdagens i skrivelsen 1958: B 11 anmälda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att detta anslag må innevarande budgetår överskridas med högst 4 800 kronor för reglering av lönerna för fyra vid museet anställda förste intendenten.

Nordiska museets nämnd hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 9 400 kronor. Uppräkningen beror på denna lönereglering samt på tjänstetidsbefordran och löneklassuppflyttningar.

Departementschefen. I enlighet med museinämndens förslag torde förevarande anslag för nästa budgetår böra höjas med 9 400 kronor till 526 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nordiska museet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 526 200 kronor.

[31] **28. Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	79 500	85 700
1958/59 (statsliggaren s. 486)	86 700	
1959/60 (förslag)	86 700	

Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige hemställer för nästa budgetår om en höjning av anslaget med i runt tal 8 600 kronor såsom bidrag till pension åt intendenten, filosofie doktorn Sven T. Kjellberg, som den 30 juni 1959 uppnår den enligt föreningens kontrakt med honom stipulerade pensionsåldern av 67 år.

Statskontoret har anfört:

Ämbetsverket vill erinra, att föredragande departementschefen vid anmälan för 1945 års riksdag av frågan om bidrag till museet för budgetåret 1945/46 uttalat, att en pensionsförsäkring för tjänstemännen vid museet utan uppskov borde komma till stånd men att den härav föranledda merutgiften borde täckas av föreningen själv. Häremot gjordes icke någon erinran från riksdagens sida (se prop. 1945: 1/VIII, s. 92; Rskr 8, p. 31). Mot bakgrunden av den av statsmakterna sålunda intagna ståndpunkten synes någon uppräknning av bidraget för de med framställningen avsedda pensioneringskostnaderna icke böra ifrågakomma. I detta sammanhang må framhållas, att 1944 års pensionsutredning i betänkande angående pensionering genom statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare (SOU 1948: 47, s. 77 f.) berört frågan om statlig medverkan till ordnande av pensioneringen för nordiska museets befattningshavare. Utredningen, som övervägde möjligheten att ansluta personalen till SPA, ansåg sig dock icke böra framlägga förslag härom och uttalade tillika, att så länge icke personalen vid detta museum hade pensionsrätt i SPA, borde ej heller befattningshavare vid andra statsunderstödda museer, bland annat kulturhistoriska museet i Lund, erhålla sådan rätt. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat, läser frågan om pensionsförhållandena för ifrågavarande museipersonal komma att upptagas till behandling av 1951 års pensionsutredning.

Departementschefen. Någon medelsanvisning såsom bidrag till ifrågavarande pensionskostnader anser jag mig icke kunna tillstyrka. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 86 700 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 86 700 kronor.

[32] **29. Bidrag till musikhistoriska museet**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	58 100	58 100
1958/59 (statsliggaren s. 487)	67 000	
1959/60 (förslag)	67 000	

Musikaliska akademien hemställer, att detta anslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 7 800 kronor. Härvid föreslår akademien förändring av befattningen som museiföreståndare (arvode 19 020 kronor) till extra ordinarie tjänst i Ae 24, höjning av årsarvodet åt en assistent från 10 800 kronor till 12 105 kronor och ökning av medelsanvisningen till omkostnader med 3 680 kronor.

Departementschefen. Någon höjning av detta anslag anser jag mig icke kunna tillstyrka. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 67 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till musikhistoriska museet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 67 000 kronor.

[33] **30. Bidrag till Drottningholms teatermuseum**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	35 000	35 000
1958/59 (statsliggaren s. 487)	43 000	
1959/60 (förslag)	43 000	

I enlighet med en av Drottningholms teatermusei nämnd gjord framställning, vilken tillstyrkts av riksmarskalksämberet, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Drottningholms teatermuseum* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 43 000 kronor.

[34] **31. Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet.** Detta anslag har, sedan det uppfördes på riksstaten från och med budgetåret 1947/48, utgått med 10 000 kronor. Det är avsett såsom bidrag till bestridande av stiftelsen Thielska galleriets löpande utgifter. I enlighet med en av styrelsen för stiftelsen gjord framställning torde anslaget för nästa budgetår böra

uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[35] **32. Bidrag till svenska skolmuseet.** Detta anslag är sedan budgetåret 1947/48 uppfört med 3 500 kronor. *Skolöverstyrelsen* och *styrelsen för federationen Sveriges allmänna folkskollära rförening* föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 500 kronor till 4 000 kronor.

Departementschefen. Någon höjning av detta anslag anser jag mig icke kunna tillstyrka. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 3 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska skolmuseet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 3 500 kronor.

[36] **33. Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem.** Detta anslag utgår med 15 000 kronor och är avsett såsom bidrag till stiftelsens driftkostnader. I enlighet med en av stiftelsens styrelse gjord framställning torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

C. Kyrkliga ändamål

[37] 1. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	904 100	1 001 803
1958/59 (statsliggaren s. 488)	1 028 800	
1959/60 (förslag)	1 040 800	

Ur detta anslag bestrides kostnaderna för dels avlöning åt den vid domkapitlen och stiftsnämnderna anställda personalen dels arvoden och andra ersättningar åt ledamöter i domkapitlen och stiftsnämnderna m. fl. dels ock avlöning åt kyrkoherdarna för döva. Av kostnaderna faller på statsverket alla utgifter för den vid domkapitlet i Stockholm avlönade personalen ävensom utgifterna för nämnda arvoden och andra ersättningar till den del de avser övriga domkapitel samt på kyrkofonden alla utgifter för avlöning av den skogliga personalen hos stiftsnämnderna, för arvoden och andra ersättningar avseende stiftsnämnderna och för avlöning av kyrkoherdarna för döva. De kostnader i övrigt, som bestrides från anslaget, delas lika mellan statsverket och kyrkofonden.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål återfinnes i form av särskilda uppbördsmedel i den för domkapitlen och stiftsnämnderna fastställda avlöningsstaten. Nämnda bidrag utgör nu 1 601 500 kronor.

I de av domkapitlen avgivna anslagsäskandena rörande medelsbehovet för domkapitlen och stiftsnämnderna samt kyrkoherdarna för döva för nästa budgetår inhämtas huvudsakligen följande.

Sex domkapitel föreslår i sina anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 utbyte av ett flertal nuvarande tjänster mot högre tjänster och inrättande av vissa nya tjänster. Vissa andra domkapitel förklarar sig — trots föreliggande behov av personalökning och reglering av nuvarande tjänster — icke nu vilja, i avvaktan på resultatet av den pågående utredningen rörande stiftskansliernas omorganisation, framlägga förslag om inrättande av nya tjänster m. m. För anställande av erforderlig extra personal föreslås, att för nästa budgetår, liksom tidigare, särskilda medel anvisas ur kyrkofonden.

Domkapitlen i Stockholm, Västerås, Göteborg, Härnösand, Luleå och Visby föreslår utbyte av nuvarande tjänster mot högre tjänster och inrättande av nya tjänster på sätt framgår av följande sammanställning.

Domkapitel	Nuvarande tjänst	Föreslagen tjäns'
Stockholm	stiftsnotarie i Ao 19 kontorist i Ao 9	förste stiftsnotarie i Ao 21 kansliskrivare i Ao 10
Västerås	förste stiftsnotarie i Ao 21 kansliskrivare i Ao 10 kanslibiträde i Ao 7 expeditionsvakt i Ao 7 e. o. kontorsbiträde i Ae 5	förste stiftsnotarie i Ao 23 kanslist i Ao 15 kontorist i Ao 9 förste expeditionsvakt i Ao 8 e. o. kanslibiträde i Ae 7
Göteborg	e. o. kanslibiträde i Ae 7	kanslibiträde i Ao 7
Härnösand	förste stiftsnotarie i Ao 21	förste stiftsnotarie i Ao 23
Luleå	—	stiftsjägmästarassistent i Ao 21
Visby	e. o. stiftsnotarie i Ae 19 e. o. kontorist i Ae 9	stiftsnotarie i Ao 19 kontorist i Ao 9

Domkapitlet i Västerås anhåller vidare, att den vid domkapitlet placerade tjänsten som förste stiftsnotarie å övergångsstat måtte uppföras å ordinarie stat vid domkapitlet samt att medel måtte anvisas för utbyte av två arvodsbefattningar såsom kontorsbiträde respektive amanuens, den senare med fem timmars daglig tjänstgöring, mot två motsvarande tjänster i reglerad befordringsgång. *Domkapitlet i Visby* har även anhållit om anvisande av medel för anställande av vikarie för stiftsjägmästaren under dennes semester.

Domkapitlen har i övrigt huvudsakligen endast räknat med automatiska förändringar av medelsbehovet.

Departementschefen. Den i det föregående nämnda utredningen rörande stiftsstyrelsernas kanslier är nyligen slutförd. Utredningens resultat torde kunna redovisas tidigast för 1960 års riksdag. De av domkapitlen framlagda förslagen om utbyte av nuvarande tjänster mot högre tjänster är av sådan natur, att de bör närmare prövas vid den blivande översynen av hela stiftsstyrelseorganisationen. Frågan om inrättande av en stiftsjägmästarassistenttjänst i Luleå beröres däremot icke härav. Den utredning, som domkapitlet i denna del förebragt, har övertygat mig om behovet av den föreslagna tjänsten, varför jag förordar, att den får inrättas från och med budgetåret 1959/60. I övrigt räknar jag för nästa budgetår endast med sådana förändringar av medelsbehovet under förevarande anslag, som är av automatisk natur. Jag torde strax få återkomma härtill i samband med beräkningen av medelsbehovet under de olika avdelningarna i avlöningsstaten.

I avvaktan på den tidigare berörda omorganisationen av stiftskanslierna torde domkapitlen och stiftsnämnderna, såsom skett under de senaste åren, böra genom anvisande av särskilda medel ur kyrkofonden beredas möjlighet till vissa provisoriska personalförstärkningar för fullgörande av de ökade förvaltningsuppgifter, som prästlöne- och kyrkomusikerreformerna medfört. Genom beslut den 17 juli 1958 har Kungl. Maj:t återkallat för ifrågava-

rande ändamål tidigare medgivna medelsanvisningar, såvitt gällde anvisade, vid utgången av juni 1958 ej rekvirerade belopp. Med hänsyn till det belopp, som härigenom står till Kungl. Maj:ts förfogande, torde den nya medelsanvisningen för här avsett ändamål kunna begränsas till 100 000 kronor. Innevarande budgetår, då en särskild förstärkning av domkapitlens personal bedömdes erforderlig för uppgörandet av förslag till ny pastoratsreglering enligt de av 1957 års riksdag antagna grunderna, anvisades ur kyrkofonden sammanlagt 150 000 kronor. Förslaget innebär sålunda för nästkommande budgetår en minskning med 50 000 kronor.

Till skrivhjälp åt biskoparna föreslår jag, att liksom föregående år ett belopp av 30 000 kronor anvisas ur kyrkofonden. Kungl. Maj:t torde få fördela såväl detta belopp som det nyss angivna beloppet av 100 000 kronor.

Vad härefter angår beräkningen av medelsbehovet under de olika avdelningarna i avlöningsstaten, räknar jag beträffande det till *domkapitlet i Stockholm* nu utgående avlöningsanslaget icke med någon annan förändring än den som betingas av tillkomsten av en särskild post till kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Denna post bör uppföras med förslagsvis 500 kronor. Den totala medelsanvisningen blir sålunda 87 200 kronor, som helt belastar statsverket.

I fråga om anslagsmedlen till *kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.* beräknar jag höjning av ordinarieposten med 13 000 kronor till 1 021 600 kronor, sänkning av icke-ordinarieposten med 2 500 kronor till 532 800 kronor, höjning av anslagsposten till rörligt tillägg med 1 700 kronor till 249 700 kronor samt uppförande av en anslagspost till kompensation för höjda folkpensionsavgifter med 10 800 kronor. Förändringarna är helt av automatisk natur. Under denna del av avlöningsstaten torde sålunda böra uppföras ett sammanlagt belopp av 1 861 100 kronor. Här berörda anslagsposter fördelas lika mellan statsverket och kyrkofonden.

Under avdelningen *skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.* räknar jag med en höjning av ordinarieposten med 25 200 kronor med hänsyn till löneklassförändringar och inrättandet av den av mig tillstyrkta stiftsjägmästarassistenttjänsten i lönegrad Ao 21. Vidare räknar jag med en höjning av icke-ordinarieposten med 1 100 kronor samt av anslagsposten till rörligt tillägg med 4 100 kronor. Den nya anslagsposten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör uppföras med 3 400 kronor. Medelsanvisningen torde sålunda under denna avdelning böra höjas med 33 800 kronor till 605 200 kronor. Höjningen berör endast kyrkofonden.

Under avdelningen *kyrkoherdar för döva* torde ordinarieposten böra uppföras med 116 300 kronor, vilket innebär en höjning i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår med 1 200 kronor, icke-ordinarieposten med 600 kronor, d. v. s. oförändrat belopp, och posten till rörligt tillägg med 18 600 kronor, vilket innebär en ökning med 200 kronor, varjämte tillkommer en post till kompensation för höjda folkpensionsavgifter

med 800 kronor. Under denna avdelning bör således anvisas *136 300 kronor*, vilket innebär en höjning med 2 200 kronor. Kostnaderna berör endast kyrkofonden.

Avlöningsstatens utgiftssida slutar enligt de nu gjorda beräkningarna på $(87\,200 + 1\,861\,100 + 605\,200 + 136\,300 =) 2\,689\,800$ kronor, innebärande en höjning med 59 500 kronor. Kyrkofondens bidrag, som nu är uppfört med 1 601 500 kronor, bör enligt dessa beräkningar ökas med $(11\,500 + 33\,800 + 2\,200 =) 47\,500$ kronor till *1 649 000 kronor*. Anslaget å riksstaten, som nu uppgår till 1 028 800 kronor, bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(2\,689\,800 - 1\,649\,000 =) 1\,040\,800$ kronor, vilket innebär en höjning med 12 000 kronor.

Den sammanlagda medelsanvisningen, 2 689 800 kronor, bör fördelas på olika avdelningar och poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att för fortsatt anställande av tillfällig personal vid domkapitlens och stiftsnämndernas kanslier må i enlighet med Kungl. Maj:ts beprövande ur kyrkofonden utgå ytterligare högst 100 000 kronor;

b) medgiva, att för biträdeshjälp åt biskoparna må i enlighet med Kungl. Maj:ts beprövande ur kyrkofonden utgå ytterligare högst 30 000 kronor;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga den ändring i personalförteckningen för den skogligen personalen hos stiftsnämnderna, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

d) godkänna följande avlöningsstat för domkapitlen, stiftsnämnderna och kyrkoherdarna för döva att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

I. D o m k a p i t l e t i S t o c k h o l m

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	63 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	8 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	11 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	500
Summa kronor	87 200

II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel
samt stiftsnämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	1 021 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	46 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	532 800
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	249 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	10 800
Summa kronor	1 861 100

III. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	459 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Grundbelopp	34 200
b. Ersättning till sakkunniga för biträde vid syn av stiftsnämnd m. m., förslagsvis	5 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	25 600
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	77 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	3 400
Summa kronor	605 200

IV. Kyrkoherdar för döva

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	116 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	600
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	18 600
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	800
Summa kronor	136 300

V. Sammanfattning

I. Domkapitlet i Stockholm	87 200
II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.	1 861 100
III. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.	605 200
IV. Kyrkoherdar för döva	136 300
Summa kronor	2 689 800

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från kyrkofonden	1 649 000
Nettoutgift kronor	1 040 800

d) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m.m.: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 040 800 kronor.

[38] 2. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	144 100	141 230
1958/59 (statsliggaren s. 492)	151 400	
1959/60 (förslag)	158 700	

Ur detta anslag bestrides domkapitlens och stiftsnämndernas kostnader för sjukvård m.m., reseersättningar, expenser, publikationstryck, hyresersättningar och vissa kostnader enligt lagen angående användande i vissa fall av prästlönefond m.m. samt vissa omkostnader för kyrkoherdarna för döva. Ur kyrkofonden utgår bidrag med belopp motsvarande hälften av de beräknade sjukvårds- och expenskostnaderna för samtliga domkapitel utom Stockholms samt hela den beräknade kostnaden för stiftsnämndernas verksamhet och kyrkoherdarnas för döva verksamhet. Återstoden av de beräknade kostnaderna bestrides med medel från riksstaten.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål uppföres i form av särskilda uppbördsmedel i den för domkapitlen, stiftsnämnderna och kyrkoherdarna för döva fastställda omkostnadsstaten. Nämnda bidrag utgör för innevarande budgetår 267 300 kronor.

I de av domkapitlen avgivna anslagsäskandena rörande domkapitlens och stiftsnämndernas medelsbehov för nästa budgetår föreslås en sammanlagd ökning av medelstillelningen med 36 200 kronor. Av anslagsäskandena inhämtas huvudsakligen följande.

Domkapitlet i Stockholm räknar med oförändrad medelstillelning, medan övriga domkapitel anhåller om en sammanlagd höjning av den nuvarande medelstillelningen för dessa domkapitels behov med 16 900 kronor till 253 950 kronor. Sistnämnda medel föreslås fördelade på de olika anslagsposterna med följande belopp: sjukvård m.m. 3 200 kronor (nu 3 100 kronor), reseersättningar 44 200 kronor (nu 38 500 kronor), expenser 194 400 kronor (nu 184 600 kronor) — varav för bränsle, lyse och vatten 32 900 kronor och för övriga expenser 161 500 kronor — samt publikationstryck 12 150 kronor (nu 10 850 kronor). För stiftsnämndernas del föreslås en ökning av den nuvarande medelsanvisningen med i runt tal 18 600 kronor, varav 100 kronor belöper å delposten till sjukvård m.m. (nu 600 kronor) samt 18 500 kronor å delposten till reseersätt-

ningar m. m. (nu 118 200 kronor). Beträffande kyrkoherdar för döva föreslås en höjning med 700 kronor till 41 750 kronor. Höjningen avser i sin helhet anslagsposten till reseersättningar.

Departementschefen. För domkapitlet i Stockholm beräknar jag under förevarande anslag oförändrad medelstillelning med 8 800 kronor nästa budgetår.

Beträffande övriga domkapitel finner jag lämpligt att med hänsyn till anslagsbelastningen föreslå en uppräknig av anslagsposten till sjukvård m. m. med 100 kronor, anslagsposten till reseersättningar med 2 000 kronor och anslagsposten till publikationstryck med 1 300 kronor. Höjningen beträffande sistnämnda båda poster faller helt på statsverket, medan höjningen av den förstnämnda anslagsposten fördelas lika mellan statsverket och kyrkofonden. Delposten till bränsle, lyse och vatten bör likaledes med hänsyn till belastningen höjas med 8 000 kronor, vilken höjning till lika delar faller på statsverket och kyrkofonden. Vad beträffar delposten till övriga expenser höjdes denna innevarande budgetår med 18 200 kronor, varav dock 5 000 kronor avsåg engångsutgifter. Därvid förutsattes, att det skulle bli möjligt att utan överskridanden bestrida såväl de löpande utgifterna som kostnaderna för viss nyan-skaffning. Med beaktande härav är jag icke beredd att nu tillstyrka en ytterligare uppräknig av delposten utan förutsätter, att inom ramen för nuvarande anslagsbelopp utrymme finnes även för de viktigare nyanskaffningar, vartill domkapiteln äskat medel för nästa budgetår.

Vid bifall till vad jag här föreslagit torde till omkostnader för domkapiteln — utom domkapitlet i Stockholm — för nästa budgetår böra anvisas ett sammanlagt belopp av $(3\,200 + 40\,500 + 192\,600 + 12\,150 =) 248\,450$ kronor, innebärande en höjning med 11 400 kronor. Av denna höjning faller 7 350 kronor på statsverket och 4 050 kronor på kyrkofonden.

I fråga om anslagsmedlen till stiftsnämnderna föreslår jag en uppräknig av anslagsposten till sjukvård m. m. med 100 kronor. Under föregående anslag har jag förordat inrättandet av en stiftsjägmästarassistent-tjänst vid stiftsnämnden i Luleå och jag beräknar med hänsyn härtill en höjning av anslaget till reseersättningar m. m. med 9 000 kronor. Sammanlagt torde alltså till omkostnader för stiftsnämnderna för nästa budgetår böra anvisas $(700 + 127\,200 + 7\,600 + 6\,000 =) 141\,500$ kronor, vilket innebär en höjning med 9 100 kronor, som helt faller på kyrkofonden.

Vad angår anslagsmedlen till kyrkoherdar för döva beräknar jag oförändrat medelsbehov för nästa budgetår eller 41 050 kronor.

Under omkostnadsanslaget redovisas för närvarande såsom särskilda uppbördsmedel dels kyrkofondens bidrag till omkostnaderna, för innevarande budgetår 267 300 kronor, och dels hyra för vaktmästarbostad vid domkapitlet i Linköping, för innevarande budgetår upptagen till 600 kro-

nor. Kyrkofondens bidrag skall enligt vad jag i det föregående anfört ökas med $(4\ 050 + 9\ 100 =)$ 13 150 kronor, eller i runt tal 13 200 kronor. Bidraget bör alltså för nästa budgetår upptagas till $(267\ 300 + 13\ 200 =)$ 280 500 kronor. Hyran för vaktmästarbostaden i Linköping bör för nästa budgetår uppföras med 600 kronor. De sammanlagda uppbördsmedlen bör således beräknas till 281 100 kronor.

I enlighet med vad jag föreslagit bör för nästa budgetår till domkapitlen, stiftsnämnderna och kyrkoherdarna för döva för omkostnader anvisas $(8\ 800 + 248\ 450 + 141\ 500 + 41\ 050 =)$ 439 800 kronor, innebärande en höjning med 20 500 kronor. Omkostnadsanslaget å riksstaten för nästa budgetår bör uppföras med $(439\ 800 - 281\ 100 =)$ 158 700 kronor, vilket innebär en höjning med 7 300 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 158 700 kronor.

[39] **3. Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Kostnader för skogsbiträden.** Detta förslagsanslag uppfördes första gången på riksstaten för budgetåret 1954/55 (se 1954 års statsverksproposition, VIII ht, p. 41). Ur anslaget gäldas kostnader för avlöning m. m. åt sådana skogsbiträden som är anställda för skötseln av de under stiftsnämndernas förvaltning stående ecklesiastika arrendegårdarnas skogar. Ifrågavarande kostnader, som för budgetåret 1956/57 beräknades till 38 800 kronor, för budgetåret 1957/58 till 42 500 kronor och för innevarande budgetår beräknats till 44 200 kronor, skall emellertid helt täckas med uppbördsmedel ur kyrkofonden. Anslaget är därför uppfört med ett nominellt belopp av 1 000 kronor. Att kostnaderna för nämnda skogsbiträden, vilka innehar tjänstemannaanställning, ansetts böra formellt gäldas ur anslag å riksstaten men slutligt bestridas ur kyrkofonden sammanhänger med att detsamma sedan länge gäller beträffande kostnaderna för stiftsnämndernas övriga skogliga befattningshavare (stiftsjägmästarna m. fl.). Kostnaderna för sistnämnda befattningshavare gäldas nämligen formellt från domkapitlens och stiftsnämndernas gemensamma avlönings- och omkostnadsanslag, men riksstaten tillgodoföres ur kyrkofonden ett beräknat belopp för täckande av dessa kostnader. Anledningen till att ett särskilt anslag uppförts å riksstaten för skogsbiträdenas avlöande m. m. är att anvisande av medel härför å nyssnämnda domkapitels- och stiftsnämndsanslag skulle på grund av föreliggande speciella förhållanden avsevärt inveckla regleringen av dessa två anslag.

Kungl. Maj:t har den 6 september 1957 meddelat föreskrifter angående anställande av skogsbiträde för skötseln av ecklesiastik arrendegårds skog.

Beträffande dispositionen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget till kostnader för skogsbiträden gäller av Kungl. Maj:t den 11 april 1958 meddelade föreskrifter. Enligt dessa får de olika stiftsnämnderna under budgetåret 1958/59 disponera följande belopp:

Stiftsnämnden i Uppsala	9 300
» i Skara	11 000
» i Västerås	2 000
» i Växjö	10 200
» i Göteborg	600
» i Karlstad	11 100
Summa kronor	44 200

För budgetåret 1959/60 begär stiftsnämnderna i Skara, Västerås och Växjö uppräknig av de till deras förfogande stående beloppen. *Stiftsnämnden i Växjö* begär en ökning med 1 500 kronor för att bland annat möjliggöra höjning av arvoden till hos nämnden anställda skogsbiträden. *Stiftsnämnderna i Skara och Västerås* begär ökning med respektive 300 och 200 kronor. Höjningarna är av närmast automatisk natur.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att de nu utgående anslagsmedlen till stiftsnämnderna i Skara, Västerås och Växjö höjes med respektive 300, 200 och 1 500 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit torde ett sammanlagt belopp av (44 200 + 300 + 200 + 1 500 =) 46 200 kronor böra för nästa budgetår ställas till vederbörande stiftsnämnders förfogande för bestridande av kostnaderna för här avsedda skogsbiträden. I enlighet med vad jag förut framhållit i min redogörelse för anslagets konstruktion torde emellertid anslaget även för nästa budgetår böra uppföras med ett nominellt belopp av 1 000 kronor. Vid anvisande av nämnda anslag torde erforderliga medel, beräknade till förslagsvis 46 200 kronor, få disponeras ur kyrkofonden för täckande av de verkliga kostnaderna å riksstatsanslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Domkapitlen och stiftsnämnderna m.m.:* *Kostnader för skogsbiträden* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[40] 4. Kleresistaten

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	7 000	7 497
1958/59 (statsliggaren s. 495)	7 000	
1959/60 (förslag)	7 000	

Ur detta anslag utbetalades tidigare dels ersättningar för vissa friheter från prästutlagor, dels indelningersättningar till pastor primarius samt vissa domkyrkosysslomän, klockare och organister, dels ock s. k. djäknepenningersättning till en av domkyrkoorganisterna. Från och med budgetåret 1942/43 utgår ur anslaget endast indelningersättningar till domkyrkosysslomän. Övriga ersättningar har avförts ur anslaget eller indragits, dock med viss rätt för tjänstinnehavare, som tillträtt sin befattning före den 1 juli 1942, att bibehållas vid indelningersättning, så länge han kvarstår i tjänst. Anslaget, som för innevarande budgetår är uppfört med 7 000 kronor, torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kleresistaten* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 kronor.

[41] **5. Vissa ersättningar till kyrkofonden.** Enligt lagen om kyrkofond skall från statsverket för varje år till kyrkofonden utgå ersättning med 5 050 737 kronor för prästerskapets till statsverket indragna tionde m. m. Ersättningen bestrides från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med i avrundat tal 5 050 800 kronor. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 5 050 800 kronor.

[42] **6. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	66 500	74 623
1958/59 (statsliggaren s. 496)	67 000	
1959/60 (förslag)	72 000	

Enligt kyrkomusikerstadgan skall kantorstjänst i regel vara inrättad i kyrkomusikerdistrikt med lägre invånarantal än 5 000. Genom ändring i kyrkomusikerstadgan (1958: 369) har vid sidan av dittillsvarande kantorstjänst, d. v. s. tjänst såsom kyrkomusiker och folk- eller småskollärare, i fortsättningen benämnd skolkantorstjänst, införts en ny typ av självständig kyrkomusikalisk tjänst, benämnd kyrkokantorstjänst.

För utbildningen av förstnämnda slag av kantorer anordnas varje år särskilda sommarkurser, vilka är öppna för elever och — i mån av utrymme — förutvarande elever vid folkskoleseminarierna. I anslutning till kurserna förrättas organist- och kantorsexamen, vilken utgör det kyrkomusikaliska behörighetsvillkoret för anställning som kantor. Enligt gällande bestämmelser skall sommarkurserna börja omedelbart efter vårterminens

slut och pågå i sex veckor med en undervisningstid av 83 timmar i veckan för varje kurs.

Vid folkskoleseminarierna meddelas för närvarande under terminerna specialundervisning av elever, som deltagit i eller anmält sig till deltagande i här avsedda sommarkurser. Denna undervisning, som bekostas med medel ur anslagen till vederbörande seminarier, och den efterföljande utbildningen vid sommarkurserna avser att sätta deltagarna i stånd att i samband med eller kort efter lärarexamen avlägga organist- och kantorsexamen. Såsom deltagare i kurserna skall i första hand ifrågakomma dels sådana musikbegåvade elever, som i fråga om kunskap och färdighet icke nått högre än som normalt motsvarar första årets seminarieundervisning, dels ock ett antal något mera försigkomna elever, vilka kan beräknas vara färdiga att under kursåret eller nästpåföljande år avlägga organist- och kantorsexamen. Antalet deltagare i varje kurs får vara högst 24 och dessa utses — efter förslag av rektor vid vederbörande seminarium — av styrelsen för musikaliska akademien. Kurserna står under akademiens inseende. För varje kurs finnes en av Kungl. Maj:t förordnad kursledare som uppbär arvode samt resekostnadsersättning och traktamente. Undervisningen bestrides vid varje kurs av två till fyra lärare, vilka åtnjuter arvode och resekostnadsersättning. Censor vid organist- och kantorsexamen erhåller arvode samt resekostnadsersättning och traktamente, varjämte till examinator vid sådan examen utgår resekostnadsersättning.

Under sommaren 1958 har fem kurser anordnats, nämligen vid folkskoleseminarierna i Uppsala, Lund och Umeå samt vid folkskoleseminariet i Linköping (f. d. folkskoleseminariet för manliga elever) och vid Annedals folkskoleseminarium i Göteborg. Examina har under den gångna sommaren förrättats på kursorterna.

Genom beslut den 31 maj 1957 har Kungl. Maj:t förordnat, att till kursledare skall utgå dels grundarvode med 150 kronor för varje kurs dels ock tilläggsarvode med 40 kronor för varje seminarium, varifrån elever må uttagas till under hans ledning stående kurs, under förutsättning att han är närvarande under de vid seminariet i fråga anordnade inträdesprövningarna för kursen.

Genom beslut den 11 april 1958 har Kungl. Maj:t förordnat, att det nämnda arvodet till kurslärare skall utgå med 20 kronor 30 öre för undervisningstimme.

Till kyrkokantors åligganden skall höra att meddela viss fri musikundervisning. För behörighet till kyrkokantorstjänst krävs därför utöver den kyrkomusikaliska behörigheten en särskild pedagogisk kurs för kyrkokantorer.

Musikaliska akademien föreslår, att i likhet med föregående år medel beräknas för fem kurser för utbildning av skolkantorer under sommaren 1959. På Kungl. Maj:ts uppdrag har akademien avgivit förslag i fråga om

den pedagogiska utbildningen av kyrkokantorer, innebärande bland annat att denna utbildning uppdelas på brevkurser i musikhistoria och pedagogik under höst- och vårterminerna och en därpå följande sommarkurs, avsedd att avslutas med examen med undervisningsskicklighet som enda betygsämne. Akademien föreslår nu, att nämnda utbildning igångsättes hösten 1959 med brevkurser samt att därmed sammanhängande kurs för avläggande av pedagogisk examen anordnas första gången sommaren 1960.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 hemställer akademien att anslaget uppräknas med sammanlagt 22 600 kronor.

Akademien upprepar sina föregående år gjorda framställningar om höjning av grundarvodet för kursledare från 150 till 200 kronor och om resekostnadsersättning och traktamente åt av akademien förordnade censorer enligt rese- och traktamentsklass A i stället för B samt räknar med en anslagshöjning för dessa ändamål med 100 respektive 800 kronor. På grund av svårigheter att erhålla vaktmästar- och städhjälp begäres en uppräkning av anslagsposten till övriga utgifter med 1 400 kronor. För tryckning av en ny upplaga betygsformulär till organist- och kantorsexamen äskas 300 kronor. Huvuddelen av anslagsökningen belöper emellertid på de föreslagna nya kurserna. För utarbetande av 16 kursbrev i musikhistoria och 10 kursbrev i pedagogik beräknar akademien en kostnad av 7 520 kronor och för tryckning av dessa brev i en upplaga av 200 exemplar beräknas 8 560 kronor. Till arvoden åt av akademien förordnade brevrättare äskas vidare 3 900 kronor, beräknat efter ett belopp av 5 kronor per brev och trettio deltagare i den första kursen. Genom en mindre avgift för kursbrevet räknar akademien med att under 1959/60 erhålla en inkomst av 1 100 kronor till täckande av en del av utgifterna för breven.

Statskontoret har intet att erinra mot akademiens kostnadsberäkningar med avseende å utarbetande och tryckning av omförmälda kursbrev och ej heller mot det beräknade medelsbehovet för arvoden till brevrättare. Statskontoret utgår dock från att med den slutliga avvägningen av ifrågasvarande arvoden bör anstå, till dess omfattningen av det med brevrättningen förenade arbetet kan närmare bedömas.

Departementschefen. De ånyo framförda förslagen om uppräknande av arvoden till kursledare samt resekostnadsersättning och traktamenten åt censorer kan jag icke biträda. Däremot förordar jag på av akademien anförda grunder en uppräkning av anslagsposten till övriga utgifter med 400 kronor. Till tryckning av betygsformulär torde anvisas ett engångsbelopp av 300 kronor.

Akademiens beräkningar av kostnaderna för tryckning av kursbrev och arvoden till brevrättare har icke givit mig anledning till erinran. Förstnämnda kostnader torde emellertid vara av beskaffenhet att böra — i en-

lighet med vad 1953 års kyrkomusikersakkunniga föreslagit och i propositionen 1958: 102 förutsatts — uttagas genom försäljning av kursbrev. Även brevrättararvodena synes mig lämpligen böra bestridas genom en avgift, som av eleverna uttages för kursen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om en dylik kursavgift.

Under förevarande anslag beräknar jag således blott anvisande av medel för utarbetandet av kursbrev och jag är för detta ändamål endast beredd tillstyrka ett engångsanslag av 4 000 kronor.

Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppräknas med $(400 + 300 + 4\,000 =)$ 4 700 eller i runt tal 5 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 72 000 kronor.

[43] **7. Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken.** Ur detta anslag utgår för närvarande två stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska språket, samt ett stipendium för utbildande av lapsktalande präster inom Luleå stift. Varje stipendium utgår med ett belopp av 1 600 kronor om året och utdelas för högst tre år i sänder.

För nästa budgetår hemställer *domkapitlet i Luleå*, att stipendiebeloppen måtte höjas till 2 400 kronor.

Departementschefen. Biskop Bengt Jonzon, som enligt nådigt bemyndigande tillkallats för att utreda vissa frågor rörande den kyrkliga verksamheten bland den lapsk- och finsktalande befolkningen, har den 25 april 1958 avgivit betänkande. Till däri framlagda förslag vill jag senare taga ställning. Jag vill här endast anmäla, att utredningsmannen föreslagit återinförandet av ett stipendium för utbildande av finsktalande präster, vilket bortföll i samband med den av 1954 års riksdag beslutade höjningen av stipendiebeloppen. Vidare föreslås i utredningen, att stipendiebeloppen höjes till 2 000 kronor.

Jag är icke beredd att tillstyrka någon höjning av anslaget för ifrågasvarande ändamål. Stipendierna för utbildande av finsktalande präster har rönt mycket växlande efterfrågan. Sålunda ökade den märkbart efter den 1954 genomförda höjningen av stipendiebeloppen men har nu åter minskat. Det är sannolikt att en förnyad höjning av beloppen skulle medföra ökat antal sökande. För att stipendietilldelningen smidigare skall kunna anpassas till efterfrågan, torde det i fortsättningen få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av domkapitlet i Luleå bestämma rörande fördelningen av det föreslagna anslagsbeloppet på två eller flera stipendier.

Under återopandande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lappska språken*, för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 4 800 kronor.

[44] **8. Bidrag till restaurering av Linköpings domkyrka.** Detta anslag utgör statsbidrag till bestridande av kostnaderna för en avsedd yttre restaurering av Linköpings domkyrka. Såsom framgår av propositionen 1949: 118 har kostnaderna för restaureringen beräknats till 750 000 kronor, varav 375 000 kronor skulle bestridas av statsmedel och resten av Linköpings församling eller på annat sätt. Av riksdagen har under förevärande anslagsrubrik anvisats för budgetåren 1949/50, 1950/51 och 1951/52 respektive 175 000 kronor, 100 000 kronor och 50 000 kronor samt för vart och ett av de sju budgetåren 1952/59 1 000 kronor eller sammanlagt 332 000 kronor. Intill utgången av budgetåret 1957/58 har av anvisade medel endast tagits i anspråk 71 000 kronor.

I detta sammanhang torde även till behandling få upptagas vissa frågor rörande reservationsanslaget till *Vissa kostnader i samband med Uppsala domkyrkas restaureringssakkunnigas utredningsarbete*. Under denna anslagsrubrik anvisades under budgetåren 1952/55 sammanlagt 364 000 kronor. Vid utgången av budgetåret 1957/58 fanns å anslaget en reservation av 61 074 kronor.

Genom nådigt beslut den 3 oktober 1958 anvisades för en från säkerhetsynpunkt erforderlig översyn och rensning av fasaderna å norra domkyrkotornet i Uppsala ett belopp av högst 10 000 kronor att förskottsvis utgå från nämnda reservationsanslag och förklarade Kungl. Maj:t Sig framdeles vilja meddela beslut om det slutliga gäldandet av förskottet.

Vidare har *domkapitlet i Uppsala* — med förmälan att visst utbyte av galvaniserad plåt på domkyrkans tak mot kopparplåt blivit nödvändig för att förebygga vattenskador — anhållit, att medel måtte anvisas till ifrågasvarande arbeten, vilka beräknades draga en kostnad av 17 325 kronor. *Byggnadsstyrelsen* har intet att erinra mot det föreslagna utbytet eller kostnadsberäkningen för detta. *Kammarkollegiet* och *statskontoret* tillstyrker, att kostnaderna för dessa skyddsarbeten enligt hittills tillämpade grunder helt bestrides av statsverket.

Departementschefen. Med hänsyn till det läge, vari frågan om Linköpings domkyrkas restaurering för närvarande befinner sig, torde någon egentlig medelsanvisning ej erfordras för nästa budgetår. Anslaget bör dock

lämpligen, i likhet med vad som skett för de sju senaste budgetåren, uppföras med 1 000 kronor.

Med anledning av vad anförts beträffande skyddsarbeten å Uppsala domkyrka förordar jag, att reservationsanslaget till Vissa kostnader i samband med Uppsala domkyrkas restaureringssakkunnigas utredningsarbete får disponeras även under nästkommande budgetår samt att angivna kostnader för arbeten å domkyrkan om tillhoppa 27 325 kronor må slutligt gäldas från sagda anslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Bidrag till restaurering av Linköpings domkyrka* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor;

b) medgiva, att vid utgången av budgetåret 1958/59 förefintlig behållning å reservationsanslaget till *Vissa kostnader i samband med Uppsala domkyrkas restaureringssakkunnigas utredningsarbete* må disponeras intill utgången av budgetåret 1959/60 samt att från detta anslag må dels slutligt gäldas förutnämnda förskott å 10 000 kronor dels bestridas angivna till 17 325 kronor beräknade kostnader för skyddsarbeten å Uppsala domkyrka.

[45] **9. Bidrag till restaurering av Växjö domkyrka.** Under vartdera av budgetåren 1955/58 anvisades under ovanstående rubrik ett reservationsanslag av 100 000 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för restaurering av domkyrkan i Växjö. Enligt ett av domkapitlet den 28 oktober 1953 ingivet kostnadsförslag hade dessa kostnader beräknats till sammanlagt 765 000 kronor. Enligt inom ecklesiastikdepartementet verkställda överslagsberäkningar bedömdes omkring 350 000 kronor härav kunna hänföras till utgifter för utvändiga och invändiga reparationer å själva domkyrkobyggnaden och återstoden, 415 000 kronor, till utgifter för åtgärder med avseende å kyrkans inre disposition för hållande av gudstjänster och andra kyrkliga förrättningar. Statsbidraget avsågs utgå endast till den förstnämnda delen av kostnaderna.

Domkapitlet i Växjö har i en den 24 juni 1957 gjord framställning, vilken kompletterats den 16 oktober 1957, anhållit om ytterligare 300 000 kronor av statsmedel. Till stöd för framställningen återopas, att det visat sig, att den till 765 000 kronor kostnadsberäknade restaureringen, vilken till stora delar avsett kyrkans inre, måste kompletteras med en yttre restaurering, då vissa partier, närmast tak och torn, företett oroande svagheter i konstruktionen.

De sålunda utvidgade restaureringsarbetena har av arkitekten Kurt von

Schmalensee den 23 september 1957 kostnadsberäknats till 1 978 000 kronor. Det nya programmet för restaureringen, som antagits av Växjö församlings kyrkofullmäktige den 29 november 1956, innebär en genomgripande förändring av domkyrkans hittillsvarande utseende och innefattar bland annat fullständigt ny täckning av tak och torn, omfattande grundförstärkning och förstärkning av tornet samt en återgång till domkyrkans ursprungliga tak- och tornutformning.

Byggnadsstyrelsen, vilken underställde restaureringsförslaget Kungl. Maj:ts prövning, hade intet att erinra mot den angivna beräknade kostnaden och *riksantikvarieämbetet*, som icke funnit några erinringar ur antikvarisk synpunkt mot restaureringsförslaget, tillstyrkte livligt att statsbidrag anvisades med det sökta beloppet.

Kungl. Maj:t fastställde den 24 januari 1958 det av arkitekten von Schmalensee utarbetade förslaget att i huvudsak läggas till grund för restaureringen.

Statskontoret framhåller, att det vid statsmakternas prövning år 1955 förutsattes bland annat, att domkyrkan genom upptagande av ett amorteringslån skulle bidra med 40 000 kronor till restaureringskostnaderna. Med hänsyn till därefter inträdd förbättring i domkyrkans ekonomi borde utrymme nu finnas för upptagande av ett dubbelt så stort lån, varjämte domkyrkan torde kunna bidra med ett belopp av 19 000 kronor bland tillgångarna, utgörande besparade överskottsmedel. En insamling till domkyrkans utsmyckning hade också enligt uppgift hittills inbringat 56 000 kronor, varför det belopp, som enligt finansieringskalkylen skulle täckas med ytterligare statsbidrag, i vart fall kunde minskas med $(99\,000 + 56\,000 =)$ 155 000 kronor. Statskontoret erinrar emellertid om att det vid prövningen av bidragsgivningen till det för 1955 års riksdag framlagda restaureringsförslaget från statsmakternas sida förutsattes, att, för den händelse de faktiska kostnaderna skulle komma att överskrida de beräknade, på detta förhållande icke borde kunna grundas anspråk på ytterligare statsbidrag. Vidare framhåller ämbetsverket, att det nu föreliggande förslaget går vida utöver vad som erfordras för domkyrkobyggnadens bestånd. Enligt statskontorets mening borde, för den händelse ytterligare bidrag av statsmedel över huvud taget skulle anses böra lämnas, detta i princip begränsas att motsvara stegringen från 1953 till 1957 av den av staten enligt 1955 års beslut finansierade delen av restaureringskostnaderna (omkring 23 procent enligt av byggnadsstyrelsen tillämpad underhållskostnadsindex). Beloppet av ett ytterligare bidrag borde enligt ämbetsverkets mening kunna bestämmas till högst 100 000 kronor.

Kammarkollegiet anför, att av utredningen i ärendet framgår, att församlingen syntes vara beredd att utav de totala kostnaderna, 1 978 000 kronor, gälda 900 000 kronor genom upptagande av lån samt 480 000 kronor med

utdebiterade medel, eller tillhoppa 1 380 000 kronor. Vad angår bidraget från domkyrkan, synes försiktigheten bjuda, att man icke räknar med möjligheten av ett högre amorteringslån än 50 000 kronor, vartill kommer vid domkyrkan besparade medel med 19 000 kronor. Domkyrkan skulle alltså kunna tillskjuta ($50\,000 + 19\,000 =$) 69 000 kronor.

Det skulle sålunda av kostnaderna återstå att täcka ett belopp av [1 978 000 — 300 000 (tidigare beviljat statsbidrag) — 1 380 000 (församlingsbidrag) — 56 000 (insamlade medel) — 69 000 (domkyrkans bidrag) =] 173 000 kronor, eller i runt tal 175 000 kronor.

Enligt de principer, som hittills vunnit tillämpning i fråga om statsbidrag till domkyrkobyggnad, lär det icke, enligt kammarkollegiets mening, vara något att erinra mot att staten bidrager med sammanlagt 475 000 kronor av de till 1 978 000 kronor beräknade kostnaderna för restaureringen.

Departementschefen. Jag vill understryka, att det restaureringsförslag, som förelåg, då 1955 års riksdag meddelade beslut i fråga om det redan lämnade statsbidraget om 300 000 kronor, avsåg att försätta främst domkyrkans inre i ett värdigare skick, varjämte en viss översyn av kyrkans yttre murverk bedömdes nödvändig, enär fuktskador konstaterats. De utvändiga och invändiga reparationer till vilka statsbidraget ansågs bära utgå beräknades, såsom framgår av det föregående, kosta 350 000 kronor.

Nu föreligger emellertid till grund för restaureringen ett av Kungl. Maj:t den 24 januari 1958 fastställt förslag, utarbetat av arkitekten Kurt von Schmalensee, vilket avser en betydligt mera genomgripande restaurering än det tidigare framlagda förslaget. Jag finner att restaureringsfrågan därigenom kommit i ett helt nytt läge, vilket motiverar ett förnyat ställningstagande till frågan om det bidrag varmed staten skall medverka.

Det föreliggande förslaget kan visserligen, såsom statskontoret påpekat, anses innebära en nygestaltning av kyrkans yttre, som går utöver vad som innefattas i en egentlig restaurering, men beslutet härom grundade sig på omfattande undersökningar, som utvisade att vittgående åtgärder under alla förhållanden var nödvändiga för att avhjälpa allvarliga brister i domkyrkans dittillsvarande konstruktion. Då byggnadsstyrelsen, såsom framgår av handlingarna i ärendet, av huvudsakligen teknisk-praktiska skäl icke ansett sig bära motsätta sig en radikal ändring av domkyrkans gestaltning, och då församlingen påtagit sig en mycket stor del av kostnaderna för byggnadsföretaget, finner jag icke anledning att i förevarande fall genom en snäv definition av begreppet restaurering utesluta möjligheten av ytterligare statsbidrag till domkyrkans nu pågående omdaning.

Jag ansluter mig till kammarkollegiets bedömning av den omfattning, varmed domkyrkan själv kan tänkas bidraga till kostnaderna. Med den bedömning av ifrågavarande byggnadsåtgärder jag här uttalat mig för,

finner jag det skäligt, att staten i enlighet med de av kammarkollegiet gjorda beräkningarna bidrager med inalles 475 000 kronor av de totala kostnaderna om 1 978 000 kronor. Utöver tidigare beviljat statsbidrag torde sålunda, vid bifall till förslaget, böra anvisas 175 000 kronor. Med hänsyn till att restaureringsarbetena, enligt vad jag inhämtat, kan beräknas avslutas under senare delen av år 1959, anser jag mig icke böra föreslå någon uppdelning av bidraget på flera budgetår.

I detta sammanhang vill jag beröra frågan om det hitintills under en lång följd av år uppförda *reservationsanslaget till Kyrkors underhåll*, vilket från och med budgetåret 1947/48 helt användes till Visby domkyrkas istandsättande och framtida bestånd. Beträffande anslagets tidigare historia har lämnats en utförlig redogörelse i 1927 års åttonde huvudtitel, s. 96, vartill jag ber att få hänvisa. Här må endast i korthet nämnas, att anslaget tillkom efter det att en motion väckts vid 1844/45 års riksdag, att såsom bidrag till underhåll av domkyrkan i Visby skulle beviljas enahanda förmån, som under namn av domkyrkotunnor tillkomme övriga stiftskyrkor. Anslaget, som tidigare utgick i spannmål, utbyttes från och med år 1893 mot ett årligt belopp av 1 000 kronor, vilket sedermera på förslag av Kungl. Maj:t vid 1927 års riksdag höjdes till 2 000 kronor. Vid större reparationer av domkyrkan har staten under samma tidrymd bidragit till kostnaderna med engångsbelopp. Sålunda beviljade riksdagen år 1897 ett belopp av 100 000 kronor och 1945 ett belopp av 60 000 kronor till yttre restaureringar av domkyrkan.

Domkapitlet i Visby har anhållit att ett reservationsanslag av minst 2 000 kronor måtte ställas till förfogande även för budgetåret 1959/60. Därvid har upplysts, att av reservationsanslagsmedel, anslagna för tiden till och med den 30 juni 1958, återstode omkring 2 000 kronor.

Enligt min mening kan det — icke minst med hänsyn till storleken av det belopp, som under en följd av år anvisats under berörda reservationsanslag — ifrågasättas, om tillräckligt starka skäl föreligger att anvisa ett särskilt årligt anslag till Visby domkyrkas istandsättande och framtida bestånd. Även om Visby domkyrka saknar vissa inkomster, som uppbäres av andra domkyrkor, torde de årliga kostnaderna för domkyrkans underhåll icke vara större, än att de kan bäras av församlingen även utan hjälp av hittills utgående statsbidrag. Jag finner därför ej längre motiverat, att å riksstaten uppföres det särskilda reservationsanslaget till Kyrkors underhåll.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till restaurering av Växjö domkyrka* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

[46] 10. Ersättningar till kyrkor

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	80 000	87 964
1956/57	80 000	92 255
1957/58	90 000	92 064
1958/59 (statsliggaren s. 498)	90 000	
1959/60 (förslag)	90 000	

Ur detta anslag utgick tidigare tillhopa omkring 1 500 ersättningar till egentliga församlingskyrkor samt vissa domkyrkor och förutvarande domkyrkor. Efter medgivande av 1946 års kyrkomöte (skrivelse 1946: 6) och enligt beslut av 1947 års riksdag (skrivelse 1947: 168) har ur ifrågavarande anslag utgående ersättningar för vin- och byggnadssäd, för kronotiondeanslag och för avskrivna mjöl- och kvarnräntor samt andra därmed jämförliga ersättningar till församlingskyrkor — domkyrkor samt förutvarande domkyrkorna i Kalmar och Mariestad därvid undantagna — indragits med utgången av budgetåret 1946/47. Möjlighet föreligger emellertid för Kungl. Maj:t att av särskilda skäl låta församling behålla dylik ersättning eller erhålla gottgörelse för densamma. Anslaget belastas sålunda numera med ersättningar till domkyrkor och förutvarande domkyrkor samt med eventuellt kvarstående ersättningar till församlingar eller gottgörelse härför.

Departementschefen. Alltifrån år 1952 har i varje års statsverksproposition vid anmälan av medelsbehovet under förevarande anslag uttalats, att den tidigare aktualiserade frågan om indragning av de från detta anslag till vissa domkyrkor och de från förslagsanslaget till Kleresistaten till vissa domkyrkosysslomän utgående indelningsersättningarna samt dessa gamla statsanslags ersättande med moderna statsbidrag syntes böra prövas först sedan 1951 års kyrkomöteskommitté fullgjort den åt kommittén uppdragna utredningen rörande kyrkomötets grundlagsenliga befogenheter m. m. och ställning kunnat tagas till i vad mån frågan berör prästerskapets privilegier. Kyrkomöteskommittén avlämnade i december 1955 sitt betänkande (SOU 1955: 47). Betänkandet är nu föremål för överväganden inom ecklesiastikdepartementet.

Anslaget, som för innevarande budgetår är uppfört med 90 000 kronor, torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till kyrkor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

[47] 11. **Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord.** Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 1 000 kronor, bör för nästa

budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord*, för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[48] **12. Bidrag till svenska ekumeniska nämnden.** Under denna rubrik har från och med budgetåret 1951/52 anvisats ett anslag till svenska ekumeniska nämnden, avsett såsom bidrag till bestridande av Sveriges årsavgift till Kyrkornas världsråd. Anslaget var under budgetåren 1951/55 uppfört med 20 000 kronor och har från och med budgetåret 1955/56 höjts till 25 000 kronor.

I enlighet med förslag av ekumeniska nämnden torde ett bidrag av samma storlek som för innevarande budgetår böra utgå även för nästa budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska ekumeniska nämnden* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

D. Akademier m. m.

[49] **1. Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien.** För innevarande budgetår är å riksstaten uppförda tre anslag till vetenskapsakademien, nämligen Vetenskapsakademien: Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik å 550 800 kronor, Vetenskapsakademien: Bidrag till naturvetenskaplig forskning i Övre Norrland å 66 300 kronor och Vetenskapsakademien: Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt å 91 800 kronor. Den sammanlagda medelsanvisningen utgör alltså 708 900 kronor.

Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik. Detta anslag är förslagsanslag och disponeras på följande sätt.

1. Siegbahn, K. M. G., professor emeritus, föreståndare för forskningsinstitutet, <i>förslagsvis</i>	17 000
Anm.: Ur denna anslagspost skall utgå arvode med 1 419 kronor för månad åt Siegbahn i egenskap av föreståndare för forskningsinstitut.	
2. Slätis, S. H. E., laborator i lönegraden Ao 26, personligen, <i>förslagsvis</i>	29 500
3. Bidrag till driftkostnader för forskningsinstitutet	504 300
Summa kronor	550 800

Vetenskapsakademien har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit en höjning av posten 3 med 248 200 kronor, varav 245 000 genom överföring från anslaget till Atomforskning, och 3 200 kronor till bestridande av ökade utgifter för pensionsavgifter till statens pensionsanstalt.

Bidrag till naturvetenskaplig forskning i Övre Norrland. Detta anslag är obetecknat och skall disponeras i första hand till bestridande av avlöningskostnader och övriga kostnader, förenade med tjänsten som laborator och föreståndare för Abisko naturvetenskapliga station i Ae 24, och i andra hand till bidrag i övrigt till naturvetenskaplig forskning i Övre Norrland.

Styrelsen för vetenskapsakademiens forskningsstationer i Övre Norrland, har, med tillstyrkan av *vetenskapsakademien*, för nästa budgetår hemställt om en höjning av anslaget med 11 500 kronor, varav 1 500 kronor till löneklassuppflyttning av laboratorn och 10 000 kronor till arvode åt en assistent vid stationen i Abisko.

Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt. Detta anslag är obetecknat och disponeras på följande sätt.

1. Bidrag till uppehållande av zoologiska stationen vid Kristineberg m. m.	15 300
2. Bidrag till Bergianska trädgårdens botaniska avdelning	70 000
3. Hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel	6 500
	Summa kronor 91 800

Vetenskapsakademien har för nästa budgetår hemställt om en höjning av posten 2 med 34 000 kronor.

Granskning av vetenskapsakademiens almanacksprivilegium. Med skrivelse den 25 augusti 1958 har *statens sakrevision* inkommit med viss utredning angående akademiens disposition av från almanacksprivilegiet härflytande inkomster. Sakrevisionen har anfört:

I motion II: 124 till 1958 års A-riksdag hemställdes, att riksdagen skulle besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande almanacksprivilegiet samt tillskapande av garantier för att inkomsterna av privilegiet skulle komma vetenskap och forskning till godo.

Allmänna beredningsutskottet konstaterade i sitt utlåtande nr 4, att privilegiet förnyats för perioden 1952—1972 och att det sålunda för de närmaste åren ej vore möjligt att tillskapa några villkor för privilegiet och att frågan borde prövas i något närmare anslutning till utgången av den löpande privilegieperioden. Utskottet såge emellertid med tillfredsställelse, att vetenskapsakademien medgivit statens sakrevision att granska akademiens förvaltning i vad den avsåge privilegiemedlen och de fonder, som direkt berördes eller på annat sätt rönt inflytande av almanacksmedel. Utskottet räknade med att denna verksamhet skulle komma att ske fort-löpande. Härigenom skulle även ett fastare underlag erhållas för den utredning beträffande en eventuell förlängning av privilegiet och villkoren härför, som utskottet förutsatte i sinom tid skulle ske.

I anledning av detta utskottets uttalande har sakrevisionen låtit verkställa en kartläggning av vetenskapsakademiens disposition av de från privilegiet härflytande inkomstmedlen under åren 1952—1957. Resultatet av utredningen har sammanställts i en särskild promemoria.

Vid tiden för senaste förnyelse av almanacksprivilegiet, som beslöts redan 1945 för perioden 1952—1972, uppgick inkomsterna av privilegiet till omkring 500 000 kronor för år. Därefter har de emellertid stegrats avsevärt, även om hänsyn toges till de förändringar i penningvärdet, som inträffat. År 1952 inflöt sålunda 1 530 000 kronor och år 1957 omkring 1 760 000 kronor. Denna avsevärda ökning har under åren 1952—1956 medfört betydande överskott i akademiens förvaltning, och stora avsättningar till en reservfond har kunnat göras. Genom vissa större engångsutgifter 1957, bland annat för utbyggnad och utrustning av forskningsstationen i Kiruna och ombyggnad av akademiens bibliotek, har dock akademien nämnda år varit hänvisad att anlita reservfonden för att erhålla medel till täckande av detta års kostnader. Bortsett från dessa engångskostnader skulle även under 1957 en betydande avsättning till reservfonden ha kunnat göras, uppgående till mellan 300 000 och 400 000 kronor.

Under perioden 1952—1957 har reservfondens kapitalbehållning vuxit från 1 470 000 till 3 210 000 kronor och sålunda mer än fördubblats.

Samtidigt som privilegiumedlen lämnar avsevärda överskott, erhåller akademien icke obetydliga anslag å budgeten, för budgetåret 1957/58 tillhoppa omkring 660 000 kronor, för skilda grenar av sin verksamhet. Sakrevisionen anser för sin del, att överskottet å inkomsterna av privilegiet, som tilldelats akademien med uppenbart syfte att främja vetenskaplig forskning, i första hand bör tagas i anspråk för understödjande av den vetenskapliga verksamhet, vartill för närvarande särskilda statsbidragsanslag å riksstaten anvisats. Enligt revisionens uppfattning ådagalägger den gjorda utredningen, att en begränsning av dessa anslag är möjlig. Storleken av denna minskning blir ytterst beroende av statsmakternas inställning till frågan om reservfonden successivt bör förbrukas för löpande utgifter eller lämpligen behålles som en reserv för utgifter av engångskaraktär. Anses övervägande skäl tala för att fonden reserveras för dylika extraordinära ändamål, framstår en sänkning av riksstatsanslagen med sammanlagt omkring 300 000 kronor såsom möjlig. Finner statsmakterna skäl icke förefinnas för ett behållande på längre sikt av reservfonden, kan riksstatsanslagen under en kortare tidsperiod helt upphöra att utgå eller ytterligare nedsättas utöver angivna belopp å 300 000 kronor. Vilken lösning som skall väljas blir närmast en budgetavvägningsfråga. Skäl kan givetvis anföras för att reservfonden i framtiden i huvudsak reserveras för utgifter av engångskaraktär och dylikt. Revisionens uppfattning är emellertid, att anslagen å budgeten framdeles böra så avvägas, att de icke lämna utrymme för ytterligare fondering av almanacksmedel. Det lär i första hand böra ankomma å akademien att framlägga förslag å de anslag, som bör ifrågakomma till reduktion.

Almanacksprivilegiet är, ehuru till sin karaktär ett obestriddligt statsunderstöd, för närvarande icke förbundet med några villkor. Avsevärda belopp har genom statsmakternas medverkan ställts till akademien fria förfogande. Statsbidrag av betydligt mindre storlek, som akademien förfogar över för ändamål, vilka även tillgodoses med privilegiumedel, redovisas däremot i vanlig ordning inför statliga revisionsorgan. Enligt sakrevisionens mening bör även användningen av inkomsterna av privilegiet underkastas viss sådan kontroll från statens sida.

Beträffande akademiens användning av privilegiumedlen till arvode åt en i den s. k. Sellingaffären anlitad jurist har allmänna beredningsutskottet starkt ifrågasatt, om en sådan användning av medlen står i överensstämmelse med privilegiets syfte. Det synes revisionen ur saklig synpunkt mindre tillfredsställande, att almanacksmedlen på sätt som skett anlitas för bestridande av kostnader för den s. k. Sellingaffären. Såsom promemorian giver vid handen, har för dessa utgifter av almanacksmedel tagits i anspråk 58 914 kronor. Anmärkas må, att från riksmusei avlöningsanslag utbetalats tillhoppa omkring 12 000 kronor för bestridande av kostnader för läkarundersökning av professor Selling m. m. Revisionen förutsätter, att akademien i framtiden kommer att låta sig angeläget vara att icke disponera här avsedda inkomster för andra ändamål än sådana, vilkas förenlighet med privilegiets syfte icke kan sättas i fråga. I fall, då tvekan yppas om lämpligheten av en sådan medelsdisposition, föreställer sig revisionen, att denna undvikes eller frågan underställes Kungl. Maj:ts prövning.

Hörande frågor lär böra särskilt uppmärksammas vid den av allmänna

beredningsutskottet förutsatta framtida utredningen rörande privilegiet. Under nu löpande privilegieperiod synes statlig kontroll över privilegiemedlens användning formellt kunna uppnås genom att till de budgetanslag, som framdeles ställes till akademiens disposition, fogas villkor av förut angiven innebörd. En sådan åtgärd synes även väl motiverad med hänsyn till det samband, som enligt vad utredningen visat förefinnes mellan anslagen å budgeten och det statsunderstöd, som almanacksmedlen utgör.

Vetenskapsakademien har anfört i huvudsak följande.

Såsom sakrevisionen framhållit har akademiens inkomster av almanacksprivilegiet stegrats avsevärt under det senaste decenniet även om hänsyn toges till penningvärdeförändringen under samma tid. Akademiens utgiftsstat har under samma tid icke stigit i fullt samma takt, vilket medfört en mycket önskvärd möjlighet till fondering, men det måste i detta sammanhang starkt betonas, att de faktiska utgifterna de senaste åren överstigit inkomsterna av privilegiet. Till belysning av dessa förhållanden må följande uppgifter lämnas.

Akademiens inkomster av almanacksprivilegiet genom utarrenderingar av detsamma till Almqvist & Wiksells Boktryckeri Aktiebolag utgjorde under åren 1943—46 omkring 400 000 kronor, var till kom en extra privilegieavgift år 1943 med 62 000 kronor, år 1944 med 68 000 kronor och år 1945 med 72 000 kronor. Denna extra avgift betalades av bolaget under motivering att »kriget hindrat import av almanacksblock och vissa slag av reklamvaror, vilka senares uteblivande i den svenska marknaden ökat bolagets tillverkning av andra reklamalmanackor», varför bolaget ansåg sig böra utbetala ett tillägg till privilegieavgiften.

Vid uppgörandet av stat för åren 1946 och 1947 måste akademien taga i anspråk respektive 16 800 och 21 800 kronor av reserverade medel.

I maj 1947 träffades nytt avtal med tryckeribolaget och privilegieavgiften ökades därvid för 1946 till cirka 780 000 kronor.

Enligt det nya avtalet, som skulle gälla från och med år 1947, tillförsäkrades akademien viss royalty ej understigande ett minimibelopp, som är knutet till levnadskostnadsindex och för närvarande utgör 650 000 kronor.

Akademiens inkomster av privilegiet har under åren 1943—1958 varit följande.

1943:	470 522	1948:	915 600	1953:	1 514 700
1944:	474 100	1949:	1 015 700	1954:	1 512 000
1945:	481 600	1950:	1 029 700	1955:	1 604 300
1946:	409 400	1951:	1 097 600	1956:	1 674 700
1947:	779 600	1952:	1 527 800	1957:	1 759 900
				1958:	1 865 000

Genom att akademien vid det senaste arrendeavtalet insåg möjligheterna av en fortsatt inflation och en fortgående ökning av almanacksförsäljningen har akademien erhållit en alltjämt ökad inkomst av privilegiet. Därvid har akademien dock ej bortsett från att dessa stegrade intäkter beror på den starkt konjunkturkänsliga försäljningen av almanackor. Ansvaret för att akademiens fasta utgifter för olika forskningsändamål skall kunna utgå med en önskvärd kontinuitet har föranlett akademien att icke hålla sin utgiftsstat högre än som även med en vikande konjunktur kan bibehållas.

I det följande redogöres närmast för den del av akademiens utgifter som hänför sig till den för varje år fastställda utgiftsstaten. Denna omfattar utgifter för akademiens förvaltning och sammankomster, statskalendern, tryckning av vetenskapliga avhandlingar, Stockholms observatorium i Saltsjöbaden, akademiens bibliotek (det största matematisk-naturvetenskapliga biblioteket i Norden), zoologiska stationen i Kristineberg med flera vetenskapliga institutioner. Staten omfattar emellertid ej sådana utgifter som bestrides med de till akademien utgående statsanslagen.

Akademiens utgiftsstat har under åren 1948—1958 stigit som framgår av följande siffror, därvid, som nämnt, bör märkas att de anslag akademien erhållit på statsbudgeten redovisas särskilt i enlighet med reglerna för medelsdispositionen.

1948:	585 318	1952:	812 712	1956:	1 099 688
1949:	606 212	1953:	965 471	1957:	1 193 801
1950:	619 449	1954:	996 873	1958:	1 321 017
1951:	685 540	1955:	1 016 073		

För år 1958 uppgår utgifterna enligt stat sålunda till 1 321 017 kronor. Härtill kommer emellertid följande under året beslutade utgiftsposter, som kan förutses återkomma under kommande år och sålunda ej ha engångskaraktär. Bortsett från beviljade löneförhöjningar utgår dessa belopp för ändamål, som ännu ej antagit slutgiltig form och som därför ej heller torde komma att specificeras i 1959 års stat.

Anslag till Boyden-observatoriet	10 000
Anslag till Capri-stationen	10 000
Bergianska stiftelsen	110 500
Anslag till Övre Norrlands forskningsstationer	70 700
Löne- och pensionstillägg	21 823
Lönereglering i samband med tjänstetidsbefordran	5 196
Anslag till gravering av minnespenning	1 000
Summa kronor	229 219

Akademien har sålunda för närvarande att räkna med fasta utgifter av sammanlagt cirka 1 550 000 kronor för år.

Utöver dessa såsom fasta bedömda utgifter har emellertid akademien att räkna med vissa *utgifter av engångskaraktär*. Dessa utgjorde under år 1957 cirka 800 000 kronor, varav cirka 20 000 kronor hänförde sig till observatoriet, cirka 130 000 kronor till ombyggnad av biblioteket och cirka 520 000 kronor till nybyggnader och utrustning i Kiruna. Under första hälften av år 1958 har akademien beslutat utgifter av engångskaraktär till ett sammanlagt belopp av 408 250 kronor. Härav har t. ex. forskningsinstitutet för fysik erhållit 75 000 kronor för inköp av mätareutrustning, observatoriet 32 000 kronor för inköp av monokromator och för utrustning av optisk verkstad och Abisko naturvetenskapliga station 157 200 kronor för bygande av vaktmästarbostad och observationspaviljong. Till täckande av brist å tryckningsanslaget för 1957 har åtgått 91 806 kronor 60 öre.

År 1957 översteg sålunda utgifterna privilegieinkomsterna med cirka 500 000 kronor, och akademien har år 1958 redan beslutat utgifter om sammanlagt (1 321 017 + 229 219 + 408 250 =) 1 958 486 kronor, vilket väsentligt överstiger årets inkomst å almanacksprivilegiet. Härtill kommer cirka 100 000 kronor, utgörande engångsanslag till vetenskapliga ändamål,

som akademien beviljat under 1956 och 1957 men som ej tagits i anspråk förrän år 1958. Utgifterna under 1958 överstiger sålunda årets inkomster på almanacksprivilegiet med minst 200 000 kronor.

Akademien har vidare kunnat förutse ytterligare vissa anslag av engångsnatur för utbyggnad eller annan förbättring av institutionernas resurser. Som redan preliminärt omnämnts i 1958 års statsverksproposition under atomkommitténs anslagsbehov har professor M. Siegbahn framställt önskemål att cyklotronlaboratoriet vid forskningsinstitutet för fysik utbygges för åstadkommande av högre partikelenergies. Det kan komma an på akademien att bidra här till. Vid observatoriet i Saltsjöbaden behövs en ny byggnad och montering för det vid observatoriet förfärdigade Schmidtteleskopet. Instrumentutrustningen vid Kiruna geofysiska observatorium bör kompletteras. Även andra anslagsbehov har anmälts. Akademien har sålunda haft anledning räkna med att reservfonden år 1958 liksom 1957 kommer att ytterligare minskas.

Den fortlöpande stegringen av reservfondens storlek har sålunda upphört och avlösts av en nedgång, som kan väntas fortgå. Sammanfattningsvis vill akademien angående reservfonden anföra följande. Då akademien tillförsäkrats en rätt till privilegiemedlen, obunden av andra villkor än det outtalade men självklara, att vetenskapligt arbete skall främjas (jfr emellertid vad i det följande säges om viss medelsdisposition för naturhistoriska riksmuseets behov) har akademien fattat det ansvar som är förbundet med denna rätt så att det vore oförsvarligt att icke i ganska avsevärd omfattning hålla influtna medel fonderade. Det är ofrånkomligt att reservera medel för större engångsutgifter. Det är heller icke tänkbart att minska reservfonden utöver en viss gräns, enär den helt naturligt är avsedd såsom reserv vid minskade inkomster eller ökade utgifter. Som förut anförts är privilegieinkomsterna mycket konjunktürkänsliga, detta i synnerhet som en stor del av inkomsterna kommer från reklamalmanackor. Akademien måste vidare alltid räkna med att utan längre tids varsel krav på engångsutgifter av avsevärd storlek kan ställas. Det ligger i verksamhetens natur att sådana framtida utgifters storlek ej låter sig bedömas på förhand. Vad man emellertid med visshet kan förutse är att kostnaderna för vetenskapliga institutioner blir avsevärt större med tiden. Överhuvud måste det för en sådan verksamhet som akademiens lika väl som för varje företag med växlande inkomster anses självklart att en viss del av inkomsterna fonderas.

Rörande de genom akademien utgående *statsanslagen* må följande nämnas.

De under budgetåret 1957/58 utgående anslagen på tillhoppa 660 000 kronor fördelar sig på följande sätt.

Forskningsinstitutet för fysik	507 300
Bergianska trädgården	70 000
Kristinebergs zoologiska station	14 900
Övre Norrlands forskningsstationer	64 200
Arbetsplats vid Zoologiska stationen i Neapel	3 600

Summa kronor 660 000

Av dessa är de tre första anslagen i huvudsak motiverade med att de därmed understödda institutionerna står till det allmännas förfogande ej

blott för forsknings- utan även för undervisningsändamål. Akademiens verksamhet och syften omfattar i och för sig icke undervisning.

Vid förordande i 1946 års proposition av ett icke tidsbegränsat statsanslag till forskningsinstitutet för fysik förutsatte dåvarande ecklesiastikministern — herr Erlander — att institutet skulle stå till förfogande såsom en länk i vårt lands universitets- och högskoleorganisation. I detta sammanhang kan heller icke bortses från statens intresse för atomforskningen. Institutet har fyllt och fyller alltjämt en viktig uppgift genom sin utbildning av forskare på atomenergiområdet, vars exploatering i våra dagar är av brännande aktuell betydelse för det allmänna. Statsmakternas intresse för verksamheten vid institutet har också tagit sig uttryck däri att institutet för sin fast anställda personal medgivits anslutning till statens pensionsanstalt.

Beträffande anslaget till Bergianska trädgården skrev ecklesiastikministern i 1956 års proposition: »Med hänsyn till den stora betydelse för Stockholms högskola, som verksamheten vid Bergianska trädgårdens botaniska avdelning har, tillstyrker jag, att som statsbidrag till nämnda avdelning för nästa budgetår anvisas 70 000 kronor, innebärande en höjning med 30 000 kronor.»

Till Kristinebergs zoologiska station har bidrag av allmänna medel utgått alltsedan året efter stationens grundande eller från och med år 1878. Det motiverades ursprungligen med att stationen var av viss betydelse för naturhistoriska riksmuseet, då museet där kunde komplettera sina samlingar med havsbiologiskt material. I 1947 års proposition skrev ecklesiastikministern: »Kristinebergs zoologiska station fyller, såsom av redogörelsen i det föregående framgår, en viktig uppgift i undervisningens och den marinbiologiska forskningens tjänst... Jag anser mig därför såtillvida böra förorda en anslagsförstärkning redan för nästa budgetår, att jag tillstyrker anvisande av ett till 12 000 kronor förhöjt statsbidrag i syfte, bland annat, att möjliggöra anställning av en arvodesavlönad assistent.» Stationens betydelse för undervisningen hade vitsordats av naturvetenskapliga forskningskommittén, som framhöll den roll stationen spelade för utbildning av zoologer vid Stockholms högskola och Lunds universitet i marinbiologi.

Övre Norrlands forskningsstationer står under inseeende av en särskild styrelse, i vilken Kungl. Maj:t utser ordförande och i vilken utom akademien Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, sjöfartsstyrelsen och statens naturvetenskapliga forskningsråd utser ledamöter. Forskningsstationernas verksamhet är alltså icke en uteslutande akademiens angelägenhet utan tillgodoser även de nämnda statsinstitutionernas intressen.

Beträffande arbetsplatsen vid zoologiska stationen i Neapel vill akademien erinra om vad som framhölls i dess petitaframställning år 1957. Anslaget till detta arbetsbord avser icke akademien egen verksamhet. Det har av departementschefen ansetts lämpligt att ifrågasvara anslag, som är avsett att öppna en arbetsmöjlighet i Neapel för forskare vid svenska universitet och högskolor, begäres genom akademien.

Sakrevisionen har ifrågasatt, huruvida icke en begränsning av dessa anslag är möjlig. Såsom förut utvecklats förefinnes vissa väsentliga skillnader mellan de ändamål, som akademien har att främja med privilegiemedel, och de ändamål som avses med statsanslagen, även om gränserna för användningen av medlen i praktiken av naturliga skäl ej kan med full

stränghet uppdragas. Då det, som förut nämnts, förutses att reservfonden måste tas i anspråk såväl för löpande utgifter som engångsutgifter, delvis inom de områden för vilka akademien åtnjuter statsanslag, skulle en beskärning av de nuvarande anslagen vara ägnad att allvarligt inskränka akademiens möjligheter att på tillfredsställande sätt tillgodose sina institutioner och deras vetenskapliga verksamhet. En dylik beskärning skulle också försvåra för akademien att självständigt taga initiativ till nya insatser på sitt verksamhetsfält. Det är till stor del tack vare det fria förfogandet över inkomsterna av almanacksprivilegiet som akademien kunnat sätta igång företag ur vilka sedermera utvecklat sig sådana allmännyttiga institutioner som statistiska centralbyrån, naturhistoriska riksmuseet och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Forskningsstationerna i Övre Norrland är akademiens senaste insats av detta slag. Icke heller är det utan vidare givet, att ändamål, för vilka hittills erhållits statsanslag, ur akademiens synpunkt bör tillerkännas prioritet framför andra ändamål vid en avvägning rörande angelägenheten av olika behov. På grund av privilegieinkomsternas relativt sett osäkra natur har akademien också, vilket framgår av berättelsen förut, iakttagit försiktighet, då det gällt att binda sig för långsiktiga åtaganden. Av nämnda skäl ser sig akademien ur stånd att själv föreslå reduktioner av anslag till ändamål, som ur allmän synpunkt ansetts angelägna och som akademien icke kan garantera komma att tillgodoses genom privilegiemedel.

Akademiens funktion som styrelse för naturhistoriska riksmuseet har under senare år varit betungande. I anslutning härtill vill akademien framhålla att akademien i februari 1956 hos Kungl. Maj:t föreslagit att en särskild styrelse inrättades för riksmuseet och statens etnografiska museum. Detta åliggande har alltifrån 1849, då naturhistoriska riksmuseet även formellt blev statsegendom, åsamkat akademien vissa kostnader, vilka akademien alltid bestritt med privilegiemedel. Någon anledning att icke behandla kostnaderna i samband med Sellingärendet såsom en kostnad föranledd av detta åliggande har icke förefunnits. Detta har också vitsordats i granskningspromemorian. Akademien vill med stöd av det nu anförda inlägga en bestämd gensaga mot sakrevisionens uppfattning, att akademiens användande av privilegiemedel i detta sammanhang skulle vara ur saklig synpunkt mindre tillfredsställande.

Sakrevisionen har vidare ifrågasatt, huruvida icke till de budgetanslag som kommer att ställas till akademiens förfogande borde fogas villkor om möjlighet till kontroll av akademiens förvaltning av privilegiemedlen. Såsom akademien framhöll i sin skrivelse till 1958 års riksdags allmänna beredningsutskott har akademien vid upprepade tillfällen erbjudit de statliga kontrollorganen att granska akademiens räkenskaper. Sådan granskning har nu verkställts av sakrevisionen. Akademien har sålunda ingen erinran mot en sådan kontroll, helt oberoende av om det anses lämpligt och formellt möjligt, att statsanslagen förbindes med sådana villkor.

Statskontoret anför bland annat:

Statskontoret finner det naturligt, att storleken av riksstatsanslagen avväges under hänsynstagande till akademiens möjligheter att finansiera sin verksamhet med till dess förfogande stående medel. Det belopp, med vilket de årliga statsbidragen enligt sakrevisionens mening bör kunna

minskas, 300 000 kronor, synes statskontoret i nuvarande inkomstläge för akademien väl avvägt.

Sakrevisionen har utgått från att det finge ankomma å vetenskapsakademien att framlägga förslag beträffande de anslag, vilka bör ifrågakomma till reduktion. I anslutning härtill må framhållas, att av akademiens yttrande framgår, att akademien på anförda skäl sett sig ur stånd att själv föreslå reduktioner av anslag till ändamål, som ur allmän synpunkt ansetts angelägna och som akademien icke kan garantera komma att tillgodoses genom privilegiemedel. Vid sålunda angivna förhållanden lär någon närmare prövning av frågan om bidragsbegränsningens genomförande icke kunna ifrågakomma från statskontorets sida. Därest för ett ställningstagande till förevarande spörsmål ytterligare undersökningar skulle finnas påkallade, torde utarbetandet av dessa böra uppdragas åt sakrevisionen.

I anledning av vad sakrevisionen anført angående den statliga kontrollen öfver privilegiemedlens användning vill statskontoret understryka revisionens uttalande därom, att ett disponerande av dylika medel bör undvikas eller underställas Kungl. Maj:ts prövning i sådana fall, då tvekan yppas om lämpligheten av medelsdispositionen i fråga. I övrigt lär den åsyftade kontrollen — i avvaktan på den förutsatta utredningen rörande almanacksprivilegiet — få anses tillgodosedd genom den av sakrevisionen genom föreliggande redogörelse inledda granskningsverksamheten beträffande privilegiemedlen och dessas användning (jfr allmänna beredningsutskottets utlåtande 1958: 4).

Departementschefen. Såsom av det föregående framgår har vetenskapsakademiens inkomster av almanacksprivilegiet avsevärt stegrats under senare år. Till följd härav har efter hand en allt större del av privilegiemedlen icke behövt tagas i anspråk för löpande utgifter utan kunnat fonderas och för detta ändamål avsatts till akademiens reservfond. Under tiden 1952/1957 har behållningen i sagda fond ökat från 1 470 000 till 3 210 000 kronor. Under hänvisning härtill har statens sakrevision ifrågasatt en minskning av vetenskapsakademiens statsbidragsanslag å riksstaten. För sakrevisionen framstår en sänkning av riksstatsanslagen med omkring 300 000 kronor som möjlig, därest reservfonden behålles som en reserv för utgifter av engångskaraktär. Om däremot reservfonden icke anses böra behållas på längre sikt, bör enligt sakrevisionens mening riksstatsanslagen under en kortare tidsperiod helt upphöra eller nedsättas med mer än 300 000 kronor. Revisionens uppfattning är att anslagen å riksstaten framdeles bör så avvägas, att de icke lämnar utrymme för ytterligare fondering av almanacksmedel. Statskontoret anser en minskning av riksstatsanslagen med 300 000 kronor väl avvägd i nuvarande inkomstläge för akademien. För egen del är jag med hänsyn till bland annat den utredning som förebragts beredd att förorda en viss minskning av vetenskapsakademiens riksstatsanslag.

Av den statliga medelsanvisningen till vetenskapsakademien å riksstaten utgår huvudparten till forskningsinstitutet för experimentell fysik, vars anslag nu är uppfört med 550 800 kronor. Anslaget har utgått i sin nuva-

rande utformning sedan budgetåret 1946/47. Vid anmälan av denna anslagsfråga för sistnämnda budgetår i propositionen 1946: 95 förklarade sig chefen för ecklesiastikdepartementet förutsätta att, därest staten i enlighet med vad departementschefen i propositionen förordade för en icke tidsbegränsad framtid skulle komma att ekonomiskt stödja ifrågavarande forskningsanstalt, denna även framdeles komme att stå till förfogande såsom en länk i vårt lands universitets- och forskningsorganisation och sålunda hållas tillgänglig för utbildningsändamål, och detta oavsett vilken ställning i administrativt hänseende den framdeles komme att få. Såsom akademien riktigt påpekat har institutet fyllt och fyller alltjämt en viktig uppgift genom sin utbildning av forskare på atomenergiområdet, vars utforskande är av brännande aktuell betydelse för det allmänna. Statens intresse för institutet har också tagit sig uttryck däri, att institutet för sin fast anställda personal medgivits anslutning till statens pensionsanstalt. Jag torde i detta sammanhang böra nämna, att under årens lopp aderton forskare, varav fyra utlänningar, disputerat för doktorsgrad på avhandlingar, som utarbetats under verksamhet vid forskningsinstitutet. Av de svenska forskarna har samtliga erhållit docentur utom två, som ej ansökt därom. För närvarande är i forskningen vid institutet sysselsatta, bland andra, sexton doktorander och licentiander och tre 3-betygsarbetare från Stockholms högskola samt fem doktorander och licentiander, sex examensarbetare och sex praktikanter från tekniska högskolan i Stockholm. Av vad jag anförde torde framgå, att jag icke är beredd att förorda någon större minskning av medelsanvisningen till institutet. Det är i stället min avsikt att inom kort underställa Kungl. Maj:t frågan om utredning angående institutets framtida ställning.

Vid vetenskapsakademien finns för närvarande inrättade två statliga befattningar, nämligen en personlig befattning som laborator i Ao 26 för S. H. E. Slätis (forskningsinstitutet) och en befattning som laborator och föreståndare för Abisko naturvetenskapliga station i Ae 24. Något eftergivande av statens skyldigheter beträffande dessa befattningar bör givetvis icke ske vid en minskning i medelsanvisningen till akademien.

Under återopande av det anförda föreslår jag, att statens bidrag till vetenskapsakademien för nästa budgetår fastställas till 500 000 kronor, vilket belopp bör disponeras på följande sätt:

1. Slätis, S. H. E., laborator i lönegraden Ao 26, personligen, <i>förelagsvis</i>	32 800
2. Laborator och föreståndare för Abisko naturvetenskapliga station i lönegraden Ae 24, <i>förelagsvis</i>	29 600
3. Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik	437 600
Summa kronor	500 000

Bidraget bör i riksstaten uppföras under rubriken »Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien» och med hänsyn till de förslagsvis betecknade avlöningsposterna givas förslagsanslags karaktär. Mitt förslag innebär en anslagsminskning med 208 900 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[50] **2. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 595 000	1 763 703
1958/59 (statsliggaren s. 499)	1 927 000	
1959/60 (förslag)	1 968 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *akademien* dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels ock framlagt följande förslag.

P e r s o n a l ö k n i n g a r

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.

1. En konservator i Ae 19 (tekniska avd.).
2. Ett kanslibiträde i Ae 7 (tekniska avd.).
3. Ett kanslibiträde i Ae 7 (administrativa och kamerala avd.).
4. Ett kanslibiträde i Ae 7 (studieavd.).
5. Ett fotografibiträde i Ae 7 (tekniska avd.).
6. En expeditionsvakt i Ae 7 (biblioteket och arkivet).

Riksantikvarieämbetet m. m.

7. En arkitekt i Ae 23 (byggnadsminnesavd.).
8. Tre antikvarier i Ae 21 i stället för tre amanuenser (fornminnesavd.).
9. En personlig tjänst som antikvarie i Ae 19 för fotografen i Ae 15 K. I. Andersson.
10. Fyra amanuenser (fornminnesavd.).
11. En förman i Ae 9 för arbetena å Björkö (fornminnesavd.).
12. Ett kontorsbiträde i Ae 5 (byggnadsminnesavd.).

Statens historiska museum m. m.

13. Två amanuenser.
14. Ett laboratoriebiträde i Ae 9.
15. En hantverkare i Ae 8.

U p p f l y t t n i n g a v t j ä n s t e r

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.

16. En byråsekreterare i Ao 19 till förste byråsekreterare i Ao 23.
17. En biblioteksassistent i Ae 10 till Ae 12.

Övriga förslag

18. Ordinariesättning av tre tjänster som antikvarie i Ae 21.
19. Ökning med 7 600 kronor av medelsanvisningen till extra museivakter.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

9. En personlig tjänst som antikvarie i Ae 19 för fotografen i Ae 15 K. I. Andersson. Karl Iwar Andersson är född den 12 april 1904 och anställdes den 12 oktober 1936 som ritbiträde hos riksantikvarieämbetet. Han erhöll den 1 juli 1938 en befattning i dåvarande lönegrad 4 och den 1 juli 1947 en nyinrättad tjänst som uppmätningstekniker och fotograf i dåvarande lönegrad Ce 21 (Ae 15). Hans tjänstebe-nämning är numera fotograf.

I direkt samband med sin tjänstgöring hos ämbetet har Andersson, som tidigare erhållit undervisning i dåvarande högre konstindustriella skolan, förvärvat stor skicklighet och erfarenhet som byggnadsundersökare, ett arbete, för vilket han genom sin ovanligt mångsidiga tekniska begåvning visat sig äga sällsynt stor förutsättning. Han är för närvarande utan gensägelse landets främste expert ifråga om teknisk-antikvarisk undersökning av arkitekturmönument och äger en synnerligen omfattande på självsyn grundad kunskap om äldre svenska byggnadsverk. Genom ett antal studieresor till Frankrike, England, Belgien, Spanien, Holland, Tyskland och Danmark har hans synkrets vidgats. Han har även under årens lopp skaffat sig en stor beläsenhet i arkitekturhistoria.

Anderssons kvalifikationer har gjort att han med tiden kunnat anförtros att självständigt lösa även mycket omfattande och invecklade byggnads- arkeologiska uppgifter. Han har sålunda på egen hand genomfört mycket ingående undersökningar — även i förening med utgrävningar — av Göks- holms slott och Halltorps kyrka.

Sedan över ett år tillbaka fungerar han som platsledare för undersök- ningen av Vadstena nunnekloster. Detta är den största och viktigaste bygg- nadsarkeologiska arbetsuppgiften på årtionden i vårt land. Med sin skrupu- lösa noggrannhet och sin så småningom alltmer förfinade metodik har An- dersson visat sig vara rätt man att handha detta uppdrag.

Det bör anmärkas, att Andersson icke endast fungerar som teknisk-anti- kvarisk undersökare. Han arbetar även — och detta gäller icke minst i Vadstena — som ledare för de vetenskapliga rekonstruktioner, vilka blir en direkt följd av undersökningarna.

Anderssons arbeten har redovisats i utförliga rapporter, vilka efterhand i väsentlig omfattning torde komma att publiceras. Hans hittills utgivna skrifter utgöres av följande.

Häveröstupeln (i Fornvännen 1944);

Ett å propos till fyndet av en varmluftsgn i det s. k. biskopshuset i Vad- stena (i Fornvännen 1950);

Pannåkonstruktion (i Arkeologiska forskningar och fynd, tillägnade Konung Gustaf VI Adolf, 1952, tillsammans med E. Lundberg);

Avbildningar i färg av runstensfragment från Köpings kyrka på Öland (i Fornvännen 1954);

The stone-built iron age house. A contribution to the problem of tran- sitional forms between the primitive hut and the house proper (i Vallhagar, 2, 1955);

Halltorps kyrka, Sthlm 1956 (Svenska fornminnesplatser. 45).

Såsom av det anförda framgår, har Andersson utvecklat sig till en erkänd kapacitet inom sitt område. Han har gjort det möjligt för riksantikvarieämbetet att vidga och intensifiera sin verksamhet ute i fältet och tillföra den byggnadshistoriska forskningen nytt material samt avvinna detta nya synpunkter.

10. Fyra amanuenser å fornminnesavdelningen. Fornminnesavdelningen har påpekat, att avdelningen har stora svårigheter att medhinna sitt arbete. Anledningen härtill är de under senare år alltmera omfattande fältundersökningarna. Till övervägande del framtingas dessa av vägomläggningar, grustäkter och byggnadsverksamhet. De omfattande grävningarna binder under lång tid avdelningens tjänstemän och hindrar dem att deltaga i avdelningens löpande arbete under långa tider. Härtill kommer också att Stockholms stadsmuseum sedan den 1 juli 1956 icke längre åtager sig uppdrag inom Stor-Stockholm för ämbetets räkning. Åtskilliga landsantikvarier har vidare svårigheter att medhinna de arkeologiska uppgifterna i fältet i den utsträckning som är behövlig, varför avdelningen har blivit tvungen att i betydande omfattning övertaga besiktningar och undersökningar, framför allt i Uppland, Gästrikland och Hälsingland, Västergötland, Dalsland samt Kalmar län. Ämbetets fornminnesavdelning har på grund härav sett sig nödsakad anhålla, att fyra nya amanuenser måtte tillföras avdelningen.

Akademien anser sig böra understryka behovet av den begärda personalförstärkningen med fyra amanuenser, av vilka två borde avses för löpande ärenden å avdelningen och två för fornminnesinventeringen.

Statens lönenämnd, vars yttrande avser punkterna 7, 11 och 17, har ingen erinran mot löneställningen för den föreslagna tjänsten som arkitekt i lönegrad Ae 23 (punkt 7). Nämnden har ej funnit tillräckliga skäl tillstyrka det under punkt 17 framförda förslaget om uppflyttning av en tjänst som biblioteksassistent från Ae 10 till Ae 12. Vad beträffar förslaget under punkt 11 om inrättande av en tjänst som förman i Ae 9 för fornminnesavdelningens arbeten på Björkö anser sig nämnden icke kunna bedöma, vilken löneställning som är skälig, förrän arbetsuppgifternas art och tjänstens ställning i organisatoriskt avseende närmare utretts.

Departementschefen. I anslutning till akademiens förslag förordar jag, att den av Karl Iwar Andersson innehavda tjänsten som fotograf i Ae 15 utbytes mot en för honom personlig tjänst som antikvarie i Ae 19.

Akademiens förslag om inrättande av fyra amanuens tjänster vid fornminnesavdelningen anser jag mig såtillvida böra biträda, att jag tillstyrker inrättande av en dylik tjänst.

I övrigt ifrågasätter jag beträffande detta anslag inga andra ändringar än sådana, som beror på automatiska utgiftsökningar. Jag förutsätter därvid att för avlönande av extra museivakter jämväl kommer att anlitas influtna entrémedel.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 968 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 41 000 kronor. Anslaget bör

fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m.m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	927 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	759 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	269 100
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	11 700

Summa kronor 1 968 000

b) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m.m.: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 968 000 kronor.

[51] 3. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m.m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	316 800	344 508
1958/59 (statsliggaren s. 501)	320 900	
1959/60 (förslag)	328 900	

Akademien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår måtte höjas med 56 200 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 58 000)	+ 5 000
2. Övriga expenser (nu 125 000)	+ 20 700
3. Växlande utställningar (nu 6 000)	+ 4 000
4. Material m. m. för tekniska avdelningen (nu 1 500)	+ 1 500
5. Studieverksamheten (nu 4 000)	+ 6 000
6. Fotograferingsverksamheten (nu 0)	+ 4 000
7. Laboratoriet för radioaktiv datering (nu 60 000)	+ 15 000
	+ 56 200

Av akademiens framställning inhämtas bland annat följande.

Reseersättningar. Akademien erinrar om de prisstegringar, som ägt rum under den senaste tiden, och framhåller, att anslagsposten trots

uppräknigen med 1 000 kronor från och med innevarande budgetår är för knappt tillmätt.

Övriga expenser. Av den begärda höjningen avser 600 kronor nattbevakning, 6 000 kronor golvunderhåll, 1 300 kronor telefon m.m., 9 800 kronor annonsering, 1 000 kronor möbler, skrivmaskiner m.m. och 2 000 kronor reparationer, frakter m.m.

Laboratoriet för radioaktiv datering. Under budgetåret 1957/58 har den s.k. C-14-kommittén, som förestår driften vid laboratoriet för radioaktiv datering, genom anslag från Konung Gustaf VI Adolfs 70-årsfond för svensk kultur kunnat förverkliga en tidigare planerad expansion, omläggning och utvidgning av laboratoriets verksamhet. I medio av december 1957 ägde överflyttning rum av hela anläggningen från de tillfälliga lokalerna inom tekniska högskolan till tidsenliga, av byggnadsstyrelsen iordningställda lokaler inom Sveriges geologiska undersökning vid riksmuseet. I samband med denna överflyttning ägde en dubbling rum av viss apparatur, varigenom laboratoriet nu kan utföra dubbelt så många dateringar per tidsenhet som tidigare. Verksamheten i de nya lokalerna återupptogs den 15 mars 1958.

Enligt föreskrift i regleringsbrev må anslagsposten till laboratoriet användas såsom bidrag till täckande av kostnaderna för verksamheten vid laboratoriet, och skall som villkor härför gälla, att laboratoriet utför åldersbestämningar i första hand åt riksantikvarieämbetet, historiska museet och Sveriges geologiska undersökning samt i andra hand — mot avgift som bestämmes av riksantikvarien och chefen för Sveriges geologiska undersökning — åt andra vetenskapliga institutioner samt åt enskilda företag.

En redogörelse för arten och omfattningen av det vid laboratoriet bedrivna och planerade vetenskapliga arbetet finnes intagen i 1956 års åttonde huvudtitel (s. 89—90).

C-14-kommittén framhåller, att den ökande efterfrågan på analyser inom lågaktivitetens område bland annat resulterat i ett samgående mellan meteorologer och geologer i försök att utbygga dateringslaboratoriet till att omfatta mätningar av andra radioaktiva isotoper i naturen, främst tritium. Förberedande experiment med denna isotop äger rum i det nya laboratoriet och bekostas av medel, som ställts till förfogande från intressenter i Amerikas Förenta Stater.

Mätning och därmed bestämning av tritiumhalten i regn-, insjö-, grund- och havsvatten kommer att få stor betydelse för forskningen t.ex. då det gäller att följa grundvattenförhållandena i vårt land, dess vattenföroreningars spridningsvägar, en mångfald hydrologiska problem rörande Östersjön och oceanerna, våra vattenreservoarers kapacitet etc.

Kommittén vill redan nu fästa uppmärksamheten på att verksamheten vid laboratoriet befinner sig i snabb expansion och att senast under nästa budgetår en ny plan för laboratoriets organisation och verksamhet måste komma till stånd. Det måste med tanke på det för den internationella forskningen synnerligen betydelsefulla arbete, som bedrivs vid laboratoriet, anses vara hög tid att framtiden tryggas för personalen genom inrättandet av erforderliga tjänster.

För budgetåret 1959/60 beräknar kommittén driftkostnaderna för laboratoriet till 75 500 kronor, varav 48 700 kronor till arvoden åt en ingenjör, en tekniker och en laborant samt 26 800 kronor till materiel och omkostnader.

På grund av förseningar i samband med inredandet av laboratoriets nya lokaler samt genom de amerikanska uppdragsgivarnas svårigheter att i tid leverera prover räknar kommittén icke med möjligheten att under det kommande budgetåret kunna erhålla de inkomster kommittén omnämnt i sin framställning om statsanslag för innevarande budgetår.

Departementschefen. Jag tillstyrker höjning av anslagsposten till reseersättningar med 1 000 kronor, av delposten till övriga expenser med 2 000 kronor och av anslagsposten till laboratoriet för radioaktiv datering med 5 000 kronor. Då jag i övrigt icke anser mig kunna förorda någon ändring beträffande detta anslag, bör detsamma alltså för nästa budgetår höjas med sammanlagt 8 000 kronor till 328 900 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.*: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 328 900 kronor.

[52] **4. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	50 000	60 040
1958/59 (statsliggaren s. 502)	50 000	
1959/60 (förslag)	50 000	

För budgetåren 1939/59 har för inredning och utrustning av statens historiska museums nya lokaler vid Narvavägen anvisats tillhopa 995 000 kronor. Ursprungligen angavs ett belopp av 400 000 kronor som den ram, inom vilken kostnaderna för inredning och utrustning av museilokalerna samt flyttning av samlingarna borde hållas. Sedermera har akademien, bland annat med hänsyn till inträffade prisstegringar, framlagt flera generalplaner för dessa arbeten, den sista i skrivelse den 1 november 1949. Enligt sistnämnda plan skulle totalsumman av de anslag som ansetts erforderliga för ändamålet uppgå till 1 305 000 kronor. Statsmakterna har emellertid icke ansett sig kunna binda sig för någon generalplan. (Se åttonde huvudtiteln för åren 1950, 1951 och 1952, s. 57, s. 55 respektive s. 79.)

Akademien föreslår oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Till stöd härför anför akademien, bland annat, följande.

Fortsatt anslag för inredning och utrustning under budgetåret 1959/60 är erforderligt. Efter färdigställandet av järnålderns avdelningar våren 1958 återstår i permanentningsprogrammet för bottenvåningens förhistoriska avdelningar bronsålderns och stenålderns salar. På grund av den starkt framträdande kontrasten mellan 1943 års provisoriska och numera påtagligt nedslitna, föråldrade och i olika avseenden otillfredsställande inredning å

ena sidan, och de moderna permanentutställningarna å den andra, är det nödvändigt att så snart som möjligt ersätta de förstnämnda med mera planmässiga och fasta inredningar; kraven på nyordning har ytterligare poängterats på grund av att man måste bereda plats för mycket omfattande komplex av nyförvärv, som till följd av nu pågående fältundersökningar tillföres institutionen, exempelvis de mycket märkliga fynd från Norrlands fjällområden, vilka ställt Nordskandinaviens förhistoria i en helt ny belysning. Närmast efter ifrågavarande etapp i permanentutställningen kommer bronsåldersavdelningen, där det förberedande arbetet för nyordningen tagit sin början under år 1958. Under budgetåret 1958/59 har en upprustning av institutionens föreläsningssal måst företagas. Kostnaderna härför kommer att uppgå till cirka 19 000 kronor. Järnålderns och myntkabinettets nyöppnade avdelningar, myntkabinettets fortsatta utställningsarbete (den allmänna mynthistorien), planeringsarbetet inom bronsåldersavdelningen jämte hörsalens upprustning har medfört kostnader, som i det närmaste motsvarat den för budgetåret 1957/58 beviljade anslagstilldelningen å 50 000 kronor. Permanentutställningens närmaste etapp, avdelningen för bronsåldern, som beräknats taga två år i anspråk, har tidigare kostnads-kalkylerats till 130 000 kronor. För budgetåret 1959/60 erfordras ett fortsatt anslag av 50 000 kronor.

Departementschefen. Förevarande anslag torde i enlighet med akademiens förslag böra uppföras med oförändrat belopp, 50 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m.m.: Inredning och utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[53] **5. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	480 000	546 160
1958/59 (statsliggaren s. 502)	600 000	
1959/60 (förslag)	600 000	

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1955:68 har riksdagen godkänt nya grunder för statens bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen. Bestämmelserna i ämnet, vilka meddelats i kungörelsen 1955:317 (ändrad genom kungörelsen 1957:387), innebär bland annat, att landsantikvarie skall vara anställd hos organisation med kulturminnesvårdande uppgifter, att landsantikvaries verksamhetsområde i regel skall vara visst län, att statsbidrag må utgå till avlöning åt såväl landsantikvarie som, efter medgivande av riksantikvarieämbetet, amanuens i landsantikvarie-distrikt, att statsbidrag till avlöning åt landsantikvarie utgår med viss procent av den kontanta lönen i löneklass 26 å löneplan A i statens löne-förordning, nämligen med 66 ⅔ procent, om statsbidrag utgår jämväl till

avlönande av amanuens, och eljest med 90 procent, *att* statsbidrag till avlönande av amanuens utgår med 50 procent av den kontanta lönen i löneklass 17, *att* till främjande av kulturminnesvärden å Gotland må, utöver statsbidrag enligt förutnämnda bestämmelser, efter medgivande av riksantikvarieämbetet utgå statsbidrag till avlönande av en särskild antikvarie i distriktet med 90 procent av den kontanta lönen i löneklass 21, *att* från fastställt statsbidrag skall avräknas avkastningen av förefintlig, anvisad lönefond, försåvitt denna ej överlämnats till statskontoret med rätt för statsverket att disponera avkastningen, *att* statsbidrag för visst budgetår utbetalas av riksantikvarieämbetet efter årets utgång *samt att* förskott å statsbidraget må under löpande år utbetalas med högst 90 procent av det belopp, vartill bidraget kan beräknas komma att uppgå.

Ur förevarande förslagsanslag utgår, förutom statsbidrag enligt de i det föregående redovisade grunderna, jämväl bidrag enligt särskilda bestämmelser till en landsantikvarie i Borås och en museiföreståndare i Varberg (se statsliggaren s. 502).

Akademien beräknar för nästa budgetår det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag till oförändrat belopp, 600 000 kronor. Därvid har akademien beräknat medel för en ny landsantikvarietjänst i Stockholms län samt bortfall av bidraget till museiföreståndaren i Varberg, då denne beräknades avgå med pension med utgången av maj 1959. Härjämte förordar akademien bifall till en av *landsantikvarieorganisationernas samarbetsråd* i skrivelse till riksantikvarieämbetet gjord framställning att statsbidraget måtte utgå efter en högre procentsats, nämligen 90 procent av löneklass 17 för amanuenser och 90 procent av löneklass 26 för landsantikvarier, oberoende av om amanuens finnes anställd. Ett genomförande av detta förslag skulle medföra en kostnadsökning av i runt tal 147 000 kronor. Samarbetsrådet har vidare framhållit, att statsbidraget för landsantikvarierna helst borde utgå efter löneklass 28. Akademien, som ansluter sig även till detta förslag, beräknar kostnaderna för detsamma till 63 800 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke böra beräkna medel för inrättande av en landsantikvarietjänst i Stockholms län. Ej heller kan jag biträda förslaget från landsantikvarieorganisationernas samarbetsråd om ändring av nuvarande grunder för statsbidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen. Statsbidrag till föreståndaren för Varbergs museum erfordras även för nästa budgetår, då enligt vad jag erfarit föreståndaren kommer att kvarstå i tjänst till och med maj månad 1960. Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 600 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien*:
Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen
för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[54] **6. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	50 000	50 447
1958/59 (statsliggaren s. 503)	52 000	
1959/60 (förslag)	52 000	

Akademien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 25 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Underhåll och ökande av de under akademiens inseende ställda samlingarna (nu 23 000)	+ 14 000
2. Vård och underhåll av antikvariskt-numismatiska biblioteket (nu 22 000)	+ 8 000
3. Vård och underhåll av antikvariskt-topografiska arkivet (nu 7 000)	+ 3 000
	+ 25 000

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, vilket alltså för nästa budgetår bör uppföras med oförändrat belopp, 52 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 52 000 kronor.

[55] **7. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	275 000	291 995
1958/59 (statsliggaren s. 503)	275 000	
1959/60 (förslag)	275 000	

Akademien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 143 500 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Fornlämningars vård och undersökning (nu 33 500)	+ 30 000
2. Byggnadsminnesmärkens vård och undersökning (nu 211 500)	+ 108 500
3. Oförutsedda arkeologiska undersökningar (nu 10 000)	—
4. Arkeologiska undersökningar å fastigheten Bona 4 ¹³ i Ekerö socken (nu 20 000)	+ 5 000
	+ 143 500

Av akademiens framställning inhämtas i huvudsak följande.

1. **Fornlämningars vård och undersökning.** De alltmåra omfattande fältundersökningar, som ämbetet har att utföra, nödvåndiggör en ökning av anslagsposten. Antalet fornminnesplatser, vilka erhåller en kontinuerlig vård genom ämbetets försorg, har ökat under de senaste åren. En höjning av anslagsposten motiveras även av höjda arbetslönor och större materialkostnader.

2. **Byggnadsminnesmärkens vård och undersökning.** För Lau kyrkas restaurering erfordras för nästa budgetår 50 000 kronor. Till konserveringsarbeten å Nås borguin, Araslövs ödekyrka och Å kyrkoruin bör beräknas sammanlagt 97 300 kronor. Reparationsarbeten å kronoegendomen Åholmens byggnader kråver 25 000 kronor. För underhåll av Visby ruiner, Målsåkers slott och övriga byggnader under akademiens vård och förvaltning beråknar akademien tillhopa 70 000 kronor. Akademien framhåller därvid, att betydande donationsmedel under de senaste åren stålts till förfogande för konserveringsarbeten på Visby ruiner och Målsåkers slott. I fråga om underhåll och vård av fasta fornlåmningar från medeltid och nyare tid, för vilka riksantikvarieåmbetet jämlikt fornminneslagen har att svara, beråknar akademien ett medelsbehov av minst 50 000 kronor. Slutligen tarvas för konsultation av sakkunniga arkitekter och orgeltekniker, för undersökningsarbeten och tillfållig arbetsledning samt för fotografering i samband med undersökningsarbeten sammanlagt 28 000 kronor.

4. **Arkeologiska undersökningar å fastigheten Bona 4⁴³ i Ekerö socken.** Kostnaderna för dessa undersökningar, inberåknat förvärvet av fastigheten, har beråknats till 116 200 kronor (se 1955 års åttonde huvudtitel, punkt 62). Härav har hittills anvisats 111 600 kronor. För nästa budgetår återstår alltså 4 600 kronor.

Undersökningarnas ledare, förste antikvarien W. Holmqvist har framlagt en plan rörande fortsatta undersökningar av ifrågavarande fornlåmningsområde under en femårsperiod. Kostnaderna för planens totala genomförande kalkyleras till 269 000 kronor. Ett av undersökningsledaren förordat partiellt genomförande av planen, vilket tillstyrkes av akademien, beråknas kosta 127 000 kronor, varav för nästa budgetår 25 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, vilket alltså bör uppföras med oförådrat belopp, 275 000 kronor. Härvid förutsätter jag, att inom ramen för det av mig förordade anslaget erforderliga medel kommer att anvisas för fortsatta undersökningar av ifrågavarande fornlåmningsområde i Ekerö socken. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieåmbetet: Vård och underhåll av fornlåmningar och byggnadsminnesmärken* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 275 000 kronor.

[56] **8. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	160 000	186 051
1958/59 (statsliggaren s. 503)	160 000	
1959/60 (förslag)	144 000	

Detta reservationsanslag är avsett till bestridande av kostnaderna för en inventering av vårt lands fasta fornlämningar i syfte att i enlighet med det av 1937 års riksdag fattade beslutet om utarbetande av en på flygfotografering grundad ekonomisk karta kunna på denna upptaga dylika fornlämningar. Kostnaderna för avlöning av sju extra ordinarie antikvarier och amanuenser (fältarkeologer) och fem ritbiträden, som året runt är sysselsatta med inventeringsarbetet och det insamlade materialets bearbetning, bestrides från riksantikvarieämbetets avlöningsanslag.

Akademien beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 132 000 kronor. Därest ett av akademien framfört förslag om anvisande under riksantikvarieämbetets avlöningsanslag av medel till avlöning åt två nya amanuenser avsedda för arbetet med fornminnesinventeringen icke vinner bifall, beräknas dock medelsbehovet under förevarande anslag stiga till 164 000 kronor. Av akademiens framställning inhämtas bland annat följande.

Enligt meddelande från rikets allmänna kartverk skall kartverkets kartläggning för ekonomiska kartan under budgetåret 1959/60 omfatta cirka 95 kvmil, därav i Skaraborgs län 25 kvmil, i Älvsborgs län 25 kvmil och i Västerbottens län 45 kvmil.

Nedgången i kostnaderna under de senare åren beror på att arbetsområdena har omfattat mindre fornminnesrika områden, men framför allt på att den för arbetsuppgiften anlitade extra personalen efter flerårigt deltagande förvärvat stor förtrogenhet med arbetet. Rationaliseringar av arbetet har självfallet också bidragit till kostnadsminskningen.

Departementschefen. Vid anmälan av riksantikvarieämbetets avlöningsanslag har jag föreslagit inrättande av en tjänst som amanuens vid fornminnesavdelningen. Med hänsyn härtill torde förevarande anslag för nästa budgetår kunna minskas med 16 000 kronor till 144 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 144 000 kronor.

[57] **9. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	418 000	451 018
1958/59 (statsliggaren s. 504)	462 000	
1959/60 (förslag)	464 400	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlägger *akademien* förslag om inrättande av en professur i stadsplanekonst i Bq 1 samt om återbesättande av en vakant professur i målning i ABq 23.

Departementschefen. Till frågan om inrättande av en professur i stadsplanekonst, som i sin tur sammanhänger med frågan om den högre arkitekturundervisningen, är jag överhuvud taget icke beredd att taga ställning utan ytterligare synpunkter från berörda myndigheters och utbildningsanstalters sida. På lämpligt sätt bör närmare redovisas förutom akademiens egna synpunkter även de tekniska högskolornas och den kulturgeografiska sakkunskapens meningar i ämnet.

Någon medelsanvisning för att möjliggöra återbesättande av den vakanta professuren i målning anser jag mig icke kunna förorda.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 464 400 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 2 400 kronor, vilken helt avser kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	296 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	63 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	47 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	55 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 400
Summa kronor	464 400

- b) till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 464 400 kronor.

[58] 10. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	91 700	102 700
1958/59 (statsliggaren s. 505)	98 700	
1959/60 (förslag)	104 400	

Akademien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 5 700 kronor enligt följande sammanställning.

1. Bränsle, lyse och vatten (nu 39 300)	+ 3 700
2. Övriga expenser (nu 59 000)	+ 2 000
	+ 5 700

Departementschefen. Jag biträder akademiens förslag. Förevarande anslag torde sålunda för nästa budgetår böra höjas med 5 700 kronor till 104 400 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 104 400 kronor.

[59] **11. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	66 300	53 914
1958/59 (statsliggaren s. 505)	66 300	
1959/60 (förslag)	58 000	

Akademien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår minskas med 5 300 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Ersättning till ledare av landskapsskolans övningar i friluftsmålning	+ 1 200
2. Gästföreläsningar	+ 2 000
3. Bortfall av engångsanvisning	— 8 500
	— 5 300

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka de av akademien begärda höjningarna. Däremot torde böra beräknas en minskning i medelsbehovet med 8 300 kronor, vilket belopp i stort sett motsvarar för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp.

Vid bifall till vad jag förordat bör anslaget för nästa budgetår alltså minskas med nyssnämnda belopp till 58 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 58 000 kronor.

[60] 12. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	42 200	42 630
1958/59 (statsliggaren s. 506)	80 200	
1959/60 (förslag)	80 200	

Akademien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 16 200 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Ökning från två till tre av antalet stipendier för studier i utlandet à 7 200 kronor	+ 7 200
2. Inrättande av tre stipendier à 3 000 kronor för forskning inom arkitektur och stadsplanekonst	+ 9 000
	+ 16 200

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna för nästa budgetår förorda någon ändring beträffande detta anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 80 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 80 200 kronor.

[61] 13. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 153 000	1 319 916
1958/59 (statsliggaren s. 506)	1 444 000	
1959/60 (förslag)	1 572 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *akademien* dels beräknat medel för vissa automatiska utgiftsökningar, dels ock framlagt följande förslag.

1. Ändring av anställningsformen för en lärare i harmonilära från extra ordinarie lärare i Ae 21 till ordinarie lärare i Ae 21.
2. Ändring av anställningsformen för en lärare i pianopedagogik, en lärare i körsång och kördirigering, en lärare i violoncellspelning och en lärare i harmonilära samt musik- och gehörslära från biträdande lärare till extra ordinarie lärare.
3. Slopande av bidraget från kungl. teatern till undervisningen i opera-klassen.
4. Inrättande av en tjänst som förste bibliotekarie i Ae 24.
5. Inrättande av en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 12.
6. Inrättande av en tjänst som biblioteksbiträde i Ae 7.

7. Ändring av anställningsformen för en extra expeditionsvakt i Ag 7 till extra ordinarie expeditionsvakt i Ae 7 vid biblioteket.
8. Inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ae 7 vid musikhögskolan.
9. Utökning och förbättring av undervisningen (kostnadsökning omkring 125 300 kronor).
10. Ökning med 800 kronor av medelsanvisningen till musiklärarnas praktisk-pedagogiska utbildning (nu 23 400 kronor).
11. Anvisande av i runt tal 93 900 kronor för utbildning av musikfurirer till musikunderofficerare (se Prop. 1956: 110, SU 121, Rskr 279).

Av akademiens framställning inhämtas bland annat följande.

1. Ändring av anställningsformen för en lärare i harmonilära från extra ordinarie lärare till ordinarie lärare. I enlighet med vad som förutsattes vid 1945 års riksdags beslut rörande anställnings- och avlöningsförhållandena för lärarpersonalen vid musikhögskolan (prop. 1945: 191) har i reglementet för musikhögskolan intagits bestämmelse om att extra ordinarie lärare, som varit anställd minst sex år såsom extra ordinarie och har minst tio veckotimmars undervisning, må från akademiens sida anmälas till erhållande av ordinarie lärartjänst i ämnet. Anordningens väsentligaste betydelse är att ordinarie lärare, vilken ju likaväl som extra ordinarie lärare är skyldig att finna sig i av omständigheterna föranledd ändring av tjänstgöringsskyldigheten och i princip därav följande ändringar i fråga om lönebelopp och pension, likväl icke löper risk att lönen nedsättes med mer än hälften.

Extra ordinarie läraren i harmonilära Ingemar Liljefors (född den 13 december 1906) har varit anställd vid musikhögskolan sedan 1938 och varit extra ordinarie lärare i detta ämne sedan den 1 mars 1953. Liljefors har full tjänstgöring. Akademien föreslår, att Liljefors' extra ordinarie lärartjänst i harmonilära från och med budgetåret 1959/60 utbytes mot en ordinarie tjänst och att Liljefors utnämnes på tjänsten.

9. Utökning och förbättring av undervisningen. Den föreslagna utökningen av undervisningen i examensklasserna uppgår till 85 veckotimmar, varav 50 veckotimmar för ökning av elevantalet i musiklärarklassen, 15 veckotimmar för ökning av elevantalet i organistklassen och 20 veckotimmar för förbättringar i olika hänseenden av undervisningen i musiklärarklassen och de musikpedagogiska kurserna. Utöver de 85 veckotimmar, som sålunda beräknas för utökning av undervisningen i examensklasserna, begär akademien 50 nya veckotimmar för utökning av annan undervisning.

Av de nya undervisningstimmarerna, sammanlagt 4 320 (135 veckotimmar under 32 veckor), anses 160 böra ankomma på ordinarie lärare och 4 160 på biträdande lärare. Kostnaden blir i runt tal 125 300 kronor.

Akademien erinrar om att den i sina anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 framlade en plan för successiv utökning av antalet elever i *musiklärarklassen* till sammanlagt 120, varigenom en årlig examinering av 30 elever skulle bli möjlig. Den för detta ändamål nödvändiga ökningen av lärartimmar angavs uppgå till sammanlagt 175, fördelade på budgetåren 1956/57—1959/60 med respektive 60, 30, 25 och 60 lärartimmar. För *högre organistklassen* begärdes i samma syfte en tilldelning av 20 lärartimmar för budgetåret 1956/57 och angavs, att samma behov skulle föreligga för bud-

getåren 1957/58 och 1958/59. För budgetåren 1956/57—1958/59 har erhållits en ökad tilldelning av lärartimmar, uppgående till respektive 40, 30 och 30 för musiklärarklassen samt 12, 15 och 20 för högre organistklassen.

I föreliggande förslag till nytt reglemente för musikhögskolan finns vissa punkter, som går ut på en förstärkning av undervisningens kvalitet och ändamålsenlighet och som bör genomföras utan tidsutdräkt. Här avses tillkomsten av obligatoriska fyllnadsämnen (viola till violin, violin till viola o. s. v.), frivilliga tilläggsämnen och icke minst behovet av en mera allsidig undervisning i den s. k. huvudskolan. De förutnämnda 50 nya veckotimmarna för utökning av annan undervisning avser denna förstärkning.

De musikpedagogiska kurserna vid musikhögskolan, vilka är tvååriga och avslutas med examen, har blivit mycket efterfrågade, eftersom det råder brist på specialutbildade musikpedagoger. Kurser finns för närvarande i fem ämnen, sång, piano, violin, violoncell och klarinett. En förstärkning av utbildningskapaciteten i dessa kurser är synnerligen angelägen.

Akademien framhåller, att det jämväl i fortsättningen torde bli nödvändigt att öka utbildningen av organister och musklärare, inte minst därför att många av de utbildade och examinerade söker sig till andra musikaliska arbetsfält än kyrka och skola, t. ex. som musikledare. Det synes emellertid rimligt att utbildningen inte helt koncentreras till musikhögskolan utan decentraliseras, varvid musikkonservatoriet i Göteborg i främsta rummet bör komma i fråga som utbildningsanstalt vid sidan av musikhögskolan.

10. Musiklärarnas praktisk-pedagogiska utbildning. För provårskursen 1959/60 beräknas ett behov av 152 undervisningsserier, för vilka erfordras 20 handledare, berättigade till särskilt arvode. Detta uppgår till 450 kronor per handledare och läsår. Då seriearvodet är 100 kronor per serie, blir totala anslagsbehovet $450 \times 20 + 152 \times 100 = 24\,200$ kronor.

Statskontoret har anfört:

Mot akademiens förslag om ordinariesättning av en extra ordinarie lärartjänst synes icke vara något att erinra. Vad däremot angår förslaget om ändring av anställningsformen för fyra biträdande lärare vill statskontoret, i anslutning till sin härutinnan tidigare uttalade uppfattning, framhålla att, därest ytterligare tjänst som extra ordinarie lärare anses böra inrättas, för sådan befattning endast bör ifrågakomma biträdande lärare, vilken icke redan innehar pensionsberättigande anställning. Av de med föreliggande framställning avsedda biträdande lärarna är — enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat — läraren i pianopedagogik Margit Andersson och läraren i körsång och kördirigering E. Ericson icke innehavare av pensionsberättigande tjänst. Den sistnämnde uppehåller dock med vikariatslön tjänsten som kantor i Jakobs församling i Stockholm.

Det ånyo framlagda förslaget om anslag till operaklassen, vilket tidigare avvisats av statsmakterna, torde icke heller för nästa budgetår böra vinna tillmötesgående.

Yrkandena om personalförstärkningar vid biblioteket och musikhögskolan, vilka innebär en upprepning av tidigare avvisade önskemål, kan statskontoret icke biträda. I detta sammanhang må dock erinras, att ämbetsverket i sitt utlåtande över anslagsäskandena för innevarande budgetår — med hänsyn till eftersläpningen av biblioteksbeståndets katalogisering — ifrågasatte en medelsanvisning av högst 10 000 kronor för anställande av tillfällig arbetskraft vid biblioteket. I anledning av förslaget om överförande av en extra expeditionsvaktstjänst på extra ordinarie stat må vidare erinras, att denna tjänst, som inrättats från och med den 1 juli 1957, ut-

tryckligen förutsatts endast få disponeras intill utgången av budgetåret 1958/59. Statskontoret vill icke motsätta sig ett bibehållande av ifrågasvarande expeditionsvaktstjänst såsom extra tjänst under ytterligare ett år.

Akademien har vidare, i syfte att bland annat få till stånd en ökad elevintagning, föreslagit en betydande uppräknig av medelsanvisningen för såväl undervisningen i examensklasserna som annan undervisning. Statskontoret vill i anslutning härtill erinra, att ämbetsverket i utlåtande den 4 juli 1957 över en av tillkallad sakkunnig avgiven utredning angående musik-konservatoriet i Göteborg avstyrkte förslaget om statens övertagande av konservatoriet. Statskontoret framhöll därvid, att i den mån det av statsfinansiella och andra skäl befunnos möjligt att tillmötesgå den sakkunniges förslag om ökad utbildning av musikstuderande, detta i vart fall tills vidare borde åstadkommas genom ytterligare intagning vid musikhögskolan i Stockholm. Något på sagda utredning grundat förslag har icke framlagts av Kungl. Maj:t. I anledning av motionsvis framställda yrkanden har emellertid 1958 års B-riksdag anvisat 100 000 kronor till bidrag till musik-konservatoriet i Göteborg. Med hänsyn till de förutsättningar för ökade utbildningsresurser på förevarande område som sålunda numera föreligger, anser sig ämbetsverket icke kunna tillstyrka nu ifrågasvarande utvidgning av verksamheten vid musikhögskolan.

Mot det beräknade medelsbehovet för utbildning av militärmusiker i anslutning till det nya militärmusikreglementet har statskontoret i och för sig icke funnit anledning till erinran. I detta sammanhang må emellertid framhållas, att — enligt vad under hand upplysts — de lärartimmar, vilka disponeras för utbildning till militär musikkörsexamen enligt det hittills tillämpade systemet, avses bliva utnyttjade för den utbildning av musikledare, som enligt Kungl. Maj:ts medgivande den 30 juni 1958 må från och med höstterminen 1958 tills vidare inom ramen för tillgängliga anslagsmedel på försök anordnas vid musikhögskolan.

I övrigt har akademiens förslag under avlöningsanslaget icke givit statskontoret anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen. Jag tillstyrker den av akademien föreslagna ändringen av anställningsformen för en lärare i harmonilära från extra ordinarie i Ae 21 till ordinarie i Ao 21.

Den under punkten 7 nämnda expeditionsvaktstjänsten torde få bibehållas som extra ytterligare ett år.

För möjliggörande av en viss ökning av elevintagningen i musiklärarklassen och organistklassen har för innevarande budgetår under icke-ordinarieposten beräknats medel för ökning av timtilldelningen i dessa klasser med respektive 30 och 20 veckotimmar. Härigenom har antalet elever kunnat ökas i musiklärarklassen med 10 till 100 och i organistklassen med 5 till 40 elever. Med hänsyn till den föreliggande bristen på musiklärare och organister anser jag mig för nästa budgetår böra räkna med en ökning av elevintagningen i musiklärarklassen med omkring 15 elever och i organistklassen med omkring 5 elever. Kostnaderna härför torde kunna beräknas till omkring 60 000 kronor, motsvarande en ökning av timtilldelningen i musiklärarklassen med 50 veckotimmar och i organistklassen med 15

veckotimmar. För utökning och förbättring av de musikpedagogiska kurserna och av undervisningen i övrigt beräknar jag i runt tal 10 000 kronor. För utökning och förbättring av undervisningen torde sålunda under icke-ordinarieposten böra anvisas tillhoppa 70 000 kronor.

I enlighet med akademiens förslag torde medelsanvisningen till musikhögskolans praktisk-pedagogiska utbildning böra höjas med i runt tal 800 kronor.

Utöver vad jag sålunda förordat ifrågasätter jag beträffande detta anslag inga andra ändringar än sådana, som beror av automatiska utgiftsökningar.

Jag beräknar hela anslaget för nästa budgetår till 1 572 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 128 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för musikaliska akademien med musikhögskolan, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för musikaliska akademien med musikhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	693 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	6 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	701 400
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	161 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	9 600

Summa kronor 1 572 000

c) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 572 000 kronor.

[62] 14. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	53 200	86 181
1958/59 (statsliggaren s. 509)	83 000	
1959/60 (förslag)	96 900	

Akademien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 19 300 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Sjukvård m. m. (nu 700)	+	800
2. Bränsle, lyse och vatten (nu 18 500)	+	15 500
3. Övriga expenser (nu 80 400):		
a) engångsutgifter:		
ställ för grammofonskivor	+	600
hyllinredning för biblioteket och modernisering av biblio-		
tekets låneexpedition	+	5 400
b) bortfall av engångsanvisning för budgetåret 1958/59 ..	—	10 000
c) sophämtning och skötsel av planteringar	+	5 000
d) tryckningskostnader för tentamensböcker och diplom ..	+	2 000
		+ 19 300

Av akademiens framställning inhämtas bland annat följande.

Sjukvård m. m. Belastningen å denna anslagspost uppgick för budgetåret 1957/58 till 1 625 kronor.

Bränsle, lyse och vatten. Å denna delpost uppgick belastningen för budgetåret 1957/58 till 34 364 kronor.

Övriga expenser. Belastningen utgjorde för budgetåret 1957/58 67 568 kronor. Utgifterna för sophämtning och skötsel av planteringar hänför sig till de nya lokalerna vid Valhallavägen. Införande av tentamensböcker och diplom har föreslagits av direktören för musikhögskolan i skrivelse den 29 augusti 1957 till chefen för ecklesiastikdepartementet.

Departementschefen. Till hyllinredning för biblioteket och modernisering av bibliotekets låneexpedition har för innevarande budgetår anvisats 10 000 kronor. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon ytterligare medelsanvisning för ändamålet. I övrigt har jag ingen erinran mot vad akademien föreslagit beträffande förevarande anslag. Detta bör alltså för nästa budgetår höjas med 13 900 kronor till 96 900 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan:*
Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 96 900 kronor.

[63] **15. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	38 000	41 722
1958/59 (statsliggaren s. 509)	41 000	
1959/60 (förslag)	46 500	

Akademien hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 17 900 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Inköp och bindning av böcker och musikalien för biblioteket (nu 34 000)	+ 4 500
2. Inköp av undervisningsmateriel (nu 2 000)	+ 13 400
	+ 17 900

Av akademiens framställning inhämtas bland annat följande.

1. Den nuvarande medelsanvisningen, 34 000 kronor, som hänför sig till bibliotekets utlåningsverksamhet till allmänheten, bör höjas med 2 000 kronor med hänsyn till prisstegringen på bokmarknaden, behovet att fylla luckor i bokbeståndet och nödvändigheten att i större utsträckning binda böcker och musikalien. Vidare erfordras 2 500 kronor för anskaffning av undervisnings- och referenslitteratur för musikhögskolan.

2. Av höjningen hänför sig 400 kronor till löpande utgifter och 13 000 kronor till följande engångsutgifter, nämligen grammofonskivor av några betydande verk 3 000 kronor, fyra uppspelningsapparater med hytter 3 200 kronor, bildvisningsapparat 3 700 kronor samt skolmusikalien m. m., att användas företrädesvis för undervisningen i pedagogik och metodik, 3 100 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida kunna biträda akademiens förslag, att jag föreslår anvisande av 2 500 kronor till anskaffning av undervisnings- och referenslitteratur för musikhögskolan samt 3 000 kronor till bestridande av engångsutgifter för undervisningsmateriel. Anslaget bör alltså för nästa budgetår höjas med 5 500 kronor till 46 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan:*
Inköp och bindning av böcker och musikalien samt under-
håll och vård av instrument för budgetåret 1959/60 anvisa
ett reservationsanslag av 46 500 kronor.

[64] 16. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	40 000	40 000
1958/59 (statsliggaren s. 509)	40 000	
1959/60 (förslag)	40 000	

Enligt gällande bestämmelser kan detta anslag användas till stipendier åt yngre svenska musikedkare med anlag för tonsättningskonst, till uppmuntran av inhemska tonsättare för åstadkommande av musikalien arbeten av högre värde samt till belöningar åt äldre framstående tonsättare för av dem utförda musikalien arbeten.

Akademien hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 20 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag. Anslaget bör därför för nästa budgetår uppföras

med oförändrat belopp, 40 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 40 000 kronor.

[65] **17. Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg.** I anledning av motionerna I: B 1 och II: B 3 har riksdagen enligt skrivelse den 28 juli 1958, nr B 98, under denna rubrik för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 100 000 kronor. Genom beslut samma dag, varigenom anslaget ställts till förfogande, har Kungl. Maj:t föreskrivit, bland annat, att Göteborgs orkesterförening äger använda anslaget för därmed avsett ändamål samt att som villkor för åtnjutande av anslaget skall gälla, att verksamheten vid konservatoriet skall vara underkastad inspektion av musikaliska akademien.

Göteborgs orkesterförening anhåller, att anslaget för nästa budgetår höjes med 70 000 kronor.

Musikaliska akademiens styrelse tillstyrker anslagshöjningen.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, som alltså för nästa budgetår bör uppföras med oförändrat belopp, 100 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

[66] 1. Universitetskanslersämbetet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	256 500	264 911
1958/59 (statsliggaren s. 510)	296 000	
1959/60 (förslag)	419 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställer *universitetskanslern*, att detta förslagsanslag måtte höjas med 156 000 kronor. Højningen betingas, förutom av automatiska utgiftsförändringar, av följande förslag.

1. Förändring av tjänsten som kanslerssekreterare i Bo 1 till tjänst som överdirektör (alternativt universitetsråd) i Bo 4.
2. 2 byrådirektörer i Ao 26.
3. 1 förste byråsekreterare i Ao 23.
4. 1 kansliskrivare i Ao 10.
5. 1 kontorist i Ao 9.
6. 1 kontorsbiträde i Ao 5 i stället för 1 kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.
7. En anslagspost å förslagsvis 25 000 kronor till experter och tillfällig personal m. m.

Universitetskanslern erinrar i sin framställning inledningsvis om att hans företrädare i ämbetet vid framläggandet av sina äskanden beträffande ämbetets avlöningsanslag för budgetåret 1958/59 — under framhållande att ett realiserande av 1955 års universitetsutrednings förslag skulle komma att ställa synnerligen stora krav på den administrativa personal, som skulle handlägga hithörande ärenden — krävt en upprustning snarast av bland annat universitetskanslersämbetet.

Kanslern erinrar vidare om att nämnda utredning i underdånig skrivelse den 3 oktober 1958 riktat uppmärksamheten på den förstärkning av de akademiska läroanstalternas administrativa resurser, som ett genomförande av utredningens förslag komme att kräva, och att utredningen i avvaktan på definitiv lösning av hithörande frågor föreslagit en omedelbar provisorisk förstärkning av de ifrågavarande läroanstalternas administrativa resurser.

I samband härmed framhåller kanslern nödvändigheten av omedelbara provisoriska förstärkningsåtgärder även beträffande kanslersämbetet. De äskanden, kanslern i detta avseende framlägger, är enligt hans mening så avvägda, att de icke på någon punkt torde föregripa ett kommande förslag till definitiv organisation av ämbetet, samtidigt som de representerar ett minimum av vad som erfordras för att sätta ämbetet i stånd att åtminstone under det närmaste året nödtorftigt fullgöra sina allra viktigaste uppgifter.

Beträffande arbetsuppgifterna i kanslersämbetet uttalar kanslern bland annat följande.

Arbetsuppgifterna har under de senaste åren ökats i hög grad. Ser man endast till antalet diarieförda ärenden under de senaste fem åren (1953—1957 respektive 3 467, 3 270, 3 606, 3 334 och 3 400 ärenden) ger det måhända intrycket av en relativt konstant arbetsbörda. Avgörandet av ett betydande antal rutinärenden har emellertid under tiden decentraliserats från kanslern till de lokala akademiska myndigheterna. Då antalet ärenden likväl kan sägas vara konstant, måste ökningen av arbetsbördan på grund av ärendenas mera kvalificerade natur vara betydligt större än vad som framgår av en direkt jämförelse mellan antalet diarienummer för de olika åren. Särskilt bör i detta sammanhang framhållas, att antalet av de som regel mycket tidskrävande ärenden, som rör organisatoriska spörsmål — nya högskolor och institutioner, lärarorganisation, studieplaner, organisationsplaner etc. — befinner sig i enorm stegring. Härtill kommer det starkt ökade antalet remitterade betänkanden och liknande ärenden. Med den nuvarande organisationen är ämbetet icke i stånd att inom rimlig tid fullgöra sina mest centrala arbetsuppgifter ens med anlitan i betydande utsträckning av tillfälliga, högt kvalificerade hjälpkrafter. Än mindre har det varit möjligt att annat än i mycket begränsad omfattning medhinna planering och initiativtagande.

Den kvalificerade personalen vid kanslersämbetet består för närvarande av kanslerssekreteraren, en byrådirektör i Ao 26, tre förste byråsekreterare, varav en i Ao 23, en i Ae 23 och en i Ao 21, samt en amanuens i reglerad befordringsgång. Arbetet har hittills icke i någon större utsträckning kunnat organiseras på sådant sätt att befattningshavarna fått klart åtskilda arbetsuppgifter, utan har måst fördelas mellan de olika befattningshavarna på sätt med hänsyn till föreliggande omständigheter befunnits påkallat. Med den nuvarande omfattningen av göromålen och den alltmer komplicerade naturen av flertalet arbetsuppgifter synes det emellertid enligt kanslerns uppfattning erforderligt, att arbetet i fortsättningen uppdelas i särskilda arbetsområden. Gränserna mellan arbetsområdena kan givetvis ej skarpt uppdragas, och fördelningen av arbetsuppgifterna måste för övrigt, framhåller kanslern, i någon mån hållas rörlig med hänsyn till den skiftande arbetsbelastningen vid olika årstider. Av samma skäl måste fördelningen av personalen mellan arbetsområdena hållas rörlig och anpassas till arbetsbelastningen vid varje särskild tidpunkt.

Under åberopande av vad sålunda anförts och under erinran om att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 oktober 1958 förordnat, att med åtgärder för tillsättande av kanslerssekreterartjänsten skall anstå tills vidare intill utgången av juni 1959, föreslår kanslern följande organisation.

Den nuvarande kanslerssekreterarbefattningen ombildas till en befattning som överdirektör (alternativt universitetsråd) med placering i lönegrad Bo 4. Överdirektören skall fungera som chef för kanslersexpeditionen och verka för enhetligheten i ärendenas handläggning inom kanslersämbetets verksamhetsområde. Han skall i den utsträckning, kanslern finner lämpligt, själv fatta beslut på kanslersämbetets vägnar. Han bör, i den mån så blir möjligt, närvara vid föredragningarna inför kanslern. Överdirektören bör vidare själv föredraga ärenden av särskilt krävande art. Till överdirektörsbefattningen bör knytas en befattning som förste byråsekreterare.

Under kanslern och överdirektören bör finnas tre byrådirektörer, vilka närmast skall svara för var sin sektor av verksamheten, nämligen 1) petitaärenden, förslag till regleringsbrev och kungörelser, 2) ärenden rörande examensstadgor, studieplaner och organisationsplaner samt ämnes-, fakultets- och kanslerskonferenser, och 3) utnämnings-, förordnande- och tjänstledighetsfrågor, dispensärenden och övriga löpande ärenden. Till var och en av sektorerna bör knytas en förste byråsekreterare. Härutöver erfordras en amanuens i reglerad befordringsgång, vilken befattningshavare bör vara helt rörlig, samt särskilda medel för anlitande av experter och tillfällig personal m. m. I avlöningsstaten uppföres därför en förslagsvis betecknad anslagspost till Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., vilken anslagspost icke bör få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Beträffande biträdespersonalen, vilken nu omfattar en kansliskrivare i Ao 10 (registrator), två kanslibiträden i Ao 7, två kontorsbiträden i Af 1—Ae 5 samt en expeditionsvakt i Ao 7 (Ae 8), föreslår kanslern inrättandet av, bland annat, en kansliskrivartjänst i Ao 10. Till stöd för detta förslag anför han bland annat följande.

Upptagandet och vidmakthållandet av internationella kontakter är numera en viktig uppgift för universiteten och för där sysselsatta vetenskapsmän. Det är enligt min mening nödvändigt att kanslern, som enligt gällande statuter skall vara universitetens högste företrädare, till sitt förfogande får sådana resurser, att han sättes i stånd att även i internationella sammanhang på ett tillfredsställande sätt fullgöra denna uppgift. Härfor fordras bland annat, att ämbetet förses med högt kvalificerad språkkunnig biträdespersonal, något som för närvarande helt saknas. Denna brist synes mig så allvarlig, att den bör avhjälpas redan i samband med en provisorisk förstärkning av ämbetet.

Innehavaren av förevarande tjänst skall i första hand vara kvalificerat språkkunnigt biträde samt kanslerns sekreterare. Hon bör därjämte kunna påläggas förandet av ämbetets sakregister, vilket arbete för närvarande ombesörjes av amanuensen. Amanuensen kan härigenom i större omfattning taga befattning med mera kvalificerade göromål.

Den 1 juli 1959 har en av ämbetets befattningshavare varit extra ordinarie kontorsbiträde i lönegrad Ae 5 under sammanlagt fem år. Med anledning härav föreslås, att hon från och med nämnda tidpunkt erhåller ordinarie tjänst.

Departementschefen. Jag vill till en början framhålla, att statsmakternas vid 1958 års B-riksdag fattade beslut angående vissa åtgärder för upprustning av universitet och högskolor (Prop. 1958: 104, Statsverksprop. B, VIII ht., SU B 48, Rskr B 76) bland annat innebär, att universitetskanslersämbetet fått nya och arbetskrävande uppgifter, vilka enligt min mening måste betecknas som ytterst angelägna. Jag åsyftar därvid främst det arbete med upprättande av förslag till organisationsplaner för ämnen inom de filosofiska fakulteterna, som det åligger kanslersämbetet att utföra. Även de administrativa och organisatoriska frågor i övrigt, som statsmakternas ifrågavarande beslut aktualiserar, kräver ökade och energiska insatser från kanslersämbetets sida, för att syftet med upprustningen inte skall förfelas. Jag är vidare medveten om att genomförandet av de förslag, som jag nu och vid en senare tidpunkt ämnar framlägga beträffande ökat stöd åt forskningen, kommer att ytterligare öka ämbetets arbetsuppgifter.

För att sätta ämbetet i stånd att fullgöra sina alltjämt ökande och svår-
bemästrade uppgifter har kanslern, såsom framgår av det föregående, föreslagit en ökning av personalen med fem nya tjänstemän, nämligen två byrådirektörer i Ao 26, en förste byråsekreterare i Ao 23, en kansliskrivare i Ao 10 och en kontorist i Ao 9, samt anvisande av särskilda medel till experter och tillfällig personal m. m. Därjämte har föreslagits förändring av tjänsten som kanslerssekreterare i Bo 1 till tjänst som överdirektör (alternativt universitetsråd) i Bo 4 samt ordinariesättning i Ao 5 av en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång.

En förstärkning av kanslersämbetets personella resurser är enligt min mening ofrånkomlig. I avvaktan på att vissa utredningar, bland andra 1955 års universitetsutrednings rörande universitetsväsendets framtida dimensionering, skall avslutas, är jag dock inte beredd att tillstyrka kanslerns förslag till alla delar.

Kanslerns förslag angående förändring av kanslerssekreterartjänsten till en tjänst i Bo 4 anser jag mig böra tillstyrka, dock att innehavaren av den nya tjänsten bör benämnas kanslichef. Jag tillstyrker vidare inrättande av en byrådirektörstjänst. Denna bör tills vidare placeras i Ag 26. I fråga om den vid kanslersämbetet nu befintliga byrådirektörstjänsten i Ao 26 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att kanslern må, i den utsträckning så kan anses lämpligt, uppdraga åt tjänsteinnehavaren att fatta beslut på kanslersämbetets vägnar. Jag förutsätter, att enahanda föreskrift kommer att tillämpas i fråga om den nya tjänsten som byrådirektör.

I fråga om biträdespersonal tillstyrker jag inrättande av en tjänst som kontorist i Ae 9. Innehavaren av tjänsten bör vara språkkunnig samt främst avdelas för arbetsuppgifter som kanslerns handsekreterare och förare av ämbetets sakregister. Härigenom bör amanuensen vid ämbetet, som nu bland annat handhar sakregistret, kunna frigöras för mera kvalificerade

göromål. En kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång bör såsom kanslern föreslagit ordinariesättas i Ao 5.

I likhet med kanslern anser jag, att en särskild förslagsvis betecknad anslagspost till Arvoden till experter och tillfällig personal m. m. bör uppföras i ämbetets avlöningsstat. Kanslern har beräknat medelsbehovet under posten till 25 000 kronor. Då jag inte anser mig kunna tillstyrka inrättande av flera nya tjänster vid ämbetet än vad jag i det föregående föreslagit, torde medelsbehovet böra beräknas till ett högre belopp, vilket jag anser böra sättas till 70 000 kronor. Anslagsposten bör icke få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit torde kanslerns under avlöningsanslaget framförda äskanden om förstärkning av ämbetet få anses i allt väsentligt tillgodosedda.

I övrigt ifrågasätter jag beträffande detta anslag inga andra ändringar än sådana, som är av automatisk natur.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 419 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 123 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I personalförteckningen för kanslersämbetet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anförte och föreslagit.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för universitetskanslersämbetet, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för universitetskanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvode till universitetskanslern	45 144
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	165 000
3. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	70 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	97 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	39 656
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 200
Summa kronor	
419 000	

c) till *Universitetskanslersämbetet*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 419 000 kronor.

[67] 2. Universitetskanslersämbetet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	43 000	36 369
1958/59 (statsliggaren s. 510)	35 000	
1959/60 (förslag)	44 000	

Universitetskanslern hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 9 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

1. Reseersättningar (nu 5 000)	+ 3 000
2. Bränsle, lyse och vatten (nu 3 500)	— 1 000
3. Övriga expenser (nu 23 000)	+ 7 000
	+ 9 000

Beträffande dessa poster anför kanslern:

1. Med hänsyn till mitt förslag om personalförstärkningar och om särskilda medel för anlitande av experter och tillfällig personal m. m. bör posten till reseersättningar höjas med 3 000 kronor.

2. Anslagsbelastningen för budgetåret 1957/58 under posten till bränsle, lyse och vatten visar, att posten torde kunna minskas med 1 000 kronor.

3. Posten till övriga expenser blir vid bifall till mitt förslag om personalförstärkningar belastad med ökade kostnader för städning, telefon och andra expensutgifter ävensom med vissa engångsutgifter. Jag beräknar, att posten för nästa budgetår behöver höjas med 7 000 kronor till 30 000 kronor.

Departementschefen. Kanslerns uppskattning av medelsbehovet under förevarande anslag har ej givit mig anledning till erinran. Anslaget torde sålunda böra för nästa budgetår höjas med 9 000 kronor till 44 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetskanslersämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 kronor.

[68] 3. **Ökat stöd åt forskning.** Jag får till en början erinra om de beslut, som fattats vid 1958 års B-riksdag i anledning av propositionen 1958:104 angående vissa åtgärder för upprustning av universitet och högskolor (SU B 48, Rskr B 76). Dessa beslut innebär en genomgripande reformering beträffande den akademiska undervisningen, främst vid de filosofiska fakulteterna, samt ett ökat stöd i olika former åt forskarrekruteringen. För att bland annat anpassa undervisningsresurserna vid de filosofiska fakulteterna till det ökande studentantalet har för innevarande budgetår genom nämnda beslut till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. anvisats ett förslagsanslag av 4 400 000 kronor. Vid fördelning av medel ur detta anslag har i avvaktan på fastställandet av definitiva s. k. organisationsplaner så långt möjligt — bland annat

på grundval av provisoriska organisationsplaner — tillämpats de normer och riktlinjer för undervisningens förstärkning, som fastställts genom nämnda riksdags beslut (jfr statsliggaren s. 511 ff.). För nästa budgetår avses erforderliga medel för förstärkning av lärarresurserna vid de filosofiska fakulteterna skola anvisas under vederbörande avlöningsanslag. Av olika skäl har ännu inga organisationsplaner hunnit bli slutligt fastställda. Vid beräkningen av de för undervisningens bedrivande vid de filosofiska fakulteterna behövliga medelsanvisningarna för nästa budgetår har därför tillämpats samma förfaringssätt, som legat till grund för medelstilldelningarna ur förstärkningsanslaget. Jag kan redan här nämna, att för ifrågasvarande ändamål samt för de former av ökat stöd åt forskarrekryteringen varom beslut fattades vid 1958 års B-riksdag en anslagsökning av tillhopa i runt tal 2 990 000 kronor beräknas erforderlig för nästa budgetår. För vissa andra ändamål i nyssnämnda förstärkningsanslag nu inräknade medel kommer i det följande att upptas under andra anslag. Något förstärkningsanslag under särskild rubrik torde således icke böra äskas för nästa budgetår.

Enligt universitetsutredningen utgjorde de förslag som låg till grund för de beslut, som statsmakterna fattat i anledning av propositionen 1958: 104, endast en första etapp av ett vittsyftande program för reformering av den akademiska undervisningen och forskningen samt universitets- och högskoleväsendets framtida dimensionering. Såsom resultat av en andra huvudetapp i sitt arbete har nu universitetsutredningen avlämnat ett betänkande, benämnt »Forskningens villkor och behov» (SOU 1958: 32). I betänkandet framlägges en rad förslag, syftande till att skapa bättre betingelser för forskning och forskarutbildning.

Ökat stöd åt dessa grenar av samhällets verksamhet framstår allt klarare som en av de viktigaste åtgärderna för att förkovra vårt lands andliga och materiella välbefinnande, inte minst med hänsyn till den internationella utvecklingen. Förutom de förslag, som jag i nu förevarande sammanhang framlägger och som bland annat innebär betydande förstärkningar av forskningens resurser vid universitet och högskolor, har jag för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att i särskild proposition förelägga riksdagen ytterligare förslag om ökat stöd åt forskning och forskarutbildning, i anslutning till universitetsutredningens betänkande.

Beträffande de av förevarande spörsmål berörda riksstatsanslagen får jag anföra följande.

I fråga om *anslagen till avlöningar vid de tre universiteten, karolinska institutet, tandläkarhögskolorna och de tekniska högskolorna* har det befunnits lämpligt att framlägga på ordinarie petita grundade förslag redan i statsverkspropositionen. Jag har därvid, såvitt avser frågor vari jämväl universitetsutredningen framlagt förslag, grundat mina ställningstaganden på myndigheternas anslagsframställningar. Det har emellertid framstått som ändamålsenligt att vid en dylik budgetprövning i vissa avseenden

taga hänsyn till de förslag, som jag enligt vad nyss nämnts har för avsikt att senare framlägga.

Vad särskilt beträffar dimensioneringen av assistent- och amanuenspersonalen vid de filosofiska fakulteterna har genom de beslut, som fattats på grundval av propositionen 1958:104, erhållits normer för beräkningen av den för undervisningen erforderliga arbetskraften av ifrågavarande slag. Med hänsyn härtill och med beaktande av vad statsutskottet i sitt utlåtande 1958:B 48 anfört om denna personals uppgifter beträffande forskning och allmänt institutionsarbete samt jämväl med tanke på att universitetsutredningen nu framlagt vissa förslag i sistnämnda hänseende, har jag ansett det lämpligt att under avlöningsanslagen beräkna de ytterligare medel för assistenters och amanuensers forsknings- och institutionsarbete, som jag i nu förevarande sammanhang anser mig böra förorda. Till spörsmålet om avvägningen av assistent- och amanuenspersonalens totala omfattning i varje ämne med hänsyn till det förutsedda behovet under budgetåret 1959/60 med avseende på forskning och allmänt institutionsarbete torde jag få återkomma i samband med den särskilda propositionen.

Beredningen av frågan om anslag till *Bidrag till Stockholms högskola* på grundval av universitetskanslersämbetets anslagsframställning har ännu icke kunnat slutföras. Anslag till ifrågavarande ändamål torde därför i det följande böra upptagas med preliminärt beräknat belopp.

I viss utsträckning sammanfaller givetvis myndigheternas anslagsframställningar och universitetsutredningens förslag. Av vad jag för egen del förordar i det följande under de förutnämnda avlöningsanslagen samt av vad som för Stockholms högskolas del beräknas avse avlöningsbidrag, kan kostnadsmässigt ett belopp av sammanlagt i runt tal 1 400 000 kronor anses ha motsvarighet i vissa av utredningens förslag.

De övriga förstärkningar av ifrågavarande avlöningsmedel samt av avlöningsbidraget till Stockholms högskola, som kan bli erforderliga i anledning av de förslag, vilka avses skola framläggas senare i särskild proposition, torde böra i riksstatsförslaget upptas med ett preliminärt beräknat belopp under den gemensamma rubriken »Ökat stöd åt forskning». I detta preliminärt beräknade belopp torde jämväl böra inräknas de anslagsökningar, som nu kan förutses komma att beröra sådana anslag till materiel, forskning m. m., vilka slutligt kan behandlas först i den särskilda propositionen. I anslutning härtill föreslår jag i det följande att anslagsmedlen till *materiel vid universiteten, karolinska institutet, Stockholms högskola, tandläkarhögskolorna och de tekniska högskolorna, till klinisk forskning samt till humanistisk forskning, statens medicinska forskningsråd, statens naturvetenskapliga forskningsråd, statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd, psykologisk och pedagogisk forskning* ävensom *atomforskning* under vederbörande rubriker i riksstatsförslaget nu preliminärt beräknas till oförändrade belopp. Jämväl de under tionde huvudtiteln uppförda anslagen

till *statens tekniska forskningsråd* och *tekniskt-vetenskaplig forskning* torde böra i riksstatsförslaget preliminärt beräknas till oförändrade belopp och ifrågakommande anslagsökning inräknas i det preliminära samlingsanslaget till ökat stöd åt forskning.

Sistnämnda anslag torde i riksstatsförslaget böra uppföras med ett preliminärt beräknat belopp av 10 000 000 kronor.

Av det jag i det följande förordar som stöd åt forskning jämte det jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t till ökat stöd åt forskning kommer alltså, som framgår av det föregående, ett belopp av i runt tal 11 400 000 kronor att kostnadmässigt ha motsvarighet i vissa av universitetsutredningens förslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, till *Ökat stöd åt forskning* för budgetåret 1959/60 beräkna ett anslag av 10 000 000 kronor.

[69] 4. Uppsala universitet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	13 600 000	14 763 340
1958/59 (statsliggaren s. 516)	16 669 000	
1959/60 (förslag)	19 095 000	

Det större konsistoriet i Uppsala har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framställt förslag om en väsentlig förstärkning av universitetets personal.

Universitetskanslern biträder i betydande omfattning konsistoriets förslag. I fråga om den principiella behandlingen av anslagsäskandena för nästa budgetår från universiteten, karolinska institutet och Stockholms högskola framhåller kanslern huvudsakligen följande.

Under de senaste åren har utbildningsreformer och därmed sammanhängande upprustning genomförts beträffande de teologiska och medicinska fakulteterna, en reformering av juristutbildningen och förstärkning av de juridiska fakulteternas personal har just påbörjats. Närmast i tur står nu ett genomförande av en upprustning av de filosofiska fakulteternas lärarpersonal i enlighet med de av riksdagen antagna riktlinjerna. I sina äskanden för budgetåret 1959/60 har universiteten, karolinska institutet och Stockholms högskola framlagt förslag om inrättande av en rad tjänster, varav en del motiverats av undervisningsskäl och en del av forskningsskäl. Jag har ansett mig nu böra endast i mindre utsträckning tillstyrka förslag om utökning av den för forskning avsedda personalen, med hänsyn till att universitetsutredningen avser att innevarande höst framlägga betänkande med förslag, avseende bland annat en förstärkning av forskningspersonalen vid universitet och högskolor.

Vid bedömandet av lärarbehovet (inklusive behovet av assistent- och amanuenspersonal) vid de filosofiska fakulteterna har jag i stor utsträckning stött mig på av vederbörande ämnesrepresentanter ingivna och inom

kanslersämbetet bearbetade planer för undervisningens bedrivande. Dessa planer, vilka bifogas mina petitaframställningar för de olika lärosätena, utvisar dels det antal undervisningstimmar, som inom kanslersämbetet beräknats bli erforderligt under nästa budgetår i de särskilda läroämnena, dels det antal undervisningstimmar, som beräknats kunna bestridas genom lärarkrafter som nu avlönas från andra medel under lärosätets avlöningsanslag än kursanslag, dels ock timmarnas fördelning på professorsundervisning, lektorsundervisning och övrig undervisning. Med ledning av dessa planer har jag beräknat behovet av ytterligare lärarkrafter. I de fall, där det beräknade undervisningsbehovet icke täckes genom befintliga och föreslagna nya lärarbefattningar, har jag beräknat medel till timlärararvoden för återstående undervisning. De belopp, jag därvid kommit fram till, har jag för vardera fakulteten lagt samman till en särskild post. Då det torde vara ogörligt att ett år i förväg kunna annat än uppskattningsvis bedöma storleken av behovet av lärarkrafter bör posten bli förslagsvis betecknad. Vad beträffar kursanslagen inom de filosofiska fakulteterna kommer dessa vid bifall till mina förslag att avlastas utgifter för viss undervisning, var till medel nu utgår från kursanslag. Detta möjliggör en sänkning av kursanslagen för nästa budgetår.

Från anslaget till förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. utgår nu ersättningar för sådan handledning, som ej inräknas i den ordinarie undervisningen inom de filosofiska fakulteterna. Medel till dylika ersättningar bör för nästa budgetår i stället anvisas under vederbörande lärosätes avlöningsanslag och upptagas under delposten till avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. Från nyssnämnda förstärkningsanslag bestrides nu förvaltningskostnader för undervisningsnämnderna inom de filosofiska fakulteterna. Medel till bestridande av dessa kostnader bör enligt min mening fortsättningsvis utgå från respektive avlöningsanslag och medel för ändamålet beräknas under delposten till Avlöningar till annan icke-ordinarie personal.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i universitetets personalorganisation m. m. samt redovisar därvid först de till de olika fakulteterna (sektionerna) hänförliga förslagen och därefter sådana förslag, som avser universitetet i dess helhet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. Teologiska fakulteten.

- 1) docent,
- 2) assistent i exegetik och samtidigt minskning av kursanslaget (nu 27 900) med 4 800 kronor,
- 3) förste amanuens i stället för andre amanuens vid teologiska seminariet,
- 4) två förste amanuenser,
- 5) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

B. Juridiska fakulteten

- 1) förste amanuens,
- 2) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5,
- 3) preceptor i civilrätt.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. Enligt propositionen 1957:86 angående omläggning av den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen skall en andre amanuens-befattning från och med nästa budgetår inrättas vid fakulteten. Kanslern har emellertid framlagt förslag om en befattning som förste amanuens. Skälet härtill uppges vara, att i propositionen 1958:104 angående vissa åtgärder för upprustning av universitet och högskolor uttalats, att befattningarna som andre amanuens efter hand borde ombildas till förste amanuensjänster.

Punkt 2. Den under denna punkt upptagna kontorsbiträdestjänsten skall enligt den förutnämnda propositionen 1957:86 inrättas från och med nästa budgetår.

C. Medicinska fakulteten

Anatomi

- 1) halvtidsanställd förste instrumentmakare i Ae 12.

Histologi

- 2) halvtidsanställd förste instrumentmakare i Ae 12.

Medicinsk kemi

- 3) överflyttande till Göteborgs universitet av den för E. A. Stenhagen personliga professuren i medicinsk biokemi,
- 4) motsvarande överflyttande av ett laboratoriebiträde i Ae 10,
- 5) docent,
- 6) överassistent i Ae 21 vid mikro-analyslaboratoriet.

Patologi

- 7) laboratorieingenjör i Af 9—Ae 12 (för avd. II),
- 8) halvtidsanställd djurvårdare i Ae 7 (för avd. II),
- 9) ekonomibiträde i Ae 2/3 (gemensamt för avd. I och II).

Virologi

- 10) professor,
- 11) assistent,
- 12) preparator i Ae 9.

Farmakologi

- 13) laboratorieingenjör (Af 9—Ae 12 eller Af 10—Ae 13) i stället för preparator i Ae 9.

Experimentalkirurgi

- 14) laboratoriebiträde i Ae 7,
- 15) halvtidsanställd djurvårdare i Ae 7.

Plastikkirurgi

- 16) professor,
- 17) laboratoriebiträde i Ae 9.

Centrallaboratoriet (klinisk kemi)

- 18) laboratoriebiträde i Ae 9.

Klinisk fysiologi

- 19) laboratoriebiträde i Ae 9,
- 20) kanslibiträde i Ae 7.

Dermato-venereologi

- 21) laboratoriebiträde i Ae 7,
- 22) biträdande lärare i venereologi med arvode av 2 500 kronor.

Klinisk epidemiologi

- 23) medelsanvisning av 5 000 kronor till skrivhjälp.

Hygien

- 24) principbeslut om inrättande av en professur i hygien, särskilt fysiologisk hygien, i stället för lärararvode av 8 280 kronor.

Neurologi

- 25) laboratoriebiträde i Ae 7.

Experimentalpsykologi

- 26) assistent i stället för arvode av 7 590 kronor.

Socialmedicin

- 27) professor och samtidigt sänkning av medelsanvisningen till biträdande lärare från 12 420 till 5 200 kronor,
- 28) kurator i Ae 12,
- 29) statistiker med arvode av 12 000 kronor,
- 30) kanslibiträde i Ae 7.

Rättsmedicin

- 31) förste amanuens.

Extra kursundervisning på grund av tillfällig utökning av antalet studerande

- 32) medelsanvisning av 20 000 kronor.

Kliniska ämnen

- 33) docent.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 3 och 4. Med stöd av riksdagens skrivelse den 18 april 1958, nr 193 (SU 68 p. 11), har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1958 förordnat, att professor Stenhagens ifrågavarande personliga professur vid universitetet i Uppsala skall från och med den 1 juli 1959 vara placerad vid universitetet i Göteborg. Till följd härav bör det från C. F. Liljewalchs fond utgående bidraget å 6 500 kronor till Stenhagens avlönande från och med nästa budgetår icke vidare upptagas under Särskilda uppbördsmedel å förevarande avlöningsanslag.

I samband med överflyttande av Stenhagens professur bör en till hans forskningsavdelning vid Uppsala universitet knuten tjänst såsom förste laboratoriebiträde i Ae 10 överföras till Göteborgs universitet.

Punkt 5. Behovet av den under denna punkt upptagna befattningen som docent i medicinsk kemi har motiverats på följande sätt. Under de senaste åren har åtta personer efter avlagda disputationssprov arbetat för längre

eller kortare tid vid institutionen ifråga. För närvarande är tre docenter knutna till institutionen och inom det närmaste året torde ytterligare ett par tillkomma. Dessutom arbetar ytterligare cirka åtta personer med vetenskapligt arbete, som kan väntas leda fram till disputationer inom en femårsperiod. Det är ur forskningssynpunkt önskvärt, att det finnes tillfälle bereda dessa forskare ekonomiska möjligheter att kvarstanna viss tid på institutionen. Det är vidare viktigt att var och en av institutionens professorer, inom vilkas speciella forskningsområden de olika disputanderna rekryteras, har tillgång till en i hans forskningsarbete väl insatt person med höga kvalifikationer.

Punkt 9. Till stöd för det under denna punkt redovisade förslaget åberopas, att arbetsbördan för de för de båda institutionerna gemensamma ekonomibiträderna under senare år ökats väsentligt. Därjämte uppgives, att regelbundet återkommande städning måst bestridas med medel från materielanslaget.

Punkterna 10—12. Vid 1958 års riksdag väcktes två motioner (I: B 5 och II: B 59), i vilka hemställdes, att riksdagen måtte besluta om inrättandet av en tjänst som professor i virologi vid Uppsala universitet. I sitt av riksdagen godkända utlåtande 1958: B 48 (s. 71) erinrade statsutskottet om sitt föregående år gjorda uttalande, att utskottet funnit att mycket starka skäl syntes tala för att forskningen vid den virologiska avdelningen säkerställdes genom inrättande därstädes av erforderliga befattningar, uppförda på universitetets stat och att utskottet förutsatte, att Kungl. Maj:t efter prövning av ärendet hade sin uppmärksamhet riktad på ifrågavarande spörsmål och snarast möjligt förelade riksdagen förslag till avdelningens fastare organisatoriska uppbyggnad. Utskottet har vidare i anledning av nämnda motioner uttalat, att det förutsatte, att Kungl. Maj:t upptog frågan om inrättande av omförmälda professor till förnyad prövning och snarast möjligt förelade riksdagen förslag i ämnet.

Konsistoriet har nu äskat inrättande av en professor i virologi ävensom till densamma knutna tjänster som docent, assistent, förste amanuens, tredje amanuens, preparator och kontorist.

Kanslern anför: Med hänsyn till virologiens stora betydelse inom såväl hälso- som sjukvården och till den stora bristen på utbildad personal inom detta ämnesområde tillstyrker jag konsistoriets förslag om inrättande från och med nästa budgetår av en professor i virologi. Vad beträffar erforderliga hjälpkrafter synes mig dessa successivt böra komma till stånd. Till en början tillstyrker jag inrättandet av en befattning som assistent och en som preparator i Ae 9.

Punkt 13. Kanslern anför: Då farmakologiska institutionen från och med den 1 juli 1956 tillfördes en preparatorsbefattning, övertalades en ingenjör med elektronik som specialitet att söka denna befattning. Det är emellertid enligt min mening orimligt att en person, av vilken det begäres högt kvalificerat arbete, är placerad på så låg befattning. De föreliggande arbetsuppgifternas art motiverar enligt min mening en tjänst med väsentligt högre lönegradsplacering. Jag anser mig emellertid — med hänsyn till Kungl. Maj:ts ställningstagande den 28 juli 1958 till min företrädares förslag om inrättande av vissa laboratorieingenjörstjänster i Af 13—Ae 19 — ej nu böra gå längre än till att föreslå, att preparatorsbefattningen utbytes mot en tjänst som laboratorieingenjör samt att för innehavaren av denna tjänst skall tillämpas samma befordringsgång som för här avsedda befattnings-

havare inom kommunikationsverken. Erhåller den nuvarande innehavaren av preparatorsbefattningen den föreslagna tjänsten finner jag det skäligt, att han får tillgodoräkna den tid, som han innehaft preparatorsbefattningen för lönegradsplacering inom befordringsgången.

Punkterna 15, 18 och 19. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas främst forskningens behov.

Punkt 22. Det under denna punkt redovisade förslaget har motiverats på följande sätt. Dermatologisk-venereologiska klinikens lokalförhållanden medger icke behandling av veneriskt sjuka. Enligt underhandslöfte av de kommunala myndigheterna i Uppsala skall kursdeltagarna i grupper om två studerande få närvara vid mottagningarna i stadens poliklinik för behandling av könssjukdomar. Då det icke är möjligt att på annat sätt meddela praktisk handledning i venereologisk sjukvård och då den av staden anställde poliklinikläkaren icke har någon skyldighet att medverka i undervisning, måste särskilt undervisningsarvode utgå till denne läkare. Arvodet bör beräknas till 25 kronor per mottagning för docentkompetent och 15 kronor till icke docentkompetent läkare.

Punkt 32. Enligt beslut av 1957 års riksdag skall erforderliga anordningar vidtas för att möjliggöra att av de studerande, som intogs vid de medicinska lärosätena höstterminen 1955, utöver det ordinarie antalet studerande på licentiatstadiet ytterligare tjugo beredas fortsatt utbildning till medicine licentiatexamen vid universiteten i Uppsala och Lund (se prop. 1957: 188 s. 79). Av dessa skall tio beredas utbildning i Uppsala.

Enligt konsistoriet motiverar utökningen av antalet studerande en förstärkning av lärarpersonalen. Med stöd av beräkningar i 1955 års läkarutbildningsutrednings betänkande »Kliniska utbildningsplatser för blivande läkare» (SOU 1956: 34) föreslår konsistoriet en medelsanvisning av i runt tal 35 500 kronor med närmare angiven fördelning på följande ämnen, nämligen dermatovenereologi, hygien, krigsmedicin, oftalmiatrik, otologi, obstetrik och gynekologi, neurologi, psykiatri, barnpsykiatri, socialmedicin samt rättsmedicin.

Kanslern anser det fullt klart, att det kan visa sig nödvändigt att utöka antalet kurser i berörda ämnen på grund av det verkställda ökade intaget av studerande. Att redan nu bedöma behovet av extra kurser med någon större säkerhet syntes knappast låta sig göra. Enligt kanslerns mening vore det lämpligast, att medel för ifrågavarande kurser anvisades under en särskild anslagspost, från vilken arvoden till biträdande lärare bör utgå i mån av behov enligt det mindre konsistoriets bestämmande. Anslaget kunde begränsas till 20 000 kronor.

Punkt 33. Med hänsyn till det som följt av bland annat läkarutbildningsreformen ökade antalet kliniska discipliner anser kanslern det väl motiverat, att ytterligare en docentbefattning med företräde för kliniskt ämne ställes till fakultetens förfogande.

D. Historisk-filosofiska sektionen

Allmän och jämförande etnografi

- 1) professor i stället för biträdande lärare.

Ekonomisk historia

- 2) beräkning av medel för den av 1958 års riksdag beslutade omvandlingen av precepturen till professur,
- 3) arvoderad timundervisning om 6 000 kronor,
- 4) förste amanuens i stället för andre amanuens.

Kulturgeografi med ekonomisk geografi

- 5) arvodesanställd universitetslektor i regionalgeografi (gemensam med naturgeografi),
- 6) universitetslektor i Ao 26,
- 7) assistent,
- 8) arvoderad timundervisning om 10 700 kronor,
- 9) kontorist i Ae 9.
- 10) kartbiträde i Af 3—Ae 7,
- 11) räknebiträde i Af 1—Ae 5,
- 12) halvtidsanställt kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Historia

- 13) universitetslektor i Ao 26 och tilläggsarvode såsom arvodesanställd universitetslektor åt biträdande läraren,
- 14) arvoderad timundervisning om 5 400 kronor,
- 15) kanslibiträde i Ae 7.

Klassisk fornkunskap och antikens historia

- 16) arvodesanställd universitetslektor i stället för biträdande lärare,
- 17) kanslibiträde i Ae 7 gemensamt för institutionerna i Gustavianum.

Konsthistoria

- 18) förste museiintendent i Ao 23,
- 19) arvoderad timundervisning om 12 000 kronor.

Litteraturhistoria med poetik

- 20) två arvodesanställda universitetslektorer,
- 21) arvoderad timundervisning om 6 000 kronor,
- 22) förste amanuens i stället för andre amanuens,
- 23) tredje amanuens.

Musikforskning

- 24) arvoderad timundervisning om 18 000 kronor,
- 25) assistent.

Nationalekonomi

- 26) arvodesanställd universitetslektor i stället för den för juridiska fakulteten och historisk-filosofiska sektionen gemensamma biträdande läraren,
- 27) arvoderad timundervisning om 3 000 kronor.

Pedagogik och pedagogisk psykologi

- 28) två universitetslektorer — varav en i Ao 26 och en arvodesanställd — i stället för en biträdande lärare samt tilläggsarvode såsom universitetslektor åt den kvarstående biträdande läraren,
- 29) två assistenter.

Psykologi

- 30) arvodesanställd universitetslektor,
- 31) två assistenter,
- 32) två förste amanuenser,
- 33) förste amanuens i stället för andre amanuens,
- 34) instrumentmakare i Ao 9,
- 35) laboratoriebiträde i Ae 7.

Religionshistoria

- 36) beräknande av medel för den av 1958 års riksdag beslutade omvandlingen av precepturen till professur.

Statistik

- 37) arvoderad timundervisning om 1 000 kronor.

Statskunskap

- 38) arvodesanställd universitetslektor i stället för biträdande lärare,
39) arvoderad timundervisning om 3 000 kronor,
40) assistent.

Filosofi

- 41) arvoderad timundervisning om 4 800 kronor.

Företagsekonomi

- 42) arvoderad timundervisning om 4 800 kronor,
43) kanslibiträde i Ae 7.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 2. I överensstämmelse med beslut av fjolårets riksdag torde precepturen i ekonomisk historia från och med den 1 juli 1959 böra omvandlas till professur och precepturens nuvarande innehavare, K. G. Hildebrand, utses till förste innehavare av professuren (jfr prop. 1958: 104, s. 93).

Punkterna 3, 6—8, 13, 14, 16, 19, 20, 26, 28—33, 38 och 40—42. De under dessa punkter redovisade förslagen har av kanslern avvägts med beaktande av de principer för undervisningsresursernas dimensionering inom de filosofiska fakulteterna, som godtagits av förra årets riksdag (jfr prop. 1958: 104).

Punkterna 12, 15, 17, 35 och 43. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas såväl undervisningens som forskningens krav.

Punkterna 22 och 23. De under dessa punkter redovisade förslagen motiveras med att brist på amanuenspersonal för biträde med organisatoriska detaljer, elementär studierådgivning m. m. föreligger för ämnet i fråga.

Punkt 36. I överensstämmelse med beslut av fjolårets riksdag torde precepturen i religionshistoria från och med den 1 juli 1959 böra omvandlas till professur och precepturens nuvarande innehavare, C.-M. Edsman, utses till förste innehavare av professuren (jfr prop. 1958: 104, s. 93).

E. Språkvetenskapliga sektionen

Engelska språket

- 1) två universitetslektorer — varav en i Ao 26 och en arvodesanställd — samt tilläggsarvode såsom arvodesanställd universitetslektor åt biträdande läraren,
- 2) två utländska lektorer,
- 3) assistent,
- 4) arvoderad timundervisning om 8 000 kronor,
- 5) halvtidsanställd vaktmästare i Ae 7.

Fonetik

- 6) förste amanuens.

Keltiska språk

- 7) utländsk lektor.

Klassiska språk

- 8) arvodesanställd universitetslektor,
9) förste amanuens i stället för andre amanuens.

Nordiska språk

- 10) fyra universitetslektorer, varav två i Ao 26 och två arvodesanställda,
11) arvoderad timundervisning om 21 000 kronor,
12) förste amanuens,
13) förste amanuens i stället för andre amanuens.

Nordisk och jämförande folklivsforskning

- 14) arvoderad timundervisning om 9 500 kronor.

Romanska språk

- 15) utländsk lektor i franska språket,
16) arvoderad timundervisning om 12 700 kronor.

Semitiska språk

- 17) arvoderad timundervisning om 9 000 kronor.

Slaviska språk

- 18) arvoderad timundervisning om 9 000 kronor.

Tyska språket

- 19) docent,
20) två universitetslektorer — varav en i Ao 26 och en arvodesanställd —
i stället för en biträdande lärare,
21) utländsk lektor,
22) arvoderad timundervisning om 4 000 kronor,
23) assistent,
24) förste amanuens.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1—3, 8, 10, 11, 14—18, 20, 21 och 23. De under dessa punkter redovisade förslagen har av kanslern avvägts med beaktande av de principer för undervisningsresursernas dimensionering inom de filosofiska fakulteterna, som godtagits av förra årets riksdag (jfr prop. 1958: 104).

Punkterna 5, 9, 13 och 24. De under dessa punkter redovisade förslagen motiveras framför allt med behovet av ytterligare arbetskraft för institutionsarbete.

Punkt 12. I enlighet med ett av Kungl. Maj:t fattat beslut bestrides kostnaderna för en för ifrågavarande ämne avsedd förste amanuens tjänst från det under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. (jfr prop. 1958: 104). Under hänvisning till att ett stadigvarande behov av nämnda tjänst befunnits föreligga hemställer kanslern, att medel för densamma måtte beräknas under förevarande anslag.

Punkt 19. Tyska språket förfogar vid Uppsala universitet endast över en docentbefattning men vid Lunds universitet och Stockholms högskola över två dylika befattningar. För forskarrekruteringen är det enligt kanslern nödvändigt, att ämnet får ytterligare en docentbefattning.

*F. Gemensamt för humanistiska fakultetens
två sektioner*

- 1) två docenter (rörliga befattningar),
- 2) personlig lärarbefattning i främre-orientalisk arkeologi och historia för f. d. professorn vid universitetet i Ankara, docenten H. H. E. von der Osten (med arvode motsvarande lön enligt löneklass 24, ortsgrupp 3, å löneplan A),
- 3) medelsanvisning av 2 100 kronor till arvoderad timundervisning i fakultetens övriga ämnen,
- 4) minskning av anslagsmedlen till särskild kursundervisning med 78 300 kronor till 10 000 kronor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. Det under denna punkt redovisade förslaget har av kanslern motiverats på följande sätt. Under senare år har konkurrensen om fria docentbefattningar blivit allt starkare och deras antal har visat sig otillräckligt. Ett antal ämnen, för vilka särskilda docentbefattningar ej står till buds, har tillkommit. Här kan nämnas egyptologi, etnologi, assyriologi, fonetik. Vidare disponerar ämnena musikforskning, religionshistoria samt nordisk och jämförande folklivsforskning, vilka samtliga är självständiga ämnen och från och med nästa budgetår samtliga företrädas av professorer, gemensamt över endast en docentbefattning.

Punkterna 3 och 4. Kanslern anför: Under humanistiska fakulteten har jag beräknat en sammanlagd medelsanvisning till arvoderad timundervisning av 147 900 kronor. Anslagsmedlen härför bör uppföras med i avrundat tal 150 000 kronor. Från kursanslaget utgår för närvarande anslag till en rad kurser, som utgör ordinarie undervisning i respektive ämnen. Med den ordning för bestridande av kostnaderna för denna undervisning, som jag föreslår beträffande de filosofiska fakulteterna, bör kursanslaget enligt min mening kunna minskas till i runt tal 10 000 kronor.

G. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Astronomi

- 1) arvoderad timundervisning om 2 400 kronor,
- 2) institutionsvaktmästare i Ao 8 vid Kvistabergsobservatoriet.

Botanik

- 3) förste museiintendent i Ao 24,
- 4) personlig forskarbefattning för docenten A. Vegis (med arvode motsvarande lön enligt löneklass 24, ortsgrupp 3, å löneplan A),
- 5) förste amanuens i fysiologisk botanik,
- 6) assistent i stället för förste amanuens,
- 7) andre amanuens,
- 8) tredje amanuens,
- 9) arvoderad timundervisning om 1 200 kronor.

Elektricitetslära med särskild hänsyn till atmosfäriska urladdningar

- 10) laboratorieingenjör i Af 9—Ae 12,
- 11) instrumentmakare i Ae 9.

Fysik

- 12) instrumentmakare i Ae 11,
- 13) instrumentmakare i Ae 9,
- 14) två ekonomibiträden i Ae 2/3.

Fysisk antropologi

- 15) lärare i Ae 26.

Genetik

- 16) förste amanuens,
- 17) laboratoriebiträde i Ae 7,
- 18) indragning av ett för dubblering av kursundervisningen beräknat anslagsbelopp av 9 200 kronor.

Geodesi

- 19) lärare i Ae 26.

Naturgeografi

- 20) två universitetslektorer — varav en i Ao 26 och en arvodesanställd — i stället för två biträdande lärare,
- 21) assistent.

Fysisk geografi

- 22) laborator,
- 23) assistent,
- 24) laboratoriebiträde i Ae 7.

Mineralogi

- 25) halvtidsanställt kontorsbiträde i Af 1—Ae 5,
- 26) halvtidsanställt kartbiträde i Af 3—Ae 7.

Kvartärgeologi

- 27) assistent,
- 28) tredje amanuens,
- 29) kanslibiträde i Ae 7,
- 30) institutionsvaktmästare i Ae 8,
- 31) halvtidsanställt kartbiträde i Af 3—Ae 7.

Fysikalisk kemi

- 32) tre assistenter,
- 33) förste amanuens,
- 34) instrumentmakare i Ae 9.

Biokemi

- 35) kansliskrivare i Ae 10,
- 36) instrumentmakare i Ae 9.

Oorganisk kemi

- 37) arvodesanställd universitetslektor,
- 38) två assistenter,
- 39) förste amanuens,
- 40) arvoderad timundervisning om 2 400 kronor,
- 41) vaktmästare i Ae 7,
- 42) halvtidsanställd vaktmästare i Ae 7,
- 43) laboratorieingenjör i Af 9—Ae 12 med 1/3 tjänstgöring.

Organisk kemi

- 44) assistent,
- 45) två förste amanuenser,
- 46) tredje amanuens,
- 47) halvtidsanställd vaktmästare i Ae 7,
- 48) laboratorieingenjör i Af 9—Ae 12 med 1/3 tjänstgöring.

Analytisk kemi

- 49) laboratorieingenjör i Af 9—Ae 12 med 1/3 tjänstgöring.

Limnologi

- 50) beräkning av medel för den av 1958 års riksdag beslutade omvandlingen av laboraturen till professur,
- 51) assistent.

Matematik

- 52) två universitetslektorer i Ao 26 i stället för två biträdande lärare.

Kvantkemi

- 53) professor.

Meteorologi

- 54) personlig laboratur i seismologi för docenten K. M. Båth,
- 55) räknebiträde i Af 1—Ae 5.

Mikrobiologi

- 56) arvoderad timundervisning om 36 000 kronor.

Växtbiologi

- 57) laboratorieassistent i Ae 12.

Zoologi

- 58) professor i stället för laborator i entomologi,
- 59) arvodesanställd universitetslektor i stället för en biträdande lärare,
- 60) förste amanuens,
- 61) två andre amanuenser,
- 62) tredje amanuens,
- 63) arvoderad timundervisning om 3 800 kronor,
- 64) vaktmästare i Ae 7,
- 65) indragning av ett för kursundervisningen i botanik och zoologi beräknat anslagsbelopp av 25 916 kronor.

Zoofysiologi

- 66) docent,
- 67) vaktmästare i Ae 7,
- 68) laboratoriebiträde i Ae 7.

Numerisk analys

- 69) laborator,
- 70) matematiker i Ae 23 (fr. o. m. 1/1 1960),
- 71) laboratorieingenjör i Af 9—Ae 12 (fr. o. m. 1/1 1960).

Botaniska trädgården

- 72) ökning av medelsanvisningen från 228 000 till 257 000 kronor.

Marin zoologi

- 73) arvoderad timundervisning om 3 300 kronor,
- 74) indragning av ett för kurser beräknat anslagsbelopp av 6 600 kronor.

Gemensamt för fakulteten

- 75) docent (rörlig befattning),
- 76) medelsanvisning av 900 kronor till arvoderad timundervisning i fakultetens övriga ämnen,
- 77) indragning av anslagsmedlen om 10 180 kronor till särskild kursundervisning.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. För närvarande utgår 2 400 kronor från kursanslaget till viss obligatorisk undervisning i astronomi. Kostnaderna för ifrågavarande undervisning bör enligt kanslern i fortsättningen bestridas med de av honom föreslagna anslagsmedlen till arvoderad timundervisning.

Punkterna 5, 16, 32, 33, 37—42, 44—47, 51, 60 och 63. I enlighet med ett av Kungl. Maj:t fattat beslut bestrides kostnaderna för befattningar och undervisningsändamål motsvarande dem som upptages under dessa punkter från det under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. (jfr prop. 1958: 104). Med förmälan att ett stadigvarande behov av nämnda tjänster och undervisningsändamål föreligger hemställer kanslern, att medel för desamma måtte beräknas under förevarande anslag.

Punkterna 6—9. Under icke-ordinarieposten finns för närvarande upptaget ett anslag till dubblering av kursundervisningen i botanik och zoologi. Från detta anslag utgår för botanikens del medel till fyllnadsarvode såsom arvodesanställd assistent till förste amanuens, arvoden till en andre amanuens och en tredje amanuens samt arvode till biträdande lärare om 1 200 kronor. Då behovet av ifrågavarande anordningar visat sig vara stadigvarande, föreslår kanslern, att från och med nästa budgetår inrättas motsvarande tjänster. Lärararvudet om 1 200 kronor bör enligt kanslern utgå från de av honom föreslagna anslagsmedlen till arvoderad timundervisning.

Punkt 14. Till stöd för det under denna punkt redovisade förslaget åberopas, att behovet av ifrågavarande två tjänster befunnits vara stadigvarande.

Punkt 18. Från förevarande anslag utgår nu ett belopp av 9 200 kronor till dubblering av kursundervisningen i genetik. Beloppet har använts såsom förstärkning av materielanslaget och äskas för nästa budgetår under sistnämnda anslag.

Punkterna 20 och 21. De under dessa punkter redovisade förslagen har av kanslern avvägrats med beaktande av de principer för undervisningsresursernas dimensionering inom de filosofiska fakulteterna, som godtagits av förra årets riksdag (jfr prop. 1958: 104).

Punkt 50. I överensstämmelse med beslut av fjolårets riksdag torde laboraturen i limnologi från och med den 1 juli 1959 böra omvandlas till professur och laboraturens nuvarande innehavare, C. O. W. Rodhe, utses till förste innehavare av professuren (jfr prop. 1958: 104, s. 93).

Punkt 52. Kanslern anför: Från förstärkningsanslaget utgår för närvarande medel till en arvodesbefattning som universitetslektor. Befattningen

bör överföras på universitetets stat. Samtidigt föreslår jag, att två av de fyra tjänsterna som biträdande lärare utbytes mot ett universitetslektorat. Av de nuvarande biträdande lärarnas förordnanden utgår ett den 31 december 1959; övriga förordnanden utgår senast den 30 juni 1959 (jfr prop. 1958: 104).

Punkt 53. Konsistoriet har på förslag av matematisk-naturvetenskapliga fakulteten gjort framställning om en professur i kvantkemi. Framställningen har motiverats på följande sätt. Den intensitet varmed den kemiska forskningen bedrivs i Uppsala och den därigenom uppenbara nödvändigheten att bearbeta brännande fundamentalproblem gör behovet av undervisning och forskning i kvantkemi starkt kännbart. Denna ämnesgren har hittills endast kunnat stödjas genom tillfälliga anordningar och fordrar ett kontinuerligt och mycket starkare bistånd. Kvantkemien är av utomordentlig vikt även för andra vetenskaper såsom fysik, biologi och medicin. Man vet numera, att alla de mångskiftande fenomen, som kan studeras inom fysiken och kemien, beror på beteendet hos elementarpartiklar av ett fåtal olika slag såsom elektroner, protoner, neutroner och mesoner. Dessa partiklar lyder inte den klassiska fysikens lagar. Deras förhållanden regleras av den s. k. kvantmekaniken, som därigenom fått grundläggande betydelse för all modern naturvetenskap. Utvecklingen av de moderna matematikmaskinerna har gjort, att man i viss utsträckning även börjar kunna kvantkemiskt förutberäkna ett ämnes egenskaper. Härigenom erhålles möjligheter, som kan inbespara år av experimentellt arbete, då det gäller att få fram särskilt önskvärda egenskaper. Kvantkemien ger sålunda forskningen större möjligheter att skapa nya ämnen, som kan beräknas få stor betydelse även i det dagliga livet. På grund av kvantkemiens fundamentala betydelse torde en fast organiserad kvantkemisk forskning och undervisning vid Uppsala universitet inte endast gynna utvecklingen inom dettas matematisk-naturvetenskapliga och medicinska fakulteter utan även bli av värde för landet i dess helhet. Redan nu bedrivs en kvantkemisk forskning och undervisning vid universitetet. Verksamheten bekostas av medel från forskningsråd och fonder.

Kanslern uttalar, att vad fakulteten anfört till stöd för förslaget om inrättandet av en professur i kvantkemi övertygat honom om behovet av en dylik befattning. Kanslern föreslår därför, att en ordinarie professur i ämnet inrättas vid universitetet från och med nästa budgetår.

Punkt 56. För närvarande utgår från förstärkningsanslaget 25 000 kronor till ett betygskurs i mikrobiologi. Då det varit en allvarlig brist för de studerande inom ämnet biokemi, att mikrobiologi ej varit representerat inom fakulteten, föreslår kanslern, att nämnda kurs göres permanent och att medel för kursen beräknas under avlöningsanslaget. Kursen borde emellertid i fortsättningen anordnas på så sätt, att den även kunde leda till 2 betyg i filosofie kandidatexamen. Kostnaderna för undervisningens anordnande under nästa budgetår beräknar kanslern till cirka 36 000 kronor.

Punkt 59. Kanslern anför: Från förstärkningsanslaget utgår för innevarande budgetår medel till bland annat extra lektorsundervisning om 122 timmar (kursledare i osteologi och kurs i fysiologi). Då förutom denna undervisning ytterligare extra undervisning utan särskild ersättning meddelas av lärarna i zoologi, finner jag det starkt motiverat att förstärka lärarkrafterna i ämnet. Jag föreslår med hänsyn härtill, att en av de be-

fintliga tjänsterna som biträdande lärare omvandlas till ett universitetslektorat (jfr prop. 1958: 104).

Punkt 61. Från den under icke-ordinarieposten upptagna posten till dubbling av kursundervisningen i botanik och zoologi utgår medel till en tjänst som andre amanuens i zoologi och en tjänst som andre amanuens i entomologi. Då behovet av tjänsterna visat sig stadigvarande, torde enligt kanslern från och med nästa budgetår däremot svarande fasta tjänster böra upptagas på universitetets stat.

Punkt 62. Kanslern anför: Från förstärkningsanslaget för innevarande budgetår har medel anvisats till en tjänst som tredje amanuens med halvtidstjänst. En tjänst som tredje amanuens med heltidstjänstgöring bör från och med nästa budgetår uppföras på universitetets stat.

Punkt 65. Det under denna punkt redovisade förslaget förutsätter bifall till kanslerns tidigare under punkterna 6—9 och 61 redovisade förslag.

Punkt 66. För närvarande saknas vid universitetet docentbefattning med företräde för ämnet zoofysiologi. Vid institutionen bedreve ett stort antal studerande studier för högre examina. Enligt uppgift från ämnesrepresentanten funnes vårterminen 1958 vid institutionen 17 licentiander och 5 doktorander. Två hade disputerat under föregående läsår. Med hänsyn till det stora antal studerande, som bedriver högre studier, finner kanslern det angeläget, att en docentbefattning med företräde för zoofysiologi inrättas från och med nästa budgetår.

Punkt 72. Det under denna punkt redovisade förslaget har motiverats på följande sätt. Det nuvarande beloppet till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården har beräknats på grundval av 1956 års lönenivå. De utgående lönerna ligger emellertid enligt av universitetet gjorda beräkningar 10,5 procent över 1956 års löner. Anslagsposten bör därför uppräknas med 24 000 kronor. Därutöver bör anslagsposten ökas med ytterligare 5 000 kronor för den ökade belastning på anslaget, som kompensationen för avgifter till sjukförsäkringen medför.

Punkterna 73, 74, 76 och 77. Kanslern anför: Under den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten har jag beräknat en sammanlagd medelsanvisning till arvoderad timundervisning av 45 800 kronor. Under icke-ordinarieposten är för närvarande upptaget ett belopp av 6 600 kronor till kurser i marin zoologi. Vid bifall till mitt förslag om inrättande av ett universitetslektorat i zoologi (p. 59) erfordras endast ett belopp av 3 300 kronor till kurser i marin zoologi. Sistnämnda belopp bör överflyttas till nu ifrågakvarande anslagsmedel, vilka sålunda bör uppföras med i avrundat tal 50 000 kronor. Genom mina äskanden i det föregående har jag tillgodosett det behov av medel från kursanslaget till kurser i fakultetens läroämnen, som eljest skolat föreligga. Kursanslaget kan med hänsyn härtill helt indragas.

Punkt 75. Det under denna punkt redovisade förslaget har av kanslern motiverats på följande sätt. Den tilltagande specialiseringen och utvecklingen av nya, relativt självständiga forskningsområden inom många av de gamla, vidsträckta läroämnena har medfört ett ökat behov av docentbefattningar för ämnena, som nu saknar företrädesrätt till någon befattning. Avsaknaden av sådana befattningar gör, att dessa docenter måste söka och på ett år i taget erhålla befattningar, till vilka ett annat ämne har företrädesrätt men för tillfället ej har någon docent som kan utnyttja denna. Härigenom erhålles icke den trygghet och den möjlighet att arbeta på längre sikt, som ett förordnande på tre år ger.

H. Gemensamt för de filosofiska fakulteterna

- 1) medelsanvisning av 50 000 kronor för handledning, ej inräknad i den ordinarie undervisningen,
- 2) medelsanvisning av 45 000 kronor för undervisningsnämndernas förvaltningskostnader.

I enlighet med ett av Kungl. Maj:t fattat beslut utgår de under *punkterna 1 och 2* upptagna beloppen ur det under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. (jfr prop. 1958: 104). Som redan av det föregående torde ha framgått anser kanslern, att dessa belopp för nästa budgetår bör beräknas under förevarande anslag.

I. Gemensamt för universitetet

Akademiska kansliet

- 1) kanslibiträde i Ae 7.

Ändrad tjänstebestämmelse för en befattningshavare

- 2) preparator i Ao 9 i stället för institutionsvaktmästare i Ao 9 vid geologiska institutionen.

Ändrad anställningsform för vissa befattningshavare

- 3) idrottslärare i Ae 18 i stället för idrottslärare med arvode motsvarande lön enligt löneklass 18, ortsgrupp 3, å löneplan A,
- 4) kontorist i Ao 9 i stället för i Ae 9 vid institutionen för fysiologisk botanik,
- 5) kansliskrivare i Ao 10 i stället för i Ae 10 vid meteorologiska institutionen,
- 6) förste byråsekreterare i Ao 23 i stället för i Ae 23 vid akademiska kansliet.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare

- 7) instrumentmakare i Ao 11 i stället för i Ae 9 vid fysiska institutionen,
- 8) förste byråsekreterare i Ao 23 i stället för i Ae 21 vid akademiska kansliet,
- 9) akademiker i Ao 23 i stället för i Ae 21 vid akademiska kontoret,
- 10) två kansliskrivare i Ao 10 i stället för två kontorister i Ae 9 vid akademiska kontoret,
- 11) två kanslibiträden i Ao 7 i stället för två kontorsbiträden i Af 1—Ae 5 vid akademiska kontoret,
- 12) två kontorsbiträden i Af 1—Ae 5 i stället för två sådana i Af 1—Ag 5 vid akademiska kontoret,
- 13) gymnastiklärare i Ao 19 i stället för i Ae 18.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. Det under denna punkt redovisade förslaget har motiverats på följande sätt. Biträdespersonalen är med hänsyn till föreliggande arbetsuppgifter redan nu otillräcklig. Med den utökning av verksamheten vid universitetet, som blir en följd av den av riksdagen beslutade universitets-

reformen, gör sig behovet av en utökad biträdespersonal vid kansliet än starkare gällande.

Punkt 3. Kanslern anför: År 1937 inrättades vid Uppsala universitet en idrottslärar tjänst, förenad med arvode. När tjänsten inrättades, saknades erfarenhet av dylik lärarverksamhet. Det ansågs därför lämpligt att tjänsten tills vidare blev av mindre fast karaktär. Numera står det klart, att idrottsläraren fyller en mycket betydelsefull uppgift. Dylika tjänster ha även inrättats i Lund, Göteborg och Stockholm. Det synes uppenbart, att behovet av tjänsterna kommer att bli bestående. Enligt min mening är det såväl ur allmän billighetssynpunkt som ur rekryteringssynpunkt väl motiverat, att tjänsten erhåller en fastare karaktär. Jag tillstyrker, att i stället för ifrågavarande arvodesbefattning inrättas en extra-ordinarie tjänst som idrottslärare i lönegrad 18.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform och lönegrads-placering redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid universitetet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning på grund av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid universitetet och till följd av den av riksdagen förra året beslutade löneregleringen för vissa befattningshavargrupper vid universitet och högskolor m.m. (jfr prop. 1958: 104). Därjämte har kanslern äskat medel till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Vidare har kanslern i särskild skrivelse, dagtecknad den 1 december 1958, för nästa budgetår föreslagit inrättande av följande ordinarie universitetslektorat, nämligen ett i litteraturhistoria med poetik, två i engelska språket, två i nordiska språk, ett i romanska språk och ett i tyska språket, med samtidig indragning av motsvarande, från delposten till avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m.m. nu utgående arvoden. Ifråga om den närmare motiveringen härför torde få hänvisas till handlingarna.

I detta sammanhang torde jag också få beröra frågan om Rasbiologiska institutets organisation och framtida ställning.

Statsmakterna beslöt år 1921 om inrättande av ett rasbiologiskt institut (prop. 114; Rskr nr 8 A, punkt 49) och alltsedan dess har anslag till verksamheten vid detta institut varit uppförda å riksstatens åttonde huvudtitel. För innevarande budgetår har sålunda å nämnda huvudtitel för institutets vidkommande uppförts följande anslag, nämligen ett förslagsanslag av 157 800 kronor till avlöningar, ett förslagsanslag av 20 000 kronor till omkostnader och ett reservationsanslag av 25 000 kronor till materiel. Från avlöningsanslaget bestrides kostnaderna för följande personal, nämligen en professor och chef i Bo 3, en rasbiolog i Ag 24, en aktuarie i Ae 19, en biblioteksassistent i Ae 11, två assistenter i Ae 10, en vaktmästare i Ae 8, ett laboratoriebiträde i Ae 7 och ett kontorsbiträde i Ae 5. Ifråga om den nuvarande dispositionen av anslagen till omkostnader och materiel torde

jag få hänvisa till statsliggaren för budgetåret 1958/59 (s. 593). De närmare bestämmelserna rörande institutets uppgifter m. m. återfinnes i den för institutet gällande stadgan av den 10 maj 1935 (SFS 1935: 153). Nämnas bör i detta sammanhang endast, att institutet, som har sitt säte i Uppsala, är underställt kanslern för rikets universitet och står under in-seende av en särskild styrelse samt att den närmaste ledningen utövas av institutets chef.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlägger *institutets styrelse* under avlöningsanslaget förslag om inrättande av tre nya tjänster som assistent i Af 15—Ae 19 med samtidig indragning av en tjänst som assistent i Ae 10. Tjänsterna avses för biokemisk genetik, antropologisk genetik och medicinsk genetik. Till stöd för den begärda personalförstärkningen har lämnats en utförlig motivering, beträffande vilken torde få hänvisas till handlingarna. Styrelsen äskar därjämte ökning av anslagen till omkostnader och materiel med respektive 3 500 och 6 100 kronor. På anförda skäl hemställer styrelsen vidare, att institutet måtte få benämnas Statens institut för medicinsk genetik.

I häröver avgivet yttrande anser sig *kanslern* endast i så måtto böra biträda styrelsens förslag om personalförstärkning att han förordar att en assistenttjänst i Ae 10 utbytes mot en tjänst som assistent i Af 15—Ae 19. Kanslern tillstyrker vidare, att omkostnadsanslaget ökas med av styrelsen därutinnan äskat belopp, 3 500 kronor. För materielanslagets del förordar kanslern en höjning med 3 000 kronor.

Sedan förslag väckts om omvandling från och med den 1 juli 1959 av Rasbiologiska institutet till en institution för medicinsk genetik inom Uppsala universitets medicinska fakultet och förhandlingar i ämnet förts med representanter för universitetskanslersämbetet, Uppsala universitet och institutets styrelse, har denna styrelse i skrivelse den 27 november 1958 förklarat sig biträda ifrågavarande förslag.

Departementschefen

T e o l o g i s k a f a k u l t e t e n. Några förstärkningar för denna fakultets vidkommande räknar jag icke med under förevarande anslag.

J u r i d i s k a f a k u l t e t e n. Enligt statsmakternas beslut angående omläggning av den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen (prop. 1957: 86; SU 128; Rskr 318) skall från och med nästa budgetår vid fakulteten inrättas en befattning som andre amanuens och en som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Med anledning av kanslerns nu föreliggande förslag beräknar jag emellertid här medel till en tjänst som förste amanuens och en som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

M e d i c i n s k a f a k u l t e t e n. I överensstämmelse med ett av statsmakterna förra året fattat beslut skall den för E. A. Stenhagen personliga

professuren i medicinsk biokemi och en till professuren knuten laboratoriebiträdestjänst i Ae 10 från och med den 1 juli 1959 överflyttas till Göteborgs universitet. Medel för dessa två tjänster bör sålunda icke vidare beräknas under förevarande anslag. Ej heller torde det från C. F. Liljewalchs fond utgående bidraget till Stenhagens avlönande av 6 500 kronor längre böra tagas till uppbörd under anslaget.

Starka skäl kan enligt min mening anföras för att en professur i virologi inrättas vid universitetet. Med biträdande av kanslerns förslag tillstyrker jag därför, att en professur i ämnet från och med nästa budgetår uppföres å universitetets stat och att erforderliga medel beräknas för en assistent och ett laboratoriebiträde i högst Ae 9, avsedda såsom hjälpkrafter åt professorn.

Jag vill vidare redan här framhålla, att jag avser att i ett senare sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förslag om anordnande av enheter för forskning vid vissa mentalsjukhus. På grundval av ett av 1955 års läkarutbildningsutredning framlagt betänkande ämnar jag föreslå, att vid vartdera av universiteten i Uppsala och Lund en professur i psykiatri inrättas från och med budgetåret 1960/61 med placering vid Ulleråkers respektive S:t Lars sjukhus. Huvudsyftet med här avsedda professurer är att intensivifiera forskningen och specialistutbildningen inom detta betydelsefulla område såsom ett led i de pågående strävandena att förstärka mentalsjukvårdens resurser. För budgetåret 1960/61 beräknas kostnaderna uppgå till cirka 560 000 kronor. Vid full utbyggnad, som jag nu anser bör kunna vara genomförd från och med budgetåret 1962/63, kan de årliga kostnaderna uppskattas till omkring 1,2 miljoner kronor. Härtill bör läggas byggnadskostnader och andra engångskostnader för den fulla utbyggnaden, beräknade till sammanlagt cirka 4,2 miljoner kronor. Kostnaderna för reformen berör såväl ecklesiastik- som inrikesdepartementen.

Fakultetens docentorganisation bör enligt min mening förstärkas med en rörlig docentbefattning. Jag beräknar här medel för en sådan befattning.

Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget om utbyte vid farmakologiska institutionen av en tjänst som preparator i Ae 9 mot en tjänst som laboratorieingenjör i reglerad befordringsgång biträder jag detta förslag.

Till biträdande lärare i venereologi beräknar jag i överensstämmelse med föreliggande förslag en medelsanvisning av 2 500 kronor.

Med hänsyn till vad chefen för inrikesdepartementet senare denna dag kommer att föreslå i fråga om anordnandet av undervisningen i klinisk epidemiologi vid Epidemisjukhuset i Uppsala torde ett under förevarande anslag för en kursamanuens i klinisk epidemiologi beräknat belopp av 2 880 kronor böra indragas.

Till extra kursundervisning på grund av tillfällig utökning av antalet studerande bör i enlighet med kanslerns förslag beräknas 20 000 kronor.

I anledning av kanslerns under punkterna 15, 18 och 19 redovisade äskan-

den om utökning av antalet tjänster som laboratoriebiträde m. m. har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare tre extra ordinarie tjänster, varav en med halvtidstjänstgöring. I anslutning till mina vid anmälan i 1958 års statsverksproposition av universitetens materielanslag gjorda uttalanden beträffande dessa anslags utnyttjande för anställning av extra arbetskraft m. m. beräknar jag vidare medel för överföring från universitetets materielanslag till nu förevarande anslag av avlöningskostnaderna för åtta tjänster såsom extra ordinarie eller extra laboratoriebiträde, kansli-biträde m. m., varav fem med halvtidstjänstgöring. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta i fråga om här avsedda tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner. Härutöver beräknar jag medel till ett ekonomibiträde i Ae 2/3, avsett för ämnet patologi.

Jag vill vidare här ingå på frågan om Rasbiologiska institutets organisation och framtida ställning. Enligt min mening är det från forsknings- och undervisningssynpunkt ändamålsenligt och överensstämmande med utvecklingen att den verksamhet som nu bedrivs vid Rasbiologiska institutet blir en del av verksamheten vid Uppsala universitet. Sedan institutets styrelse förklarat sig inte ha något att erinra mot att institutet upphör såsom ett självständigt institut och i stället organiseras som institution för medicinsk genetik inom förevarande fakultet anser jag mig kunna förorda, att en sådan omläggning nu kommer till stånd. Samtliga de kostnader för institutets verksamhet, vartill medel hittills anvisats under särskilda anslag å riksstatens åttonde huvudtitel, bör sålunda från och med den 1 juli 1959 belasta motsvarande anslag för universitetet. Med hänsyn härtill bör således under nu förevarande anslag beräknas en medelsanvisning av i runt tal 166 000 kronor, avsedd för bestridandet av kostnaderna för avlöning åt personalen vid den blivande institutionen för medicinsk genetik. Vid avvägningen av denna medelsanvisning har hänsyn tagits, förutom till föreliggande behov av medel för automatiska utgiftsökningar, till att en av de nuvarande assistenttjänsterna i Ae 10 i överensstämmelse med kanslerns förslag skall kunna utbytas mot en tjänst som assistent i Af 15—Ae 19. I övrigt räknar jag sålunda med oförändrad personalorganisation. Ett bifall till mitt förslag innebär vidare, att den nuvarande tjänsten som professor och chef vid institutet från och med den 1 juli 1959 uppföres såsom professor i medicinsk genetik å universitetets personalförteckning. Förslagets realiserande medför även, att de i gällande universitetsstatuter meddelade bestämmelserna beträffande professors åligganden och befogenheter blir tillämpliga å denna professur. Med hänsyn härtill bör den nu gällande stadgan för institutet upphävas och ett under förevarande anslag för undervisning i medicinsk genetik beräknat belopp av 1 440 kronor indragas. Till förste innehavare av den här avsedda professuren i medicinsk genetik bör utses den nuvarande innehavaren av

tjänsten såsom professor och chef vid institutet Jan Arvid Böök. Institutionens medelsbehov till omkostnader och materiel avser jag att beakta, då jag anmäler motsvarande behov för universitetet i dess helhet. Jag vill dock redan här nämna, att en viss jämkning i avvägningen av förevarande medelsbehov av tekniska skäl måst vidtagas. Med hänsyn härtill och då behovet av medel till ersättning åt ordförande och ledamöter i institutets styrelse bortfaller, kommer jag att beräkna till omkostnader 10 000 kronor och till materiel 36 000 kronor.

H i s t o r i s k - f i l o s o f i s k a s e k t i o n e n. Jag tillstyrker, att precepturerna i ekonomisk historia och i religionshistoria i överensstämmelse med beslut av förra årets riksdag från och med den 1 juli 1959 omvandlas till professurer och att till förste innehavare av dessa professurer utses innehavarna av de sålunda ombildade befattningarna, K. G. Hildebrand respektive C. M. Edsman.

Som framgått av det föregående har kanslern framlagt preciserade förslag till förstärkning av undervisningsresurserna i olika ämnen inom sektionen. Jag har på grundval av den utredning, som kanslern därvid presenterat, företagit en ingående prövning av dessa förslag. Därvid har som framgår av vad som anförts under p. 68 »Ökat stöd åt forskning», tillämpats normer och riktlinjer, motsvarande dem vilka kommit till användning vid medelstilldelning ur det för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. Denna prövning har resulterat i att jag funnit en medelsanvisning av 310 000 kronor erforderlig för förstärkning av sektionens undervisningsresurser. För detta ändamål bör sålunda för nästa budgetår medel beräknas med nyss angivna belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i den mån vederbörliga organisationsplaner ej hinna bli fastställda fördela dessa medel i enlighet med de regler och riktlinjer som fastställts genom beslut vid 1958 års B-riksdag i anledning av propositionen 1958:104. Vid prövning i det följande av behovet av förstärkta undervisningsresurser inom de olika filosofiska sektionerna och fakulteterna vid universiteten ämnar jag tillämpa samma förfaringssätt.

I anledning av kanslerns under punkterna 12, 15, 17, 35 och 43 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kanslibiträde, laboratoriebiträde m. m. har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare fem extra ordinarie tjänster, varav en med halvtidstjänstgöring. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta i fråga om inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner av här avsedda tjänster.

S p r å k v e t e n s k a p l i g a s e k t i o n e n. Under erinran om vad jag vid min behandling av kanslerns anslagsäskanden beträffande den historisk-filosofiska sektionen därutinnan anfört beräknar jag för förstärkning av nu ifrågavarande sektionens undervisningsresurser en medelsanvisning av 390 000 kronor.

I anledning av kanslerns under punkten 5 redovisade förslag om anvisande av medel till en halvtidsanställd vaktmästare beräknar jag här medel till en extra ordinarie tjänst med halvtidstjänstgöring. I fråga om tjänstens inplacering i lönegrad och fördelning på institution torde Kungl. Maj:t framdeles, efter förslag av kanslern, få meddela beslut.

I överensstämmelse med kanslerns förslag torde de för humanistiska fakultetens två sektioner gemensamma anslagsmedlen till särskild kursundervisning för nästa budgetår böra uppföras med 10 000 kronor.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. Vägande skäl talar enligt min mening för att en professur i kvantkemi inrättas vid universitetet. Med hänsyn till den relativt långa tid, som i regel åtgår för att få en professur tillsatt med ordinarie innehavare, synes professuren lämpligen böra inrättas från och med budgetåret 1960/61. Jag föreslår därför, att förslag nu framlägges för riksdagen om professurens inrättande från och med nämnda budgetår. Vinner förslaget riksdagens bifall torde tillsättningsförfarandet få påbörjas omedelbart därefter.

Jag förordar, att laboraturen i limnologi i enlighet med beslut av fjolårets riksdag från och med den 1 juli 1959 omvandlas till professur och att till professurens förste innehavare utses den nuvarande innehavaren av den sålunda ombildade befattningen, C. O. W. Rodhe.

Behovet av en förstärkning av fakultetens docentorganisation gör sig starkt gällande. Jag beräknar därför här medel till två rörliga docentbefattningar.

Under erinran om vad jag vid min behandling av kanslerns anslagsäskanden beträffande den historisk-filosofiska sektionen därutinnan anført beräknar jag för förstärkning av nu ifrågavarande fakultets undervisningsresurser en medelsanvisning av 320 000 kronor. Jag har därvid bland annat räknat med 36 000 kronor till den under punkten 56 upptagna, av kanslern föreslagna kursen i mikrobiologi. De av kanslern föreslagna, under punkterna 6—9, 18, 61, 65, 73 och 74 redovisade anslagsförändringarna beträffande kursundervisningen i botanik, genetik, zoologi och marin zoologi har jag vidare godtagit. I överensstämmelse med kanslerns förslag räknar jag för nästa budgetår ej med någon medelsanvisning till särskild kursundervisning inom förevarande fakultet.

I anledning av kanslerns under punkterna 41, 42 och 47 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som vaktmästare har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare tre extra ordinarie tjänster, varav två med halvtidstjänstgöring. Under hänvisning till vad jag förut vid min behandling av anslagsäskandena beträffande den medicinska fakulteten därutinnan anført beräknar jag vidare för nu ifrågavarande fakultets vidkommande medel för överföring från universitetets materielanslag till nu

förevarande anslag av avlöningskostnaderna för tretton extra ordinarie eller extra tjänster såsom vaktmästare, ritbiträde m. m., varav tre med halvtidstjänstgöring. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles besluta i fråga om samtliga här avsedda tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner. Härutöver beräknar jag medel till två ekonomi-biträden i Ae 2/3, avsedda för ämnet fysik.

Kanslerns förslag om höjning av anslagsposten till Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården har jag funnit mig böra biträda.

Gemensamt för de filosofiska fakulteterna. Jag har redan beräknat särskilda medel för förstärkning av undervisningsresurserna vid respektive sektioner och fakultet vid universitetet. Härvid har jag som regel utgått från ett i jämförelse med innevarande läsår oförändrat studentantal. Med hänsyn bland annat härtill har jag ansett mig böra utöver dessa av mig förut beräknade medel för ändamålet i fråga förorda en ytterligare medelsanvisning av 266 000 kronor. Denna medelsanvisning torde icke få tagas i anspråk utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t.

Som redan torde ha framgått har kanslern i särskild skrivelse hemställt, att vissa av de befattningar som arvodesanställd universitetslektor vid universitetets filosofiska fakulteter, för vilka medel för innevarande budgetår beräknats under förevarande anslag, måtte från och med nästa budgetår omvandlas till ordinarie tjänster som universitetslektor. Vidare har kanslern i anslutning till sina förslag om personalförstärkningar för skilda ämnen inom nämnda fakulteter föreslagit inrättande av ett antal ordinarie universitetslektorat. Jag vill till en början erinra därom att i propositionen 1958:104 (s. 95) uttalats, att de dåvarande universitetslektoraten borde ombildas till ordinarie, i den mån så befunnes motiverat på grundval av vederbörligen fastställda organisationsplaner. Som redan antytts har ännu inga organisationsplaner hunnit bli slutligt fastställda. Jag anser mig likväl redan för nästa budgetår böra förorda inrättande vid universitetet av ett ordinarie universitetslektorat i ett vart av följande ämnen, nämligen pedagogik och pedagogisk psykologi, litteraturhistoria med poetik, historia, geografi, särskilt kulturgeografi med ekonomisk geografi, nordiska språk, tyska språket, engelska språket och engelskspråkig litteratur, matematik och geografi, särskilt naturgeografi. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att föreskriva att tjänst som ordinarie universitetslektor, intill dess organisationsplan för vederbörande ämne blivit fastställd av Kungl. Maj:t, icke må uppehållas annat än med arvodesanställd universitetslektor.

Under hänvisning till vad jag tidigare under anslagsrubriken »Ökat stöd åt forskning» anfört beräknar jag för forskning och allmänt institutionsarbete av assistenter och amanuenser inom dessa två fakulteter ett tillskott av 24 000 kronor.

I enlighet med kanslerns förslag torde för handledning, ej inräknad i den ordinarie undervisningen, och för undervisningsnämndernas förvaltningskostnader böra beräknas respektive 50 000 och 45 000 kronor.

G e m e n s a m t f ö r u n i v e r s i t e t e t. Under hänvisning till vad jag tidigare vid anmälan under avsnittet B av avlöningsanslaget för kungl. biblioteket anfört och förordat i fråga om förstärkning av personalorganisationen vid universitetsbiblioteket i Uppsala beräknar jag nu för detta ändamål en medelsanvisning av 120 000 kronor.

Med anledning av föreliggande förslag anser jag mig böra förorda, att för innehavaren av befattningen som idrottslärare vid universitetet, B. Åström, inrättas en personlig tjänst som idrottslärare i Ae 18. Idrottsläraryrket bör därvid hållas obesatt, så länge Åström kvarstår vid den personliga tjänsten. Jag har vidare funnit mig böra föreslå, att en för fysikalisk-kemiska, biokemiska och kemiska institutionerna gemensam tjänst som maskinist i Ao 9 från och med nästa budgetår utbytes mot en tjänst som institutionsvaktmästare i samma lönegrad vid förstnämnda institution. Kanslerns förslag om inrättande vid akademiska kansliet av en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 biträder jag.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av, bland annat, vissa tjänster vid universitetet. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

Förutom av de av mig i det föregående förordade förändringarna i personalorganisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål förordas ett ökat medelsbehov under förevarande anslag *dels* av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1958:104 framlagda förslag om anställnings- och avlöningsvillkor för vissa befattningshavargrupper vid universitet och högskolor m. m., *dels* av uppflyttning i löneklass av vissa tjänstemän vid universitetet, *dels ock* av kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget till 19 095 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 2 426 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I förtydligande syfte har vidtagits viss förändring av benämningen å den under icke-ordinarieposten nu upptagna delposten a. I personalförteckningen för universitetet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Uppsala universitet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för Uppsala universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat*Utgifter*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 559 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	39 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i>	5 250 700
b. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, <i>förslagsvis</i>	257 000
c. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 583 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 331 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	116 500
Summa kronor	19 137 600

Särskilda uppbördsmedel

Ränta å vissa donationsfonder	42 600
Nettoutgift kronor	19 095 000

c) till *Uppsala universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 19 095 000 kronor.

[70] 5. Uppsala universitet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 012 000	1 320 732
1958/59 (statsliggaren s. 531)	1 160 000	
1959/60 (förslag)	1 427 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och den av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna:

	För 1958/59 upptagna belopp, kronor	Av kanslern för 1959/60 föreslagna belopp, kronor
<i>Utgifter</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	15 000	21 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	900 000	1 100 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	245 000	268 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	8 500	19 500
5. Ersättningar till ledamot i samarbetsnämnd, <i>förslagsvis</i>	300	300
6. Ersättning för avskaffade examensavgifter	12 500	12 500
Summa kronor	1 181 300	1 421 300
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>		
Ersättning för värme, lyse och vatten	21 300	21 300
Nettoutgift kronor	1 160 000	1 400 000

I fråga om posten 1 föranledes kanslerns förslag av att biträdande lärare, assistenter och förste amanuenser från och med innevarande budgetår enligt riksdagens beslut erhåller lönegradsplacerade tjänster, varvid de bland annat kommer i åtnjutande av sjukförmåner. Uppräkningen av posten 2 betingas av anslagsbelastningen för budgetåret 1957/58 och tillkomsten av nya institutionslokaler. Höjningen av posten 3 motiveras i huvudsak med utvidgade städningsområden. Beträffande posten 4 anför kanslern, att resekostnadsersättningar åt medicine kandidater, som fullgör assistenttjänstgöring på annan ort än studieorten, från och med innevarande budgetår bestrides från materielanslaget. Ifrågavarande ersättningar bör enligt kanslerns mening i fortsättningen utgå från posten till reseersättningar.

Departementschefen. Anslagsposten till städning och rengöring bör enligt min mening uppräknas med 40 000 kronor till 285 000 kronor. I övrigt biträder jag kanslerns förslag. Till följd av vad jag förut under punkten 69 »Uppsala universitet: Avlöningar» anfört i fråga om Rasbiologiska institutets överförande till Uppsala universitet bör förevarande anslag dessutom ökas med 10 000 kronor. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör anslaget i dess helhet ökas med 267 000 kronor till 1 427 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 427 000 kronor.

[71] **6. Uppsala universitet: Materiel m. m.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 2 188 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Uppsala universitet: Materiel m. m.* beräkna ett reservationsanslag av 2 188 000 kronor.

[72] **7. Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	350 000	455 896
1958/59 (statsliggaren s. 532)	625 000	
1959/60 (förslag)	600 000	

Av anslaget för innevarande budgetår — 625 000 kronor — utgör den ospecificerade delen 425 000 kronor, medan återstående del, 200 000 kronor, är avsedd för vissa särskilda ändamål.

Det större konsistoriet har anhängit, att förevarande reservationsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 1 518 000 kronor.

Universitetskanslern föreslår, att den ospecificerade delen av anslaget i enlighet med vad som uttalats i propositionen 1958: 104 (s. 194) för nästa budgetår höjes med 175 000 kronor till 600 000 kronor. Härutöver har kanslern funnit, att som en första medelsanvisning 300 000 kronor bör anvisas för nästa budgetår för anskaffande av en matematikmaskin och 80 000 kronor för inköp av ett elektronmikroskop. Elektronmikroskopet avses användas gemensamt av de fysikalisk-kemiska och biologiska institutionerna. Totalkostnaden för matematikmaskinen anges av kanslern till 1 500 000 kronor enligt ett alternativ och till 1 377 500 kronor enligt ett annat. Det för inköp av elektronmikroskopet erforderliga beloppet, 160 000 kronor, bör enligt kanslern fördelas på två budgetår.

Departementschefen. Jag förordar, att medelsanvisningen till ospecificerade ändamål — nu 425 000 kronor — för nästa budgetår höjes till 600 000 kronor. Jag anser mig däremot icke böra föreslå någon medelsanvisning för anskaffande av en matematikmaskin för universitetets räkning. I anslutning härtill vill jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1958 efter riksdagens medgivande bemyndigat matematikmaskinnämnden att inköpa en Facit Elektronisk Data- och Beräkningsmaskin. Erfarenheter torde enligt min mening böra vinnas beträffande möjligheterna för universitetet att utnyttja matematikmaskinnämndens anläggning. De snabba tekniska förändringarna beträffande maskiner av detta slag synes även böra uppmärksammas. Jag förutsätter, att fortsatta överväganden i frågan sker i samråd med matematikmaskinnämnden och kommittén för maskinell databehandling. Jag är icke heller beredd att tillstyrka förslaget om inköp av elektronmikroskop. Då jag sålunda inte beräknar någon medelsanvisning för särskilda ändamål under förevarande anslag för nästa budgetår torde anslaget böra uppföras med 600 000 kronor. Detta innebär en minskning med 25 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

[73] 8. Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	440 000	440 094
1958/59 (statsliggaren s. 532)	480 000	
1959/60 (förslag)	500 000	

Det större konsistoriet har på förslag av *överbibliotekarien* hemställt om en anslagsförstärkning för nästa budgetår med 186 000 kronor, varav 150 000 kronor för bibliotekets ordinarie behov och 36 000 kronor för

anskaffande av litteratur till ett medicinskt-kliniskt specialbibliotek, förlagt till akademiska sjukhuset.

Universitetskanslern finner en förhållandevis kraftig höjning av förevarande anslag ofrånkomlig. Höjningen synes emellertid enligt kanslern böra genomföras successivt. För nästa budgetår föreslår kanslern, dels att medelsanvisningen för bibliotekets ordinarie behov uppräknas med 60 000 kronor, dels att det av konsistoriet äskade beloppet av 36 000 kronor anvisas för anskaffande av litteratur till ett medicinskt-kliniskt specialbibliotek. Kanslern hemställer sålunda om en höjning av anslaget med sammanlagt 96 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag om ökad medelsanvisning till bibliotekets ordinarie behov, att jag för detta ändamål förordar en anslagshöjning med 20 000 kronor. Däremot är jag inte beredd att tillstyrka förslaget om anvisande av medel för anskaffande av litteratur till ett medicinskt-kliniskt specialbibliotek. Vid bifall till vad sålunda föreslagits bör förevarande anslag för nästa budgetår höjas från 480 000 till 500 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[74] **9. Uppsala universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 750 000 kronor, vilket disponeras på sätt framgår av s. 532 i statsliggaren.

Universitetskanslern har — i anledning av en framställning av det större konsistoriet — hemställt, att 485 000 kronor anvisas för nästa budgetår under förevarande anslag till inredning och utrustning av vissa institutioner m. m. Den av kanslern begärda medelsanvisningen har beräknats på sätt framgår av följande sammanställning:

1. Klinisk fysiologi	50 000
2. Socialmedicin	70 000
3. Institutionen för psykologi	8 000
4. Språkvetenskapliga sektionens nya lokaler i Philologicum ...	240 000
5. Kemiska institutionen	102 000
6. Institutionen för fysiologisk botanik	15 000
Summa kronor	485 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas i huvudsak följande.

1. *Klinisk fysiologi.* Från och med den 1 augusti 1958 har inrättats en professur i klinisk fysiologi vid universitetet. Lokaler för ett laboratorium för klinisk fysiologi kommer att beredas i de utrymmen inom

akademiska sjukhuset, som för närvarande hyser landstingets abortförebyggande verksamhet. Då den barackbyggnad för socialmedicinsk avdelning, vilken är under uppförande och vilken skall inrymma jämväl den abortförebyggande verksamheten, torde bli färdigställd under innevarande budgetår, bör de för laboratoriet avsedda lokalerna kunna tagas i anspråk för sitt nya ändamål senast vid nästa budgetårsskifte. Konsistoriet har hemställt att ett första anslag av 75 000 kronor anvisas för inredning och utrustning av forskningsutrymmena vid det kliniskt-fysiologiska laboratoriet. Efter framställning av konsistoriet har kanslern ur anslaget till nyanskaffning av apparater m. m. för budgetåret 1958/59 anvisat 25 000 kronor till utrustning av laboratoriet. Med anledning härav förordar kanslern att under förevarande anslag för nästa budgetår anvisas 50 000 kronor för samma ändamål.

2. *Social medicin.* Konsistoriet har hemställt om anslag av 84 000 kronor för inredning och utrustning av de nya lokalerna för detta ämne. Ur anslaget till nyanskaffning av apparater m. m. har kanslern för innevarande budgetår anvisat 10 000 kronor till ändamålet. Kanslern, som erinrar om det av honom tillstyrkta förslaget, att en professur i socialmedicin inrättas från och med den 1 juli 1959, föreslår att återstoden eller i runt tal 70 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

3. *Institutionen för psykologi.* Vid institutionen har iordningstänkta lokaler för verkstad. För inköp av grundutrustning till verkstaden har läsåret 1957/58 5 000 kronor ställts till förfogande ur universitetets reservfond. Kanslern hemställer, att anslag beviljas med 8 000 kronor för komplettering av verkstadens utrustning.

4. *Språkvetenskapliga sektionens nya lokaler i Philologicum.* När geografiska institutionen inflyttat i den för geografiska och geologiska institutionerna uppförda nybyggnaden kan de för ämnet geografi tidigare disponerade utrymmena i Philologicum ställas till förfogande för ämnen inom språkvetenskapliga sektionen. För ombyggnad av de friställda lokalerna har för innevarande år anvisats anslag av 350 000 kronor. Ombyggnaden av lokalerna beräknas bli färdig under innevarande läsår. Kanslern tillstyrker att för nästa budgetår ett utrustningsanslag av i runt tal 240 000 kronor ställes till förfogande för inredning och utrustning av ifrågavarande lokaler.

5. *Kemiska institutionen.* Under rubriken Vissa byggnadsarbeten vid Uppsala universitet anvisades för budgetåret 1957/58 ett investeringsanslag av 105 000 kronor, avseende byggnadsarbeten inom kemiska institutionens äldre byggnad. Genom dessa ombyggnadsarbeten möjliggjordes en ökning av intagningen från 32 till 48 elever per termin. Utöver vad som förutsattes vid planeringen och kostnadsberäkningen av ombyggnadsarbetena har ytterligare en lokal ombyggt till lektionsrum. Kostnaden härför har bestritts av universitetets medel. För utrustning av den nytillkomna lokalen tillstyrker kanslern i runt tal 19 000 kronor. Under höstterminen 1958 har en ökning av elevantalet till 64 per termin möjliggjorts genom anvisande av medel ur förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. För en fortsatt intagning av 64 elever per termin erfordras, bland annat, en mera omfattande ändring av inredningen samt nyanskaffning av inventarier. Konsistoriet har beräknat kostnaderna härför till 57 416 kronor för oorganiska avdelningen och till 26 100 kronor för organiska avdelningen. Kanslern tillstyrker att i runt tal 57 000 kronor respektive 26 000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål.

6. Institutionen för fysiologisk botanik. Betydande svårigheter föreligger för denna institution att bereda licentiander och doktorander tillfredsställande arbetsplatser. En väsentlig förbättring skulle kunna åvägabringas om två rum, som för närvarande användes till förrådsrum, omändras till laboratorier. Konsistoriet har hemställt om anslag å till sammans 14 900 kronor för inredning och utrustning av ifrågavarande lokaler. Kanslern tillstyrker att ett till 15 000 kronor avrundat belopp anvisas för ifrågavarande ändamål.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 21 700 kronor ställts till förfogande för en lokaltelefonanläggning vid fysiska institutionen. Kanslern har överlämnat och på anförda skäl tillstyrkt en framställning om tillstånd att disponera denna anslagspost för andra inrednings- och utrustningsändamål vid institutionen. I framställningen framhålls bland annat, att ifrågavarande telefonanläggning av tvingande skäl anskaffats dessförinnan och betalats av andra till institutionens förfogande stående medel.

Den 2 maj 1957 uppdrogs åt utrustningskommittén för Uppsala universitet att handha bland annat frågan om inredning och utrustning av nybyggnaderna för geografiska och mineralogisk-geologiska institutionerna.

I en den 30 oktober 1958 gjord framställning har *utrustningskommittén* hemställt, att för nästa budgetår beviljas anslag för inredning och utrustning av sistnämnda institutioner med 975 000 kronor.

I 1957 års statsverksproposition förutsattes, att kommittén skulle verkställa en översyn av då föreliggande inrednings- och utrustningsförslag för angivna institutioner. Kommittén borde i sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 redovisa en på grundval av nämnda översyn gjord beräkning av totalkostnaden för inredning och utrustning av nybyggnaderna. I sina hösten 1957 avgivna anslagsäskanden anmälde kommittén, att den på grund av omständigheter, för vilka närmare redogjordes, inte haft möjlighet verkställa den förutsatta översynen av inrednings- och utrustningsförslagen och följaktligen inte heller kunnat framlägga någon ny kostnadsberäkning. Kommittén uttalade vidare, att det i förhandenvarande läge inte torde finnas någon annan väg att gå fram på än att kommittén successivt under sin inköpsverksamhet — med hjälp av för ändamålet tillkallad expertis — företog översynen av det föreliggande inrednings- och utrustningsprogrammet. Med avgivande av kommitténs slutliga beräkning av kostnadsramen finge anstå till en senare tidpunkt.

Det av kommittén angivna förfaringssättet godtogs i 1958 års statsverksproposition (Bil. 10: Åttonde huvudtiteln, s. 140). Tillika tillstyrktes av kommittén äskad medelsanvisning av 1 500 000 kronor och ett beställningsbemyndigande på 700 000 kronor. Det förutsattes dock att kommittén under det följande budgetåret ej skulle disponera anvisade medel eller utnyttja erhållet beställningsbemyndigande i större utsträckning än som oundgäng-

ligen erfordrades. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 borde kommittén redovisa ett fullständigt utrustningsprogram och en härpå grundad kostnadsberäkning. Samtidigt borde lämnas en redogörelse, varav framgick i vilka delar utrustningsprogrammet då genomförts och vilka medelsbelopp som använts härför.

Den 4 november 1957 tillkallades professorn vid naturhistoriska riksmuseet Frans Wickman att såsom expert biträda kommittén vid uppdragets fullgörande.

I sin framställning om anslag för nästa budgetår lämnar kommittén till en början följande redogörelse för hittills beviljade anslag m. m.

De totala kostnaderna för nybyggnaden för ifrågavarande institutioner har enligt prisläget den 1 juli 1956 beräknats till 5 350 000 kronor. Till byggnadsföretaget har hittills beviljats investeringsanslag med tillhoppa 5 100 000 kronor. Nybyggnaden består av fyra särskilda byggnadsdelar, husen A—D. Delarna A och B, vilka inrymmer lokaler för geografiska institutionerna samt mineralogisk-geologiska institutionens museum och bibliotek, är numera färdigställda. Del C, som är under uppförande, inrymmer lokaler för mineralogisk-geologiska institutionen och beräknas vara inflyttningsklar under våren 1959. För del D, som huvudsakligen kommer att inrymma vattenlaboratorium för geografiska institutionernas naturgeografiska avdelning, har byggnadsarbetena påbörjats och byggnadsdelen beräknas vara inflyttningsklar under sommaren 1959.

Utrustningsanslag har beviljats för budgetåret 1957/58 med 400 000 kronor och för budgetåret 1958/59 med 1 500 000 kronor eller sålunda tillhoppa med 1 900 000 kronor. Därjämte har medgivits, att inredning och utrustning må beställas till ett värde av högst 700 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1959/60. Per den 15 oktober 1958 hade av beviljade anslag disponerats i runt tal 1 100 000 kronor varav för de geografiska institutionerna cirka 800 000 kronor och för mineralogisk-geologiska institutionen omkring 300 000 kronor.

Kommittén erinrar härefter om att de av institutionscheferna på grundvalen av deras utrustningslistor avgivna kostnadsberäkningarna av kommittén under hösten 1957 sammanställts och kompletterats med vissa preliminära poster, avseende telefonanläggning och diverse utgifter, samt att de sålunda beräknade kostnaderna i kommitténs anslagsskrivelse avseende budgetåret 1958/59 redovisats på följande sätt.

1. Geografiska institutionerna	1 830 000
2. Mineralogisk-geologiska institutionen exklusive kvartärgeologiska avdelningen	980 000
3. Kvartärgeologiska avdelningen	330 000
4. Telefonanläggning, el-ur, antennenläggning m. m.	145 000
5. För institutionerna gemensamma kostnader i övrigt	375 000
Summa kronor	3 660 000

Härefter anför kommittén följande.

Beträffande sammanställningen må först nämnas, att vid dess upprättande till följd av grundmaterialets svåröverskådlighet två poster om tillhoppa i runt tal 115 000 kronor kommit att dubbelföras.

I sin nyssnämnda anslagsskrivelse framhöll kommittén, att de sålunda framräknade inrednings- och utrustningskostnaderna förvisso vore mycket betydande. Det måste emellertid, anförde kommittén, först och främst hållas i minnet, att kostnadssumman fördelade sig på två institutioner, vilka vardera sönderföle i två stora, i huvudsak fristående avdelningar. Var och en av dessa hade sin forsknings- och undervisningsinriktning med väsentligen olika behov av utrustning med apparatur m. m. Vidare borde ihågkommas, att de blivande nya institutionslokalerna vore mångdubbelt större än de nuvarande och avsedda att inrymma en likaledes mångdubbelt mera omfattande, för forskningen och undervisningen behövlig ny utrustning. Inom de nuvarande institutionerna befintlig utrustning vore därjämte i största utsträckning omodärn och i behov av förnyelse. Vidare framhölls, att kommittén icke utöver vad som framgick av skrivelsen tagit någon som helst ställning till de framlagda utrustningslistorna och kostnadsberäkningarna.

Efter redogörelse för den av den tillkallade experten och den inom kommitténs sekretariat företagna granskningen av institutionschefernas utrustningsförslag redovisar kommittén såsom resultat av denna verksamhet i följande sammanställning sina slutliga beräkningar av totalkostnaderna för institutionernas inredning och utrustning:

1. Geografiska institutionerna	1 334 000
2. Mineralogisk-geologiska institutionen med kvartärgeologiska avdelningen	1 121 000
3. Telefonanläggning, el-ur m. m.	105 000
4. För institutionerna gemensamma kostnader i övrigt	315 000
Summa kronor	2 875 000

I anslutning härtill anför kommittén följande.

Sistnämnda belopp innebär att — även om hänsyn tages till förut redovisade tidigare dubbelföring av två poster om 115 000 kronor — den totala utrustningskostnaden synes kunna nedbringas avsevärt under de ursprungligen angivna. I den nu framlagda beräkningen ingår främst det redan disponerade anslagsbelopp om cirka 1 100 000 kronor, som avser inköpt inredning och utrustning för byggnadsdelarna A och B i den utsträckning, som varit behövlig för lokalernas färdigställande och ianspråktagande för undervisning och forskning. I samband med nämnda inköp har kommittén haft möjlighet att — på grundvalen av institutionschefernas förslag — ingående överväga och bedöma arten och omfattningen av den ytterligare inredning och utrustning, som erfordras för anläggningens färdigställande, och kostnaderna därför, i runt tal 1 800 000 kronor.

Den sålunda framräknade totalkostnaden av 2 875 000 kronor för inredning och utrustning av ifrågavarande institutioner synes kunna utgöra en hållbar kostnadsram, dock att ett överskridande av ramen kan föranledas av dels fortsatt allmän prisstegring eller inträffande väsentlig prisstegring på enstaka grupper utrustning, dels av den snabba tekniska utvecklingen framtvingad anskaffning av apparatur av annan konstruktion eller av andra typer än som beräknats, dels ock kostnader för helt nytillkommen apparatur i vissa fall.

Kommittén framhåller, att i beloppet 1 800 000 kronor ingår vissa större poster för enstaka apparater eller grupper av inredning eller utrustning. I fråga om några av dessa framlägger kommittén särskilda motiveringar och förslag. Härutinnan torde få hänvisas till kommitténs framställning.

Slutligen anför kommittén.

Med hänsyn till att de nya institutionsbyggnaderna torde bli helt inflyttningsfärdiga före årsskiftet 1959/60 bör återstoden av det för inredning och utrustning av de däri inrymda institutionerna erforderliga anslaget beviljas för budgetåret 1959/60. Enär utrustningsanslag tidigare beviljats med sammanlagt 1 900 000 kronor och kostnadsramen beräknats till 2 875 000 kronor, erfordras ytterligare anslag med 975 000 kronor.

Ät utrustningskommittén har — i enlighet med vad som anmäldes i 1958 års statsverksproposition (s. 140) — även uppdragits att handha frågan om inredning och utrustning av zoofysiologiska institutionen. Samtidigt har professorn vid karolinska institutet Torbjörn Caspersson tillkallats att såsom expert biträda kommittén vid utrustningsuppdragets fullgörande.

I en den 20 oktober 1958 gjord framställning har kommittén hemställt, att en i framställningen framlagd kostnadsram godkännes att lända till vägledning för kommitténs verksamhet samt att för nästa budgetår beviljas anslag för inredning och utrustning av institutionen med 600 000 kronor. Kommittén har vidare anhållit om bemyndigande att beställa inredning och utrustning för institutionen intill ett värde av 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

I sin framställning anför kommittén inledningsvis bland annat följande.

För ett bedrivande av modärn och effektiv forskning och undervisning är de nuvarande, helt provisoriska lokalerna för den zoofysiologiska institutionen ävensom den däri inrymda utrustningen synnerligen otillfredsställande och otillräckliga. Detta medför, att i samband med att nya institutionslokaler tillkommer i huvudsak en helt ny utrustning för forskning och undervisning måste anskaffas. Detta och bredden av institutionens forsknings- och undervisningsområde är den viktigaste förklaringen till de betydande anslagskrav, som kommer att redovisas i det följande.

I syfte att belysa beskaffenheten av de aktuella utrustningsfrågorna lämnar kommittén först en översikt över institutionens forskningsinriktningar och undervisning. I anslutning till denna översikt, beträffande vars innehåll torde få hänvisas till framställningen, anför kommittén bland annat följande.

Omfattningen av den inom zoofysiologiska institutionen bedrivna forskningen framgår även därav, att våren 1958 sammanlagt 24 forskare — i flertalet fall med anställning såsom docenter, biträdande lärare, doktorandstipendiater, assistenter eller amanuenser — var knutna till institutionen, som därjämte sysselsatte 8 av forskarna arvodesanställda laboratoriebiträden. Slutligen må nämnas, att professor Caspersson i samband med fullgörande av sitt granskningsuppdrag uttalat, att arbetsgruppen vid ifråga-

varande institution — vilken inrättats så sent som år 1946 — nu utgör en av landets allra mest aktiva och framgångsrika biologiska forskningsenheter.

Kostnaderna för nybyggnaden för ifrågavarande institution beräknades i 1958 års statsverksproposition enligt prisläget den 1 juli 1957 till cirka 4 000 000 kronor. Sammanlagt har hittills byggnadsanslag anvisats med 1 200 000 kronor. Kommittén framhåller, att enligt från byggnadsstyrelsen inhämtad uppgift byggnadsarbetet är avsett att påbörjas i februari 1959 och beräknas vara slutfört våren 1961. Inflyttning i de nya institutionslokalerna bör alltså, anför kommittén vidare, kunna ske före utgången av budgetåret 1960/61.

Av kommitténs framställning inhämtas härjämte i huvudsak följande.

Sedan institutionschefen framlagt sina utrustningsplaner har dessa och tillhörande kostnadsberäkningar granskats av den tillkallade experten, professor Caspersson. Parallellt med dennes granskningsarbete, vars resultat ingående diskuterats såväl med kommittén som med institutionschefen, har inom kommitténs sekretariat pågått en detaljerad genomgång av de föreliggande förslagen, särskilt i vad de avse snickeriinredningar och rumsutrustningar samt verkstadsutrustning. Icke oväsentliga kostnadsbesparingar har därvid kunnat vinnas. Beträffande verkstadsutrustningen har kommittén som särskild expert utnyttjat chefen för överstyrelsens för yrkesutbildning centralupphandling.

I fråga om anskaffning av apparatur samt materiel för undervisningen och forskningen har kommittén kunnat i stort sett ställa sig bakom professor Casperssons förslag. På några punkter har dock ytterligare beskrifningar ansetts lämpliga och möjliga.

De beräknade totalkostnaderna för nyanskaffning av inredning och utrustning redovisar kommittén härefter i följande sammanställning: anskaffning enligt

institutionsföreståndarens (i vissa avseenden kompletterade) förslag	2 670 000
granskningsmannens förslag	2 400 000
utrustningskommitténs förslag	2 070 000

Angående anslagsberäkningen för nästa budgetår anför kommittén slutligen.

Såsom redan nämnts, beräknas institutionens nybyggnad stå färdig våren 1961 och inflyttning ha skett före utgången av budgetåret 1960/61. Med hänsyn härtill bör anslag till inredning och utrustning beviljas för budgetåren 1959/60 och 1960/61. Kommittén har uppskattat det lägsta anslagsbelopp, som bör komma ifråga för det första anslagsåret, till 600 000 kronor under förutsättning att hela återstående beloppet — eller i varje fall den allra största delen därav — beviljas för budgetåret 1960/61. Utöver anslaget bör emellertid för budgetåret 1959/60 bemyndigande lämnas kommittén att beställa inredning och utrustning intill ett belopp av 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Departementschefen. Redan i detta sammanhang vill jag framhålla, att jag med hänsyn till det statsfinansiella läget inte funnit mig kunna för nästa budgetår i full utsträckning tillmötesgå de olika utrustningskommittéernas förslag angående vare sig medelsanvisningar under olika utrustningsanslag eller beställningsbemyndiganden. I nuvarande läge har jag inte heller ansett mig böra taga slutlig ställning till de kostnadsramar, som av de olika utrustningskommittéerna förordats för vissa projekt.

Under nu förevarande anslag har utrustningskommittén för Uppsala universitet föreslagit, att för nästa budgetår anvisas 975 000 kronor till inredning och utrustning av nybyggnaderna för de geografiska och mineralogisk-geologiska institutionerna. För egen del förordar jag en medelsanvisning av 700 000 kronor för dessa ändamål.

Samma kommitté har vidare hemställt, att en framlagd kostnadsram av 2 070 000 kronor måtte godkännas att lända till vägledning för kommitténs fortsatta arbete rörande inredning och utrustning av zoofysiologiska institutionen, samt att för nästa budgetår anvisas 600 000 kronor för inredning och utrustning av denna institution. Vidare har kommittén anhållit om bemyndigande att beställa inredning och utrustning för institutionen intill ett belopp av 500 000 kronor, vilket skulle gäldas tidigast under budgetåret 1960/61. Som jag inledningsvis framhöll, är jag inte beredd att nu taga ställning till föreslagna kostnadsramars storlek. Beträffande medelsanvisningen för nästa budgetår till inredning och utrustning av zoofysiologiska institutionen föreslår jag, att den begränsas till 400 000 kronor. Å andra sidan förordar jag, att kommittén bemyndigas att göra beställningar för ett belopp av 600 000 kronor, vilket skall gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Vad härefter kanslerns anslagsäskanden beträffar anser jag mig böra förordar, att för nästa budgetår anvisas 50 000 kronor till inredning och utrustning av det kliniskt-fysiologiska laboratoriet samt 25 000 kronor för samma ändamål i fråga om nya lokaler för ämnet socialmedicin. Till komplettering av verkstadens utrustning vid institutionen för psykologi räknar jag med ett medelsbehov av 5 000 kronor. Språkvetenskapliga sektionens nya lokaler i Philologicum torde böra erhålla inredning och utrustning för ett belopp av 100 000 kronor. I fråga om kemiska institutionen beräknar jag ett medelsbehov av 83 000 kronor av vilket belopp jag föreslår, att 62 000 kronor anvisas för nästa budgetår. Återstoden, 21 000 kronor, bör i enlighet med föreliggande förslag täckas av det för innevarande budgetår under förevarande rubrik anvisade men på av kanslern anförda skäl icke helt ianspråktaga reservationsanslaget. Vad slutligen angår institutionen för fysiologisk botanik finner jag mig böra biträda kanslerns förslag om en medelsanvisning av 15 000 kronor.

Vissa av de här behandlade utrustningsfrågorna torde böra handhavas

av utrustningskommittén. Jag ämnar framdeles återkomma till detta spörsmål.

Vid bifall till vad jag nu förordat torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med 1 357 000 kronor, vilket i jämförelse med medelsanvisningen under anslaget för innevarande budgetår innebär en minskning med 393 000 kronor. Vidare torde böra utverkas riksdagens medgivande att beställa inredning och utrustning för den zoofysiologiska institutionen till ett värde av högst 600 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för zoofysiologiska institutionen vid Uppsala universitet må beställas till ett värde av högst 600 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61;

b) till *Uppsala universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 357 000 kronor.

[75] 10. Lunds universitet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	13 200 000	14 184 051
1958/59 (statsliggaren s. 533)	16 274 000	
1959/60 (förslag)	18 313 000	

Det större konsistoriet i Lund har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt förslag om en avsevärd utökning av universitetets personal.

Universitetskanslern biträder i väsentlig utsträckning konsistoriets förslag.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i universitetets personalorganisation m. m. samt redovisar därvid först de till de olika fakulteterna (sektionerna) hänförliga förslagen och därefter sådana förslag, som avser universitetet i dess helhet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. Teologiska fakulteten

- 1) docent,
- 2) medelsanvisning av 4 800 kronor till extra arbetskraft för skötseln av religionshistoriska institutionens bibliotek,
- 3) ökning av medelsanvisningen till praktisk-teologiska undervisningen från 78 800 till 123 800 kronor,
- 4) höjning av anslagsmedlen till särskild kursundervisning från 16 400 till 54 400 kronor.

B. Juridiska fakulteten

- 1) preceptor i civilrätt,
- 2) förste amanuens,
- 3) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 2. Enligt propositionen 1957: 86 angående omläggning av den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen skall en andre amanuens-befattning från och med nästa budgetår inrättas vid fakulteten. Kanslern har emellertid framlagt förslag om en förste amanuensjänst. Skälet härtill anges vara, att i propositionen 1958: 104 angående vissa åtgärder för upp-rustning av universitet och högskolor uttalats, att befattningarna som andre amanuens efter hand borde ombildas till förste amanuensjänster.

Punkt 3. Den under denna punkt upptagna kontorsbiträdestjänsten skall enligt den förutnämnda propositionen 1957: 86 inrättas från och med nästa budgetår.

C. Medicinska fakulteten

Anatomi

- 1) laboratoriebiträde i Ae 7.

Embryologi

- 2) personlig professur för docenten B. Källén,
- 3) ekonomibiträde i Ae 2/3.

Fysiologi

- 4) laboratoriebiträde i Ae 7.

Kirurgi (Lund)

- 5) laboratoriebiträde i Ae 9.

Obstetrik och gynekologi

- 6) laboratoriebiträde i Ae 7 (Lund),
- 7) djurvårdare i Ae 7 (Lund),
- 8) klinisk amanuens (Malmö).

Ftisiologi

- 9) laboratoriebiträde i Ae 7.

Medicin, särskilt njursjukdomar

- 10) förste amanuens.

Patologi (Malmö)

- 11) djurvårdare i Ae 7.

Experimentalpsykologi

- 12) assistent i stället för arvode av 7 590 kronor.

Radiofysik

- 13) kanslibiträde i Ae 7.

Rättsmedicin

- 14) professor i stället för lärare med arvode av 4 680 kronor (alternativt höjning av lärararvodet med 1 740 kronor till 6 420 kronor),
- 15) assistent,
- 16) kanslibiträde i Ae 7,
- 17) laboratoriebiträde i Ae 7.

Röntgendiagnostik

- 18) klinisk amanuens,
- 19) preparator i Ae 9,
- 20) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

E. o. docenter

- 21) två docentbefattningar, varav en med företräde för virologi och en rörlig.

Fakultetsexpeditionen

- 22) kanslibiträde i Ae 7.

Ändrad anställningsform för vissa befattningshavare

- 23) sju djurvårdare i Ae 7 i stället för i Ag 7.

Vissa arvoden

- 24) studiesekreterare med arvode av 2 000 kronor,
- 25) utredningshjälp åt studierektor (kostnad 1 500 kronor).

Extra kursundervisning på grund av tillfällig utökning av antalet studerande

- 26) medelsanvisning av 12 000 kronor.

Sydsvenska sjukgymnastinstitutet

- 27) arvode av 1 200 kronor till inspektor (föreståndare),
- 28) lärare i sjukgymnastik i Ae 24,
- 29) särskilt arvode av 5 000 kronor till läraren i sjukgymnastik
- 30) biträdande lärare i sjukgymnastik (kostnad 8 000 kronor),
- 31) klinisk amanuens,
- 32) chefsgymnast i Ae 14,
- 33) särskilt instruktionsarvode av 3 600 kronor till chefsgymnasten,
- 34) sju instruktionsgymnaster med arvode av 2 700 kronor,
- 35) åtta instruktionsgymnaster med arvode av 2 400 kronor,
- 36) arvode av 6 250 kronor till lärare i anatomi,
- 37) särskild ersättning om 4 000 kronor för assistent- och amanuenshjälp för anatomi,
- 38) arvode av 5 300 kronor till lärare i fysiologi,
- 39) särskild ersättning om 1 000 kronor för assistent- och amanuenshjälp för fysiologi
- 40) undervisning i patologi (kostnad 2 000 kronor),
- 41) undervisning i psykologi och psykiatri (kostnad 1 500 kronor),
- 42) undervisning i hygien (kostnad 1 600 kronor),
- 43) undervisning i sjukdomslära (kostnad 12 350 kronor),
- 44) arvode av 1 500 kronor till lärare i fysikalisk terapi,

- 45) assistens av sjuksköterska vid undervisningen i fysikalisk terapi (kostnad 100 kronor),
- 46) undervisning i rehabilitering (kostnad 3 850 kronor),
- 47) undervisning i grupp gymnastik (kostnad 2 000 kronor),
- 48) kanslibiträde i Ae 7.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1, 4, 5, 7, 11 och 19. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas främst forskningens behov.

Punkt 10. I avsaknad av klinisk amanuens och förste amanuens har innehavaren av den från och med budgetåret 1957/58 vid universitetet inrättade personliga forskningsprofessuren i medicin, särskilt njursjukdomar, med tillhörande institution icke någon fast forskningsorganisation. Under framhållande härav har konsistoriet äskat inrättande från och med nästa budgetår vid kliniken av en klinisk amanuensbefattning och en förste amanuensbefattning.

Kanslern anser sig nu endast kunna tillstyrka att en förste amanuens-tjänst inrättas.

Punkt 21. Det under denna punkt redovisade förslaget har av kanslern motiverats på följande sätt. Antalet docenttjänster vid fakulteten är ringa i förhållande till antalet professorer. Medan sålunda exempelvis den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten i Lund förfogar över 22 docentbefattningar och 19 professorer, har den medicinska fakulteten 12 docenttjänster på 29 professorsbefattningar. Det synes mig vara ett synnerligen angeläget önskemål, att en förstärkning av den medicinska fakultetens docentinstitution kommer till stånd, i syfte främst att bereda kvalificerade vetenskapsidkare ökade möjligheter till klinisk forskning. Med hänsyn till den snabba utveckling, som ämnet virologi under de senaste åren undergått, bör den ena av de båda föreslagna tjänsterna inrättas med företräde för detta ämne. Lokaler för virologiskt arbete finnes redan tillgängliga såväl i Lund som i Malmö. Den andra tjänsten bör bli rörlig. Jag vill i detta sammanhang erinra om att jag föreslagit, att en professor i ämnet virologi inrättas vid Uppsala universitet från och med nästa budgetår samt att principbeslut fattas om inrättande av en dylik professur vid Göteborgs universitet från och med budgetåret 1960/61.

Punkt 22. Behovet av den under denna punkt upptagna kanslibiträdes-tjänsten för fakultetsexpeditionen har motiverats på följande sätt. Den nya studieordningen har medfört, att i administrativt hänseende större krav kommit att ställas på fakultetsexpeditionen än vad hittills varit fallet. Tillkomsten av nya lärarbefattningar ävensom nya arbetsuppgifter har medfört, att den nuvarande personalen icke kunnat medhinna arbetet. Då behovet av ytterligare ett kanslibiträde för fakultetsexpeditionen redan nu visat sig erforderligt och då en ytterligare utökning av arbetet är att förvänta på grund av genomförandet av fjärde skedet enligt den nya studieordningen m. m. synes det nödvändigt att fakultetsexpeditionens skrivperson utökas med ytterligare ett kanslibiträde.

Punkt 23. I fråga om de under dessa punkter avsedda djurvårdarna lämnas följande uppgifter. Vid envar av anatomiska, histologiska, farmakologiska, fysiologiska, patologiska och bakteriologiska institutionerna samt medicinska kliniken i Lund och kirurgiska kliniken i Malmö finns en djurvårdare i Ag 7. Djurvårdaren vid anatomiska institutionen är tillika biträ-

dande vaktmästare. Patologiska och bakteriologiska institutionerna disponerar djurvårdare gemensamt.

Punkt 26. Enligt beslut av 1957 års riksdag skall erforderliga anordningar vidtagas för att möjliggöra att av de studerande, som intogs vid de medicinska lärosätena höstterminen 1955, utöver det ordinarie antalet studerande på licentiatstadiet ytterligare tjugo beredes fortsatt utbildning till medicine licentiatexamen vid universiteten i Uppsala och Lund (se propositionen 1957: 188 s. 79). Av dessa skall tio erhålla utbildning i Lund.

Universitetsmyndigheterna har till förstärkning av lärarpersonalen med anledning av det utökade antalet studerande för nästa budgetår föreslagit en medelsanvisning av i runt tal 12 200 kronor med närmare angiven fördelning på följande ämnen, nämligen oto-rhino-laryngologi, oftalmiatrik, rättsmedicin, psykiatri och neurologi.

Kanslern anser det fullt klart, att det kan visa sig nödvändigt att utöka antalet kurser i berörda ämnen på grund av det verkställda ökade intaget av studerande. Att redan nu bedöma behovet av extra kurser med någon större säkerhet låter sig enligt kanslern knappast göra. Enligt kanslerns mening synes det lämpligast, att medel för ifrågavarande kurser anvisas under en särskild anslagspost, från vilka arvoden till biträdande lärare bör utgå i mån av behov enligt det mindre konsistoriets bestämmande. Anslaget torde böra uppföras med i runt tal 12 000 kronor.

Punkterna 27—48. De under dessa punkter upptagna anslagsförändringarna överensstämmer i princip med de förslag, som framlagts i den av riksdagen godkända propositionen 1957: 160 angående omorganisation av sjukgymnastutbildningen m. m.

D. Historisk-filosofiska sektionen

Ekonomisk historia

- 1) beräkning av medel för den av 1958 års riksdag beslutade omvandlingen av precepturen till professur,
- 2) arvoderad timundervisning om 12 600 kronor,
- 3) kanslibiträde i Ae 7.

Filosofi

- 4) arvoderad timundervisning om 7 700 kronor för teoretisk filosofi,
- 5) förste amanuens, gemensam för teoretisk och praktisk filosofi.

Företagsekonomi

- 6) kanslibiträde i Ae 7.

Kulturgeografi

- 7) arvoderad timundervisning om 9 700 kronor.

Historia

- 8) arvodesanställd universitetslektor och arvoderad timundervisning om 14 520 kronor.

Historiska museet (förhistorisk och medeltidsarkeologi)

- 9) antikvarie i Ae 21,
- 10) konserveringsbiträde i Ae 7.

Konsthistoria

- 11) arvode av 2 400 kronor åt professor emeritus Ragnar Josephson såsom t. f. föreståndare för arkivmuseet,
- 12) institutionsvaktmästare i Ae 8,
- 13) kanslibitråde i Ae 7.

Litteraturhistoria med poetik

- 14) två universitetslektorer, varav en i Ao 26 och en arvodesanställd,
- 15) arvoderad timundervisning om 1 440 kronor.

Nationalekonomi

- 16) arvoderad timundervisning om 12 000 kronor.

Pedagogik

- 17) två universitetslektorer — varav en i Ao 26 och en arvodesanställd — i stället för en biträdande lärare,
- 18) assistent,
- 19) tredje amanuens.

Psykologi

- 20) arvodesanställd universitetslektor,
- 21) assistent,
- 22) förste amanuens.

Sociologi

- 23) beräkning av medel för den av 1958 års riksdag beslutade omvandlingen av precepturen till professur,
- 24) assistent,
- 25) arvoderad timundervisning om 3 000 kronor,
- 26) halvtidsanställt kanslibitråde i Ae 7.

Statskunskap

- 27) två universitetslektorer — varav en i Ao 26 och en arvodesanställd — i stället för två biträdande lärare,
- 28) förste amanuens,
- 29) halvtidsanställt kanslibitråde i Ae 7.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. I överensstämmelse med beslut av fjolårets riksdag torde precepturen i ekonomisk historia från och med den 1 juli 1959 böra omvandlas till professur och precepturens nuvarande innehavare, O. A. Bjurling, utses till förste innehavare av professuren (jfr prop. 1958: 104, s. 93).

Punkterna 2, 4, 7, 8, 14—18, 20—22, 24, 25, 27 och 28. De under dessa punkter redovisade förslagen har av kanslern avvägts med beaktande av de principer för undervisningsresursernas dimensionering inom de filosofiska fakulteterna, som godtagits av förra årets riksdag (jfr prop. 1958: 104).

Punkterna 3, 6, 13, 26 och 29. De under dessa punkter redovisade förslagen motiveras framförallt med behovet av ytterligare biträdeshjälp för institutionsarbete.

Punkt 5. Den under denna punkt upptagna förste amanuens tjänsten avses för biträde vid undervisningen och för institutionsarbete.

Punkt 11. Universitetsmyndigheterna har föreslagit inrättande av en tjänst som förste museiintendent i Ae 25 vid arkivmuseet (arkiv för dekorativ konst).

Kanslern är ense med universitetsmyndigheterna om behovet av ifrågasvarande tjänst. Med tjänstens inrättande torde emellertid kunna anstå någon tid. För närvarande tjänstgjorde förutvarande innehavaren av professuren i konsthistoria med konstteori vid universitetet professor emeritus Ragnar Josephson såsom t. f. föreståndare för arkivmuseet. Ersättning till Josephson för detta uppdrag hade utgått från extra utgiftsanslaget. Enligt kanslerns mening skulle det vara till fördel för museet, om denna anordning kunde fortsätta ännu någon tid framåt. Kanslern förordar därför, att från och med nästa budgetår medel beräknas under avlöningsanslaget till ersättning åt Josephson för ifrågasvarande uppdrag. Ett årligt arvode å 2 400 kronor syntes kanslern skäligt.

Punkt 23. I överensstämmelse med beslut av fjolårets riksdag torde precepturen i sociologi från och med den 1 juli 1959 böra omvandlas till professur och precepturens nuvarande innehavare, N. G. Carlsson, utses till förste innehavare av professuren (jfr prop. 1958: 104, s. 93).

E. Språkvetenskapliga sektionen

Engelska språket

- 1) två universitetslektorer — varav en i Ao 26 och en arvodesanställd — i stället för två biträdande lärare,
- 2) två utländska lektorer (varav en för amerikansk filologi),
- 3) arvoderad timundervisning om 4 000 kronor.

Finsk-ugriska språk

- 4) lärare i Ae 26

Fonetik

- 5) förste amanuens i stället för andre amanuens.

Latinska och grekiska språk

- 6) halvtidsanställd utländsk lektor (i nygrekiska),
- 7) arvoderad timundervisning (i latin) om 9 600 kronor.

Nordiska språk

- 8) två arvodesanställda universitetslektorer,
- 9) arvoderad timundervisning om 4 500 kronor.

Römanska språk

- 10) arvodesanställd universitetslektor,
- 11) utländsk lektor i franska.

Slaviska språk

- 12) förste amanuens,
- 13) kanslibiträde i Ae 7.

Tyska språket

- 14) två universitetslektorer, varav en i Ao 26 och en arvodesanställd,
- 15) utländsk lektor,
- 16) assistent,
- 17) förste amanuens i stället för andre amanuens,
- 18) tredje amanuens,
- 19) arvoderad timundervisning om 9 200 kronor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1, 2, 5, 8—11 och 14—18. De under dessa punkter redovisade förslagen har av kanslern avvägrats med beaktande av de principer för undervisningsresursernas dimensionering inom de filosofiska fakulteterna, som godtagits av förra årets riksdag (jfr prop. 1958: 104).

Punkt 7. I enlighet med ett av Kungl. Maj:t fattat beslut bestrides kostnaderna för extra lektorsundervisning i latin om 160 timmar (särskild kurs i latin för främst historiestuderande) från det under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. (jfr prop. 1958: 104). Enligt kanslerns mening torde medel för ifrågavarande undervisning, 9 600 kronor, bära beräknas under förevarande anslag.

Punkt 13. Den under denna punkt upptagna tjänsten avses främst för institutionsarbete.

F. Gemensamt för humanistiska fakultetens två sektioner

- 1) två docenter (en rörlig befattning och en med företräde för fonetik),
- 2) medelsanvisning av 18 000 kronor till arvoderad timundervisning i fakultetens övriga ämnen,
- 3) minskning av anslagsmedlen till särskild kursundervisning med 40 300 kronor till 10 000 kronor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. Fakulteten och konsistoriet har äskat inrättande av fyra nya docentbefattningar med företräde för vart och ett av ämnena ekonomisk historia, företagsekonomi, sociologi och fonetik.

Kanslern anser sig bära förorda en förstärkning av humanistiska fakultetens docentinstitution med två docentbefattningar, en med företräde för fonetik och en rörlig, knuten till den historisk-filosofiska sektionen.

Punkterna 2 och 3. Kanslern anför: Under humanistiska fakulteten har jag beräknat en sammanlagd medelsanvisning till arvoderad timundervisning av 88 260 kronor. Från fakultetens kursanslag, nu 50 300 kronor, utgår för närvarande cirka 40 000 kronor till kurser och annan undervisning, som utgör ordinarie undervisning i fakultetens läroämnen. Av sistnämnda belopp kan omkring 22 000 kronor anses avse undervisning, för vilken jag under de särskilda ämnena i det föregående beräknat medel för undervisningen. Jämväl resterande 18 000 kronor bör överföras från kursanslaget till förevarande anslagsmedel. Dessa bör sålunda uppföras med i runt tal 106 000 kronor. Med hänsyn till detta mitt förslag förordar jag, att kursanslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av i runt tal 10 000 kronor.

G. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten *Botanik*

- 1) trädgårdsintendent i Ao 24,
- 2) överflyttning av assistenten vid botaniska trädgården till botaniska museet,
- 3) två assistenter, varav en för systematisk botanik och en för växtbiologi,
- 4) arvoderad timundervisning om 12 000 kronor för fysiologisk botanik,
- 5) kanslibiträde i Ae 7.

Fysik

- 6) två universitetslektorer — varav en i Ao 26 och en arvodesanställd — i stället för en biträdande lärare,
- 7) kansliskrivare i Ae 10,
- 8) telefonist i Af 1—Ae 5.

Genetik

- 9) personlig professur i cytologi för laboratorn i ämnet J. A. Levan och samtidigt vakantsättning av laboraturen ifråga,
- 10) förste amanuens.

Naturgeografi

- 11) arvoderad timundervisning om 18 440 kronor,
- 12) assistent,
- 13) räkne- och ritbiträde i Ae 7.

Geologi

- 14) preparator i Ao 9 i stället för institutionsvaktmästare i Ao 9,
- 15) ritbiträde i Ae 7.

Kemi

- 16) två assistenter för organisk kemi,
- 17) arvoderad timundervisning om 12 000 kronor för oorganisk och fysikalisk kemi,
- 18) tre assistenter för oorganisk och fysikalisk kemi.

Limnologi

- 19) laborator

Matematik

- 20) två universitetslektorer i Ao 26,
- 21) tre assistenter,
- 22) assistent för numerisk analys

Teoretisk fysik med mekanik

- 23) assistent.

Zoologi

- 24) arvodesanställd universitetslektor,
- 25) assistent,
- 26) arvoderad timundervisning om 10 800 kronor,
- 27) kanslibiträde i Ae 7.

Zoofysiologi

- 28) beräkning av medel för den av 1958 års riksdag beslutade omvandlingen av laboraturen till professur,
- 29) förste amanuens.

Gemensamt för fakulteten

- 30) docent (rörlig befattning),
- 31) medelsanvisning av 5 700 kronor till arvoderad timundervisning i fakultetens övriga ämnen,
- 32) minskning av anslagsmedlen till särskild kursundervisning från 23 500 till 13 000 kronor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 4, 6, 10, 16—18 och 24—26. I enlighet med ett av Kungl. Maj:t fattat beslut bestrides kostnaderna för befattningar och undervisningsändamål motsvarande dem som upptages under dessa punkter från det under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m.m. (jfr prop. 1958: 104). Då behovet av nämnda tjänster och undervisningsändamål bedömes såsom stadigvarande, hemställer kanslern, att medel för desamma måtte beräknas under förevarande anslag.

Punkterna 5, 7, 8, 13, 15, 27 och 29. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas såväl undervisningens som forskningens krav.

Punkterna 11, 20, 21 och 23. De under dessa punkter redovisade förslagen har av kanslern avvägrats med beaktande av de principer för undervisningsresursernas dimensionering inom de filosofiska fakulteterna, som godtagits av förra årets riksdag (jfr prop. 1958: 104).

Punkt 22. Behovet av den under denna punkt upptagna assistenttjänsten har motiverats på följande sätt. Då numerisk analys efter dispens numera kan medtagas i examen, har antalet studerande vuxit så starkt, att den ökade undervisningen motiverar inrättande av en assistenttjänst vid avdelningen för numerisk analys. Tjänsten är avsedd jämväl för forskning.

Punkt 28. I överensstämmelse med beslut av fjolårets riksdag torde laboraturen i zoofysiologi från och med den 1 juli 1959 böra omvandlas till professur och laboraturens nuvarande innehavare, I. Agrell, utses till förste innehavare av professuren (jfr prop. 1958: 104, s. 93).

Punkt 30. Fakulteten och konsistoriet har begärt inrättande av fyra nya docentbefattningar, nämligen en för vartdera av ämnena analytisk kemi, numerisk analys, kvartärgeologi och zoofysiologi.

Kanslern anser sig nu endast böra tillstyrka en utökning av fakultetens docentinstitution med en docentbefattning. Med hänsyn till behovet av ett ökat antal docentbefattningar för ämnena, som saknar företrädesrätt till någon sådan befattning, föreslår kanslern, att den nya befattningen blir rörlig.

Punkterna 31 och 32. Kanslern anför: Under den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten har jag beräknat en sammanlagd medelsanvisning till arvoderad timundervisning av 53 240 kronor. Från fakultetens kursanslag, nu 23 500 kronor, utgår för närvarande cirka 10 500 kronor till kurser och annan undervisning, som utgör ordinarie undervisning i fakultetens läroämnen. Av sistnämnda belopp torde 4 800 kronor anses avse undervisning, för vilken jag under de särskilda ämnena i det föregående beräknat medel för undervisningen. Jämväl återstående 5 700 kronor bör överföras till förevarande anslagsmedel. Dessa bör sålunda uppföras med i runt tal 59 000 kronor. Med hänsyn till detta mitt förslag förordar jag, att kursanslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 13 000 kronor.

H. Gemensamt för de filosofiska fakulteterna

- 1) medelsanvisning av 50 000 kronor för handledning, ej inräknad i den ordinarie undervisningen,
- 2) medelsanvisning av 45 000 kronor för undervisningsnämndernas förvaltningskostnader.

I enlighet med ett av Kungl. Maj:t fattat beslut utgår de under *punkterna 1 och 2* upptagna beloppen ur det under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. (jfr prop. 1958: 104). Som redan av det föregående torde ha framgått anser kanslern, att dessa belopp för nästa budgetår bör beräknas under förevarande anslag.

I. Gemensamt för universitetet

Räntekammaren

- 1) utökning av tjänstgöringstiden för en amanuens i reglerad befordringsgång från halvtid till heltid,
- 2) två kontorsbiträden i reglerad befordringsgång.

Kansliet

- 3) förste byråsekreterare i Ae 21.

Inrättningen för gymnastik och idrott

- 4) gymnastik- och idrottslärare i Ae 18.

Universitetshuset

- 5) förste ekonomibiträde i Ae 4.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för två befattningshavare

- 6) instrumentmakare i Ae 11 i stället för i Ao 9 vid farmakologiska institutionen,
- 7) vaktmästare i Ao 8 i stället för i Ae 7 vid klassiska och statistiska institutionerna.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1 och 2. Universitetsmyndigheterna har ånyo föreslagit, att den nuvarande halvtidstjänstgörande amanuensens tjänstetid utsträcker till heltid samt att ytterligare två befattningar som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång (varav den ena avsedd för telefonisttjänst) inrättas.

Kanslern anför: Någon förstärkning av personalen inom räntekammaren har icke skett sedan den 1 juli 1948. Den starkt ökade tillströmningen av studerande måste med nödvändighet förorsaka en ökning av arbetet inom universitetsförvaltningen. På räntekammaren har arbetet vuxit i en sådan omfattning att anställande av ytterligare arbetskraft är ofrånkomligt. Härtill kommer den ytterligare ökning av arbetsuppgifterna, som föranledes av mitt förslag om nya tjänsters inrättande m. m. Då den begärda personalförstärkningen måste anses synnerligen starkt motiverad tillstyrker jag bifall till universitetsmyndigheternas förslag.

Punkt 5. Under framhållande av att det både ur effektivitets- och kostnadssynpunkt skulle vara av stor betydelse med en särskild befattningshavare, som kunde utöva tillsyn över det ständigt ökade städningsarbetet vid universitetets olika institutioner samt tjänstgöra som arbetande förman, har universitetsmyndigheterna — efter samråd med statens städningskonsulent — föreslagit inrättande av en tjänst som förste ekonomibiträde i Ae 4. Befattningshavaren skulle vara placerad vid universitetshuset för att där under halva arbetstiden utföra städningsarbete, varvid arbetsbe-

tinget för övriga städerskor kunde minskas i motsvarande mån. Återstående arbetstid för befattningshavaren skulle stå till förfogande för arbetsuppgifter av konsultativ och organisatorisk natur. I arbetsuppgifterna skulle även ingå handhavandet av centralt inhandlat förråd av rengöringsmedel.

Kanslern biträder ifrågavarande förslag.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform och lönegradsplacering redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid universitetet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning på grund av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid universitetet och till följd av den av riksdagen förra året beslutade löneregleringen för vissa befattningshavargrupper vid universitet och högskolor m. m. (jfr prop. 1958: 104). Därjämte har kanslern äskat medel till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Vidare har kanslern i särskild, den 1 december 1958 dagtecknad skrivelse för nästa budgetår föreslagit inrättande av följande ordinarie universitetslektorat, nämligen ett i litteraturhistoria med poetik, två i engelska språket, två i nordiska språk, ett i romanska språk och ett i tyska språket, med samtidig indragning av motsvarande, från delposten till avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. under förevarande anslag nu utgående arvoden. Ifråga om den närmare motiveringen härför torde få hänvisas till handlingarna.

Departementschefen

Teologiska fakulteten. Några förstärkningar för denna fakultets del räknar jag icke med under förevarande anslag.

Juridiska fakulteten. Enligt statsmakternas beslut angående omläggning av den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen (prop. 1957: 86; SU 128; Rskr 318) skall från och med nästa budgetår vid fakulteten inrättas en befattning som andre amanuens och en som kontorsbiträde i reglerad befördringsgång. Med anledning av kanslerns nu föreliggande förslag beräknar jag emellertid här medel till en tjänst som förste amanuens och en som kontorsbiträde i reglerad befördringsgång.

Medicinska fakulteten. Fakultetens docentorganisation synes mig böra förstärkas med en rörlig e. o. docentbefattning. Jag beräknar därför nu medel till en sådan befattning.

Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget om inrättande av en för medicin, särskilt njursjukdomar, avsedd förste amanuensjänst biträder jag detta förslag.

Till extra kursundervisning på grund av tillfällig utökning av antalet studerande bör i enlighet med kanslerns förslag beräknas 12 000 kronor.

Med anledning av föreliggande förslag tillstyrker jag, att en tjänst som kontorsbiträde i reglerad beföringång inrättas vid fakultetsexpeditionen.

Kanslerns förslag om extraordinariesättning av sju djurvårdarbefattningar i Ag 7 har jag funnit mig böra biträda.

I anledning av kanslerns under punkterna 1, 4, 5, 7, 11 och 19 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som laboratoriebiträde, djurvårdare m. m. har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare sex extra ordinarie tjänster, varav en med halvtidstjänstgöring. Under hänvisning till vad jag förut vid min behandling av anslagsäskandena beträffande motsvarande fakultet vid universitetet i Uppsala därutinnan anfört beräknar jag vidare för här ifrågavarande fakultets vidkommande medel för överföring från materielanslaget till nu förevarande anslag av avlöningskostnaderna för tre extra ordinarie tjänster som kanslibiträde, ekonomibiträde m. m., varav två med halvtidstjänstgöring. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av kanslern, besluta i fråga om samtliga här avsedda tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner.

I enlighet med den av riksdagen godkända propositionen 1957:188 angående omorganisation av sjukgymnastutbildningen m. m. skall denna utbildning i Lund från och med nästa budgetår ombesörjas av ett statligt utbildningsorgan, underställt den medicinska fakulteten vid Lunds universitet. Kanslerns i anledning härav framställda, under punkterna 27—48 redovisade förslag överensstämmer i allt väsentligt med de i förutnämnda proposition härutinnan framlagda förslagen. Jag anser mig därför kunna biträda kanslerns förslag med de avvikelser, som framgår av det följande.

Det under punkten 29 upptagna särskilda arvudet till läraren i sjukgymnastik, vilken tillika skall tjänstgöra som biträdande föreståndare, beräknar jag till 4 500 kronor. Häremot har Sveriges läkarförbund förklarat sig ej ha erinran. Den under punkten 32 redovisade tjänsten som chefgymnast anser jag böra placeras i lönegraden Ae 13.

Historisk-filosofiska sektionen. Jag förordar, att precepturerna i ekonomisk historia och sociologi i enlighet med beslut av förra årets riksdag från och med den 1 juli 1959 omvandlas till professurer och att till förste innehavare av dessa professurer utses innehavarna av de sålunda ombildade befattningarna, O. A. Bjurling respektive N. G. Carlsson.

Då jag funnit behov föreligga av ytterligare en e. o. docentbefattning med företräde för samhällsvetenskapligt ämne, tillstyrker jag, att en sådan befattning inrättas från och med nästa budgetår.

Under hänvisning till vad jag vid min behandling i det föregående av kanslerns anslagsäskanden beträffande motsvarande sektion vid Uppsala universitet därutinnan anfört beräknar jag för förstärkning av nu ifråga-

varande sektionens undervisningsresurser en medelsanvisning av 285 000 kronor.

Jag anser det motiverat, att professor emeritus Ragnar Josephson i sin egenskap av tillförordnad föreståndare för arkivmuseet tillerkännes särskilt arvode. För ändamålet beräknar jag i enlighet med kanslerns förslag 2 400 kronor.

I anledning av kanslerns under punkterna 3, 6, 13, 26 och 29 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kanslibitråde har jag funnit mig böra beräkna medel till fem extra ordinarie tjänster, varav tre med halvtidstjänstgöring. Under hänvisning till vad jag tidigare vid min behandling av anslagsäskandena beträffande den medicinska fakulteten i Uppsala därutinnan anfört beräknar jag vidare för här ifrågavarande fakultets del medel för överföring från universitetets materielanslag till nu förevarande anslag av avlöningskostnaden för en extra ordinarie tjänst som kanslibitråde med halvtidstjänstgöring. I fråga om samtliga här avsedda tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner torde Kungl. Maj:t framdeles, efter förslag av kanslern, få meddela beslut.

Språkvetenskapliga sektionen. Under hänvisning till vad jag i det föregående vid min behandling av kanslerns anslagsäskanden beträffande den historisk-filosofiska sektionen vid universitetet i Uppsala därutinnan anfört beräknar jag för förstärkning av nu ifrågavarande sektionens undervisningsresurser en medelsanvisning av 265 000 kronor.

I anledning av kanslerns under punkten 13 redovisade förslag om anvisande av medel till ett kanslibitråde beräknar jag här medel till en extra ordinarie tjänst med halvtidstjänstgöring. I fråga om tjänstens inplacering i lönegrad och fördelning på institution torde Kungl. Maj:t framdeles, efter förslag av kanslern, få meddela beslut.

I enlighet med kanslerns förslag torde de för humanistiska fakultetens två sektioner gemensamma anslagsmedlen till särskild kursundervisning för nästa budgetår böra uppföras med 10 000 kronor.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. Jag tillstyrker, att laboraturen i zoofysiologi i överensstämmelse med beslut av fjolårets riksdag från och med den 1 juli 1959 omvandlas till professur och att till professurens förste innehavare utses den nuvarande innehavaren av den sålunda ombildade befattningen, I. Agrell.

Fakultetens docentorganisation torde enligt min mening böra utökas med en rörlig docentbefattning. Jag beräknar därför nu medel till en sådan befattning.

Under hänvisning till vad jag vid min behandling i det föregående av kanslerns anslagsäskanden beträffande den historisk-filosofiska sektionen vid Uppsala universitet därutinnan anfört beräknar jag för förstärkning av

här ifrågavarande fakultets undervisningsresurser en medelsanvisning av 335 000 kronor.

I anledning av kanslerns under punkterna 5, 7, 8, 13, 15 och 27 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kanslibiträde, ritbiträde m.m. har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare sex extra ordinarie tjänster. Under hänvisning till vad jag tidigare vid min behandling av anslagsäskandena beträffande den medicinska fakulteten i Uppsala därutinnan anfört beräknar jag vidare för nu ifrågavarande fakultets vidkommande medel för överföring från universitetets materielanslag till nu förevarande anslag av avlöningskostnaden för en extra tjänst som vaktmästarbiträde. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av kanslern, besluta i fråga om samtliga här avsedda tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner.

I överensstämmelse med kanslerns förslag torde fakultetens anslagsmedel till särskild kursundervisning för nästa budgetår böra uppföras med 13 000 kronor.

Gemensamt för de filosofiska fakulteterna. Jag har redan beräknat särskilda medel för förstärkning av undervisningsresurserna vid respektive sektioner och fakultet vid universitetet. Härvid har jag som regel utgått från ett i jämförelse med innevarande läsår oförändrat studentantal. Med hänsyn bland annat härtill har jag ansett mig böra utöver dessa av mig förut beräknade medel för ändamålet i fråga förorda en ytterligare medelsanvisning av 270 000 kronor. Denna medelsanvisning torde icke få tagas i anspråk utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t.

Som redan torde ha framgått har kanslern i särskild skrivelse hemställt, att vissa av de befattningar som arvodesanställd universitetslektor vid universitetets filosofiska fakulteter, för vilka medel för innevarande budgetår beräknats under förevarande anslag, måtte från och med nästa budgetår omvandlas till ordinarie tjänster som universitetslektor. Vidare har kanslern i anslutning till sina förslag om personalförstärkningar för skilda ämnen inom nämnda fakulteter föreslagit inrättande av ett antal ordinarie universitetslektorat. Under hänvisning till vad jag förut vid anmälan av motsvarande spörsmål för Uppsala universitets vidkommande anfört förordar jag att vid här ifrågavarande universitet för nästa budgetår inrättas ett ordinarie universitetslektorat i ett vart av följande ämnen, nämligen litteraturhistoria med poetik, statskunskap, nordiska språk, tyska språket, engelska språket, matematik och zoologi. Vid bifall härtill torde det emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att föreskriva, att tjänst som ordinarie universitetslektor, intill dess organisationsplan för vederbörande ämne blivit fastställd av Kungl. Maj:t, icke må upphållas annat än med arvodesanställd universitetslektor.

Under hänvisning till vad jag tidigare under anslagsrubriken »Ökat stöd åt forskning» anfört beräknar jag för forskning och allmänt institutions-

arbete av assistenter och amanuenser inom förevarande två fakulteter ett tillskott av 2 300 kronor.

I överensstämmelse med kanslerns förslag torde för handledning, ej inräknad i den ordinarie undervisningen, och för undervisningsnämndernas förvaltningskostnader böra beräknas respektive 50 000 och 45 000 kronor.

Gemensamt för universitetet. Under hänvisning till vad jag tidigare vid anmälan under avsnittet B av avlöningsanslaget för kungl. biblioteket anfört och förordat i fråga om förstärkning av personalorganisationen vid universitetsbiblioteket i Lund beräknar jag nu för detta ändamål en medelsanvisning av 50 000 kronor.

Räntekammarans personalorganisation synes mig vara i behov av en viss förstärkning. Jag förordar därför, att tjänstgöringstiden för den där anställda amanuensen i reglerad befordringsgång utökas från halvtid till heltid och att ytterligare en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång inrättas. Med anledning av föreliggande förslag beräknar jag vidare medel till ett för universitetshusets behov avsett ekonomibiträde i Ae 2/3.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av, bland annat, vissa tjänster vid universitetet. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

Förutom av de av mig i det föregående förordade förändringarna i personalorganisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål föranledes ett ökat medelsbehov under förevarande anslag dels av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1958: 104 framlagda förslag om anställnings- och avlöningsvillkor för vissa befattningshavsgrupper vid universitet och högskolor m. m., dels av uppflyttning i löneklass av vissa tjänstemän vid universiteten, dels ock av kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget till 18 313 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 2 039 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I förtydligande syfte har vidtagits viss förändring av benämningen å den under icke-ordinarieposten nu upptagna delposten a. I personalförteckningen för universitetet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Lunds universitet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för Lunds universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 138 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	35 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Arvoden och löner till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i>	5 691 700
b. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, <i>förslagsvis</i>	97 100
c. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 106 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 132 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	112 100
Summa kronor	18 313 000

c) till *Lunds universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 18 313 000 kronor.

[76] 11. Lunds universitet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	730 000	806 527
1958/59 (statsliggaren s. 542)	888 000	
1959/60 (förslag)	959 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och den av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna:

	För 1958/59 upptagna belopp, kronor	Av kanslern för 1959/60 föreslagna belopp, kronor
<i>Utgifter</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	10 000	18 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	550 000	570 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	320 000	315 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	10 000	23 000
5. Ersättning för avskaffade examensavgifter	12 000	12 000
Summa kronor	902 000	938 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning för värme, lyse och vatten	14 000	15 000
Nettoutgift kronor	888 000	923 000

I fråga om posten 1 erinrar kanslern om att biträdande lärare, assistenter och förste amanuenser från och med innevarande budgetår enligt riksdagens beslut erhåller lönegradsplacerade tjänster, varvid de kommer i åtnjutande av bland annat sjukförmåner. Med hänsyn härtill och till anslagsbelastningen under budgetåret 1957/58 föreslås en höjning av posten. Uppräkningen av posten 2 betingas av anslagsbelastningen för budgetåret 1957/58. Förslaget om en minskning av posten 3 sammanhänger med bland annat ett under avlöningsanslaget redovisat förslag om inrättande av två tjänster som ekonomibiträde. Beträffande posten 4 anför kanslern, att resekostnadsersättningar åt medicine kandidater, som fullgör assistenttjänstgöring på annan ort än studieorten, från och med innevarande budgetår bestrides från materielanslaget. Ifrågavarande ersättningar bör enligt kanslerns mening i fortsättningen utgå från posten till reseersättningar, som av detta skäl föreslås uppräknad med 11 000 kronor. För ökade anspråk på ersättningar för flyttningskostnader föreslås en höjning med 2 000 kronor.

Departementschefen. Anslagsposten till städning och rengöring synes mig böra ökas med 31 000 kronor till 351 000 kronor. I övrigt biträder jag kanslerns förslag. Vid bifall till vad sålunda föreslagits bör anslaget i dess helhet höjas med 71 000 kronor till 959 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 959 000 kronor.

[77] **12. Lunds universitet: Materiel m. m.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 960 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Lunds universitet: Materiel m. m.* beräkna ett reservationsanslag av 1 960 000 kronor.

[78] **13. Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	495 000	522 769
1958/59 (statsliggaren s. 543)	525 000	
1959/60 (förslag)	660 000	

Av anslaget för innevarande budgetår — 525 000 kronor — utgör den ospecificerade delen 425 000 kronor, medan återstående del, 100 000 kronor, är avsedd för vissa särskilda ändamål.

Det större konsistoriet har äskat en höjning av detta reservationsanslag

med 92 500 kronor. I särskild framställning angående anslag till sydsvenska sjukgymnastinstitutet har konsistoriet äskat ett engångsanslag av 60 000 kronor till utrustning av institutets lokaler, undervisningsmateriel samt utrustning av forskningslaboratorium.

Universitetskanslern föreslår, att den ospecificerade delen av anslaget i enlighet med vad som uttalats i propositionen 1958: 104 (s. 194) för nästa budgetår höjes med 175 000 kronor till 600 000 kronor. I överensstämmelse med förslag i propositionen 1957: 160 (s. 49 och 68) beräknar kanslern för viss utrustning och för undervisningsmateriel för sydsvenska sjukgymnastinstitutet ett belopp av 60 000 kronor, vilket belopp enligt kanslern lämpligen bör anvisas under förevarande anslag.

Departementschefen. Jag förordar, att medelsanvisningen till ospecificerade ändamål för universitetets behov — för innevarande budgetår 425 000 kronor — för nästa budgetår höjes till 600 000 kronor. I likhet med kanslern förordar jag, att ett belopp av 60 000 kronor anvisas under förevarande anslag för nästa budgetår för viss utrustning och för undervisningsmateriel för sydsvenska sjukgymnastinstitutet. Någon medelsanvisning för särskilda ändamål i övrigt räknar jag icke med för nästa budgetår. Jag beräknar sålunda det sammanlagda medelsbehovet under detta anslag för nästa budgetår till 660 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 660 000 kronor.

[79] 14. Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	475 000	475 040
1958/59 (statsliggaren s. 543)	515 000	
1959/60 (förslag)	485 000	

I anslaget för innevarande budgetår ingår ett belopp av 50 000 kronor, vilket utgör sista delen av en till 175 000 kronor beräknad engångsansvisning för utrustning vid det medicinska specialbiblioteket och det speciella kurslitteraturbiblioteket. Återstoden, sålunda 465 000 kronor, utgör grundbelopp för bibliotekets ordinarie behov.

Det större konsistoriet har på förslag av *överbibliotekarien* hemställt om en anslagsökning för nästa budgetår med 165 000 kronor, varav 147 000 kronor för bibliotekets ordinarie behov och 18 000 kronor för inköp till och underhåll av det medicinska specialbiblioteket.

Universitetskanslern finner en förhållandevis kraftig höjning av förevarande anslag ofrånkomlig men förordar, att höjningen genomföres succes-

svt. För nästa budgetår föreslår kanslern en uppräknig av medelsanvisningen till bibliotekets ordinarie behov med 60 000 kronor.

Departementschefen. En viss förstärkning av anslagsmedlen till bibliotekets ordinarie behov synes mig erforderlig. Jag föreslår för den skull en anslagshöjning med 20 000 kronor. Å andra sidan skall den för innevarande budgetår beviljade engångsanvisningen av 50 000 kronor indragas. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår minskas med 30 000 kronor till 485 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 485 000 kronor.

[80] **15. Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 730 000 kronor, vilket disponeras på sätt framgår av s. 543 i statsliggaren.

Det större konsistoriet föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med i runt tal 579 000 kronor. *Universitetskanslern* föreslår för sin del en medelsanvisning av 420 000 kronor, fördelad på följande sätt.

1. Juridiska fakulteten	18 000
2. Bakteriologiska institutionen	20 000
3. För kliniskt-kemiska centrallaboratoriet och vissa kliniker gemensamma djurstallar m. m.	20 000
4. Embryologiska institutionen	40 000
5. Hygieniska institutionen	50 000
6. Kirurgiska kliniken i Lund	24 000
7. Kliniken för medicin, särskilt njursjukdomar	3 600
8. Ortopediska kliniken	23 500
9. Radiologiska kliniken	2 400
10. Ögonkliniken	4 000
11. Arkiv för dekorativ konst	66 000
12. Fonetiska institutionen	5 000
13. Företagsekonomiska institutionen	16 800
14. Historiska institutionen	48 000
15. Institutionen för systematisk botanik	50 000
16. Limnologiska institutionen	5 700
17. Zoofysiologiska institutionen	23 000
Summa kronor	420 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

1. **Juridiska fakulteten.** I fakultetens institutionsbyggnad har en större källarlokal iordningstälts för den enligt den nya studieordningen

avsedda gruppundervisningen. För inredning och utrustning av lokalen äskar konsistoriet ett anslag av 18 000 kronor. Kanslern biträder detta förslag.

3. För kliniskt-kemiska centrallaboratoriet och vissa kliniker gemensamma djurstallar. Till inredning och utrustning av de lokaler i Lunds lasarets gamla panncentral, som håller på att iordningställas till djuoperationsrum och djurstallar, gemensamma för medicinska kliniken, njurkliniken och kliniskt-kemiska centrallaboratoriet, äskar konsistoriet anslag med 15 000 kronor. Dessutom begäres för anskaffandet av djurburor för kliniskt-kemiska centrallaboratoriets räkning 2 500 kronor och för njurklinikens räkning likaledes 2 500 kronor. Kanslern hemställer att för angivna ändamål anvisas sammanlagt 20 000 kronor.

5. Hygieniska institutionen. I propositionen 1954:212 har kostnaderna för utrustning av ifrågavarande institution beräknats till 220 000 kronor. Av detta belopp har 16 250 kronor anvisats budgetåret 1957/58 och innevarande budgetår ytterligare 153 700 kronor. Kanslern tillstyrker att återstoden, i avrundat tal 50 000 kronor, anvisas för nästa budgetår.

6. Kirurgiska kliniken i Lund. Den nuvarande föreläsningssalen är otillräcklig och olämplig; bland annat saknas omklädningsrum. Ny föreläsningssal är avsedd att inredas i de lokaler, som för närvarande disponeras av lasaretskontoret. Ny administrationsbyggnad för lasarettet är under uppförande och de nuvarande kontorslokalerna beräknas kunna friställas i så god tid att den nya föreläsningssalen kan tagas i bruk vårterminen 1960. Kanslern tillstyrker att för nästa budgetår anvisas ett anslag av, i avrundat tal, 24 000 kronor till utrustning av den nya lokalen.

8. Ortopediska kliniken. Under de senaste åren har undervisningen i ortopedi utökats. I ortopeditjänstgöringen ingår numera jourtjänst och betydligt utvidgat praktiskt arbete. Lunds lasarett har ställt lokaler till förfogande för jour-, dag- och skrivrum. För anskaffandet av möbler och utrustning till dag- och skrivrummen har konsistoriet hemställt om ett anslag av 2 041 kronor. Föreläsningssalen vid ortopediska kliniken har sedan tillkomsten år 1929 icke undergått någon modernisering eller reparation. Utöver de förbättringar av salen, som kommer att verkställas av Lunds lasarett, måste lös inredning anskaffas. Denna beräknas av klinikchefen och konsistoriet draga en kostnad av 21 525 kronor. Kanslern tillstyrker, att ett anslag av sammanlagt 23 500 kronor anvisas för nästa budgetår för de angivna ändamålen.

9. Radiologiska kliniken. Förändringen av undervisningen har nödvändiggjort, att omklädningsrum och dag- och skrivrum inredes för de vid kliniken tjänstgörande medicine kandidaterna. I den tillbyggnad till kliniken, vartill medel anvisats av vissa landsting, har lokaler reserverats för ändamålet. För utrustning av de nya lokalerna, vilka beräknas kunna tagas i anspråk nästa budgetår, hemställs om ett anslag av 2 400 kronor.

10. Ögonkliniken. I klinikens källarvåning har ett förrådsrum tagits i anspråk som vetenskapligt laboratorium. För inredning och utrustning av laboratoriet begäres 4 000 kronor.

11. Arkiv för dekorativ konst. För inredning och utrustning av den ny- och ombyggda institutionen Arkiv för dekorativ konst, som beräknas färdigställd under höstterminen 1958, begäres ett anslag av 66 000 kronor. De beräknade kostnaderna avser främst dels sådant arbete, som erfordras för att bringa konstföremålen på plats efter den nya och utvidgade planläggningen av lokalerna, dels inköp eller tillverkning av den för förvaring, montering och uppställning av konstföremålen nödvändiga arkiv- och museiutrustningen.

13. Företagsekonomiska institutionen. För innevarande budgetår har för inköp av utrustning och litteratur för institutionen anvisats det i propositionen 1957: 86 för ändamålet beräknade engångsanslaget av 10 000 kronor. Konsistoriet och drätselnämnden har anmält, att det anvisade anslaget beräknas helt tagas i anspråk för anskaffande av erforderliga handböcker, standardlitteratur och äldre årgångar av tidskriftsserier till institutionens seminariebibliotek. Ämnet företagsekonomi är sedan den 1 augusti 1958 företrätt av fast innehavare. Institutionslokaler har anskaffats i en av universitetets byggnader. För inredning och utrustning av lokalerna tillstyrker kanslern ett anslag av 16 800 kronor.

14. Historiska institutionen. För iordningställande av lokaler för bland annat utvidgning av historiska institutionens lokaler i gamla kemiska institutionen har för budgetåret 1958/59 anvisats ett investeringsanslag å 250 000 kronor. För inredning och utrustning av de nya lokalerna samt viss komplettering av den äldre inredningen tillstyrker kanslern ett anslag av, i avrundat tal, 48 000 kronor.

15. Institutionen för systematisk botanik. Genom viss omflyttning har vid ifrågavarande institution en del lokaler kunnat friställas för vetenskapligt ändamål. Ytterligare några för samma ändamål avsedda lokaler väntades bli tillgängliga i slutet av år 1958. Kostnaderna för inredning och utrustning av de nytillkomna lokalerna har beräknats till 87 000 kronor. För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats 30 000 kronor. Konsistoriet har hemställt att 57 000 kronor ställes till förfogande för nästa budgetår. Kanslern föreslår, att 50 000 kronor anvisas.

17. Zoofysiologiska institutionen. I den tillbyggnad av zoologiska institutionen, vilken färdigställdes år 1958, har zoofysiologiska institutionen erhållit tre forskningslaboratorier. För att de nya lokalerna skall kunna utnyttjas för avsett ändamål erfordras viss grundutrustning. Kostnaderna för inköp av denna utrustning har beräknats till 37 950 kronor. För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats 15 000 kronor. Kanslern tillstyrker, att återstoden, i avrundat tal 23 000 kronor, anvisas för nästa budgetår.

Den 31 mars 1958 uppdrogs åt 1954 års utrustningskommitté att bland annat handha frågan om inredning och utrustning av humanistiska fakultetens nybyggnad. I en den 20 oktober 1958 gjord framställning har kommittén hemställt, att en av kommittén framlagd kostnadsram å 828 000 kronor för inredning och utrustning av sistnämnda nybyggnad godkännes att lända till vägledning för kommitténs verksamhet samt

att för nästa budgetår beviljas anslag för angivna ändamål med 200 000 kronor. Kommittén har vidare anhållit om bemyndigande att beställa inredning och utrustning för nybyggnaden intill ett värde av 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Nybyggnaden, vilken beslöts av 1957 års riksdag och enligt dåvarande prisläge kostnadsberäknades till 3 460 000 kronor, kommer enligt en av kommittén inhämtad uppgift från byggnadsstyrelsen att påbörjas i januari 1959 och beräknas vara färdig i januari 1961. Av kommitténs framställning framgår, att byggnaden är avsedd att inrymma institutionerna för tyska, engelska, litteraturhistoria och nordiska språk samt landsmålsarkivet. I källarvåningen kommer att anordnas, bland annat, lagerlokaler för geologiska institutionen.

Beträffande utrustningsförslaget, kostnadsram m. m. anför kommittén i huvudsak följande.

Ifrågavarande fakultetsbyggnad får närmast karaktären av en stor kontorsbyggnad med vissa lagerlokaler. Den erforderliga utrustningen utgöres därför i stort sett av standardiserad kontorsmöbel- och kontorsmaskinutrustning, av utrustning för föreläsnings- och seminarierlokaler samt, ifråga om lokalerna för den geologiska institutionen, av förvaringsskåp och hyllor m. m. Utrustningsförslaget har tillkommit i samarbete mellan vederbörande institutionschefer, varvid efter anvisning av utrustningskommittén gängse normer för inredande av statliga ämbetslokaler tillämpats. Av kommittén har förslaget sedermera underkastats detaljerad granskning i syfte att ändamålsenliga och fullgoda institutions- och förvaringslokaler skall tillskapas för lägsta möjliga kostnad för staten. På vissa punkter har kommittén funnit mindre beskärningar eller utbyten av typer möjliga, varigenom och genom omräkning av framlagda kostnadskalkyler vissa anslagsbesparingar kunnat föreslås. Någon beskärning av utrustningen utöver vad sålunda förordas bör enligt kommitténs mening icke komma ifråga.

Den sammanlagda kostnaden för den av kommittén såsom nödvändig ansedda inredningen och utrustningen uppgår enligt gjord beräkning till 828 000 kronor, varav 734 000 kronor belöper på den humanistiska fakulteten med dess relativt stora föreläsningssal och 94 000 kronor på den geologiska institutionen. Kommittén anser — under förbehåll för att mera väsentliga ändringar i den allmänna prisnivån icke sker — att den sålunda framräknade totalkostnaden skall utgöra en hållbar kostnadsram.

I fråga om anslagsberäkningen för nästa budgetår anför kommittén bland annat följande.

Med hänsyn till byggnadsarbetets förlopp synes det tillräckligt, att endast en mindre del av det erforderliga totalanslaget beviljas för budgetåret 1959/60. Kommittén har uppskattat det minsta anslag, som bör komma ifråga för detta första anslagsår, till 200 000 kronor under förutsättning att hela återstående anslagsbeloppet sedermera anvisas för budgetåret 1960/61. Nämda anslag av 200 000 kronor motsvarar för övrigt det beställningsbemyndigande, kommittén erhållit för budgetåret 1958/59. För att byggnaden skall kunna tagas i bruk samtidigt med att byggnadsarbetena slutföras behöver emellertid huvuddelen av inredningen och ut-

rustningen beställas före den 1 juli 1960. På grund härav bör utöver anslaget ett bemyndigande lämnas kommittén att beställa inredning och utrustning intill ett belopp av 500 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Åt 1954 års utrustningskommitté har jämväl uppdragits att handha frågan om inredning och utrustning av nybyggnaden för patologiska institutionen m. m. Professorn vid universitetet i Lund Gösta Glimstedt tillkallades samtidigt att såsom fjärde ledamot ingå i kommittén vid handläggning av frågor rörande bland annat denna inredning och utrustning.

I skrivelse den 20 oktober 1958 har *utrustningskommittén* hemställt om dels anslag för nästa budgetår med 200 000 kronor för inredning och utrustning av nybyggnaden, i vad avser utrymmena för forskning och undervisning vid den patologiska institutionen, dels bemyndigande att beställa inredning och utrustning för institutionen intill ett värde av 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61. I fråga om bland annat de ändamål, för vilka nybyggnaden är avsedd, samt de beräknade kostnaderna för densamma anför kommittén i huvudsak följande.

I den nu aktuella nybyggnaden avses skola inrymmas lokaler ej blott för en patologisk institution utan även för den rättsmedicinska institutionen vid universitetet och rättsläkarstationen i Lund. Byggnadskostnaderna liksom vissa kostnader för inredning och utrustning av nybyggnaden, vilken därjämte, i anslutning till den patologiska institutionen, skall inrymma vissa lokaler för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, fördelas mellan staten och Malmöhus läns landsting i enlighet med ett den 27 juni 1957 träffat avtal. Detta omfattar ej den rättsmedicinska institutionen eller rättsläkarstationen, för vilka samtliga kostnader avsetts skola falla på staten. De totala byggnadskostnaderna har enligt prisläget den 1 juli 1956 uppskattats till 4 400 000 kronor, varav enligt avtalet 2 500 000 skulle falla på staten. Hittills har staten anvisat byggnadsanslag med sammanlagt 1 700 000 kronor. Enligt uppgift från byggnadsstyrelsen kommer bygget att påbörjas i januari 1959 och beräknas stå färdigt i juni 1961.

Efter en närmare redogörelse för nämnda avtals innehåll anför kommittén bland annat följande.

Frågor om avtalsregleringar på detta område mellan staten och landstinget åvilar i första hand en för ändamålet särskilt tillsatt kommission under ledning av borgmästaren i Helsingborg Ohlsson. Professor Glimstedt är ledamot av kommissionen. För närvarande är inom denna kommission frågor aktuella om utrustning av de nyuppförda A- och B-blocken inom lasarettsområdet i Lund. I samband med förhandlingar härom med representanter för landstingets hälso- och sjukvårdsstyrelse har inom den s.k. Ohlsson-kommissionen fråga uppkommit om en ny utformning av bidragsgivningen från statens sida. Det främsta motivet för en omläggning har varit, att därigenom förhållandena mellan staten och landstinget skulle

regleras på sådant sätt, att redan principerna för kostnadsregleringen mellan staten och landstinget erhåller en avtalsfäst reglering, varigenom varje enskilt ärende i fråga om byggnads- och utrustningskostnader icke skulle behöva bli föremål för särskilda underhandlingar, som nödvändigtvis måste försena byggnads- och utrustningsfrågorna.

För den händelse en ändrad reglering av de ekonomiska frågorna mellan staten och landstinget beträffande här ifrågakarande inrättningar och institutioner skulle genomföras inom den närmare framtiden, är det tänkbart, att denna även skulle komma att avse den nya patologiska institutionen, varigenom grunden för finansieringen av densamma skulle ändras. Huruvida en sådan överenskommelse skulle få konsekvenser även för finansieringen av den rättsmedicinska institutionens och rättsläkarstationens inredande och utrustande kan kommittén icke nu bedöma.

I detta läge framlägger kommittén icke någon slutlig kostnadsram för utrustningen av ifrågakarande institution. Det är emellertid synnerligen angeläget att nybyggnaden och utrustningen för denna icke försenas utöver vad som redan skett till följd av tidigare förhandlingar mellan staten och landstinget. Bygget bör därför fullföljas enligt uppgjord plan. Utrustningsanslag för budgetåret 1959/60 synes däremot böra beviljas i huvudsak endast i den utsträckning, som kräves för att bygget ej skall försenas av brist på medel till sådan inredning och utrustning, som måste installeras i samband med byggnadsarbetena.

De beräknade totalkostnaderna för den erforderliga nyanskaffningen redovisar kommittén i härefter följande sammanställning: anskaffning enligt

institutionschefens (i vissa avseenden kompletterade) förslag ..	1 595 000
utrustningskommitténs förslag	1 333 000

I anslutning härtill anför kommittén.

Att utrustningskostnaden för ifrågakarande institution stiger till ett förhållandevis så högt belopp som det ovan redovisade orsakas främst av att den nuvarande institutionen i så hög grad saknar apparatutrustning. Professor Glimstedt har härom uttalat, att det här ej gäller att endast komplettera redan befintlig utrustning utan att till större delen nyutrusta institutionen.

Kommittén påpekar tillika, att beräkningarna endast avser statens andel i totalkostnaderna och vilar på förutsättningen, att staten och landstinget finner skäligt godkänna en uppdelning på utrustning för undervisning och forskning respektive för sjukvårdens behov i överensstämmelse med institutionschefens utrustningsförslag.

Den framlagda kostnadsramen å 1 333 000 kronor för de å staten enligt avtalet belöpande utrustningskostnaderna bör enligt kommittén av förut berörda skäl betraktas som preliminär. Kommittén hemställer emellertid, att den preliminära kostnadsramen godkännes att lända till vägledning för kommitténs verksamhet. Beträffande det av kommittén för den patologiska institutionen begärda beställningsbemyndigandet framhålles, att detta

i mån av behov bör kunna utnyttjas även för den rättsmedicinska institutionen och rättsläkarstationen.

I anslutning till sin skrivelse den 20 oktober 1958 rörande den patologiska institutionen har utrustningskommittén i särskild skrivelse samma dag hemställt att för nästa budgetår beviljas anslag med 50 000 kronor för inredning och utrustning av ifrågavarande nybyggnad, i vad avser den rättsmedicinska institutionen vid universitetet samt rättsläkarstationen i Lund. Såsom framgår av kommitténs i det föregående återgivna framställning avses icke ifrågavarande institution och rättsläkarstation i nu gällande, för den patologiska institutionen m. m. ingångna avtal med förutnämnda landsting. Då det emellertid enligt kommitténs mening icke synes helt uteslutet att ett genomförande av en ändrad reglering av de ekonomiska frågorna mellan staten och landstinget i avseende å vissa inrättningar och institutioner kan få konsekvenser även för finansieringen av den rättsmedicinska institutionen och rättsläkarstationen anser kommittén, att anslagsbeviljningen för nästa budgetår beträffande dem bör begränsas i samma utsträckning som kommittén förordat för den patologiska institutionen.

I fråga om den rättsmedicinska institutionens och rättsläkarstationens arbetsuppgifter m. m. lämnar kommittén vissa uppgifter, beträffande vilka torde få hänvisas till kommitténs skrivelse.

De beräknade totalkostnaderna för den erforderliga nyanskaffningen redovisar kommittén i härefter följande sammanställning: anskaffning enligt

institutionschefens (i vissa avseenden kompletterade) förslag ..	363 000
kommitténs förslag	325 000

Kommittén hemställer, att den framlagda preliminära kostnadsramen godkännes att lända till vägledning för kommitténs verksamhet.

Departementschefen. Beträffande de av 1954 års utrustningskommitté framlagda kostnadsramarna å 828 000 kronor för inredning och utrustning av humanistiska fakultetens nybyggnad får jag hänvisa till vad jag inledningsvis anfört vid min behandling av utrustningsanslaget till Uppsala universitet.

För nästa budgetår torde i enlighet med kommitténs förslag till inredning och utrustning av nämnda nybyggnad anvisas 200 000 kronor, vilket belopp kommittén erhållit bemyndigande att göra beställningar för under innevarande budgetår. Härjämte bör kommittén erhålla bemyndigande att beställa ytterligare inredning och utrustning för nybyggnaden till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Jag övergår så till frågan om inredning och utrustning av nybyggnaden för den patologiska institutionen m. m. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen är igångsättandet av detta för staten och Malmöhus

läns landsting gemensamma byggnadsföretag omedelbart förestående. Utrustningskommittén har framhållit, att den i avtal mellan staten och landstinget reglerade grunden för finansieringen av den nya patologiska institutionen kan tänkas komma att ändras, för den händelse att en i annat sammanhang aktualiserad generell reglering av de ekonomiska frågorna mellan staten och landstinget beträffande inrättningar av ifrågavarande slag skulle genomföras inom den närmare framtiden. Med hänsyn härtill har kommittén, som utan att framlägga förslag till definitiv kostnadsram beräknat den på staten enligt berörda avtal belöpande kostnaden för inredning och utrustning av institutionen till 1 333 000 kronor, ansett att anslag härtill för nästa budgetår bör beviljas i huvudsak endast i den utsträckning som kräves för att bygget ej skall försenas av brist på medel till sådan inredning och utrustning, som måste installeras i samband med byggnadsarbetena. På dessa skäl har kommittén hemställt, att 200 000 kronor anvisas för nästa budgetår till inredning och utrustning av ifrågavarande nybyggnad, i vad avser utrymmena för forskning och undervisning vid den patologiska institutionen. Kommittén har härjämte begärt bemyndigande att beställa inredning och utrustning för institutionen intill ett värde av 300 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61. För egen del biträder jag kommitténs hemställan om medelsanvisning för nästa budgetår. Till frågan om beställningsbemyndigande skall jag strax återkomma.

I fråga om den rättsmedicinska institutionen och rättsläkarstationen, vilka skall inrymmas i samma nybyggnad som den patologiska institutionen, har kommittén ansett medelsanvisningen till inredning och utrustning böra för nästa budgetår begränsas i samma utsträckning som kommittén förordat för patologiska institutionen. Ehuru nu ifrågavarande inrednings- och utrustningskostnader ej omfattas av det mellan staten och landstinget träffade avtalet utan avsetts helt åvila staten, är det enligt kommitténs mening inte alldeles uteslutet, att en blivande generell avtalsreglering mellan staten och landstinget skulle kunna få konsekvenser även beträffande dessa kostnader. Med hänsyn härtill har kommittén, som preliminärt beräknat ifrågavarande kostnader till 325 000 kronor, hemställt, att för nästa budgetår anvisas 50 000 kronor till inredning och utrustning av nybyggnaden, i vad den avser den rättsmedicinska institutionen och rättsläkarstationen. För nu angivna ändamål bör vidare enligt kommittén i mån av behov få utnyttjas det beställningsbemyndigande som kommittén begärt i fråga om den patologiska institutionen.

Kommitténs hemställan om medelsanvisning för nästa budgetår kan jag tillstyrka. Jag förordar dessutom, att kommittén erhåller bemyndigande att beställa inredning och utrustning av nybyggnaden för de patologiska och rättsmedicinska institutionerna samt rättsläkarstationen i Lund till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Vad härefter beträffar kanslerns anslagsäskanden anser jag mig inte kunna

förorda medelsanvisning till inredning och utrustning av de bakteriologiska, embryologiska, fonetiska och limnologiska institutionerna eller till kliniken för medicin, särskilt njursjukdomar. Däremot biträder jag kanslerns förslag om anvisande av 18 000 kronor för juridiska fakultetens institutionsbyggnad och 4 000 kronor för ögonkliniken. Vidare torde, såsom kanslern föreslagit, i enlighet med tidigare fattade beslut anvisas 50 000 kronor för hygieniska institutionen. I fråga om de för kliniskt-kemiska centrallaboratoriet och vissa kliniker gemensamma djurstallarna m. m. samt kirurgiska kliniken i Lund föreslår jag anvisande av respektive 18 000 kronor och 19 000 kronor. Till utrustning av ortopediska kliniken beräknar jag 15 000 kronor. Jag tillstyrker vidare anvisande av 2 000 kronor för radiologiska kliniken, 10 000 kronor för företagsekonomiska institutionen och 20 000 kronor för zoofysiologiska institutionen. I fråga om institutionen Arkiv för dekorativ konst och historiska institutionen föreslår jag en till 25 000 kronor för vardera institutionen begränsad medelsanvisning. Slutligen förordar jag, att 30 000 kronor anvisas till inredning och utrustning av institutionen för systematisk botanik.

Vid bifall till vad jag här förordat, torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med 681 000 kronor, vilket innebär en minskning med 49 000 kronor.

Under återopande av vad jag i det föregående anför, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för nybyggnaden för humanistiska fakulteten vid Lunds universitet må beställas till ett värde av högst 300 000 kronor, att gäldast tidigast under budgetåret 1960/61;

b) medgiva, att inredning och utrustning för nybyggnaden för de patologiska och rättsmedicinska institutionerna samt rättsläkarstationen i Lund må beställas till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61;

c) till *Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 681 000 kronor.

[81] 16. Göteborgs universitet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	5 109 000	5 170 402
1958/59 (statsliggaren s. 544 ff.)	6 981 000	
1959/60 (förslag)	8 562 000	

Det större konsistoriet i Göteborg har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit en väsentlig förstärkning av universitetets personal.

Universitetskanslern tillstyrker i betydande omfattning konsistoriets förslag.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i universitetets personalorganisation m. m. samt redovisar därvid först de till de olika fakulteterna hänförliga förslagen och därefter sådana förslag, som avser universitetet i dess helhet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. Medicinska fakulteten

Anatomi

- 1) assistent,
- 2) två förste amanuenser i stället för två tredje amanuenser,
- 3) laboratoriebiträde i Ae 9,
- 4) institutionsvaktmästare i Ae 9.

Histologi

- 5) assistent,
- 6) förste laboratoriebiträde i Ae 10.

Medicinsk kemi

- 7) överflyttande från Uppsala universitet till Göteborgs universitet av den för E. A. Stenhagen personliga professuren i medicinsk biokemi,
- 8) motsvarande överflyttande av ett laboratoriebiträde i Ae 10,
- 9) assistent i stället för två förste amanuenser,
- 10) personlig tjänst som laboratorieingenjör i Af 9—Ae 12 för förste laboratoriebiträdet, ingenjören G. Fölsch och samtidigt vakantsättning av den av Fölsch innehavda tjänsten som förste laboratoriebiträde i Ao 10.

Fysiologi

- 11) förste amanuens.

Medicinsk fysik

- 12) preparator i Ae 9.

Bakteriologi

- 13) instrumentmakare i Ae 11,
- 14) principbeslut om inrättande av professur i virologi från och med den 1 juli 1960.

Patologi

- 15) instrumentmakare i Ae 11.

Farmakologi

- 16) laboratoriebiträde i Ae 9.

Medicin I

- 17) lärare i Ae 24 och samtidigt minskning av medelsanvisningen till biträdande lärare och specialföreläsare med 3 900 kronor,
- 18) klinisk amanuens,
- 19) halvtidsanställd översköterska i Ae 10,
- 20) ekonomibiträde i Ae 2/3.

Medicin II

- 21) lärare i Ae 24 och samtidigt minskning av medelsanvisningen till biträdande lärare och specialföreläsare med 3 900 kronor,
- 22) klinisk amanuens,
- 23) halvtidsanställd översköterska i Ae 10,
- 24) ekonomibiträde i Ae 2/3.

Kirurgi I

- 25) halvtidsanställd lärare i Ae 24 och samtidigt minskning av medelsanvisningen till biträdande lärare och föreläsare med 1 950 kronor,
- 26) klinisk amanuens.

Kirurgi II

- 27) halvtidsanställd lärare i Ae 24 och samtidigt minskning av medelsanvisningen till biträdande lärare och föreläsare med 1 950 kronor,
- 28) klinisk amanuens.

Ortopedi

- 29) klinisk amanuens,
- 30) laboratoriebiträde i Ae 9.

Klinisk fysiologi

- 31) institutionsvaktmästare i Ae 8.

Klinisk kemi

- 32) professor i stället för laborator,
- 33) personlig tjänst som forskningsassistent för dr. phil. Selma Kreisky,
- 34) ekonomibiträde i Ae 2/3.

Röntgendiagnostik

- 35) ökning av medelsanvisningen till biträdande lärare med 5 520 kronor,
- 36) klinisk amanuens,
- 37) laboratoriebiträde i Ae 9.

Pediatric

- 38) två kliniska amanuenser.

Psykiatri

- 39) klinisk amanuens,
- 40) ökning av medelsanvisningen till biträdande lärare med 1 500 kronor.

Dermato-venereologi

- 41) lärare i Ae 24,
- 42) klinisk amanuens,
- 43) halvtidsanställd fotograf i Ae 8,
- 44) ökning av medelsanvisningen till biträdande lärare med 2 340 kronor,
- 45) tillägsarvode för undervisning (kostnad 3 900 kronor).

Klinisk epidemiologi

- 46) klinisk amanuens i stället för en arvodesanställd kursamanuens (nuvarande arvode 2 400 kronor),
- 47) ökning av medelsanvisningen till lärare med 3 240 kronor och till undervisning (i klinisk bakteriologi) med 180 kronor,
- 48) halvtidsanställd fotograf i Ae 8.

Ftisiologi

- 49) professor i stället för lärare med arvode av 5 280 kronor (alternativt höjning av lärararvodet med 2 400 kronor till 7 680 kronor),
- 50) klinisk amanuens,
- 51) laboratoriebiträde i Ae 7.

Neurokirurgi

- 52) professor och samtidigt indragning av arvode om 5 220 kronor till biträdande lärare i neurologi (alternativt höjning av lärararvodet med 2 100 kronor till 7 320 kronor),
- 53) klinisk amanuens,
- 54) kanslibiträde i Ae 7.

Klinisk neurofysiologi

- 55) laborator,
- 56) laboratoriebiträde i Ae 9.

Obstetrik och gynekologi

- 57) lärare i Ae 24,
- 58) minskning av medelsanvisningen till biträdande lärare med 1 740 kronor,
- 59) tilläggsarvode för undervisning (kostnad 3 900 kronor).

Oftalmiatrik

- 60) lärare i Ae 24,
- 61) klinisk amanuens,
- 62) minskning av medelsanvisningen till biträdande lärare med 5 340 kronor,
- 63) tilläggsarvode för undervisning (kostnad 3 900 kronor).

Öron-, näs- och halssjukdomar

- 64) lärare i Ae 24,
- 65) klinisk amanuens,
- 66) minskning av medelsanvisningen till biträdande lärare med 3 120 kronor,
- 67) tilläggsarvode för undervisning (kostnad 3 900 kronor),
- 68) utökning av tjänstgöringstiden för ett kanslibiträde i Ae 7 från halvtid till heltid.

Hygien

- 69) beräkning av medel till den av 1958 års riksdag beslutade professuren och samtidigt indragning av det för undervisning beräknade beloppet av 8 300 kronor,
- 70) assistent,
- 71) förste amanuens i stället för kursamanuens med arvode av 900 kronor,
- 72) laboratoriebiträde i Ae 7,
- 73) kanslibiträde i Ae 7,
- 74) vaktmästare i Ae 7.

Socialmedicin

- 75) ökning av medelsanvisningen till biträdande lärare med 3 960 kronor.

Rättsmedicin

- 76) ökning av medelsanvisningen till lärare med 1 920 kronor.

Krigsmedicin

- 77) ökning av medelsanvisningen till lärare och kursamanuens med respektive 2 760 och 480 kronor.

E. o. docenter

- 78) tre rörliga docentbefattningar.

Gemensam personal för fakultetens undervisningslokaler inom centralkomplexet

- 79) preparator i Ae 9,
80) expeditiönsvakt i Ae 7.

Fakultetens kansli

- 81) kanslibiträde i Ae 7.

Kliniska amanuenser

- 82) ökad medelsanvisning till semestervikarier (kostnad 41 000 kronor).

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 7 och 8. Med stöd av riksdagens skrivelse den 18 april 1958, nr 193 (SU 68 p. 11), har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1958 förordnat, att professor Stenhagens personliga professur i medicinsk biokemi vid universitetet i Uppsala skall från och med den 1 juli 1959 vara placerad vid universitetet i Göteborg. Till följd av detta beslut skall medel för professuren beräknas under avlöningsanslaget för Göteborgs universitet.

I samband med överflyttande av Stenhagens professur bör en till hans forskningsavdelning vid Uppsala universitet knuten tjänst såsom förste laboratoriebiträde i Ae 10 överföras till Göteborgs universitet.

Punkterna 17 och 21. De under dessa punkter redovisade förslagen har motiverats på följande sätt. Enligt propositionen 1954: 212 (s. 166) har undervisningsbelastningen (inklusive konferenser) på var och en av de medicinska klinikerna beräknats till 325 timmar per år. Av denna undervisning skulle 130 timmar bestridas av professorn och ytterligare 130 timmar av läraren i Ae 24. Undervisningsskyldigheten för sistnämnda lärare har emellertid sedermera fastställts till 65 timmar per läsår. Detta har medfört ett behov av lärarkrafter för ytterligare 65 timmars undervisning. Med hänsyn härtill har från och med budgetåret 1957/58 anvisats medel för täckande av nämnda undervisningsbehov. Då det ökade studentintaget nödvändiggör dubbling av kurserna i medicin, kommer det totala undervisningsbehovet per år att vid vardera kliniken bli 650 timmar. Av denna undervisning skall endast 195 timmar handhas av fast anställda lärare. Kontinuiteten i undervisningen måste bli lidande av denna splittring på många lärare. För att ge undervisningen erforderlig kontinuitet och stadga föreslås, att ytterligare en lärartjänst i Ae 24 inrättas vid var och en av de medicinska klinikerna. Vid bifall härtill bör anslagsposten för arvodering av biträdande lärare och specialföreläsare minskas med 3 900 kronor för vardera kliniken.

Punkterna 20, 24 och 34. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas behovet av biträdeshjälp för diskning och liknande göromål.

Punkterna 25 och 27. Kanslern anför: Med stöd av i SOU 1956: 34 (s. 59—62) framlagt förslag tillstyrker jag inrättande av ytterligare en tjänst

som lärare i Ae 24 för de kirurgiska klinikerna. Vid bifall härtill bör anslagsposterna för arvodering av biträdande lärare och specialföreläsare minskas med sammanlagt 3 900 kronor.

Punkt 29. Behovet av den under denna punkt upptagna befattningen som klinisk amanuens har motiverats på följande sätt. För närvarande har professorn i ortopedi icke annan personal till sitt förfogande än en kursamanuens med ett arvode av 1 800 kronor om året. Olägenheterna av en sådan amanuens, anställd blott under den tid kursföreläsningar pågår, är stora. Även då kurs ej pågår, tjänstgör medicine kandidater vid kliniken och för deras handledning saknas kvalificerad personal. Samtliga ordinarie lärare i övriga kliniska ämnen vid universitetet har tillgång till en eller flera kliniska amanuenser.

Punkterna 35, 36, 38—48, 53, 57—67 och 75—77. Från och med nästa budgetår kommer det med 25 till 100 ökade studentintaget i Göteborg att beröra det s. k. fria kliniska skedet, som enligt gällande studieordning infaller efter det fjärde studieårets avslutande. Under detta skede skall huvuddelen av kursundervisningen i de kliniska ämnena fullgöras. För dessa ämnens vidkommande erfordras alltså en viss personalförstärkning för nästa budgetår. 1955 års läkarutbildningsutredning har i sitt den 29 augusti 1956 avgivna betänkande (SOU 1956: 34) framlagt förslag till här avsedd personalförstärkning. De under nu ifrågavarande punkter upptagna, av kanslern förordade anslagsförändringarna överensstämmer med de i nämnda betänkande föreslagna grunderna för den personalförstärkning det här gäller.

Punkterna 69—74. I överensstämmelse med beslut av 1958 års riksdag skall från och med den 1 juli 1959 en professur i hygien inrättas och en för undervisning i ämnet innevarande budgetår beräknad medelsanvisning av 8 300 kronor indragas.

De av konsistoriet framförda, av kanslern biträdda yrkandena om personal åt professorn i hygien överensstämmer med kanslerns förslag i yttrandet över 1948 års läkarutbildningskommittés betänkande (se prop. 1954: 212 s. 298). Den personal, som föreslås, överensstämmer även med personaluppsättningen i ämnet hygien vid Lunds universitet.

Punkt 78. Enligt kanslerns mening bör den medicinska fakulteten i Göteborg vara jämställd med övriga medicinska fakulteter i fråga om möjligheten att bereda skickliga vetenskapsidkare anställning såsom e. o. docenter. Kanslern tillstyrker därför en utökning av antalet docentbefattningar med tre.

Punkt 81. Behovet av den under denna punkt upptagna biträdestjänsten motiveras på följande sätt. Med den ökning av de arbetsuppgifter, som medicinska fakultetens dekanus och fakultetsadministrationen i övrigt fått på grund av utbyggnaden av den medicinska undervisningen och forskningen i Göteborg, är det önskvärt, att fakultetskansliet förstärkes med en kanslibiträdestjänst. Befattningshavaren skall i första hand biträda dekanus i ärenden, som handlägges eller förberedes av honom, och i övrigt tillgodose kansliets behov av ökad skrivhjälp.

Punkt 82. Det under denna punkt redovisade förslaget sammanhänger med kanslerns förut redovisade förslag om utökning av antalet kliniska amanuenser med sammanlagt 15.

B. Filosofiska fakulteten

Ekonomisk historia

- 1) hjälpkraft för excerpering av arkivaliskt källmaterial (gemensam kostnad för ekonomisk historia och historia 6 000 kronor; jfr punkt 8 i det följande).

Allmän och jämförande etnografi

- 2) förste amanuens.

Filosofi

- 3) lärare i Ae 26 i stället för biträdande lärare i praktisk filosofi,
- 4) förste amanuens i stället för andre amanuens i teoretisk och praktisk filosofi.

Geografi

- 5) uppdelning av professuren i två professurer, den ena benämnd »geografi, särskilt naturgeografi» och den andra »geografi, särskilt kulturgeografi med ekonomisk geografi»,
- 6) förste amanuens.

Historia

- 7) arvodesanställd universitetslektor i stället för biträdande lärare,
- 8) hjälpkraft för excerpering av arkivaliskt källmaterial (kostnaden angiven under punkt 1 i det föregående).

Konsthistoria med konstteori

- 9) assistent,
- 10) kanslibiträde i Ae 7.

Litteraturhistoria med poetik

- 11) docent,
- 12) arvodesanställd universitetslektor,
- 13) förste amanuens,
- 14) arvoderad timundervisning om 8 800 kronor,
- 15) utökning av tjänstgöringstiden för ett kanslibiträde i Ae 7 från halvtid till heltid.

Marin botanik

- 16) laboratoriebiträde i Ae 9,
- 17) assistent i stället för förste amanuens.

Matematik

- 18) arvodesanställd universitetslektor i stället för biträdande lärare,
- 19) assistent,
- 20) arvoderad timundervisning om 5 000 kronor,
- 21) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Nordisk och jämförande fornkunskap

- 22) personlig professur för museichefen, docenten Carl-Axel Moberg.

Pedagogik och pedagogisk psykologi

- 23) arvodesanställd universitetslektor i stället för biträdande lärare,
- 24) assistent.

Psykologi

- 25) docent,
- 26) arvodesanställd universitetslektor,
- 27) assistent,
- 28) arvoderad timundervisning om 8 200 kronor,
- 29) laboratoriebiträde i Ae 9.

Sociologi

- 30) professor,
- 31) assistent,
- 32) kanslibiträde i Ae 7.

Statistik

- 33) beräkning av medel för den av 1958 års riksdag beslutade omvandlingen av precepturen till professur,
- 34) förste amanuens,
- 35) arvoderad timundervisning om 2 100 kronor.

Statskunskap

- 36) arvodesanställd universitetslektor i stället för biträdande lärare,
- 37) assistent,
- 38) förste amanuens i stället för andre amanuens.

Engelska språket

- 39) docent,
- 40) arvodesanställd universitetslektor i stället för biträdande lärare,
- 41) utländsk lektor,
- 42) assistent,
- 43) arvoderad timundervisning om 6 000 kronor,
- 44) utländsk lektor (i amerikansk filologi).

Fonetik

- 45) lärare i Ae 26 (alternativt medelsanvisning av 6 000 kronor till föreläsningar, skrivningsrättning och tentamina).

Grekiska språket

- 46) utländsk lektor (i nygrekiska).

Nordiska språk

- 47) arvodesanställd universitetslektor i stället för biträdande lärare,
- 48) förste amanuens,
- 49) arvoderad timundervisning om 11 000 kronor,
- 50) utländsk lektor (i isländska),
- 51) utökning av tjänstgöringstiden för ett kanslibiträde i Ae 7 från halvtid till heltid.

Romanska språk

- 52) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Slaviska språk

- 53) utländsk lektor (i ryska språket).

184 *Statsverkspropositionen år 1959: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln.*

Tyska språket

- 54) docent,
- 55) två universitetslektorer — varav en i Ao 26 och en arvodesanställd — i stället för en biträdande lärare,
- 56) utländsk lektor,
- 57) assistent,
- 58) arvoderad timundervisning om 11 000 kronor,
- 59) halvtidsanställt kanslibitråde i Ae 7.

Astronomi

- 60) särskild kurs för fysikstuderande (kostnad 1 750 kronor),
- 61) ettbetygskurs (kostnad 3 250 kronor).

Botanik

- 62) två arvodesanställda universitetslektorer, varav en för systematisk och en för fysiologisk botanik,
- 63) två assistenter, varav en för systematisk och en för fysiologisk botanik,
- 64) förste amanuens,
- 65) laboratoriebiträde i Ag 7,
- 66) arvoderad timundervisning om 3 500 kronor (för systematisk botanik).

Zoologi

- 67) två arvodesanställda universitetslektorer, varav en för evertebrat- och vertebratzoologi samt en för zoofysiologi,
- 68) två förste assistenter, varav en för evertebrat- och vertebratzoologi samt en för zoofysiologi,
- 69) förste amanuens för evertebrat- och vertebratzoologi,
- 70) kursamanuens för marin zoologi (kostnad 1 000 kronor),
- 71) laboratoriebiträde i Ag 7,
- 72) expeditionsvakt i Ag 7,
- 73) arvoderad timundervisning om 9 000 kronor (varav 3 500 kronor för humanbiologi, 2 500 kronor för entomologi och 3 000 kronor för marin zoologi).

Gemensamt för botanik och zoologi

- 74) kanslibitråde i Ag 7,
- 75) examinationsarvoden om 4 000 kronor, varav 2 000 kronor för vardera ämnet,
- 76) vikariatsersättningar (kostnad 10 000 kronor).

Genetik

- 77) arvoderad timundervisning om 3 000 kronor,
- 78) kursassistent (kostnad 1 500 kronor).

Arvoderad timundervisning i fakultetens övriga ämnen

- 79) medelsanvisning av 40 000 kronor.

Anslagsmedlen till särskild kursundervisning

- 80) minskning av ifrågavarande anslagsmedel med 99 400 kronor till 10 000 kronor.

Handledning, ej inräknad i den ordinarie undervisningen

- 81) medelsanvisning av 15 000 kronor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 4, 9, 10, 15—17, 21, 38, 51, 52 och 59. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas såväl undervisningens som forskningens krav.

Punkterna 7, 11—13, 18—20, 23—27, 35, 36, 39—44, 47—49 och 54—58. De under dessa punkter redovisade förslagen har av kanslern avvägts med beaktande av de principer för undervisningsresursernas dimensionering inom de filosofiska fakulteterna, som godtagits av förra årets riksdag (jfr prop. 1958: 104).

Punkterna 30—32. Konsistoriet har förnyat sin tidigare gjorda framställning om inrättande av en professur i sociologi. Enligt konsistoriet bör innehavaren av denna professur vara skyldig att jämväl vid socialinstitutet i Göteborg meddela viss undervisning samt förrätta examination i ämnet sociologi. Såsom ersättning härför bör socialinstitutet bidra till professors lönen med 2 000 kronor per år.

Socialinstitutet har anslutit sig till ifrågavarande förslag.

I underdånig skrivelse den 30 oktober 1956 framhöll dåvarande kanslern, att ifrågavarande förslag syntes innebära en ändamålsenlig och lämplig lösning av såväl universitetets som socialinstitutets lärarfråga beträffande ämnet sociologi och tillstyrkte därför förslagets genomförande från och med budgetåret 1957/58.

Kungl. Maj:t framlade emellertid icke för 1957 års riksdag något förslag i enlighet härmed.

Med anledning av i ämnet vid nämnda riksdag väckta motioner underströk riksdagens statsutskott i sitt av riksdagen godkända utlåtande (1957: 8) vikten av att jämväl Göteborgs universitet utrustades med en lärostol i sociologi. Den av kanslern förordade samordningen av undervisningen vid universitetet och vid socialinstitutet i Göteborg innebar enligt utskottets mening en från olika synpunkter lämplig och ändamålsenlig anordning. Utskottet förutsatte, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad på den brist i universitetets organisation, som avsaknaden av en sociologiprofessur innebar och upptog detta spörsmål jämte därmed sammanhängande frågor till förnyat och ingående bedömande.

Ej heller kanslerns i föl framlagda förslag föranledde någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

Med anledning av vid 1958 års riksdag väckta motioner underströk statsutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande (1958: B 48) ånyo vikten av ifrågavarande professur samt underströk därvid särskilt, att Göteborg erbjöd rika möjligheter till sociologisk forskning och att avsaknaden av en sociologiprofessur vid universitetet utgjorde en avsevärd brist i universitetets utrustning. Utskottet förutsatte, att Kungl. Maj:t efter ytterligare prövning av ärendet snarast möjligt förelade riksdagen förslag till anordnande av undervisningen i sociologi vid universitetet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer kanslern, att Kungl. Maj:t måtte för 1959 års riksdag framlägga förslag om inrättande av en professur i sociologi vid Göteborgs universitet från och med budgetåret 1959/60.

Till ifrågavarande professur bör enligt kanslern knytas dels en kvalificerad medhjälpare för forskning och undervisning och dels ett biträde för skrivgöromål m. m.

Punkt 33. I överensstämmelse med beslut av fjolårets riksdag torde

precepturen i statistik från och med den 1 juli 1959 böra omvandlas till professur och precepturens nuvarande innehavare, H. Hyrenius, utses till förste innehavare av professuren (jfr prop. 1958: 104, s. 93).

Punkt 50. Konsistoriet har gjort framställning om inrättandet av ett lektorat i isländska med skyldighet för innehavaren att undervisa jämväl vid universitetet i Lund, varvid erforderliga rese- och traktamentskostnader skulle bestridas av sistnämnda universitet.

Rektorsämbetet vid Lunds universitet har tillstyrkt förslaget.

Kanslern anför: Den isländske lektorn skall enligt konsistoriet meddela undervisning framför allt i modern isländska. Dylik undervisning meddelas i Göteborg sedan många år av docenten i litteraturhistoria Peter Hallberg. Från studenthåll har visats ett starkt intresse för denna undervisning. Det är emellertid ovisst, huru länge docenten Hallbergs medverkan kan påräknas. Då ett lektorat i isländska synes mig starkt motiverat, tillstyrker jag inrättandet av en dylik befattning från och med nästa budgetår.

Punkt 53. Det under denna punkt redovisade förslaget har motiverats på följande sätt. Behovet av lektorsundervisning i ryska har på grund av det stigande antalet studerande i slaviska språk blivit mer och mer kännbart. Denna undervisning har provisoriskt skötts av förste assistenten, men dennes arbetskraft behöver frigöras för den handledande individ- och gruppundervisningen, vilket skulle medföra en väsentligt ökad effektivitet i studenternas studiearbete.

Punkterna 60 och 61. I enlighet med ett av Kungl. Maj:t fattat beslut bestrides kostnaderna för kurser motsvarande dem som upptages under dessa punkter från det under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. (jfr prop. 1958: 104). Enligt kanslerns mening torde medel för ifrågavarande kursundervisning böra beräknas under förevarande anslag.

Punkterna 62—78. Genom nådigt beslut den 28 juli 1958 medgavs förstärkningar av undervisningsresurserna vid de filosofiska fakulteterna (motsvarande) vid universiteten och Stockholms högskola läsåret 1958/59, för vilka kostnaderna skulle gäldas från det under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. (jfr prop. 1958: 104). Därvid medgavs, bland annat, viss extra ettbetygsundervisning höstterminen 1958 i ämnena botanik och zoologi vid universitetet i Göteborg. Tillika föreskrevs, att det ålåg kanslersämbetet för rikets universitet att — såvitt gällde den av rektorsämbetet vid nyssnämnda universitet föreslagna extra undervisningen vårterminen 1959 i ämnena botanik, zoologi och genetik — senast den 15 oktober 1958 till Kungl. Maj:t inkomma med närmare utredning om ifrågavarande undervisnings framtida organisation.

Med anledning härav har kanslern inkommit med motiverat förslag till ifrågavarande undervisnings framtida anordnande och därvid förordat bland annat, att för ändamålet behövliga medel, såvitt gällde läsåret 1959/60, måtte beräknas under förevarande anslag. Dessa medel uppskattas av kanslern till i runt tal 269 000 kronor och avses för bestridande av kostnaderna för de under nu ifrågavarande punkter upptagna befattningarna och undervisningsändamålen.

Punkterna 79 och 80. Kanslern anför: Från kursanslaget utgår för närvarande cirka 100 000 kronor till en rad kurser och annan undervisning, som utgör ordinarie undervisning i fakultetens läroämnen. Av nämnda be-

lopp kan cirka 60 000 kronor anses avse undervisning, för vilken jag under de särskilda ämnena i det föregående beräknat medel för undervisning. Jämväl resterande 40 000 kronor bör överföras från kursanslaget till förevarande anslagsmedel. Dessa bör sålunda uppföras med i runt tal 100 000 kronor. Med hänsyn till detta mitt förslag föreslår jag, att kursanslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 10 000 kronor.

Punkt 81. I enlighet med ett av Kungl. Maj:t fattat beslut utgår det under denna punkt upptagna beloppet ur det under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetåret uppförda förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. (jfr prop. 1958: 104). Som redan torde ha framgått av det föregående anser kanslern, att detta belopp för nästa budgetår bör beräknas under förevarande anslag.

C. G e m e n s a m t

- 1) höjning av rektors befattningsarvode från 2 640 kronor till 3 300 kronor,
- 2) forskardocent,
- 3) idrottslärare i Ae 18 i stället för sådan med arvode av 8 712 kronor,
- 4) medelsanvisning av 2 400 kronor till utvidgad hälsovårdsverksamhet,
- 5) kontorist i Ae 9 vid räntekammaren,
- 6) medelsanvisning av 20 000 kronor till undervisningsnämndernas förvaltningskostnader.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 2. Göteborgs universitet förfogar över tre befattningar som forskardocent. Uppsala och Lunds universitet har vardera — förutom en personlig forskardocentbefattning — sex forskardocentbefattningar, Stockholms högskola fem och Karolinska institutet två. Under hänvisning härtill anser kanslern det önskvärt, att Göteborgs universitet utrustas med ytterligare en dylik befattning.

Punkt 5. Till stöd för det under denna punkt redovisade förslaget har framhållits, att den kamerala personalen med hänsyn till föreliggande arbetsuppgifter redan nu vore otillräcklig och att extra arbetskraft periodvis måst anlitas för undvikande av eftersläpning i arbetet.

Punkt 6. I enlighet med ett av Kungl. Maj:t fattat beslut utgår det under denna punkt upptagna beloppet ur det under åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget till Förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. (jfr prop. 1958: 104). Som redan torde ha framgått av det föregående anser kanslern, att detta belopp för nästa budgetår bör beräknas under förevarande anslag.

Kanslern har också gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid universitetet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning på grund av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid universitetet och till följd av den av riksdagen förra året beslutade löneregleringen för vissa befattningshavargrupper vid universitet och högskolor m. m. (jfr prop. 1958: 104). Dessutom har kanslern äskat medel till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Kanslern har därjämte på anförda skäl föreslagit viss uppräknings av tre av de under de särskilda uppbördsmedlen upptagna posterna, nämligen posten 1. »Bidrag från Göteborgs stad till avlönande av de kliniska amanuenserna», posten 3. »Avkastning från vissa donationsfonder» och posten 4. »Diverse inkomster».

Vidare har kanslern i särskild, den 1 december 1958 dagtecknad skrivelse för nästa budgetår föreslagit inrättande av följande ordinarie universitetslektorat, nämligen ett i litteraturhistoria med poetik, ett i engelska språket och ett i nordiska språk, med samtidig indragning av motsvarande, från delposten till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. nu utgående arvoden. Ifråga om den närmare motiveringen härför torde få hänvisas till handlingarna.

Departementschefen

Medicinska fakulteten. I överensstämmelse med statsmakternas förra året fattade beslut skall den vid universitetet i Uppsala inrättade, för E. A. Stenhagen personliga professuren i medicinsk biokemi och en till professuren knuten laboratoriebiträdestjänst i Ae 10 från och med den 1 juli 1959 överflyttas till Göteborgs universitet. Medel för dessa två tjänster bör sålunda nu beräknas under förevarande anslag.

För den professur i hygien, som enligt beslut av fjolårets riksdag skall inrättas från och med den 1 juli 1959, bör medel nu ställas till förfogande. Därjämte bör en för undervisning i ämnet innevarande budgetår beräknad medelsanvisning av 8 300 kronor indragas. Vad beträffar det med professuren förenade behovet av hjälpkrafter anser jag det tillräckligt, att för nästa budgetår inrättas en tjänst som assistent och en som vaktmästare i Ae 7.

Fakultetens docentorganisation torde enligt min mening böra förstärkas med en rörlig docentbefattning. Jag beräknar därför här medel till en sådan befattning.

Med anledning av föreliggande förslag om utökning av lärarkrafterna i medicin och kirurgi förordar jag, att för vardera av dessa ämnen inrättas ytterligare en tjänst som lärare i Ae 24. Vid bifall härtill bör de för vardera ämnet nu beräknade anslagsmedlen till biträdande lärare och specialföreläsare minskas med 3 900 kronor.

Med hänsyn till vad som anförts till stöd för förslaget om inrättande av en för ämnet ortopedi avsedd befattning som klinisk amanuens biträder jag detta förslag.

Nästa budgetår kommer det på stadierna efter de två första årens teoretiska studier med 25 till 100 ökade studentintaget vid fakulteten att nå fram till det s. k. fria kliniska skedet, vilket infaller efter fjärde studieårets avslutande. I de ämnen, vari undervisning meddelas under detta skede

erfordras därför en viss förstärkning av undervisningsresurserna. Kanslerns i anledning härav framställda, under punkterna 35, 36, 38—48, 53, 57—67 och 75—77 redovisade förslag står i överensstämmelse med den av 1955 års läkarutbildningsutredning i dess betänkande den 29 augusti 1956 (SOU 1956: 34) härutinnan avsedda förstärkningen. Jag biträder därför dessa förslag och beräknar för förslagens genomförande erforderliga medel för nästa budgetår. Jag tillstyrker därjämte, att de nuvarande lärararvodena i ftisio-logi och neurokirurgi för nästa budgetår uppräknas med respektive 2 400 och 2 100 kronor. Med hänsyn till mina här förut framlagda förslag om ökning av antalet kliniska amanuenser uppräknar jag vidare de till ersättning åt semestervikarier för sådana befattningshavare nu avsedda anslags-medlen med 27 000 kronor.

Under hänvisning till vad jag förut vid min behandling av anslagsäskan-dena beträffande motsvarande fakultet vid universitetet i Uppsala därut-innan anfört beräknar jag vidare för här ifrågavarande fakultets del medel för överföring från materielanslaget till nu förevarande anslag av avlö-ningskostnaderna för fyra extra ordinarie tjänster som laboratoriebiträde m.m. I fråga om dessa tjänsters inplacering i lönegrad och fördel-ning på institutioner torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fram-deles, efter förslag av kanslern, meddela beslut. I överensstämmelse med föreliggande förslag tillstyrker jag vidare inrättande för nästa budgetår av tre tjänster som ekonomibiträde i Ae 2/3, varav en för medicinska kliniken I, en för medicinska kliniken II och en för kliniskt-kemiska insti-tutionen. Jag beräknar därjämte medel till ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång, avsett för fakultetens kansli.

Filosofiska fakulteten. Sociologien har kommit att inta en allt viktigare plats inom modern akademisk undervisning och forskning. Vägande skäl talar sålunda för att detta ämne jämväl vid Göteborgs uni-versitet blir företrätt av professur. Jag tillstyrker därför i enlighet med konsistoriets förslag, att en professur i sociologi från och med nästa bud-getår inrättas vid universitetet. Med professuren bör förenas undervis-nings- och examinationsskyldighet jämväl vid socialinstitutet i Göteborg, och institutet bör med anledning härav utgiva ersättning, allt på sätt i förslaget angivits. Jag föreslår vidare, att till professuren knytes en tjänst som assistent och en som kanslibiträde i Ae 7.

Jag förordar, att precepturen i statistik i enlighet med beslut av förra årets riksdag omvandlas till professur och att till professurens förste inne-havare utses den nuvarande innehavaren av den sålunda ombildade befatt-ningen, H. Hyrenius.

Fakultetens docentorganisation synes mig böra utökas med en rörlig docentbefattning. Jag beräknar här medel till en sådan befattning.

Under hänvisning till vad jag vid min behandling i det föregående av

kanslerns anslagsäskanden beträffande den historisk-filosofiska sektionen vid Uppsala universitet därutinnan anført beräknar jag för förstärkning av här ifrågavarande fakultets undervisningsresurser en medelsanvisning av 425 000 kronor. Därvid har jag även räknat med medel till en utländsk lektor i ryska språket. Vid min sålunda gjorda uppskattning har jag utgått från ett i jämförelse med innevarande läsår oförändrat studentantal. Med hänsyn bland annat härtill har jag ansett mig böra utöver dessa av mig nyss förut beräknade medel för ändamålet i fråga förorda en ytterligare medelsanvisning av 116 000 kronor. Denna medelsanvisning torde icke få tagas i anspråk utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t.

Med anledning av kanslerns under punkterna 62—78 redovisade förslag beräknar jag för extra kursundervisning i botanik, zoologi och genetik för läsåret 1959/60 en medelsanvisning av 232 000 kronor.

Fakultetens anslagsmedel till särskild kursundervisning bör i överensstämmelse med kanslerns för nästa budgetår framlagda förslag uppföras med 10 000 kronor. För handledning, ej inräknad i den ordinarie undervisningen, beräknar jag en medelsanvisning av 15 000 kronor.

Som redan torde ha framgått har kanslern i särskild skrivelse hemställt, att vissa av de befattningar som arvodesanställd universitetslektor vid universitetets filosofiska fakultet, för vilka medel för innevarande budgetår beräknats under förevarande anslag, måtte från och med nästa budgetår omvandlas till ordinarie tjänster som universitetslektor. Vidare har kanslern i anslutning till sina förslag om personalförstärkningar för skilda ämnen inom nämnda fakultet föreslagit inrättande av ett ordinarie universitetslektorat. Under hänvisning till vad jag förut vid anmälan av motsvarande spörsmål för Uppsala universitets vidkommande anført förordar jag, att vid här ifrågavarande universitet för nästa budgetår inrättas ett ordinarie universitetslektorat i ett vart av följande ämnen, nämligen litteraturhistoria med poetik, nordiska språk och engelska språket. Vid bifall härtill torde det emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att föreskriva, att tjänst som ordinarie universitetslektor, intill dess organisationsplan för vederbörande ämne blivit fastställd av Kungl. Maj:t, icke må uppehållas annat än med arvodesanställd universitetslektor.

Under hänvisning till vad jag tidigare under anslagsrubriken »Ökat stöd åt forskning» anført beräknar jag för forskning och allmänt institutionsarbete av assistenter och amanuenser inom förevarande fakultet ett tillskott av 6 500 kronor.

I anledning av kanslerns under punkterna 10, 15, 16, 21, 51, 52 och 59 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kanslibitråde och laboratoriebiträde har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare sju extra ordinarie tjänster, varav sex med halvtidstjänstgöring. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kans-

lärn, besluta i fråga om inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner av dessa tjänster.

G e m e n s a m t. Jag är ense med kanslern om att universitetet, som nu förfogar över tre forskardocentbefattningar, bör erhålla ytterligare en sådan befattning. Jag tillstyrker därför, att en fjärde forskardocentbefattning inrättas från och med nästa budgetår. Denna bör — liksom de nuvarande befattningarna — vara gemensam för universitetets två fakulteter.

Med anledning av föreliggande förslag tillstyrker jag, att en tjänst som kanslibiträde i Ag 7 för nästa budgetår inrättas vid räntekammaren.

Till undervisningsnämndernas förvaltningskostnader bör i överensstämmelse med kanslerns förslag beräknas 20 000 kronor.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av, bland annat, vissa tjänster vid universitetet. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

Förutom av de av mig i det föregående förordade förändringarna i personalorganisationen och ökade medelsanvisningarna till olika ändamål förordades ett ökat medelsbehov under förevarande anslag *dels* av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1958:104 framlagda förslag om anställnings- och avlöningsvillkor för vissa befattningshavsgrupper vid universitet och högskolor m. m., *dels* av uppflyttning i löneklass av vissa tjänstemän vid universiteten, *dels ock* av kompensations för höjda folkpensionsavgifter. Å andra sidan räknar jag med en viss inkomstökning å följande under de särskilda uppbördsmedlen i gällande avlöningsstat uppförda inkomstposter, nämligen posten 1. »Bidrag från Göteborgs stad till avlönande av de kliniska amanuenserna», posten 3. »Avkastning från vissa donationsfonder» och posten 4. »Diverse inkomster». Detta föranleder ett minskat medelsbehov under anslaget.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget till 8 562 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 1 581 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I förtydligande syfte har viss ändring vidtagits av benämningen å den under icke-ordinarieposten upptagna delposten a. I personalförteckningen för universitetet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Göteborgs universitet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;
- b) godkänna följande avlöningsstat för Göteborgs universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat*Utgifter*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	2 405 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	17 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Löner och arvoden till arvodesanställda universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., förslagsvis	2 613 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, förslagsvis	3 369 700
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	1 072 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	58 700
Summa kronor	9 536 100

Särskilda uppbördsmedel

1. Bidrag från Göteborgs stad till avlönande av de kliniska amanuenserna	375 200
2. Bidrag från Göteborgs stad till filosofiska fakulteten	400 000
3. Avkastning från vissa donationsfonder	198 200
4. Diverse inkomster	700
Summa kronor	974 100

 Nettoutgift kronor 8 562 000

c) till *Göteborgs universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 8 562 000 kronor.

[82] 17. Göteborgs universitet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	298 000	356 373
1958/59 (statsliggaren s. 550)	573 000	
1959/60 (förslag)	598 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och den av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna:

	För 1958/59 upptagna belopp, kronor	Av kanslern för 1959/60 föreslagna belopp, kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5 000	7 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	310 000	324 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	114 000	129 500
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	10 000	22 000
5. Nattbevakning av vissa medicinska fakultetens lokaler, <i>förslagsvis</i>	10 000	10 000
6. Telefonavgifter vid medicinska fakulteten m. m., <i>förslagsvis</i>	18 700	19 800
7. Ersättning för avskaffade examensavgifter	3 300	3 300
8. Lokaler m. m. för undervisning i idrott för universitets- och högskolestuderande i Göteborg	5 000	5 000
9. Tandtekniker- och tandsköterskeskolorna i Göteborg:		
a. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	800	800
b. <i>Expenser, förslagsvis</i>	62 600	62 600
10. Avgifter till SPA för förutvarande tjänstemän vid Göteborgs högskola	33 600	—
Summa kronor	573 000	584 000

Höjningen av posten 1 föranledes av att biträdande lärare, assistenter och förste amanuenser från och med innevarande budgetår erhållit lönegradsplacerade tjänster, varvid de kommer i åtnjutande av bland annat sjukförmåner. Uppräkningsposterna 2 och 3 sammanhänger med utvidgade lokalutrymmen. Beträffande posten 4 anför kanslern, att resekostnadsersättningar åt medicine kandidater, som fullgör assistenttjänstgöring på annan ort än studieorten, för innevarande budgetår beräknats under materielanslaget. Ifrågavarande ersättningar bör enligt kanslerns mening i fortsättningen beräknas under posten reseersättningar i omkostnadsanslaget, som för detta ändamål föreslås uppräknad med 12 000 kronor. Posten 10, som är uppförd för innevarande budgetår och avser engångsavgifter, kan enligt kanslern slopas för nästa budgetår.

Departementschefen. Anslagsposten till städning och rengöring synes mig böra uppräknas med 29 500 kronor till 143 500 kronor. I övrigt ansluter jag mig till kanslerns förslag. Anslaget i dess helhet bör därför ökas med 25 000 kronor till 598 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Göteborgs universitet: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 598 000 kronor.

[83] **18. Göteborgs universitet: Materiel m. m.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 966 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde

anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Göteborgs universitet: Materiel m. m.* beräkna ett reservationsanslag av 966 000 kronor.

[84] **19. Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	100 000	111 235
1958/59 (statsliggaren s. 551)	200 000	
1959/60 (förslag)	207 200	

Av anslaget för innevarande budgetår — 200 000 kronor — utgör den ospecificerade delen 150 000 kronor, medan återstående del, 50 000 kronor, är avsedd för särskilda ändamål.

Det större konsistoriet hemställer om en höjning av anslaget till ospecificerade ändamål med 50 000 kronor. Under anslaget till inredning och utrustning av nya lokaler har konsistoriet begärt bland annat särskild medelsanvisning för ämnena fysiologi och krigsmedicin.

Universitetskanslern tillstyrker under hänvisning till vad som uttalats i propositionen 1958: 104 (s. 194) konsistoriets förslag beträffande höjning av den ospecificerade delen av anslaget med 50 000 kronor. Kanslern erinrar om att 1955 års läkarutbildningsutredning i betänkande angående kliniska utbildningsplatser för blivande läkare (SOU 1956: 34, s. 78), föreslagit, att ett engångsanslag av 7 200 kronor för komplettering av utrustningen vid lungkliniken i Göteborg anvisas för att möjliggöra av utredningen föreslagna och sedermera beslutad utökning av antalet utbildningsplatser i Göteborg. Kanslern tillstyrker, att för angivet ändamål under detta anslag för nästa budgetår anvisas 7 200 kronor. Kanslern tillstyrker även att 3 700 kronor anvisas till inköp av utrustning m. m. för ämnet krigsmedicin.

Departementschefen. Jag förordar, att medelsanvisningen för ospecificerade ändamål — nu 150 000 kronor — för nästa budgetår höjes till 200 000 kronor. Jag tillstyrker vidare förslaget om engångsansvisning av 7 200 kronor för nästa budgetår för viss utrustning av lungkliniken. Någon särskild medelsanvisning för ämnet krigsmedicin är jag icke beredd att föreslå. Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår beräknar jag sålunda till 207 200 kronor, vilket innebär en ökning av anslaget med 7 200 kronor jämfört med innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 207 200 kronor.

[85] 20. Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för medicinska fakultetens bibliotek

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	65 000	65 549
1958/59 (statsliggaren s. 551)	105 000	
1959/60 (förslag)	110 000	

Det större konsistoriet har hemställt om en anslagshöjning från 105 000 kronor till 150 000 kronor, varav 110 000 kronor för bibliotekets ordinarie behov och 40 000 kronor i engångsanslag för inbindning av tidskriftsvolymer.

Universitetskanslern understryker angelägenheten av en förhållandevis kraftig höjning av ifrågavarande anslag men förordar att höjningen genomföres successivt. Bibliotekets ordinarie anslag uppräknades med 20 000 kronor för budgetåret 1958/59. Kanslern föreslår nu en motsvarande uppräkning med 20 000 kronor för nästa budgetår. För inbindning av tidskriftsvolymer föreslog kanslerns företrädare i ämbetet ett engångsbelopp av 60 000 kronor för budgetåret 1958/59. För ändamålet anvisades för nämnda budgetår ett till 20 000 kronor begränsat engångsbelopp. Kanslern föreslår nu, att resterande 40 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Kanslern hemställer sålunda, att anslaget för nästa budgetår uppföres med $(105\,000 + 20\,000 - 20\,000 + 40\,000 =)$ 145 000 kronor.

Departementschefen. Den årliga medelsanvisningen till bibliotekets ordinarie behov synes mig böra höjas med 15 000 kronor till 100 000 kronor. För inbindning av tidskriftsvolymer beräknar jag för nästa budgetår en till 10 000 kronor begränsad engångsanvisning. Anslaget bör sålunda uppföras med 110 000 kronor, vilket i jämförelse med innevarande budgetår innebär en anslagsökning med 5 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för medicinska fakultetens bibliotek* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 kronor.

[86] 21. Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid medicinska fakultetens bibliotek

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	127 000	129 326
1958/59 (statsliggaren s. 551)	160 400	
1959/60 (förslag)	182 400	

Enligt det mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Göteborgs stad ingångna avtalet angående samordnande av medicinska högskolans bibliotek med Göteborgs stadsbibliotek gäller bland annat, att antalet befattningar

vid det medicinska biblioteket fastställas av Kungl. Maj:t, att det medicinska bibliotekets administration och drift handhaves av staden, som inom ramen för vad därom av Kungl. Maj:t fastställas, tillsätter, avlönar och pensionerar bibliotekets personal, att personalen avlönas och pensioneras enligt för Göteborgs stads tjänstemän gällande regler samt att staden för sina kostnader för avlöning och pensioner till personalen erhåller ersättning av staten efter varje budgetårs slut.

Denna ersättning bestrides ur förevarande reservationsanslag, som för innevarande budgetår uppförts med 160 400 kronor, vilket motsvarar den beräknade ersättningen för redovisningsåret 1957/58.

Enligt vederbörligt medgivande må vid biblioteket tills vidare från och med innevarande budgetår finnas anställd följande personal, nämligen en förste bibliotekarie, en bibliotekarie, en förste amanuens, en amanuens, en förste assistent, en assistent, ett biblioteksbiträde, en vaktmästare, ett kanslibiträde och en kontorsvakt.

Enligt gällande föreskrifter må anslaget icke utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas för gäldande av ersättning, som avser avlöning av annan personal än den av Kungl. Maj:t i vederbörlig ordning fastställda.

Det större konsistoriet har hemställt dels om en höjning av anslaget med 22 000 kronor till 182 400 kronor dels ock om bemyndigande för Göteborgs stad, att från och med den 1 juli 1959 genomföra viss förstärkning av bibliotekets personal.

Universitetskanslern föreslår för nästa budgetår en höjning av ifrågasvarande anslag med 22 000 kronor till 182 400 kronor. Höjningen föranledes av den förstärkning av bibliotekets personal, som genomfördes från och med redovisningsåret 1958/59 och för vilken medel erfordras för budgetåret 1959/60. De direkta avlöningskostnaderna för budgetåret 1959/60 för den vid biblioteket anställda personalen beräknas uppgå till 161 033 kronor. Arbetsgivarbidraget till den allmänna sjukförsäkringen beräknas för kalenderåret 1958 uppgå till 1 283 kronor. För innevarande budgetår har Göteborgs stad vidare bemyndigats att i mån av behov anställa extra arbetskraft m. m. till en sammanlagd kostnad av 20 000 kronor (prop. 1958: 1, VIII ht, s. 195).

Kanslern erinrar om, dels att hans företrädare i ämbetet till sin framställning om anslag för budgetåret 1958/59 till nu ifrågasvarande ändamål fogat ett av honom införskaffat förslag till organisationsplan för biblioteket, omfattande budgetåren 1958/60, jämte en promemoria i ämnet, dels ock att Kungl. Maj:t den 7 mars 1958 tillkallat tre sakkunniga för att på statens vägnar upptaga förhandlingar med Göteborgs stad och andra vederbörande angående, bland annat, medicinska fakultetens biblioteks framtida ställning och därmed sammanhängande frågor. Kanslern framhåller vidare, att biblioteket omkring årsskiftet 1958/59 beräknas kunna taga

sin nybyggnad i bruk, varvid en kraftig expansion av verksamheten kan förutsättas inträda.

Oaktat det förhandlingsuppdrag, som givits förutnämnda sakkunniga, anser sig kanslern — under hänvisning till konsistoriets äskanden — böra förorda, att biblioteket från och med den 1 juli 1959 förstärkes med följande befattningshavare, placerade i angiven lönegrad enligt det för stadens befattningshavare gällande avlöningsreglementet, nämligen en amanuens i Af 19: 15, ett biblioteksbiträde i A 9, två kanslibiträden i A 7, en fotograf i A 8 samt en expeditionsvakt i A 7. Därjämte förordar kanslern, dels att en bibliotekarietjänst i Ag 23 och en biblioteksbiträdestjänst i Ag 9 ordinariesättes från och med den 1 juli 1959, dels ock att extra arbetskraft m.m. får anlitas under redovisningsåret 1959/60 för en kostnad av 20 000 kronor.

Av kanslerns motivering för nämnda äskanden framgår bland annat, att för bokhämtning och bokuppsättning i den nya byggnaden erfordras särskild arbetskraft med hänsyn till de lokala förhållandena samt att härför en expeditionsvakt beräknats erforderlig.

Departementschefen. Ur anslaget för nästa budgetår skall utgå ersättning, i enlighet med gällande avtal, till Göteborgs stad för stadens utgifter till avlöning av personalen vid biblioteket under redovisningsåret 1958/59. För nästa budgetår bör alltså anvisas dels ett belopp motsvarande de beräknade lönekostnaderna, 161 033 kronor, för de med Kungl. Maj:ts medgivande fast anställda befattningshavarna vid biblioteket under nämnda redovisningsår, dels ock det vid 1958 års riksdag beslutade beloppet av 20 000 kronor för extra arbetskraft m.m. Därjämte bör under förevarande anslag för nästa budgetår beräknas ett belopp av 1 283 kronor för arbetsgivarebidrag till den allmänna sjukförsäkringen. Mot beräkningen av avlöningskostnaderna har jag ingen erinran. Jag tillstyrker sålunda, att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 22 000 kronor till 182 400 kronor.

Med anledning av den av kanslern föreslagna personalförstärkningen anser jag mig böra tillstyrka, att staden medgives rätt att från och med den 1 juli 1959 utöka personalen vid biblioteket med en expeditionsvakt i lönegrad A 7 enligt det för Göteborgs stads befattningshavare gällande avlöningsreglementet. Härjämte bör staden äga rätt att även under budgetåret 1959/60 i mån av behov anställa extra arbetskraft m.m. till en sammanlagd kostnad av 20 000 kronor.

Anslaget för nästa budgetår torde böra uppföras med 182 400 kronor, vilket innebär en ökning med 22 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid medicinska fakultetens bibliotek* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 182 400 kronor.

[87] **22. Göteborgs universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 4 200 000 kronor, vilket disponeras på sätt framgår av s. 551 i statsliggaren.

Det större konsistoriet har för nästa budgetår äskat ett anslag av 944 356 kronor, därav 604 356 kronor för medicinska fakulteten och 340 000 kronor för filosofiska fakulteten.

Universitetskanslern föreslår för sin del en medelsanvisning av 626 000 kronor, fördelad på följande sätt.

1. Kliniskt-kemiska institutionen	27 000
2. Radioterapeutiska kliniken	19 000
3. Kvinnokliniken I	100 000
4. Hygien	50 000
5. Hudkliniken	125 000
6. Pediatriska kliniken	80 000
7. Nya institutionslokaler inom filosofiska fakulteten	200 000
8. Pedagogiska institutionen	10 000
9. Psykologiska institutionen	15 000
Summa kronor	626 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas vidare huvudsakligen följande.

1. **Kliniskt-kemiska institutionen.** Denna institution har för innevarande budgetår beviljats 66 400 kronor av begärda 72 000 kronor till utrustning av nya lokaler i Sahlgrenska sjukhusets huvudkomplex. För nästa budgetår äskas 27 000 kronor, varav 6 000 kronor avser att täcka återstående belopp av tidigare begärt utrustningsanslag jämte beräknade kostnadsökningar och 21 000 kronor anskaffning av destillationsanläggning och spänningsstabiliseringsaggregat. Vid uppgörandet av utrustningslistorna för institutionen hade beräknats, att till byggnaden skulle höra en central anläggning för destillerat vatten och stabiliserad ström samt att utgifterna härfor skulle ingå i byggnadskostnaderna. Planerna har nu ändrats och Göteborgs stad kommer endast att anskaffa vissa för sjukvårdens behov avsedda anläggningar, vilka kommer att vara så belägna, att de inte kan utnyttjas av institutionen.

2. **Radioterapeutiska kliniken.** Till utrustning av denna klinik har för innevarande budgetår anvisats 43 300 kronor. Kanslern tillstyrker, att för nästa budgetår anvisas ytterligare 19 000 kronor, varav omkring 9 000 kronor för anskaffande av utrustning för undervisningen i medicinsk radiofysik.

3. **Kvinnokliniken I.** Såsom bidrag till ombyggnad av kliniken har för budgetåret 1958/59 anvisats 500 000 kronor. Totala bidraget har beräknats till sammanlagt 966 400 kronor. Konsistoriet har hemställt, att ett anslag av 123 400 kronor ställes till förfogande nästa budgetår för utrustning av de nytillkommande lokalerna för undervisning och forskning i kliniken. Kanslern finner det erforderligt, att för nästa budgetår 100 000 kronor anvisas till inredning och utrustning av angivna lokaler, samt föreslår därjämte, att det uppdrages åt utrustningskommittén för Göteborgs

universitet att handha denna utrustningsfråga. Kanslern anför därvid i huvudsak följande.

De nya lokalerna beräknas vara färdiga att tagas i bruk under första halvåret 1960. Genom beslut den 28 juli 1958 har Kungl. Maj:t för sin del godkänt överenskommelser mellan statens medicinska förhandlingskommission i Göteborg, å ena, samt av Göteborgs stad särskilt utsedda förhandlingsdelegerade, å andra sidan, angående dels uppförande av nybyggnad för hudklinik vid Sahlgrenska sjukhuset, dels ock utvidgning av kvinnoklinik I vid sagda sjukhus m. m. Genom beslut den 13 februari 1958 har Göteborgs stadsfullmäktige för sin del godkänt nämnda överenskommelser. Enligt de sålunda mellan staten och Göteborgs stad slutna avtalen skall byggnadskostnaderna bestridas av staden, dock att staten skall lämna bidrag därtill med den del av de verkliga kostnaderna, som faller på de för undervisning och forskning avsedda lokalerna. Storleken av dessa lokaler med angivande för varje utrymme av nyttjandegraden för undervisnings- och forskningsändamål framgår av en promemoria, som är fogad vid vartdera avtalet. Enligt avtalet angående utvidgning av kvinnokliniken I skall staten därjämte till staden utgiva ett engångsbelopp av 47 300 kronor såsom bidrag till anskaffningskostnaderna för en i flygelbyggnaden till kliniken belägen föreläsningssal med biutrymmen.

I de utrustningslistor, som ligger till grund för konsistoriets äskanden om anslag till inredning och utrustning av de i avtalen avsedda nya lokalerna för undervisning och forskning, har inrednings- och utrustningskostnaderna för vissa lokaliteter beräknats helt falla på staten, medan dessa kostnader för vissa andra utrymmen beräknats skola lika fördelas mellan staten och Göteborgs stad. Det synes kanslern uppenbart, att avsikten varit att staten ensam skall bestrida ifrågavarande kostnader för de utrymmen, som endast avsetts skola användas för undervisning och forskning. Däremot anser kanslern frågan om fördelningen av utrustningskostnaderna för gemensamma utrymmen böra bedömas från fall till fall. Det synes kanslern skäligt, att staten bestrider kostnaderna för den ytterligare utrustning av föreläsningssalen med biutrymmen, som bedömes erforderlig ur undervisningens synpunkt. Enligt kanslern bör det ankomma på utrustningskommittén att träffa erforderliga överenskommelser med representanter för Göteborgs stad om kostnadsfördelningen i huvudsaklig överensstämmelse med av kanslern angivna riktlinjer. Det kan härvid visa sig lämpligt ur äganderätts- och redovisningssynpunkt, att viss utrustning anskaffas och bekostas av den ena parten mot att den andra parten gör motsvarande prestation.

4. Hygien. Genom beslut den 28 juli 1958 förordnade Kungl. Maj:t, att en professor i hygien skulle inrättas från och med budgetåret 1958/59, och anbefallde vederbörande vid universitetet att vidtaga åtgärder för professurens tillsättande. Kanslern erinrar härom samt anför i övrigt följande. Enligt föreliggande planer skall den blivande hygieniska institutionen i avbidan på tillkomsten av en tandläkarhögskola i Göteborg disponera de lokaler i det nya byggnadskomplexet för de mikrobiologiska institutionerna, som avsetts för den blivande tandläkarhögskolans avdelning för klinisk bakteriologisk odontologi (propositionen 1957: 104, s. 56). Dessa lokaler kan emellertid inte beräknas bli färdigställda under budgetåret 1959/60. Provisoriska lokaler för hygien finns emellertid disponibla i fastigheten 4:e Långgatan 7. Professuren i hygien beräknas kunna bli besatt med ordinarie innehavare från och med den 1 juli 1959. Då det enligt kans-

lern är angeläget, att verksamheten vid institutionen snarast möjligt kan igångsättas efter professorsn tillträde, tillstyrker kanslern, att ett anslag av 50 000 kronor anvisas för nästa budgetår för anskaffande av den nödvändigaste utrustningen för ämnet under begynnelsestadiet.

5. *Hudkliniken*. Såsom bidrag till uppförandet av nybyggnad för dermato-venereologisk klinik har för budgetåret 1957/58 anvisats 100 000 kronor samt för innevarande budgetår ytterligare 260 000 kronor. Nybyggnaden beräknas vara färdigställd vid årsskiftet 1959/60. Konsistoriet hemställer, att för nästa budgetår ett belopp av 142 465 kronor anvisas för utrustning av de nytillkommande lokalerna för undervisning och forskning. Kanslern har i samband med sitt anslagsäskande rörande kvinnokliniken I uttalat, att han finner det erforderligt att 125 000 kronor anvisas för nästa budgetår till inredning och utrustning av undervisnings- och forskningslokaler i hudkliniken, samt tillika föreslagit, att det uppdrages åt utrustningskommittén för Göteborgs universitet att handha denna utrustningsfråga.

6. *Pediatrisk klinik*. Undervisningen i pediatrik vid universitetet meddelas inom Göteborgs stads barnsjukhus. Vid detta sjukhus har enligt beslut av stadsfullmäktige i Göteborg en om- och tillbyggnad påbörjats. I planen för denna om- och tillbyggnad har inte upptagits några utrymmen avsedda för undervisning och forskning. Med hänsyn till att undervisningen i pediatrik enligt den nya studieordningen utökats från tre till fyra månader per kurs och antalet studenter stigit till 100 per år är det enligt konsistoriet nödvändigt att ämnet pediatrik erhåller ökade lokalitymmen. Konsistoriet har därför äskat ett anslag av 273 000 kronor för en tillbyggnad för undervisnings- och forskningsändamål vid barnsjukhuset. Då tillbyggnaden av byggnadstekniska skäl torde kunna färdigställas redan under nästa budgetår, äskar konsistoriet härjämte ett anslag av 133 241 kronor för inredning och utrustning av de nya lokalerna. I likhet med konsistoriet har kanslern funnit att lokalbehovet för ämnet pediatrik inte är tillräckligt tillgodosett. Därest anslag anvisas av 1959 års riksdag för den planerade ombyggnaden, bör under förevarande anslag medel beräknas för inredning och utrustning av de nya lokalerna. Kanslern beräknar de totala inrednings- och utrustningskostnaderna för de nya lokalerna till i runt tal 130 000 kronor. Under angiven förutsättning bör enligt kanslern 80 000 kronor härav ställas till förfogande för nästa budgetår och återstoden anvisas för budgetåret 1960/61.

I skrivelse den 20 november 1958 har *utrustningskommittén för Göteborgs universitet* föreslagit, att för nästa budgetår anslag beviljas till inredning och utrustning av *nybyggnaderna för medicinska fakulteten*, i vad avser institutionerna för farmakologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik med 1 400 000 kronor. Kommittén har vidare föreslagit, att den erhåller bemyndigande att beställa inredning och utrustning för nämnda institutioner och de mikrobiologiska institutionerna till ett värde av 2 000 000 kronor att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Såsom framgår av 1958 års statsverksproposition har anatomiska, histologiska, farmakologiska, medicinsk-kemiska och fysiologiska institutionerna alltsedan medicinska högskolans tillkomst varit förlagda till provisoriska

lokaler i avvaktan på uppförande av nybyggnader för dessa institutioner jämte vissa för dem gemensamma lokaler, såsom bibliotek m. m.

Jämlikt av statsmakterna år 1955 fattade beslut skall nybyggnader för sistnämnda fem institutioner samt för administration och bibliotek uppföras å ett av Göteborgs stad för ändamålet upplåtet, norr om Sahlgrenska sjukhuset beläget område.

Enligt den i 1956 års statsverksproposition (Bilaga 29, kapitalbudgeten, punkten 5) förordade tidsplanen för anläggningen skulle byggnadsarbetena för anatomi och histologi igångsättas först, arbetena med administrations- och biblioteksbyggnadens uppförande påbörjas vid sådan tidpunkt, att den samma kunde stå färdig till årsskiftet 1958/59, samt institutionsbyggnaderna för medicinsk kemi, farmakologi och fysiologi uppföras i sådan takt, att de kunde tagas i bruk den 1 september 1960.

Till inredning och utrustning av nybyggnaderna för anatomi och histologi har för budgetåret 1957/58 anvisats ett första anslag av 1 800 000 kronor. Till inredning och utrustning av nybyggnader för samtliga här ifrågavarande institutioner samt nybyggnaden för administration och bibliotek har för innevarande budgetår anvisats 3 100 000 kronor. Sammanlagt har sålunda hittills anvisats 4 900 000 kronor till inrednings- och utrustningskostnader för ifrågavarande nybyggnader.

Såsom närmare framgår av punkten 89 i 1958 års statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, har kostnaderna för inredning och utrustning av nybyggnaderna för anatomi och histologi samt administrations- och biblioteksbyggnaden jämte en automatisk rikstelefonväxel i sistnämnda byggnad, avsedd för samtliga i ifrågavarande byggnadskomplex ingående byggnader, av kommittén under vissa förbehåll beräknats till sammanlagt 4 725 000 kronor, varav 4 100 000 kronor avser nybyggnaderna för anatomi och histologi, 500 000 kronor administrations- och biblioteksbyggnaden och 125 000 kronor rikstelefonväxeln. Dessa kostnadsberäkningar har godtagits av mig.

Med avseende å de sålunda i 1958 års statsverksproposition behandlade utrustningsfrågorna anför kommittén följande.

Nybyggnaderna för anatomi och histologi har tagits i bruk vid början av hösten 1958, men inredningen och utrustningen av byggnaderna pågår alltjämt. Ehuru kostnadsberäkningarna för inredning och utrustning av dessa nybyggnader i huvudsak baserats på prisläget i början av år 1956 och trots de i vissa fall betydande prisförhöjningar, som inträffat därefter, är det likväl kommitténs förhoppning, att kostnaderna skall kunna hållas inom den beräknade kostnadsramen av 4 100 000 kronor.

Administrations- och biblioteksbyggnaden befinner sig nu under tak och torde kunna tagas i bruk i mitten av första kalenderhalvåret 1959. Vid sina anslagskalkyler för nästa budgetår anser sig kommittén alltjämt kunna räkna med ett medelsbehov av högst 500 000 kronor för inredning och utrustning av administrations- och biblioteksbyggnaden och 125 000 kronor för den automatiska rikstelefonväxeln.

Enligt statsmakternas år 1955 fattade beslut skulle ifrågavarande byggnadskomplex, såsom förut nämnts, omfatta nya institutionsbyggnader — förutom för anatomi och histologi — jämväl för farmakologi, medicinsk kemi och fysiologi. I 1958 års statsverksproposition, bilagan 29, kapitalbudgeten, punkten 10, har förslag framlagts om en viss utökning av de lokalprogram, som tidigare underställts statsmakterna. Förslaget, som godkänts av riksdagen, innebär bland annat, att nybyggnaden för fysiologi skall utökas för att tillgodose behovet av lokaler för ämnet medicinsk fysik.

I sin framställning den 24 oktober 1957 om anslag för budgetåret 1958/59 till inredning och utrustning av nybyggnader för medicinska fakulteten anmälde utrustningskommittén, att vederbörande institutionsföreståndare och ämnesföreträdare till kommittén överlämnat detaljerade utrustningslistor för de nya institutionsbyggnaderna för farmakologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik. Med utgångspunkt från de i utrustningslistorna angivna priserna skulle, anförde kommittén vidare, totalkostnaderna för inredning och utrustning av nu ifrågavarande nybyggnader i enlighet med de framlagda utrustningsprogrammen kunna beräknas uppgå till i runt tal 10 800 000 kronor. Med hänsyn till att byggnadernas närmare utformning då ännu ej bestämts hade kommittén ej haft möjlighet att taga ställning till utrustningsbehovet. Även om kommittén efter den förberedande granskning, som kommittén ägnat utrustningslistorna, ansåg det möjligt att göra ej oväsentliga beskrningar av utrustningsprogrammen, framstod det emellertid redan då klart för kommittén, att en medelsanvisning å åtskilliga miljoner kronor komme att krävas under de närmaste budgetåren för inredning och utrustning av dessa nybyggnader.

Kommittén, som vid den fortsatta handläggningen av dessa utrustningsfrågor biträtts av professorerna vid universitetet i Uppsala T. Teorell och G. Ågren såsom experter, anför i sin framställning om anslag för nästa budgetår bland annat följande.

Efter den granskning av utrustningsprogrammen, som hittills verkställts, anser sig utrustningskommittén — som knappast torde behöva framhålla att en fortsatt granskning ingår som ett naturligt led i anskaffningsverksamheten — böra beräkna de totala inrednings- och utrustningskostnaderna för de i sista etappen av ifrågavarande byggnadskomplex ingående nybyggnaderna till 6 900 000 kronor, varav 1 800 000 kronor beräknats belöpa på farmakologiska institutionen, 2 500 000 kronor på institutionen för medicinsk kemi, 1 800 000 kronor på fysiologiska institutionen och 800 000 kronor på institutionen för medicinsk fysik. I nämnda belopp ingår utgifter för institutionernas överflyttning till de nya lokalerna och vissa kostnader av allmän natur, såsom för besiktningar, experter m. m. Däremot ingår ej utgifter för utrustning av de för den prekliniska tandläkarutbildningen särskilt avsedda lokalerna.

De betydande kostnader, varom här är fråga, måste, såvitt avser institutionerna för farmakologi, medicinsk kemi och fysiologi, ses mot bakgrunden av att dessa institutioner alltsedan sin tillkomst år 1949 varit förlagda till provisoriska och otillräckliga lokaler. Genom de beslutade nybyggnadsåtgärderna kommer dessa tre institutioner att tillföras avsevärt utökade

lokaler för såväl undervisning som forskning. Institutionerna för medicinsk kemi och fysiologi har sålunda planerats för att möjliggöra en årlig intagning av 120 medicine studerande mot för närvarande 70. Åtskillig av den utrustning, som anskaffades i samband med institutionernas tillkomst, kan vidare beräknas vara försliten, då överflyttningen till de nya lokalerna sker.

Vad särskilt beträffar institutionen för medicinsk fysik må erinras om att medicinsk fysik införts såsom särskilt ämne i medicine kandidatexamen först genom 1955 års stadga angående medicinska examina. Institutionen har hittills endast kunnat beredas otillräckliga och provisoriska lokaler. Endast relativt obetydliga anslag har hittills utgått till utrustning för institutionen.

Kommittén framhåller tillika följande.

Vid sin granskning av utrustningslistorna för nu ifrågavarande institutioner, i vad desamma avser utrustning för forskningsverksamheten, har kommittén i enlighet med sina tidigare, i andra sammanhang redovisade principer fäst särskilt avseende vid om den föreslagna utrustningen avses för huvudgrenar av forskningsarbetet eller ej. I sistnämnda fall har kommittén intagit en mer restriktiv hållning till den föreslagna anskaffningen under beaktande av möjligheterna att tillgodose behovet av tillgång till dyrbarare apparatur genom utnyttjande av forskningsresurserna vid annan institution. Med hänsyn till personalläget vid den fysiologiska institutionen har kommittén icke ansett sig böra beräkna medel för sådan speciell apparatur, som kan anses erforderlig på grund av innehavarens av professuren i fysiologi forskningsinriktning. På grund av dessa och andra skäl har kommittén ansett det möjligt att utan allvarligt men för forskningen göra ej oväsentliga beskrningar av utrustningsprogrammen för ifrågavarande institutioner.

Kommittén erinrar vidare om att kommittén såsom närmare framgår av punkten 89 i prop. 1958: 1, VIII ht vid sin framställning om anslag för innevarande budgetår till inredning och utrustning av undervisnings- och forskningslokaler inom Sahlgrenska sjukhusets centralkomplex föreslog en betydande reducering av de av universitetet framlagda utrustningsförslagen för vissa kliniker. Kommittén framhåller, att den därvid bland annat beaktat möjligheterna att åtminstone tills vidare tillgodose behovet av tillgång till viss dyrbarare apparatur genom utnyttjande av den medicinska fakultetens forskningsresurser i övrigt. Man måste enligt kommitténs mening hålla detta i minnet vid ett ställningstagande till kommitténs nu framlagda kostnadsberäkningar för inredning och utrustning av nybyggnaderna för farmakologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik. En beskrning av den av kommittén föreslagna kostnadsramen av 6 900 000 kronor kan därför — säger kommittén — komma att medföra allvarliga konsekvenser för forskningsverksamheten även utanför nyssnämnda institutioner och framtvinga en omprövning av tidigare ställningstaganden till utrustningsfrågor vid medicinska fakulteten.

Såsom förut nämnts skulle enligt den i 1956 års statsverksproposition för-

ordade tidsplanen för ifrågavarande anläggning institutionsbyggnaderna för farmakologi, medicinsk kemi och fysiologi uppföras i sådan takt, att de kunde tagas i bruk den 1 september 1960. Enligt vad kommittén under hand erfarit torde man emellertid på grund av byggnadsarbetenas förse- ning få räkna med att de nya lokalerna för nyssnämnda tre ämnen och ämnet medicinsk fysik kan tagas i bruk först våren 1961.

Av hittills anvisade medel, 4 900 000 kronor, till inredning och utrust- ning av ifrågavarande anläggning är enligt vad kommittén upplyser 175 000 kronor disponibla för bestridande av de av kommittén till 6 900 000 kronor beräknade inrednings- och utrustningskostnaderna för nybyggnader- na för farmakologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik. Den åter- stående medelsanvisningen å 6 725 000 kronor anser kommittén kunna uppdelas på tre budgetår. För nästa budgetår anser sig kommittén böra föreslå, att 1 400 000 kronor anvisas för nu ifrågavarande ändamål. Kom- mittén säger sig härvid ha räknat med att huvudparten av de ytterligare erforderliga medlen för ändamålet behöver anvisas för budgetåret 1960/61. Det begärda beställningsbemyndigandet finner kommittén erforderligt med hänsyn bland annat till de långa leveranstider, varmed man i vissa fall har att räkna.

1958 års statliga förhandlingskommission i Göteborg, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 7 mars 1958 upptagit fråga om fördelning mellan staten och Göteborgs stad av vissa kostnader för utrustning av de nya röntgen- diagnostiska avdelningarna vid Sahlgrenska sjukhuset, har med underdånig skrivelse den 20 augusti 1958 till Kungl. Maj:ts prövning överlämnat en under förbehåll av respektive huvudmäns godkännande mellan kommis- sionen och för Göteborgs stad särskilt utsedda förhandlingsdelegerade den 19 augusti 1958 träffad överenskommelse i ämnet.

Kommissionen anför följande.

Med Kungl. Maj:ts bemyndigande har utrustningskommittén uppdragit åt Göteborgs sjukhusdirektion att för statens räkning beställa viss när- mare angiven utrustning, avsedd för de laboratorier inom Sahlgrenska sjukhusets nya röntgendiagnostiska kliniker, vilka skall disponeras för dessa klinikers egen undervisning och forskning. Kostnaderna för ifråga- varande utrustning uppgår till 975 000 kronor.

Göteborgs stad har härutöver framställt anspråk på bidrag från staten till kostnaderna för annan röntgenutrustning än den, som avses med förut nämnda bemyndiganden, därvid från stadens sida bland annat anförts, att staden åsamkas avsevärda merkostnader för utrustning av de nya rönt- genklinikerna till följd av att dessa kliniker i överensstämmelse med 1948 års avtal angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg får utnyttjas även för den undervisning och forskning, som bedrivs å andra kliniker, samt att en betydande ökning av antalet studerande vid Göteborgs universitets medicinska fakultet beslutats efter avtalets ingående.

Kommissionen har efter företagna undersökningar och samråd med ut- rustningskommittén funnit, att staden i förevarande fall på grund av an-

förda omständigheter haft visst fog för sina anspråk, och att staden därför skäligen borde tillerkännas viss ersättning utöver vad som inrymmes inom det staden enligt punkt 29 i 1948 års avtal tillkommande driftkostnadsbidraget.

Enligt den mellan kommissionen och Göteborgs stad träffade överenskommelsen skall staten till staden senast den 1 augusti 1959 erlægga ett engångsbidrag av 625 000 kronor till utrustning av de delar av röntgenklinikerna, för vilka staden har att svara. Såsom förutsättning för överenskommelsens ikraftträdande skulle gälla, att staten senast den 1 oktober 1958 till staden erlade 500 000 kronor i avräkning å förut nämnda belopp av 975 000 kronor.

Genom beslut den 29 augusti 1958 har Kungl. Maj:t bemyndigat utrustningskommittén att ur en för innevarande budgetår anvisad anslagspost å 3 100 000 kronor till institutionerna för anatomi, histologi, farmakologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik samt administrations- och biblioteksbyggnaden disponera högst 500 000 kronor för bestridande av utgifter för inredning och utrustning av undervisnings- och forskningslokaler för röntgendiagnostik inom Sahlgrenska sjukhusets centralkomplex. Med stöd av detta bemyndigande har utrustningskommittén disponerat 500 000 kronor ur nämnda anslagspost för erläggande till Göteborgs stad av det belopp å 500 000 kronor, som enligt förutnämnda överenskommelse skulle erläggas före den 1 oktober 1958.

I skrivelse den 20 november 1958 har *utrustningskommittén* föreslagit, att 1 900 000 kronor anvisas för nästa budgetår till inredning och utrustning av *undervisnings- och forskningslokaler inom Sahlgrenska sjukhusets centralkomplex*.

Såsom framgår av 1958 års åttonde huvudtitel (s. 210) beräknade utrustningskommittén medelsbehovet för nu ifrågavarande ändamål till 936 000 kronor med följande fördelning:

a) Forskningsutrustning för medicinska klinikerna I och II, kirurgiska klinikerna I och II samt neurologiska kliniken	718 000
b) Apparatur m.m. för fyra föreläsningssalar	142 000
c) Möbler, armatur och liknande utrustning	76 000
Summa kronor	936 000

I enlighet med kommitténs förslag har 636 000 kronor av sistnämnda belopp anvisats för innevarande budgetår. Återstående 300 000 kronor bör enligt kommittén anvisas för nästa budgetår.

Genom beslut den 16 maj 1958 har utrustningskommittén bemyndigats att beställa inredning och utrustning för nybyggnaderna för medicinska fakulteten samt för undervisnings- och forskningslokaler inom Sahlgrenska sjukhusets centralkomplex till ett värde av högst 1 800 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1959/60. Enligt uttalande i 1958 års

åttonde huvudtitel borde det sedermera lämnade bemyndigandet även avse apparatur och annan utrustning för forsknings- och undervisningsändamål vid Sahlgrenska sjukhusets nya röntgendiagnostiska avdelningar.

Av det av utrustningskommittén äskade anslaget å 1 900 000 kronor avser 975 000 kronor den utrustning av sistnämnda slag som kommittén med stöd av angivna beställningsbemyndigande uppdragit åt Göteborgs sjukhusdirektion att beställa för statens räkning.

Återstående 625 000 kronor av det för nästa år begärda anslaget avser det engångsbidrag till annan röntgenutrustning som staten har att erlagga till Göteborgs stad enligt det till godkännande föreliggande avtalet mellan parterna.

Genom beslut den 5 november 1956 har åt utrustningskommittén uppdragits att handha frågan om utrustning av *institutionerna för bakteriologi och klinisk bakteriologi*.

I sin skrivelse den 20 november 1958 har *utrustningskommittén* föreslagit, att 700 000 kronor anvisas för nästa budgetår till inredning och utrustning av nyssnämnda institutioner. Såsom förut i annat sammanhang redovisats har kommittén därjämte anhållit om bemyndigande att beställa inredning och utrustning för dessa institutioner och institutionerna för farmakologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik till ett värde av högst 2 000 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Av handlingarna inhämtas i huvudsak följande.

Enligt 1948 års avtal mellan staten och Göteborgs stad angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg skall genom stadens försorg och med bidrag av statsmedel vid Sahlgrenska sjukhuset uppföras ett byggnadskomplex, den s. k. östra institutionsbyggnaden, inrymmande en patologisk-anatomisk och en bakteriologisk institution jämte kapell och föreläsningssal, vilka institutioner och utrymmen är avsedda dels för stadens behov, dels ock för den medicinska undervisningen och forskningen. Enligt punkt 9 i avtalet skall byggnadskostnaderna för den östra institutionsbyggnaden bestridas av staden, dock att staten skall lämna bidrag med 50 procent av de verkliga kostnaderna. Utrustningen av den bakteriologiska institutionen skall enligt punkt 17 i avtalet ombesörjas och bekostas av staden utom vad gäller utrymmen, som avses och disponeras för undervisning och forskning. Utrustningen av sistnämnda utrymmen skall bekostas av staten.

Enligt mellan staten och staden år 1956 träffad överenskommelse skall med ändring av vad i punkten 3, första stycket, i 1948 års avtal stadgas rörande uppförande av en bakteriologisk institution vid Sahlgrenska sjukhuset i stället genom stadens försorg, utanför sjukhusområdet, vid Guldhedsgatan uppföras ett byggnadskomplex, inrymmande de s. k. mikrobiologiska institutionerna, d. v. s. förutom institutioner för allmän och klinisk bakteriologi jämväl stadens bakteriologiska och virologiska laboratorier samt BCG-laboratorium. Kostnaderna för uppförande av detta byggnadskomplex skall bestridas av staden, dock att staten lämnar bidrag därtill med hälften av de verkliga kostnaderna (prop. 1956: 54).

Enligt av statsmakterna år 1957 fattat beslut (prop. 1957:104) skall inom det nya mikrobiologiska institutionskomplexet anordnas jämväl lokaler för den blivande tandläkarhögskolans avdelning för klinisk bakteriologisk odontologi. I avbidan på att tandläkarhögskolan kommer till stånd, har dessa lokaler ansetts kunna användas för undervisningen i hygien.

Om den aktuella utrustningsfrågan anför kommittén bland annat följande.

Enligt vad kommittén erfarit beräknas nu ifrågavarande byggnadskomplex kunna tagas i bruk tidigast den 1 oktober 1960. Av kommittén från vederbörande ämnesrepresentanter begärda förslag till utrustning av institutionen för bakteriologi, omfattande jämväl en avdelning för virologi, och institutionen för klinisk bakteriologi har hittills icke kommit kommittén tillhanda, enär arbetet med uppgörandet av utrustningslistorna av vissa skäl ännu icke kunnat avslutas. Enligt av professorn i bakteriologi vid Göteborgs universitet Ö. Ouchterlony till kommittén under hand lämnad uppgift har utrustningskostnaderna för nämnda två institutioner uppskattningsvis beräknats till 2 750 000 kronor.

Den för nästa budgetår begärda medelsanvisningen behövs enligt kommittén främst för att bestrida sådana inrednings- och utrustningskostnader som kan väntas uppkomma redan under byggnadstiden. Det begärda beställningsbemyndigandet finner kommittén erforderligt med hänsyn till de långa leveranstider, varmed man i vissa fall har att räkna.

Departementschefen. Såsom framgått av den i det föregående lämnade redogörelsen har utrustningskommittén för Göteborgs universitet i fråga om nybyggnaderna för medicinska fakulteten framlagt en kostnadsram å 6 900 000 kronor för den sista etappen av detta byggnadskomplex, vilken omfattar institutionerna för farmakologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik. Under hänvisning till vad jag anfört vid min behandling av utrustningsanslaget till Uppsala universitet torde slutlig ställning till denna kostnadsram icke böra tagas nu.

För nästa budgetår torde i enlighet med kommitténs förslag till inredning och utrustning av de nyssnämnda institutionerna anvisas 1 400 000 kronor. Vidare förordar jag, att kommittén erhåller bemyndigande att beställa inredning och utrustning för samma institutioner samt de mikrobiologiska institutionerna till ett värde av högst 2 000 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

För innevarande budgetår har utrustningskommittén bemyndigats beställa inredning och utrustning för nybyggnaderna för medicinska fakulteten samt för undervisnings- och forskningslokaler inom Sahlgrenska sjukhusets centralkomplex till ett värde av högst 1 800 000 kronor, att gäldas tidigast under nästa budgetår. Detta beställningsbemyndigande har avsett även apparatur och annan utrustning för forsknings- och undervisningsändamål vid Sahlgrenska sjukhusets nya röntgendiagnostiska avdelningar.

Med stöd av nämnda bemyndigande har utrustningskommittén uppdragit åt Göteborgs sjukhusdirektion att för statens räkning beställa utrustning för de röntgendiagnostiska avdelningarna till en kostnad av högst 975 000 kronor. Sedan Göteborgs stad framställt anspråk på bidrag från staten till utrustning av de delar av nämnda röntgenavdelningar, för vilka staden har att svara, har 1958 års statliga förhandlingskommission genom en med Göteborgs stad, under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande, den 19 augusti 1958 träffad överenskommelse förbundit staten att till staden i nämnda hänseende utge en engångsersättning av 625 000 kronor. Såsom förutsättning för överenskommelsens ikraftträdande skulle gälla, att staten senast den 1 oktober 1958 erlade 500 000 kronor i avräkning å förutnämnda belopp av 975 000 kronor. Jag torde få erinra om att Kungl. Maj:t i anledning härav den 29 augusti 1958 bemyndigat utrustningskommittén att ur den för innevarande budgetår under förevarande anslag uppförda anslagsposten å 3 100 000 kronor till utrustning av institutionerna för anatomi, histologi m. m. disponera högst 500 000 kronor för bestridande av utgifter för inredning och utrustning av undervisnings- och forskningslokaler för röntgendiagnostik inom Sahlgrenska sjukhusets centralkomplex. Med stöd av detta bemyndigande har utrustningskommittén ur nämnda anslagspost disponerat 500 000 kronor för erläggande till Göteborgs stad av det belopp å 500 000 kronor som enligt förutnämnda överenskommelse skulle erläggas före den 1 oktober 1958.

Utrustningskommittén har föreslagit, att ett anslag av 1 900 000 kronor anvisas för nästa budgetår till inredning och utrustning av forskningslokaler inom Sahlgrenska sjukhusets centralkomplex. Av nämnda belopp avser 975 000 den utrustning som utrustningskommittén bemyndigat Göteborgs sjukhusdirektion att beställa och 625 000 det engångsbidrag som staten har att erlægga till Göteborgs stad enligt det till godkännande föreliggande avtalet mellan parterna. 300 000 kronor avser slutligen att täcka återstoden av de till 936 000 kronor beräknade kostnaderna för inredning och utrustning av vissa undervisnings- och forskningslokaler inom Sahlgrenska sjukhusets centralkomplex, sedan till detta ändamål för innevarande budgetår beviljats 636 000 kronor.

Med hänvisning till det anförda finner jag mig böra biträda kommitténs förslag om anvisande för nästa budgetår av 1 900 000 kronor till inredning och utrustning av forskningslokaler inom Sahlgrenska sjukhusets centralkomplex. Av sistnämnda belopp torde, av skäl som framgår av det nyss anförda, i samband med att Kungl. Maj:t utfärdar närmare bestämmelser rörande anslagets disposition, 500 000 kronor disponeras för inredning och utrustning av institutionerna för anatomi, histologi m. m.

Därest riksdagen anvisar de begärda medlen, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att godkänna den förutnämnda överenskommelsen mellan 1958 års förhandlingskommission och Göteborgs stad.

Slutligen har utrustningskommittén föreslagit, att 700 000 kronor anvisas för nästa budgetår till inredning och utrustning av institutionerna för bakteriologi och klinisk bakteriologi (de mikrobiologiska institutionerna). Jag tillstyrker detta förslag.

Vad härefter beträffar kanslerns anslagsäskanden anser jag mig böra förorda, att 21 000 kronor anvisas till kliniskt-kemiska institutionen för anskaffning av destillationsanläggning och spänningsstabiliseringsaggregat. För komplettering av grundutrustning till radioterapeutiska kliniken beräknar jag 10 000 kronor. För inredning och utrustning till kvinnokliniken I och hudkliniken tillstyrker jag en medelsanvisning av respektive 90 000 och 115 000 kronor. Jag biträder kanslerns förslag om anvisande av 50 000 kronor för anskaffande av grundutrustning för ämnet hygien och 80 000 kronor för inredning och utrustning av nya lokaler för pediatrika kliniken. Någon medelsanvisning för inredning och utrustning av nya institutionslokaler inom filosofiska fakulteten eller till pedagogiska och psykologiska institutionerna anser jag mig inte kunna förorda.

Åt utrustningskommittén torde även böra anförtros vissa av de nu behandlade utrustningsfrågorna. Jag återkommer härtill i annat sammanhang.

Vid bifall till vad jag föreslagit i det föregående torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med sammanlagt 4 366 000 kronor, vilket innebär en höjning med 166 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för institutionerna för farmakologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik samt de mikrobiologiska institutionerna må bestämmas till ett värde av högst 2 000 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61;

b) till *Göteborgs universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 4 366 000 kronor.

[88] 23. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	6 254 000	6 750 855
1958/59 (statsliggaren s. 552)	8 244 000	
1959/60 (förslag)	8 848 000	

Lärarkollegiet vid karolinska institutet har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framställt förslag om en avsevärd förstärkning av institutets personal.

Universitetskanslern tillstyrker i betydande omfattning lärarkollegiets förslag.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i institutets personalorganisation m. m. Därvid kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Kanslerns förslag framgår av efterföljande sammanställning.

Anatomiska institutionen

- 1) personlig professur i biologisk ultrastrukturforskning för prosektorn S. F. Sjöstrand,
- 2) heltidsanställd instrumentmakare i Ae 11 i stället för halvtidsanställd institutionsvaktmästare i Ae 9,
- 3) kanslibiträde i Ae 7.

Histologiska institutionen

- 4) heltidsanställd instrumentmakare i Ae 11 i stället för halvtidsanställd institutionsvaktmästare i Ae 9.

Kemiska institutionerna

- 5) laborator i koagulationsforskning (II),
- 6) laboratorieingenjör i Af 10—Ae 13 eller Af 9—Ae 12 (II),
- 7) laboratoriebiträde i Ae 9 (II),
- 8) utökning av tjänstgöringstiden för en för de kemiska institutionerna (I och II) gemensam djurvårdare i Ag 7 från halvtid till heltid.

Biokemiska institutionen

- 9) professur i biokemi med professorn A. H. T. Theorell som förste innehavare,
- 10) laboratur med laboratorn K. G. Paul som förste innehavare,
- 11) förste driftingenjör i Ae 24,
- 12) förste amanuens,
- 13) två tredje amanuenser,
- 14) två försöksassistenter i Ae 14,
- 15) förste instrumentmakare i Ae 12,
- 16) kansliskrivare i Ae 10,
- 17) förste laboratoriebiträde i Ae 10,
- 18) institutionsvaktmästare i Ae 8,
- 19) tre ekonomibiträden i Ae 2/3.

Fysiologiska institutionerna

- 20) uppförande under en särskild delpost av ett för undervisning i experimentell endokrinologi under kursanslaget nu beräknat belopp av 3 600 kronor och samtidigt minskning av sistnämnda anslag med motsvarande belopp,
- 21) laboratorieingenjör i Af 10—Ae 13 eller Af 9—Ae 12 (II),
- 22) laboratoriebiträde i Ae 7 gemensamt för de fysiologiska institutionerna (I och II).

Neurofysiologiska institutionen

- 23) personlig laboratur i hjärnforskning för docenten C. L. U von Euler-Chelpin.

Institutionen för medicinsk cellforskning och genetik

- 24) förste driftingenjör i Ae 24.

Radiobiologiska institutionen

- 25) personlig professor i radiobiologi för laboratorn A. G. Forssberg och samtidigt vakantsättning av laboratorsbefattningen,
26) assistent.

Radiofysiska institutionen

- 27) assistent.

Isotopforskningslaboratoriet vid kvinnokliniken å Sabbatsbergs sjukhus

- 28) personlig, till tiden obegränsad forskardocentbefattning för docenten i medicinsk isotopforskning E. Odeblad,
29) laboratoriebiträde i Ae 9.

Bakteriologiska institutionen

- 30) assistent,
31) institutionsvaktmästare i Ae 8,
32) djurvårdare i Ag 7.

Patologiska institutionen å karolinska sjukhuset

- 33) halvtidsanställd fotograf i Ae 9.

Patologiska institutionen å Sabbatsbergs sjukhus

- 34) ordinariesättning av preparatorstjänsten i Ae 9.

Radiopatologiska institutionen

- 35) laboratoriebiträde i Ae 9.

Endokrinologiska forskningslaboratoriet

- 36) två ekonomibiträden i Ae 2/3.

Kirurgiska kliniken å karolinska sjukhuset

- 37) ordinariesättning av kansliskrivartjänsten i Ae 10.

Dermatologiska kliniken

- 38) preparator i Ae 9.

Epidemiologiska kliniken

- 39) professor i klinisk epidemiologi och samtidigt minskning av arvodesmedlen med 11 400 kronor till 11 280 kronor.

Kvinnokliniken å karolinska sjukhuset

- 40) laboratoriebiträde i Ae 7.

Nervkliniken

- 41) laboratorieingenjör i Af 10—Ae 13 eller Af 9—Ae 12 gemensam med kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet.

Psykiatriska kliniken å karolinska sjukhuset

- 42) assistent.

Rättsspsykiatriska kliniken

- 43) assistent och samtidigt indragning av ett med 7 590 kronor nu uppfört arvode till experimentalpsykologisk assistens.
- 44) kanslibiträde i Ae 7 och samtidigt indragning av ett med 5 538 kronor nu uppfört arvode till ett halvtidstjänstgörande arkivbiträde.

Barnkliniken å karolinska sjukhuset

- 45) laborator i pediatrik patologi gemensam för de pediatrika klinikerna och samtidigt minskning av kursanslaget med 8 640 kronor.

Pediatrika kliniken å Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn

- 46) ordinariesättning av tjänsten som kansliskrivare i Ae 10.

Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet å karolinska sjukhuset

- 47) assistent,
- 48) översköterska i Ae 10.

Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet å serafimerlasarettet

- 49) översköterska i Ae 10,
- 50) institutionsvaktmästare i Ae 8.

Kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet

- 51) assistent.

Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet å karolinska sjukhuset

- 52) instrumentmakare i Ae 11.

Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet å serafimerlasarettet

- 53) indragning av assistenttjänsten,
- 54) instrumentmakare i Ae 11.

Röntgendiagnostiska avdelningen å karolinska sjukhuset

- 55) ordinariesättning av kontoristtjänsten.

Kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet å karolinska sjukhuset

- 56) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet å serafimerlasarettet

- 57) assistent i stället för förste amanuens.

Kliniken för alkoholsjukdomar

- 58) laborator i klinisk alkoholforskning.

Radioterapeutiska kliniken

- 59) indragning av arvodesmedlen till lärar- och assistenthjälp om 8 000 kronor,
- 60) fotograf i Ae 16,
- 61) kanslibiträde i Ae 7.

Radiumhemmets forskningslaboratorium

- 62) uppförande av den för docenten B. E. W. Sylvén inrättade laboratorsbefattningen i Ag 26 i experimentell tumörforskning på övergångsstat i Ao 26.

Sjukgymnastinstitutet i Stockholm

- 63) ökning med 2 000 kronor av medelsanvisningen för assistentgöromål till två amanuenser vid anatomiska institutionen,
- 64) ökning med 500 kronor av medelsanvisningen till lärare i rehabilitering,
- 65) ökning med 800 kronor av medelsanvisningen till timplärare vid Norrbackainstitutet,
- 66) ökning med 800 kronor av medelsanvisningen till timplärare vid Stockholms stads epidemisjukhus,
- 67) förste instruktionsgymnast (kostnad 5 850 kronor),
- 68) tre instruktionsgymnaster (kostnad 10 800 kronor).

Idrottsundervisningen

- 69) två idrottslärare i Ae 18 i stället för en arvodesanställd idrottslärare (nuvarande arvode 17 424 kronor).

Biblioteket

- 70) ordinariesättning av tjänsten som förste biblioteksassistent i Ae 13,
- 71) ordinariesättning av tjänsten som biblioteksassistent i Ae 10,
- 72) halvtidsanställd biblioteksassistent i Ag 10,
- 73) kansliskrivare i Ae 10,
- 74) biblioteksbiträde i Ae 9,
- 75) bokbindare i Ae 8,
- 76) fotograf i Ae 8.

Kansliet

- 77) ordinariesättning av tjänsten som byrådirektör i Ae 24,
- 78) medelsanvisning av 3 600 kronor till undervisningsnämndens verksamhet m. m.

Intendentkontoret

- 79) kontorsskrivare i Ao 13,
- 80) expeditjonsvakt i Ae 7 gemensam med kansliet.

Ekonomipersonalen

- 81) reparatör i Ae 9.

Institutet i dess helhet

- 82) tre docentbefattningar, varav en med företräde för teoretiskt och två för kliniskt ämne,
- 83) minskning av kursanslaget med 15 760 kronor.

Kanslern har därjämte framställt förslag om ökad medelsanvisning på grund av ändrad lönegradsplacering och uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid institutet, den av 1958 års riksdag beslutade löne-regleringen för biträdande lärare, assistenter och amanuenser m. m. samt kompensationen för höjda folkpensionsavgifter.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 5. Vid kemiska institutionen II bedrives en uppmärksammas forskning rörande olika former av blödarsjuka, vilken givit intressanta och för den praktiska medicinen ytterst betydelsefulla resultat. För uppehållande och vidareutvecklande av forskningen inom koagulationsområdet och

för tillgodoseende av behovet av konsultverksamhet på området för skilda medicinska discipliner anser lärarkollegiet och kanslern det starkt befogat, att en laboratorsbefattning inrättas.

Punkterna 9—19. I gemensam underdånig skrivelse den 30 augusti och den 5 september 1957 hemställde Nobelstiftelsen och karolinska institutets lärarkollegium med anledning av allvarliga finansieringssvårigheter beträffande det medicinska Nobelinstitutets avdelning för biokemi om inrättande vid institutet från och med den 1 juli 1959 av en statlig biokemisk institution, till vilken personalen vid nämnda avdelning skulle medgivas övergå med tillgodoräkning för löneklassplacering m. m. och pensionering av tjänstgöringstiden i innehavd befattning vid avdelningen. Rörande det närmare innehållet i skrivelsen torde få hänvisas till densamma. — Kanslern anser lämpligt, att en statlig biokemisk institution kommer till stånd i huvudsaklig överensstämmelse med sagda förslag.

Enligt kanslern bör följande befattningshavare finnas vid institutionen.

- 9) 1 professor i biokemi Bo 3,
- 10) 1 laborator,
- 11) 1 förste driftingenjör Ae 24,
- 12) 1 förste amanuens,
- 13) 2 tredje amanuenser,
- 14) 2 försöksassistenter Ae 14,
- 15) 1 förste instrumentmakare Ae 12,
- 16) 1 kansliskrivare Ae 10,
- 17) 1 förste laboratoriebiträde Ae 10,
- 18) 1 institutionsvaktmästare Ae 8,
- 19) 3 ekonomibiträden Ae 2/3.

De i förenämnda förslag under punkterna 9), 10), 12), 13), 15) och 18) upptagna befattningarna återfinnes i den av Nobelstiftelsen och lärarkollegiet föreslagna personalorganisationen för institutionen. Den under punkten 11) upptagna tjänsten motsvaras i Nobelstiftelsens och lärarkollegiets skrivelse av en laboratorsbefattning i lönegraden Ae 24. Den av kanslern valda tjänstebenenämningen överensstämmer med vad som angivits för samma befattning i en inom ecklesiastikdepartementet sammanställd promemoria med kompletterande utredningsmaterial i ifrågavarande ärende. Under punkten 14) har kanslern upptagit två befattningar som försöksassistent i lönegraden Ae 14; en av dessa tjänster överensstämmer med Nobelstiftelsens och lärarkollegiets förslag, medan den andra i detta upptagits såsom instrumentmakarebefattning i lönegraden Ae 11 men i förenämnda promemoria såsom försöksassistenttjänst i lönegraden Ae 14. Kanslern förordar, att båda dessa befattningar kommer till stånd; den förstnämnda i enlighet med Nobelstiftelsens och lärarkollegiets förslag samt den sistnämnda med placering i lönegraden Ae 14 med tjänstebenenämningen försöksassistent. Under punkterna 16) och 17) har upptagits befattningar som respektive kansliskrivare och förste laboratoriebiträde, båda i lönegraden Ae 10, i enlighet med departementspromemorian. I Nobelstiftelsens och lärarkollegiets organisationsplan ingår motsvarande tjänster som kansli-biträde i lönegraden Ae 7 och laboratoriebiträde i samma lönegrad, i lärarkollegiets petita som kontorist i lönegraden Ae 9 och laboratoriebiträde i lönegraden Ae 7. Slutligen har kanslern i sitt förslag ansett sig böra under punkten 19) i enlighet med den ovannämnda promemorian upptaga 3 ekonomibiträdetsjänster. I Nobelstiftelsens och lärarkollegiets skrivelse räk-

nade man med att för detta ändamål begagna sig av kollektivavtalsanställd personal.

Kanslern framhåller, att till innehavare av här ifrågavarande befattningar bör, såsom Nobelstiftelsen och lärarkollegiet föreslagit, få utnännas respektive förordnas innehavarna av motsvarande befattningar vid det medicinska Nobelinstitutets avdelning för biokemi. För löneklassplacering och vidare löneklassuppflyttning torde dessa befattningshavare böra få tillgodoräkna tjänstgöringstiden i de av dem den 30 juni 1959 innehavda befattningarna vid nämnda avdelning. Rörande pensionsreglering för hithörande personal förordar kanslern, att samtliga nu i en eller annan form pensionsberättigade befattningshavare vid avdelningen mot skäliga engångsavgifter medges retroaktiv tjänstårsberäkning i erforderlig omfattning för att komma i åtnjutande av full statlig tjänste- och familjepension.

Vid övergång till statlig professur skulle professor Theorell komma att få vidkännas inkomstminskning med omkring 15 000 kronor. Medgivande synes enligt kanslern böra lämnas honom att vid sidan av sin statliga lön av Nobelmedel uppbära högst mellanskillnaden mellan denna och vad han vid fortsatt anställning enligt hittillsvarande anställningsvillkor vid varje särskild tidpunkt skulle ha uppburit.

Punkt 27. Professorn i radiofysik förfogar för närvarande icke över några hjälpkrafter för forskning och undervisning. Kanslern har därför i likhet med lärarkollegiet funnit en assistentbefattning erforderlig.

Punkt 34. Denna tjänst, som nyinrättades i samband med ikraftträdandet av undervisningsreformen, har ännu icke besatts med fast innehavare, enär det på grund av de speciella arbetsuppgifter, som åvilar preparatorn vid en patologisk institution, befunnits svårt att som sökande erhålla en verkligt kompetent person. En mycket välmeriterad och för tjänsten utomordentligt lämplig person har nu anmält sig som sökande. Lärarkollegiet framhåller, att preparatorstjänsten vid patologiska institutionen i och med införandet av den nya undervisningsordningen är en helt nödvändig tjänst, och skäl för dess indragning kan icke föreligga inom överskådlig tid, varför dess ordinariesättning är motiverad. — Kanslern tillstyrker.

Punkt 36. Lärarkollegiet har för städning och rengöring vid laboratoriet hemställt om inrättande av två ekonomibiträdestjänster. Statens städningsskonsulent tillstyrker förslaget, liksom kanslern.

Punkt 37. Lärarkollegiet har, under hänvisning till att behovet av kansliskrivarebefattningen vid kliniken är stadigvarande, hemställt om ordinariesättning av densamma. Den nuvarande innehavaren av befattningen är född 1911 och inträdde i statstjänst 1941. Kanslern tillstyrker.

Punkt 43. Under karolinska institutets avlöningsanslag finns för närvarande anvisat ett arvodesbelopp av 7 590 kronor till experimentalpsykologisk assistens vid rättspsykiatriska kliniken.

Lärarkollegiet har hemställt om utbyte av ifrågavarande arvodesmedel mot en tjänst som psykolog i lönegraden Ac 24. Erfarenheterna från den korta tid, under vilken den arvodesanställda kliniska psykologen varit verksam vid rättspsykiatriska kliniken, har klart ådagalagt den mycket stora betydelse som tillgången till en fackpsykolog haft för såväl det vetenskapliga som det praktiska arbetet vid kliniken. Det har även blivit uppenbart, att de mångahanda krav som måste ställas på den kliniska psykologen icke kunnat tillgodoses inom ramen av en halvtidstjänstgöring.

Kanslern förordar liksom för innevarande budgetår och i överensstämmelse

med sitt ställningstagande beträffande behovet av psykologisk assistens vid psykiatriska kliniken å karolinska sjukhuset, att ifrågavarande arvodesmedel i stället utbytes mot en assistenttjänst i reglerad befordringsgång (Af 15—Ae 19).

Punkt 45. Barnaålderns sjukdomar skiljer sig i väsentliga avseenden från dem hos vuxna. Den pediatrika patologien kräver mycket stor erfarenhet av och kunskap om just de särskilda problem, som sammanhänger med nyss angivna förhållande, och det är knappast längre möjligt för en allmän patolog att — vid beaktande tillika av den allt mera fortgående specialiseringen inom alla medicinska discipliner — tillfredsställande behärska även denna speciella vetenskapsgren. Pediatriken måste emellertid äga tillgång till fullgod patologisk expertis såväl för undervisningen och forskningen som för sjukvården. Lärarkollegiet har därför funnit sig böra hemställa om en laboratorstjänst i ämnet och har placerat denna i den högsta angelägenhetskategorien. — Kanslern har blivit övertygad om att ett starkt behov av denna befattning gjort sig gällande och förordar dess inrättande. Härvid kan kursanslaget nedräknas med 8 640 kronor för sådan undervisning, som bör övergå till ifrågavarande laboratur. Den föreslagna laboratorstjänsten avses vara gemensam för institutets båda pediatrika kliniker.

Punkterna 46 och 55. Lärarkollegiet har betecknat behovet av ifrågavarande befattningar som stadigvarande. Kanslern tillstyrker lärarkollegiets förslag om befattningarnas uppförande på ordinarie stat.

Punkt 58. Såvitt nu kan bedömas, kommer den klinik för alkoholsjukdomar, som är under uppförande vid karolinska sjukhuset, att kunna tagas i bruk under budgetåret 1959/60. Kommittén för planering av klinik för alkoholsjukdomar föreslog i sitt 1955 avgivna förslag till dylik klinik, att överläkarbefattningen därstädes skulle vara förenad med laboratur vid karolinska institutet. Lärarkollegiet har nu hemställt om inrättande av en laboratorbefattning i klinisk alkoholforskning, avsedd att förenas med överläkarbefattningen vid kliniken för alkoholsjukdomar. Liksom lärarkollegiet anser kanslern, att ifrågavarande klinikechef jämväl bör vara ordinarie akademisk lärare, varför han biträder kollegiets förslag. Laboraturen torde, anser kanslern, böra inrättas från och med den 1 juli 1959 men få tillsättas eller uppehållas med vikarie först från och med tidpunkt, som Kungl. Maj:t bestämmer med hänsyn till lokalfrågans läge. Frågan om hjälpkrafter för laboratorn vid undervisning och forskning torde få, efter av lärarkollegiet verkställd utredning, upptagas i petita för budgetåret 1960/61.

Punkterna 63—68. Från och med den 1 juli 1958 har den dittillsvarande statliga sjukgymnastutbildningen överflyttats från gymnastiska centralinstitutet till karolinska institutet. En närmare redogörelse för denna anordning och dess konsekvenser i personal- och andra hänseenden har lämnats i prop. 1957: 160. Bland annat har förutsatts, att elevintagningen vid sjukgymnastinstitutet i Stockholm skall ökas från 45 till 65 elever så snart möjligheter därtill föreligger, tidigast höstterminen 1959. De av ökningen föranledda kostnaderna har beräknats i nämnda proposition (s. 32, 34, 64 och 65). De av kanslern under förevarande punkter upptagna beloppen motsvarar de i propositionen angivna med den korrigering, som föranledes av det nu föreliggande resultatet av i propositionen förutsatta förhandlingar.

Punkt 76. Kanslern föreslog år 1957, att en fotografbefattning i lönegraden Ag 8 skulle inrättas vid biblioteket. Lärarkollegiet har nu hemställt om en fotograftjänst i lönegraden Ae 8 för bibliotekets behov. Då fotografering numera är ett naturligt och outhärligt led i verksamheten vid ett vetenskapligt bibliotek samt bibliotekets storlek synes motivera en heltidsbefattning för fotografen tillstyrker kanslern lärarkollegiets förslag.

Punkt 79. Kanslern förordade för budgetåret 1958/59 inrättande av en av lärarkollegiet äskad tjänst som kontorsskrivare i Ao 13 vid intendentkontoret under anförande särskilt av den motiveringen, att byrådirektören å intendentkontoret — om kassören med sina speciella göromål undantoges — stode utan biträde i högre löneställning än lönegraden 9, att detta förhållande medförde en stark press på avdelningens chef och att en sådan organisation vore mindre lämplig vid en kameral avdelning. Den nuvarande kanslern är i denna fråga ense med sin företrädare och biträder därför lärarkollegiets nu förnyade förslag om inrättande av ifrågavarande tjänst.

Punkterna 82 och 83. Lärarkollegiet har hemställt om sammanlagt tio nya docentbefattningar, varav en företrädesvis avsedd för fysiologi, en för medicinsk fysik, en för medicin, en för kirurgi, en för psykiatri, en för pediatrik och fyra för kliniskt ämne utan företräde för visst sådant. Institutet förfogar nu över aderton docentbefattningar, av vilka tretton är bundna vid teoretiska ämnen, medan de återstående fem skall stå till förfogande företrädesvis för kliniska ämnen. Vidare finns två forskardocentbefattningar. Kanslern framhöll i 1957 års *petita*, att antalet docenttjänster vid institutet vore ringa i förhållande till antalet professorer, samt föreslog en successiv ökning av antalet sådana tjänster och för det närmaste budgetåret inrättande av två nya befattningar, en företrädesvis avsedd för teoretiskt ämne utan företräde för något bestämt sådant samt en företrädesvis avsedd för kliniskt ämne. Framställningen ledde till att en ny docentbefattning med företräde för kliniskt ämne inrättades vid institutet från och med den 1 augusti innevarande år. Kanslern förordar nu, att ytterligare tre docentbefattningar inrättas vid institutet. En av dessa bör företrädesvis stå till förfogande för de teoretiska ämnena men vara rörlig inom kretsen av dessa, medan de båda övriga företrädesvis bör avse kliniskt ämne.

Institutet förfogar för närvarande över ett kursanslag å 78 000 kronor. Enligt vad som därom uttalades i propositionen 1954:212 (s. 70 och 79), skulle institutet efter genomförandet av undervisningsreformen för de medicinska fakulteterna icke längre förfoga över något kursanslag. Lärarkollegiet har emellertid med hänvisning till det sannolika behovet av extra kurser under läsåret 1959/60 till undvikande i görlig mån av stockningar i samband med studiereformens ikraftträdande hemställt om att fortfarande under budgetåret 1959/60 få förfoga över ett kursanslag å 60 000 kronor. Kanslern bedömer ett något lägre belopp tillräckligt för ändamålet och förordar, att 50 000 kronor anvisas.

Departementschefen. Vid kemiska institutionen II föreligger ett framträdande behov av en laboratorsbefattning i koagulationsforskning, varför jag föreslår, att en sådan tjänst inrättas, dock först från och med budgetåret 1960/61 (p. 5).

I överensstämmelse med grundstadgarna för Nobelstiftelsen inrättades år

1936 ett medicinskt Nobelinstitut. Vid detta upprättades omedelbart en avdelning för biokemi, varefter institutet år 1945 utökades med en avdelning för medicinsk cellforskning och genetik samt en avdelning för neurofysiologi. Den förstnämnda avdelningen åtnjuter från och med budgetåret 1947/48 statsbidrag från reservationsanslaget till Bidrag till medicinska Nobelinstitutets avdelning för biokemi, för budgetåret 1958/59 uppfört med 145 000 kronor, medan de båda andra avdelningarna alltsedan sin tillkomst varit statliga institutioner, till vilka av Nobelmedel endast föreståndararvoden utgått. Det medicinska Nobelinstitutet är i sin helhet inrymt i ett av Nobelstiftelsen ägt och underhållet byggnadskomplex.

Såsom framgår av den tidigare redogörelsen har Nobelstiftelsen och karolinska institutets lärarkollegium — med hänsyn till att driften av det medicinska Nobelinstitutet icke kunde bekostas utan ett fortgående ianspråktagande av fondkapitalet — hemställt om inrättande vid institutet från och med den 1 juli 1959 av en statlig biokemisk institution, i vilken Nobelinstitutets avdelning för biokemi skulle uppgå. Med anledning av nämnda förslag har på ecklesiastikdepartementets föranledande viss ytterligare utredning förebragts i en till departementet avgiven promemoria.

Det vetenskapliga arbetet vid avdelningen bedrivs dels av den fasta personalen, dels av på anslag från forskningsråd samt in- och utländska stiftelser tillfälligt anställd teknisk personal, dels ock av utländska och svenska gästforskare. Enzymforskningen intager en central ställning vid avdelningen. Denna forskning var tidigare en specialitet inom biokemien men har efterhand fått en så stor betydelse, att den med viss rätt kan sägas representera hela biokemien. Forskningsområdet är så stort, att det för oöverskådlig framtid kommer att erbjuda viktiga arbetsuppgifter.

Med hänsyn till behovet av åtgärder för att ekonomiskt trygga den fortsatta verksamheten vid Nobelinstitutets biokemiska avdelning anser jag mig i likhet med kanslern böra tillstyrka, att en statlig biokemisk institution kommer till stånd vid karolinska institutet. Vid densamma bör finnas följande befattningshavare, nämligen en professor i Bo 3, en laborator i Ao 26, en förste forskningsingenjör i Ae 24, en förste amanuens, två tredje amanuenser, två försöksassistenter i Ae 14, en förste instrumentmakare i Ae 11, en kontorist i Ae 9, ett laboratoriebiträde i högst Ae 9, en institutionsvaktmästare i Ae 8 samt tre ekonomibiträden i Ae 2/3. Mitt förslag avviker från kanslerns endast i fråga om löneställningen för förste instrumentmakaren och förste laboratoriebiträdet, varjämte jag föreslår en kontorist i stället för en kansliskrivare.

Nuvarande befattningshavare vid det medicinska Nobelinstitutets avdelning för biokemi synes utan ansökningsförfarande böra få övergå till motsvarande tjänster vid den föreslagna biokemiska institutionen. Föreståndaren för avdelningen, professorn Hugo Theorell, torde — till förhindrande av inkomstminskning — vid sidan av sin statliga lön som pro-

fessor få av Nobelmedel uppbära högst mellanskillnaden mellan vad han vid fortsatt anställning enligt hittillsvarande anställningsvillkor vid varje särskild tidpunkt skulle ha uppburit och lönen som professor. Frågan om tillgodoräkning i pensionshänseende av anställningstid hos Nobelinstitutet för den personal, som övergår till den nya institutionen, och därmed sammanhängande frågor torde sedermera få övervägas av Kungl. Maj:t.

Den föreslagna anordningen innebär ett överförande på statsverket av samtliga kostnader för den nuvarande biokemiska avdelningen vid Nobelinstitutet med undantag av föreståndararvodet och byggnadens underhåll, vilka kostnader förutsättes skola alltjämt bestridas med Nobelmedel. Jag räknar i detta sammanhang med att all ifrågakommande fondavkastning skall i fortsättningen disponeras för Nobelinstitutets behov (p. 9—19).

Med hänsyn till behovet av hjälpkrafter åt professorn i radiofysik tillstyrker jag inrättandet av en assistentbefattning vid ifrågavarande institution (p. 27).

Kanslerns under punkterna 34, 37, 46 och 55 redovisade förslag om ordinarie sättnings av fyra vid institutet inrättade extra ordinarie tjänster har jag ansett mig böra biträda.

Medel bör beräknas för två ekonomibiträden vid endokrinologiska forskningslaboratoriet (p. 36).

I enlighet med kanslerns förslag bör vid den rättspsykiatriska kliniken inrättas en assistenttjänst i reglerad befordringsgång. Samtidigt bör nuvarande arvode å 7 590 kronor till experimentalpsykologisk assistens indragas (p. 43).

Jag har blivit övertygad om angelägenheten av att den pediatrika patologin blir bättre tillgodosedd med expertis såväl för undervisningen och forskningen som för sjukvården och tillstyrker därför inrättandet av en laboratur i denna vetenskapsgren. En minskning av kursanslaget med 8 640 kronor kan samtidigt ske (p. 45).

Enligt vad jag inhämtat kommer den klinik för alkoholsjukdomar, som är under uppförande vid karolinska sjukhuset, att kunna tagas i bruk först under år 1961. Det torde därför vara tillfyllest, att den föreslagna laboraturen i klinisk alkoholforskning vid karolinska institutet, som är avsedd att förenas med överläkarbefattningen vid nämnda klinik, inrättas från och med den 1 januari 1961. Medel för ändamålet behöver således beräknas först för budgetåret 1960/61 (p. 58).

Under hänvisning till vad jag förut vid min behandling av anslagsäskandena beträffande den medicinska fakulteten i Uppsala därutinnan anført beräknar jag här för institutets räkning medel för överföring från dess materielanslag till nu förevarande anslag av avlöningskostnaderna för tre extra ordinarie tjänster såsom laboratoriebiträde m. m. med halvtidstjänstgöring. Ifråga om dessa tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på

institutioner torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut.

I enlighet med den av riksdagen godkända propositionen 1957: 160 angående omorganisation av sjukgymnastutbildningen m.m. har från och med den 1 juli 1958 den tidigare till gymnastiska centralinstitutet förlagda sjukgymnastutbildningen överförts till ett särskilt organ, benämnt sjukgymnastinstitutet i Stockholm, som är underställt karolinska institutet. Kanslerns under punkterna 63—68 redovisade förslag ansluter sig till de i förutnämnda proposition förordade grunderna för utbildningens omläggning, varför jag tillstyrker de föreslagna medelsanvisningarna.

Förslaget om en fotograftjänst i Ae 8 vid biblioteket anser jag mig böra i så måtto tillstyrka, som jag förordar inrättandet av en vaktmästartjänst i Ae 7 samtidigt som ett belopp å 5 000 kronor för tillfällig förstärkning av personalorganisationen bör indragas (p. 76).

Vid intendentkontoret bör inrättas en tjänst som kansliskrivare i Ao 10 i stället för den föreslagna kontorsskrivartjänsten i Ao 13 (p. 79).

Med anledning av förslaget om en utökning av antalet docentbefattningar förordar jag, att vid institutet inrättas ytterligare en dylik befattning utan avseende å något angivet ämne eller någon ämnesgrupp (p. 82).

Institutets kursanslag bör uppföras med 45 000 kronor, vilket innebär en minskning med 33 000 kronor. I förhållande till kanslerns förslag innebär det ett med 5 000 kronor minskat belopp. Detta sammanhänger dels med mitt förut redovisade ställningstagande till det under punkten 45 redovisade förslaget, dels med att jag icke ansett mig böra biträda förslaget om uppförande under en särskild delpost av ett för undervisning i experimentell endokrinologi under kursanslaget nu beräknat belopp å 3 600 kronor.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av vissa tjänster vid institutet. Jag beräknar här för förslagens genomförande erforderliga medel.

Förutom de av mig i det föregående förordade ändringarna i personalorganisationen och ökade medelsanvisningarna för olika ändamål föranledes ett ökat medelsbehov under förevarande anslag av uppflyttning i löneklass av vissa tjänstemän vid institutet och den av 1958 års riksdag beslutade lönegregleringen för biträdande lärare, assistenter och amanuenser m.m. samt av kompensationen för höjda folkpensionsavgifter.

Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag till 8 848 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 604 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I personalförteckningen för institutet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska mediko-kirurgiska institutet, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska mediko-kirurgiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 675 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	8 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i> ..	1 344 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 663 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 137 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	51 000
Summa kronor	8 878 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Bidrag från Malmstenska donationsfonden	4 600
2. Bidrag från Ekmanska donationsfonden ..	9 200
3. Bidrag från Mimi Althainz donationsfond..	16 200
Summa kronor	30 000
Nettoutgift kronor	8 848 000

c) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 8 848 000 kronor.

[89] 24. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	690 000	783 864
1958/59 (statsliggaren s. 558)	574 500	
1959/60 (förslag)	644 500	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten, *lärarkollegiets* beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår och *kanslerns* förslag i ämnet.

	För 1958/59 upptagna belopp,	Av lärarkollegiet för 1959/60 äskade belopp,	Av kanslern för 1959/60 föreslagna belopp, kronor
<i>Utgifter</i>	kronor	kronor	kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	10 000	5 000	5 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	420 000	444 000	444 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	72 100	73 100	75 100
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	1 000	2 000	23 000
5. Abonnemangsavgifter vid den automatiska telefonväxeln, <i>förslagsvis</i>	52 000	66 000	70 000
6. Bevakning av institutets område nattetid, <i>förslagsvis</i>	14 600	14 600	14 600
7. Ersättning för avskaffade examensavgifter	4 300	4 300	4 300
8. Lokaler m. m. för undervisning i idrott för högskolestuderande i Stockholm	4 500	—	4 500 ¹
Summa kronor	578 500	609 000	640 500
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
Ersättning för värme, lyse och vatten	4 000	4 000	4 000
Nettoutgift kronor	574 500	605 000	636 500

Den av kanslern föreslagna minskningen av anslagsposten 1 samt ökningen av anslagsposterna 2 och 5 sammanhänger med anslagsbelastningen under respektive poster under det sistförflutna budgetåret. Beträffande anslagsposten 3 föranledes kanslerns förslag av lärarkollegiets beräkning av medelsåtgången med tillägg för tillkomsten av ytterligare lokaler. Av höjningen av anslagsposten 4 avser 1 000 kronor ökat antal tjänsteresor och 21 000 kronor resekostnadsersättning åt medicine kandidater vid fullgörande av assistenttjänstgöring å annan ort än studieorten. Denna ersättning är för innevarande budgetår beräknad under materielanslaget. Beträffande anslagsposten 8 föreslår kanslern, att den betecknas förslagsvis med hänsyn till att lokalhyror m. m. utgör de huvudsakliga utgifterna under posten. Kanslern förutsätter därvid, att posten icke får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Departementschefen. Jag förordar en uppräknings av anslagsposten till städning och rengöring med 11 000 kronor till 83 100 kronor. Medelsanvisningen till lokaler m. m. för undervisning i idrott för högskolestuderande i Stockholm torde liksom för innevarande budgetår böra uppföras under obetecknad anslagspost. I övrigt biträder jag kanslerns förslag. Anslaget bör i enlighet härmed för nästa budgetår uppföras med 644 500 kronor, vilket innebär en ökning med 70 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 644 500 kronor.

¹ Posten föreslås bli betecknad *förslagsvis*.

[90] **25. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.**
 Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 355 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt bära uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.* beräkna ett reservationsanslag av 1 355 000 kronor.

[91] **26. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	150 000	122 607
1958/59 (statsliggaren s. 559)	200 000	
1959/60 (förslag)	200 000	

Lärarkollegiet har för ifrågavarande ändamål hemställt om ett anslag av 950 000 kronor.

Universitetskanslern tillstyrker en uppräknig av anslagets ospecificerade del från 150 000 kronor till 200 000 kronor i enlighet med den i propositionen 1958: 104 (s. 194) intagna planen för förstärkning av universitetens med flera lärosätens s. k. apparatanslag. Därutöver tillstyrker kanslern en medelsanvisning för nästa budgetår av 360 000 kronor för särskilda ändamål. För innevarande budgetår har ett engångsbelopp av 50 000 kronor anvisats för särskilda ändamål.

Departementschefen. Jag tillstyrker en uppräknig av medelsanvisningen för ospecificerade ändamål — för närvarande 150 000 kronor — till 200 000 kronor. Någon medelsanvisning för särskilda ändamål för nästa budgetår anser jag mig däremot icke kunna förorda. Hela anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[92] **27. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	75 000	75 821
1958/59 (statsliggaren s. 559)	85 000	
1959/60 (förslag)	95 000	

Lärarkollegiet har hemställt att förevarande anslag för nästa budgetår måtte höjas med 24 000 kronor till 109 000 kronor. Av höjningen avser 5 000 kronor en första del av ett på fem år fördelat engångsanslag å 25 000 kronor till upprustning av handboksbeståndet i referensbiblioteket och 6 000 kronor engångsanslag till inköp av kursböcker och vissa ryska tidskrifter.

Universitetskanslern tillstyrker en uppräknings anslag med 20 000 kronor till 105 000 kronor. Inom detta belopp synes enligt kanslern även kunna rymmas medel för de engångsanskaffningar för vilka medel äskats.

Departementschefen. Jag anser mig böra förorda en höjning av anslaget med 10 000 kronor. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 95 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 95 000 kronor.

[93] **28. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kronor, vilket disponeras på sätt framgår av s. 559 i statsliggaren.

Universitetskanslern har — i anledning av en framställning av lärarkollegiet — hemställt, att 700 000 kronor anvisas för nästa budgetår under förevarande anslag till inredning och utrustning av de nya lokalerna för fysiologiska institutionen II och institutionen för medicinsk fysik.

Av handlingarna framgår i huvudsak följande.

För innevarande budgetår har under förevarande anslag anvisats 200 000 kronor till inredning och utrustning av nya lokaler för ifrågavarande institutioner, varjämte dels uppdragits åt 1954 års utrustningskommitté att omhänderta anskaffningen av den inredning och utrustning, vartill medel sålunda anvisats dels bemyndigande lämnats nämnda kommitté att beställa inredning och utrustning för båda de omförmälda institutionerna till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1959/60. Kostnaderna för inredning och utrustning uppgår enligt av lärarkollegiet uppgjorda utrustningslistor till i avrundade tal 614 000 kronor för fysiologiska institutionen II och till 648 000 kronor för institutionen för medicinsk fysik. Kanslern förklarar sig icke vara beredd att på grundval av föreliggande utredning och utan att en ingående prövning, som kanslersämbetet icke haft möjlighet att företaga, verkställts i fråga om de olika utrustningsdetaljerna, tillstyrka större ytterligare medelsanvisning till inredning och utrustande av de nya lokalerna för institutionerna än sammanlagt 700 000 kronor. Enligt kanslerns mening torde det böra ankomma på 1954 års utrustningskommitté att handhåva anskaffningen av jämväl denna

inredning och utrustning. Eventuellt härutöver erforderliga medel för samma ändamål torde, framhåller kanslern vidare, böra anvisas efter förslag av utrustningskommittén.

1954 års medicinska utrustningskommitté hemställer i en den 30 oktober 1958 gjord framställning, att 650 000 kronor anvisas för nästa budgetår för inredning och utrustning av institutionen för virusforskning.

Såsom närmare framgår under punkt 102 i 1956 års åttonde huvudtitel, har den av ifrågavarande kommitté framräknade kostnadsramen å 1 100 000 kronor för inredning och utrustning av virusinstitutionen godtagits av departementschefen. Av nämnda belopp har för budgetåren 1956/58 anvisats sammanlagt 650 000 kronor. Genom beslut den 16 maj 1958 har dock Kungl. Maj:t medgivit, att högst 200 000 kronor av de medel, som anvisats senast för budgetåret 1957/58 till ifrågavarande institutions inredning och utrustning, finge av byggnadsstyrelsen disponeras för inredning och utrustning av bakteriologiska institutionen vid karolinska institutet. Enligt under hand av kommittén inhämtad uppgift från byggnadsstyrelsen kommer hela sistnämnda belopp att användas för bakteriologiska institutionen.

Beträffande behovet av anslagsmedel m. m. anför kommittén i huvudsak följande.

Den för virusinstitutionen och statens bakteriologiska laboratorium (SBL) gemensamma nybyggnaden i Huvudsta har av byggnadsstyrelsen beräknats vara färdig i juni 1960. Med hänsyn till den inträffade förseeningen av bygget har anskaffningsverksamheten ännu icke påbörjats. Därför föreligger icke nu möjlighet att överblicka om — bland annat till följd av den långa tid som förflutit sedan utrustningsförslaget upprättades — kostnadsramen kommer att hålla. Kommittén vill i detta sammanhang fästa uppmärksamheten dels på de allmänna prisstegringstendenser, som nu förefinnes, dels ock på den snabbt fortgående tekniska utvecklingen, som i många fall kan leda till att helt nytillkommen apparatur eller apparatur av nyare konstruktion än som vid planläggningen beräknats bör inköpas. Av de beräknade totalkostnaderna å 1 100 000 kronor har 186 000 kronor reserverats till inköp av ett elektronmikroskop av den största typen med tillhörande apparatur, vilket belopp enligt kommittén numera sannolikt kommer att visa sig vara för lågt. Kommittén anser på anförda skäl anskaffningen av ett sådant elektronmikroskop vara ofrånkomlig, därest ifrågavarande institution på ett effektivt sätt skall kunna bedriva forskning rörande virus natur m. m.

Kommittén framhåller slutligen, bland annat, att den i likhet med vad fallet varit beträffande inredning och utrustning av bakteriologiska institutionen vid karolinska institutet kommer att under sin verksamhet med inredning och utrustning av virusinstitutionen söka hålla totalkostnaderna så låga som möjligt, bland annat genom att i samråd med institutionschefen begränsa inköpsprogrammet och, där så prövas genomförbart, inköpa billigare och enklare typer av apparatur än som upptagits i utrustningslis-

torna. För nästa budgetår beräknar kommittén anslagsbehovet till (1 100 000 — 650 000 + 200 000 =) 650 000 kronor.

Karolinska institutets lärarkollegium har i framställning den 20 november 1958, med hänvisning till de i propositionen 1957: 160 beräknade kostnaderna för inredning av vissa lokaler inom *karolinska sjukhusets sjukgymnastiska avdelning*, hemställt, att det sålunda beräknade beloppet, 50 000 kronor, måtte anvisas för budgetåret 1959/60. Vidare har lärarkollegiet hemställt, att Kungl. Maj:t ville uppdraga åt lämpligt expertorgan att närmare utreda behovet av inredning i nämnda lokaler samt beräkna kostnaderna härför.

Universitetskanslern har tillstyrkt lärarkollegiets förslag.

Karolinska sjukhusets utrustningskommitté har i framställning den 1 december 1958 hemställt om bemyndigande att beställa utrustning till institutionen för teoretisk alkoholforskning vid karolinska mediko-kirurgiska institutet till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Som motiv för hemställan har kommittén anfört, att institutionsbyggnaden enligt den tidsplan, som upprättats inom kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande, beräknas stå färdig för inflyttning i början av år 1961. Då upphandlingsarbetet måste påbörjas under budgetåret 1959/60, synes det kommittén erforderligt att den erhåller bemyndigande att beställa utrustning under nämnda budgetår till ett värde av förslagsvis 200 000 kronor.

Departementschefen. Till inredning och utrustning av de nya lokalerna för fysiologiska institutionen II och institutionen för medicinsk fysik förordar jag en medelsanvisning för nästa budgetår av 400 000 kronor.

I enlighet med utrustningskommitténs förslag bör för nästa budgetår anvisas 650 000 kronor till inredning och utrustning av institutionen för virusforskning.

Mot att det i propositionen 1957: 160 angående omorganisation av sjukgymnastutbildningen m. m. beräknade beloppet, 50 000 kronor, för inredning av karolinska sjukhusets sjukgymnastiska avdelning anvisas för nästa budgetår, har jag ingen erinran. Uppdraget att närmare utreda behovet av denna inredning och beräkna kostnaderna för densamma bör lämpligen givas åt karolinska sjukhusets utrustningskommitté. Jag ämnar i annat sammanhang återkomma till denna fråga. Med anledning av vad sistnämnda kommitté anfört angående utrustning av institutionen för teoretisk alkoholforskning, finner jag mig böra tillstyrka, att åt kommittén lämnas bemyndigande att för institutionen beställa utrustning till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Vid bifall till vad jag nu anfört, torde förevarande anslag för nästa bud-

getår böra uppföras med (400 000 + 650 000 + 50 000 =) 1 100 000 kronor, vilket innebär en höjning med 600 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att utrustning till institutionen för teoretisk alkoholforskning vid karolinska mediko-kirurgiska institutet må beställas till ett värde av högst 200 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61;

b) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 100 000 kronor.

[94] 29. Medicinska högskolan i Umeå: Avlöningar

	Anslag
1958/59 (statsliggaren s. 560)	546 000
1959/60 (förslag)	1 648 000

Beslut om successivt inrättande från och med budgetåret 1958/59 av en medicinsk högskola i Umeå har fattats av statsmakterna våren 1958. Högskolan är avsedd att omfatta både propedeutisk och klinisk utbildning. Årligen skall intagas 40 studerande. Undervisningen igångsättes med en kurs i medicin den 1 januari 1959 och övriga ämnen följer successivt. Särskilda övergångsanordningar har vidtagits, varigenom för de blivande studerandena vid denna medicinska högskola utnyttjas undervisningsresurserna vid övriga universitet och högskolor.

Realiserandet av den medicinska högskolan i Umeå vilar icke enbart på staten. Västerbottens läns landsting och Umeå stad har förpliktat sig att i väsentliga avseenden bidra till högskolans uppbyggnad och drift. Härom har år 1958 avtal ingåtts mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, samt landstinget respektive staden, å den andra.

Avtalet med staden innehåller i korthet, att staden åtagit sig att i avvaktan på uppförande av en planerad biblioteksbyggnad upplåta stadsbiblioteket för anordnande av ett medicinskt-odontologiskt bibliotek, att vidtaga åtgärder för att bostäder skall kunna beredas personal och studerande vid högskolan och den odontologiska läroanstalten samt att hyresfritt upplåta kårhus för de studerande.

Organisationskommittén beräknar detta förslagsanslag för nästa budgetår till 1 650 000 kronor. Beräkningarna grundar sig på följande förslag.

Klinisk kemi

- 1) beräkning av medel för den nu vakanthållna laboratorstjänsten och samtidigt indragning av arvode till biträdande lärare om 600 kronor
- 2) klinisk amanuens
- 3) kanslibiträde i Ae 7
- 4) laboratoriesköterska i Ae 9

Klinisk fysiologi

- 5) institutionsvaktmästare i Ae 8 från och med 1/1 1960

Medicin

- 6) ökning av medelsanvisningen till biträdande lärare från 11 850 till 23 700 kronor

Kirurgi

- 7) biträdande lärare (kostnad 12 600 kronor)
8) klinisk amanuens

Radioterapi med tumördiagnostik

- 9) biträdande lärare (kostnad 1 140 kronor)

Pediatric

- 10) professor från och med 1/6 1960
11) lärare i Ae 24 från och med 1/6 1960
12) klinisk amanuens från och med 1/6 1960
13) kontorist i Ae 9 från och med 1/6 1960
14) laboratoriebiträde i Ae 9 från och med 1/6 1960

Psykiatri

- 15) professor från och med 1/4 1960
16) lärare i Ae 24 från och med 1/4 1960
17) klinisk amanuens från och med 1/4 1960
18) kontorist i Ae 9 från och med 1/4 1960
19) laboratoriebiträde i Ae 9 från och med 1/4 1960

Dermato-venereologi

- 20) professor från och med 1/10 1959
21) lärare i Ae 24 från och med 1/10 1959
22) kanslibiträde i Ae 7 från och med 1/10 1959

Klinisk epidemiologi

- 23) lärare (kostnad 3 060 kronor)
24) klinisk amanuens från och med 1/12 1959

Ftisiologi

- 25) lärare (kostnad 2 400 kronor)

Neurokirurgi

- 26) lärare (kostnad 720 kronor)

Neurologi

- 27) professor från och med 1/4 1960
28) lärare i Ae 24 från och med 1/4 1960
29) kanslibiträde i Ae 7 från och med 1/4 1960

Obstetrik och gynekologi

- 30) professor från och med 1/12 1959
31) lärare i Ae 24 från och med 1/12 1959
32) kontorist i Ae 9 från och med 1/12 1959
33) laboratoriebiträde i Ae 9 från och med 1/12 1959

Oftalmiatrik

- 34) professor från och med 1/10 1959
- 35) lärare i Ae 24 från och med 1/10 1959
- 36) kanslibiträde i Ae 7 från och med 1/10 1959

Oto-rhino-laryngologi

- 37) professor från och med 1/12 1959
- 38) lärare i Ae 24 från och med 1/12 1959
- 39) kanslibiträde i Ae 7 från och med 1/12 1959

Hygien

- 40) professor från och med 1/10 1959
- 41) assistent från och med 1/10 1959
- 42) halvtidsanställd förste amanuens från och med 1/10 1959
- 43) kanslibiträde i Ae 7 från och med 1/10 1959
- 44) laboratoriebiträde i Ae 9 från och med 1/10 1959
- 45) vaktmästare i Ae 7 från och med 1/10 1959

Socialmedicin

- 46) professor från och med 1/6 1960
- 47) klinisk amanuens från och med 1/6 1960
- 48) kurator i Ae 12 från och med 1/6 1960
- 49) statistiker med arvode av 1 000 kronor för månad från och med 1/6 1960
- 50) kanslibiträde i Ae 7 från och med 1/6 1960

Rättsmedicin

- 51) lärare (kostnad 2 160 kronor)

Krigsmedicin

- 52) lärare (kostnad 2 580 kronor)
- 53) kursamanuens (kostnad 480 kronor)

Medicinens historia

- 54) lärare (kostnad 600 kronor)

Biblioteket

- 55) ökning av medelsanvisningen till extra arbetskraft från 9 000 till 12 000 kronor

Administrationn

- 56) kontorsskrivare i Ae 13
- 57) expeditionsvakt i Ae 7 och samtidigt indragning av ett för extra arbetskraft beräknat belopp av 6 000 kronor
- 58) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5

Gemensamt

- 59) ersättningar till ordförande, ledamöter och experter i organisationskommittén (kostnad 30 000 kronor)
- 60) docent (befattning med företrädare för kliniskt ämne)
- 61) särskild kursundervisning (kostnad 20 000 kronor)
- 62) förste instrumentmakare i Ae 12
- 63) instrumentmakare i Ae 9
- 64) djurvårdare i Ae 7

Övriga utgifter

- 65) ökning av medelsanvisningen till vikarier, vikariatsersättning, tillfällig arbetskraft m. m. från 38 020 till 180 727 kronor

Särskilda uppbördsmedel

- 66) ökning av inkomstposten »Bidrag från Västerbottens läns landsting till avlönande av kliniska amanuenser» från 40 000 till 102 300 kronor.

Kommittén anför till stöd för förslagen bland annat följande.

Undervisningen vid högskolan tager sin början den 1 januari 1959 med kurs i medicin. Den 1 augusti 1959 utökas undervisningen till att omfatta ett andra ämne, nämligen kirurgi. Enligt den i propositionen 1957: 188 (s. 44 ff.) intagna tidtabellen, emot vilken riksdagen icke funnit anledning till erinran, skall härefter under vårterminen 1960 följa de första kurserna i dermato-venereologi (två kurser), oftalmiatrik (två kurser), klinisk epidemiologi (en kurs), oto-rhino-laryngologi (en kurs), obstetrik och gynekologi (en kurs), rättsmedicin (en kurs), hygien (två kurser), ftisiologi (två kurser) samt krigsmedicin (en kurs). Kurserna i de för medicine licentiatexamen återstående ämnena, nämligen psykiatri, neurologi, pediatrik, barnpsykiatri och socialmedicin avses icke bli anordnade första gången förrän under budgetåret 1960/61. Enligt tabell 1 i propositionen 1957: 188 (s. 47) och vad i övrigt i propositionen uttalas i denna fråga (ss. 44 och 77) bör emellertid vissa befattningar tillhörande sistnämnda fem ämnen komma till stånd redan under budgetåret 1959/60.

De i propositionen 1957: 188 upptagna befattningarna som kontorist eller kanslibiträde, vilka bör inrättas under budgetåret 1959/60, föreslås av organisationskommittén placerade i den lönegrad, som med hänsyn till omfattningen och karaktären av arbetet vid vederbörande institution eller klinik synes befogad. De till inrättande under nyssnämnda budgetår föreslagna laboratoriebiträdesbefattningarna synes organisationskommittén med hänsyn till angelägenheten av en god rekrytering till dessa tjänster böra hänföras till lönegraden 9. Det är även organisationskommitténs förhoppning, att inom civildepartementet pågående utredning rörande den tekniska biträdespersonalens löneställning skall leda till motsvarande löneförbättring för de redan under budgetåret 1958/59 befintliga laboratoriebiträdestjänsterna vid högskolan.

Organisationskommittén har funnit sig böra för nästa budgetår hemställa om ett tillfälligt kursanslag, vilket icke ingår i de anslagsberäkningar, som framlagts i propositionen 1957: 188. Genomförandet av utbyggnaden av Umeå lasarett kan nämligen komma att i vissa hänseenden avvika från de planer, som förelåg vid tidpunkten för propositionens utarbetande, med åtföljande nödvändighet att förändra det i propositionen angivna kursprogrammet. Vidare kan det, om det fria kliniska stadiets kurser lockar alltför många sökande, bli nödvändigt att i något enstaka ämne anordna extra kurs till undvikande av att studerande, som under högskolans första tid ansöker till medicinkurs därstädes, tvingas att under ett senare skede av studierna åter söka sig från högskolan eller acceptera försening i studierna. — Organisationskommittén föreslår, att kostnaderna för kommitténs verksamhet från och med budgetåret 1959/60 få belasta högskolans anslag, vilka i förekommande fall beräknats med hänsyn härtill.

Universitetskanslern har icke något att erinra mot vad kommittén anför och föreslagit.

Departementschefen. Innan jag redovisar mitt ställningstagande till de av organisationskommittén under avlöningsanslaget framförda förslagen, vill jag erinra om några av Kungl. Maj:t meddelade beslut rörande ledigkungörande av vissa professurer vid medicinska högskolan i Umeå. Sålunda har Kungl. Maj:t genom beslut den 2 maj och den 7 november 1958 medgivit att vid högskolan må ledigförklaras följande professurer, nämligen en i dermato-venereologi, en i hygien, en i oto-rhino-laryngologi, en i psykiatri, en i neurologi, en i pediatrik och en i socialmedicin. I besluten har som tidigaste tillträdesdag angivits samma tidpunkt, som av organisationskommittén i anslagsframställningen föreslagits för tjänstens inrättande.

Då jag härefter övergår till att uttala mig om de framförda anslags-äskandena, vill jag inledningsvis konstatera, att organisationskommitténs förslag, såsom också torde framgå av den i det föregående lämnade redogörelsen, i allt väsentligt står i överensstämmelse med det av statsmakterna godkända tidsschemat för högskolans utbyggnad.

Vad organisationskommittén anfört och föreslagit anser jag mig sålunda böra biträda med de avvikelser, som framgår av det följande.

De under punkterna 13, 18 och 32 framställda förslagen anser jag mig endast i så måtto böra biträda som jag beräknar medel till tre kanslibiträden i Ae 7 i stället för tre kontorister i Ae 9.

De under punkterna 14, 19, 33 och 44 föreslagna tjänsterna som laboratoriebiträde anser jag mig böra föreslå lönegradsplacerade i högst Ae 9.

Det under punkten 56 framställda förslaget anser jag mig endast i så måtto böra biträda som jag nu beräknar medel till en extra tjänst. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles besluta om lönegradsplacering och tjänstebenenämning.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör å personalförteckningen för högskolan uppföras följande nya befattningar, nämligen nio professorer i Bo 3, en docent och sju lärare i Ae 24.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 648 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 1 102 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för medicinska högskolan i Umeå, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för medicinska högskolan i Umeå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	427 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	33 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., förslagsvis ..	365 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, förslagsvis	684 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	230 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	10 400
Summa kronor	1 750 300

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från Västerbottens läns landsting till avlönande av kliniska amanuenser	102 300
Nettoutgift kronor	1 648 000

c) till *Medicinska högskolan i Umeå*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 648 000 kronor.

[95] **30. Medicinska högskolan i Umeå: Omkostnader.** Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 45 000 kronor (statsliggaren s. 561).

Organisationskommitténs förslag till omkostnadsstat för nästa budgetår redovisas i nedanstående sammanställning, som jämväl upptager den nu gällande omkostnadsstaten och de av kommittén förordade förändringarna i denna stat.

	Anslag budgetåret 1958/59 kronor	Förslag för budgetåret 1959/60 kronor	Ökning eller minskning kronor
1. Sjukvård m. m., förslagsvis	800	1 850	+ 1 050
2. Bränsle, lyse och vatten, förslagsvis	5 000	50 000	+ 45 000
3. Städning och rengöring, förslagsvis	10 000	25 000	+ 15 000
4. Reseersättningar, förslagsvis	10 000	50 000	+ 40 000
5. Telefonavgifter, förslagsvis	7 500	25 000	+ 17 500
6. Ersättning till Umeå stad för ombesörjande av medicinskt-odontologiska bibliotekets vaktmästarysslor	5 000	5 000	—
7. Bidrag till studentkåren i Umeå till drift av kårhus	6 700	5 150	— 1 550
Summa kronor	45 000	162 000	+ 117 000

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

1. *Sjukvård m. m.*

Personalökningen vid högskolan för nästa budgetår synes enligt organisationskommittén motivera en anslagshöjning av angiven storleksordning.

2. *Bränsle, lyse och vatten.*

Enligt 15 § i avtalet mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Västerbottens läns landsting, å andra sidan, angående inrättande av en medicinsk läroanstalt i Umeå (propositionen 1957:188 s. 62) skall staten erlägga bidrag till landstinget med 50 procent av kostnaderna för bränsle, lyse och vatten i vissa till undervisning och forskning upplåtna byggnader vid Umeå lasarett. Organisationskommittén uppskattar, med hänsyn till den fortskridande byggnadsverksamheten för högskolans behov, medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår till 50 000 kronor.

3. *Städning och rengöring.*

Enligt nyssnämnda avtalspunkt skall jämväl kostnaderna för städning och rengöring av vissa för undervisning och forskning vid högskolan av landstinget upplåtna lokaler åvila staten. De verkliga kostnaderna i ifrågavarande hänseende kan icke med säkerhet beräknas förän statens städningskonsulent upprättat vederbörliga planer för organiserandet av hithörande verksamhet. För budgetåret 1959/60 uppskattar organisationskommittén emellertid medelsbehovet för ändamålet till 25 000 kronor.

4. *Reseersättningar.*

Följande skäl synes organisationskommittén nödvändiggöra den angivna, väsentliga ökningen av anslagsposten till reseersättningar:

1) Före utgången av budgetåret 1959/60 beräknas 16 av högskolans blivande 20 professurer vara besatta.

2) Under högskolans uppbyggnadsskede är en förhållandevis livligare reseaktivitet att betrakta som nödvändig beträffande högskolans befattningshavare, särskilt vad gäller resor till Stockholm och Uppsala.

3) Under ifrågavarande post torde medel böra beräknas jämväl för kommitténs behov i berörda hänseende. Härvid har kommitténs utgångspunkt varit den, att åtminstone tre sammanträden med kommittén måste förläggas till Umeå budgetåret 1959/60 samt att resekostnaderna och traktamentena i samband med ettvar av dessa sammanträden kommer att uppgå till inemot 5 000 kronor. Härtill kommer behov av enskilda resor, företagna av ledamöter eller experter. Utöver det anslagsbelopp, som sålunda angivits, torde medel komma att erfordras för flyttningsersättningar.

5. *Telefonavgifter.*

För nästa budgetår är en väsentlig ökning av hithörande kostnader att vänta, främst till följd av att ett visst antal direkttelefoner måste installeras under nämnda budgetår med vederbörliga inträdesavgifter samt med hänsyn till att organisationskommitténs telefonkostnader bör inrymmas under anslagsposten. Organisationskommittén beräknar medelsbehovet under denna till 25 000 kronor under ifrågavarande budgetår.

6. *Ersättning till Umeå stad.*

Enligt avtal (propositionen 1957: 188 s. 68) medgiver staden, att stadsbibliotekets vaktmästarpersonal må ombesörja det medicinskt-odontologiska bibliotekets vaktmästarsysslor mot att staten som ersättning härför till staden erlägger ett belopp av 5 000 kronor för år. Nämnda belopp synes böra anvisas.

7. *Bidrag till studentkåren i Umeå till drift av kårhus.*

I överensstämmelse med vad därom uttalats i propositionen 1957: 188 (ss. 71 och 79) upptager organisationskommittén i ifrågavarande hänseende ett med 1 550 kronor från 6 700 kronor till 5 150 kronor minskat belopp.

Kanslern ansluter sig till organisationskommitténs förslag.

Departementschefen. Jag biträder organisationskommitténs, av kanslern tillstyrkta förslag. Förevarande anslag bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 162 000 kronor, vilket är 117 000 kronor mer än för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Medicinska högskolan i Umeå: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 162 000 kronor.

[96] **31. Medicinska högskolan i Umeå: Materiel m. m.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 110 000 kronor.

Organisationskommittén föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett till 260 000 kronor förhöjt belopp. Med utgångspunkt i det genom propositionen 1957: 188 godtagna tidsschemat för högskolans utbyggnad framlägger kommittén också förslag till fördelning av det sålunda äskade anslagsbeloppet på olika undervisningsämnen m. m. I fråga om detta fördelningsförslag och den närmare motiveringen för detsamma torde få hänvisas till handlingarna.

Kanslern biträder organisationskommitténs ifrågavarande förslag.

Departementschefen. Jag tillstyrker organisationskommitténs, av kanslern biträdda förslag. Förevarande anslag bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 260 000 kronor, innebärande en anslagsökning med 150 000 kronor. Det torde liksom hittills få ankomma på kanslern att närmare fördela anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Materiel m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 260 000 kronor.

[97] **32. Medicinska högskolan i Umeå: Nyanskaffning av apparater m. m.** Sedan en del år tillbaka har under riksstatens åttonde huvud-

titel för universitetens samt karolinska institutets och Stockholms högskolas vidkommande anvisats särskilda medel till nyanskaffning av apparater m. m. I konsekvens härmed upptogs i propositionen 1957:188 ett dylikt anslag jämväl för medicinska högskolan i Umeå. Anslaget beräknades vid full utbyggnad till 70 000 kronor. I propositionen 1958:104 föreslogs en väsentlig höjning av här ifrågavarande anslag till universiteten, karolinska institutet och Stockholms högskola. Höjningen ifråga föreslogs uppdelad på två etapper med lika fördelning på budgetåren 1958/59 och 1959/60. Den första etappen har genomförts för innevarande budgetår och den andra avses realiserad för nästa budgetår.

Organisationskommittén hemställer för nästa budgetår om ett anslag av 70 000 kronor till nyanskaffning av apparater m. m. och anför till stöd härför huvudsakligen följande.

Uppenbarligen föreligger vid medicinska högskolan i Umeå från och med budgetåret 1959/60 ett starkt behov av anslag för de ändamål, som här ifrågavarande medel avser att tillgodose. Liksom universiteten, karolinska institutet och Stockholm högskola synes högskolan böra komma i åtnjutande av högre anslag i ifrågavarande hänseende än de före tillkomsten av propositionen 1958:104 beräknade. Med hänsyn till att högskolan ännu befinner sig i sitt första utvecklingsskede anser sig emellertid organisationskommittén böra begränsa sig till att för budgetåret 1959/60 hemställa om anvisande av det i propositionen 1957:188 upptagna beloppet, 70 000 kronor.

Universitetskanslern lämnar organisationskommitténs förslag utan erinran.

Departementschefen. I likhet med organisationskommittén och kanslern finner jag det erforderligt, att jämväl för medicinska högskolans i Umeå del å riksstaten uppföres ett löpande anslag av reservationsanslags karaktär till nyanskaffning av apparater m. m. Även i fråga om medelsanvisningen under anslaget för nästa budgetår anser jag mig kunna godtaga organisationskommitténs, av kanslern biträdda förslag. Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[98] **33. Medicinska högskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning för biblioteket.** *Organisationskommittén* hemställer att detta reservationsanslag liksom för innevarande budgetår uppföres med 145 000 kronor, varav 85 000 kronor såsom ordinarie årsanslag och 60 000 kronor såsom

en andra del av den i propositionen 1957:188 beräknade engångsanvisningen av sammanlagt 240 000 kronor med lika fördelning på fyra budgetår.

Universitetskanslern har ej funnit anledning till erinran mot kommitténs förslag.

Departementschefen. Detta anslag torde i enlighet med föreliggande förslag böra uppföras med oförändrat belopp eller 145 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 145 000 kronor.

[99] **34. Medicinska högskolan i Umeå: Inredning och utrustning av nya lokaler**

	Anslag
1958/59 (statsliggaren s. 562)	300 000
1959/60 (förslag)	1 500 000

1954 års *utrustningskommitté* har i en den 20 oktober 1958 gjord framställning hemställt, att 1 500 000 kronor anvisas för nästa budgetår för inredning och utrustning av nya lokaler för medicinska högskolan i Umeå samt att kommittén därjämte bemyndigas att beställa inredning och utrustning för högskolan till ett värde av 1 000 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61.

Mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Västerbottens läns landsting, å andra sidan, har avtal träffats angående inrättande av en medicinsk läroanstalt i Umeå. Beträffande innebörden av detta avtal anför kommittén bland annat följande.

För den nya högskolan kräves dels att ändamålsenliga institutionslokaler tillskapas, dels ock att det nuvarande lasarettet i staden ombildas till ett fullt godtagbart undervisningssjukhus. Avtalet mellan staten och landstinget avser att reglera förhållandena härom mellan de två parterna.

Landstinget har i nämnda avtal åtagit sig att för anordnande och bedrivande av medicinsk undervisning i första hand ställa till förfogande vissa befintliga byggnader inom lasarettets nuvarande område. Läroanstalten får kostnadsfritt för undervisnings- och forskningsändamål begagna lasarettets instrumentverkstad och vissa aulor. Landstinget har vidare åtagit sig att utföra vissa på- och tillbyggnadsarbeten ävensom i närmare angiven omfattning för forskningen och undervisningen erforderliga nybyggnader. Staten skall dock lämna bidrag till kostnadernas bestridande med omkring 50 procent av de verkliga kostnaderna.

I förevarande sammanhang betydelsefullare är emellertid avtalsbestämmelserna om kostnaderna för inredning och utrustning. Härom gäller i huvudsak följande. I fråga om möbler, armatur och liknande utrustning, som skall disponeras uteslutande för undervisning och forskning, skall beträffande vissa i avtalet uppräknade lokaler staten lämna landstinget, som

ombesörjer och bekostar anskaffningen, ett bidrag motsvarande 50 procent av de verkliga kostnaderna. För den blivande patologiska institutionen samt för institutioner för bakteriologi, klinisk bakteriologi, virologi, hygien, farmakologi och klinisk farmakologi samt djurlaboratorier har staten att anskaffa och ensam bekosta nyss nämnd rumsutrustning. Av staten ensam skall anskaffas och bekostas instrument, apparater och liknande utrustning, vilkas användning i all huvudsak avser undervisning och forskning.

Enligt uttalande i propositionen 1957: 188 (s. 43 ff.) skall undervisningen vid högskolan taga sin början den 1 januari 1959 med en kurs i medicin. Den kliniska undervisningen utbygges därefter successivt och dess organisation kommer från och med läsåret 1961/62 att vara definitivt genomförd. Den propedeutiska undervisningen beräknas enligt den godkända planen för tillgodoseende av lasarettets och högskolans lokalbehov kunna börja läsåret 1962/63. Vissa av de lärarbefattningar, som avses även för den propedeutiska undervisningen, inrättas därför redan i samband med den kliniska undervisningens igångsättande. Med hänsyn till detta tidsschema för genomförandet av undervisningens organisation understryker kommittén, att det gäller att med skyndsamhet iordningställa lokaler och anskaffa utrustning främst för den kliniska men även i betydande utsträckning för den propedeutiska undervisningen.

Statens kostnader för inredning och utrustning av lokalerna för den medicinska högskolan har i propositionen 1957: 188 (s. 73) beräknats till 10 000 000 kronor. Beträffande denna kostnadsberäkning framhåller kommittén, att den grundar sig på uppgifter från de ämnesföreträdare, som medverkat i utredningsarbetet beträffande högskolan, och på jämförelser med bland annat inrednings- och utrustningskostnaderna för institutioner m. m. vid den senast inrättade medicinska läroanstalten, nämligen den i Göteborg. Kommittén understryker, att de gjorda kostnadsuppskattningarna måste betraktas såsom i hög grad approximativa och ovissa. I detta sammanhang uttalar kommittén i huvudsak följande.

Med hänsyn till den snabba utvecklingen på alla områden är det sannolikt att de beräknade kostnaderna kommer att visa sig för låga. Det är emellertid för närvarande omöjligt att såsom eljest är brukligt framlägga en på noggrann utredning grundad kostnadsram, inom vilken årsanslag för utrustning kan äskas. I stället måste för denna medicinska högskola kostnadsberäkningar och anslagsäskanden få göras successivt allteftersom behoven av utrustning för varje enskild institution och klinik klarnar. För budgetåret 1959/60 föreligger emellertid ej ens förutsättningar för någon som helst exakt kostnads- och anslagsberäkning. Det är därför denna gång — och beträffande de flesta ämnesområdena även nästa år — ofrånkomligt att stanna vid anslagsäskanden, som väsentligen är grundade på erfarenhetsmässiga uppskattningar och främst avser grundanskaffning av inredning och utrustning för undervisningen.

Kommitténs uppskattning av anslagsbehoven för budgetåret 1959/60 för vissa institutioner och kliniker vid högskolan framgår av följande sammanställning.

1. Institutionen för klinisk bakteriologi	95 000
2. Patologiska institutionen	300 000
3. Institutionen för klinisk farmakologi	10 000
4. Institutionen för klinisk kemi	150 000
5. Institutionen för klinisk fysiologi	100 000
6. Medicinska kliniken	20 000
7. Kirurgiska kliniken	20 000
8. Ortopediska kliniken	10 000
9. Röntgendiagnostiska avdelningen	15 000
10. Radioterapeutiska kliniken	20 000
11. Plastikkirurgiska kliniken	2 000
12. Pediatriska kliniken	15 000
13. Psykiatriska kliniken	10 000
14. Barnpsykiatriska kliniken	5 000
15. Kliniken för dermato-venereologi	30 000
16. Kliniken för epidemiologi	5 000
17. Kliniken för ftisiologi	5 000
18. Neurologiska kliniken	20 000
19. Kliniken för obstetrik och gynekologi	20 000
20. Kliniken för oftalmiatrik	40 000
21. Kliniken för öron-, näs- och halssjukdomar	40 000
22. Hygieniska institutionen	50 000
23. Institutionen för krigsmedicin	3 000
24. Föreläsningssalar	100 000
25. Övriga undervisningslokaler, omklädningsrum för kandida- ter m. m.	20 000
26. Verkstäder	100 000
27. Djurlaboratorier	100 000
28. Biblioteket och administrationen	45 000
29. Oförutsedda behov	150 000
Summa kronor	1 500 000

Beträffande det begärda beställningsbemyndigandet framhåller kommittén slutligen följande.

Enligt kommitténs beräkningar erfordras för högskolan under budgetåret 1960/61 i stor omfattning inredning och utrustning, som måste eller i vart fall lämpligen bör beställas redan under budgetåret 1959/60. Utöver anslag för sistnämnda budgetåret bör därför ett bemyndigande lämnas kommittén att beställa inredning och utrustning, att gäldas först efter den 1 juli 1960. Detta beställningsbemyndigande anser kommittén icke böra bestämmas till lägre belopp än 1 000 000 kronor.

Departementschefen. Med anledning av utrustningskommitténs uttalanden rörande den tidigare gjorda beräkningen av statens kostnader för inredning och utrustning av lokalerna för den medicinska högskolan i Umeå vill jag framhålla, att en riktpunkt för utrustningskommitténs arbete skall vara, att ifrågavarande kostnader skall bestridas inom en ram av högst 10 000 000 kronor.

Vad utrustningskommittén föreslagit ifråga om medelsanvisning för

nästa budgetår samt beställningsbemyndigande biträder jag. Anslaget torde således för nästa budgetår böra uppföras med 1 500 000 kronor, vilket innebär en ökning med 1 200 000 kronor, varjämte kommittén bör erhålla bemyndigande att beställa inredning och utrustning för högskolan till ett belopp av högst 1 000 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61. Närmare bestämmelser rörande anslagets disposition torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för medicinska högskolan i Umeå må beställas till ett belopp av högst 1 000 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1960/61;

b) till *Medicinska högskolan i Umeå: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

[100] **35. Vissa kostnader för läkarutbildningen.** Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 81 000 kronor (statsliggaren s. 562). Inom ecklesiastik- och inrikesdepartementen har under hösten 1958 utförts vissa förberedande undersökningar för att klarlägga möjligheterna att öka intagningen av medicine studerande samt att anordna ytterligare kliniska utbildningsplatser. Dessa undersökningar är ännu ej helt avslutade. Jag ämnar, sedan beredningen av ärendet slutförts, föreslå Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen förslag angående vissa åtgärder för ökad utbildning av läkare. För nämnda ändamål torde i riksstatsförslaget under förevarande rubrik böra upptagas ett preliminärt beräknat belopp av 400 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 beräkna till *Vissa kostnader för läkarutbildningen* ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[101] **36. Bidrag till Stockholms högskola.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 12 014 000 kronor (statsliggaren s. 562). Såsom redan i det föregående under punkten 68 »Ökat stöd åt forskning» anförts, har beredningen av frågan om medelsanvisning för nästa budgetår under förevarande anslag på grundval av universitetskanslersämbetets anslagsframställning ännu icke kunnat slutföras. Anslag till ändamålet torde sålunda i riksstatsförslaget böra upptagas med preliminärt beräknat belopp. I fråga om vissa vid medelsberäkningarna för nästa budgetår tillämpade principer torde jag få hänvisa till vad under den förut nämnda punkten anförts. I detta sammanhang bör vidare nämnas, att under den för innevarande budgetår i riksstaten upptagna anslagsrubriken »Nyanskaffning av apparater m.m. vid Stockholms högskola» (statsliggaren s. 572) icke beräknas särskild medelsanvisning för budgetåret 1959/60. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1959/60 till *Bidrag till Stockholms högskola* beräkna ett förslagsanslag av 14 350 000 kronor.

[102] **37. Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtna lokaler.** Detta förslagsanslag, som avser ersättning till statens allmänna fastighetsfond för till högskolan upplåtna lokaler i kvarteret Vega i Stockholm, är nu uppfört med 72 000 kronor. Genom beslut den 28 juli 1958 har Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadsstyrelsen att tillgodoföra fastighetsfonden nämnda belopp.

Byggnadsstyrelsen hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 72 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 72 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtna lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 72 000 kronor.

[103] **38. Ersättning för viss tomträttsavgäld till Stockholms stad.** Detta förslagsanslag, som avser ersättning till statens allmänna fastighetsfond för tomträttsavgäld för den för nybyggnaden för Stockholms högskolas fysiska institut m. m. upplåtna delen av kvarteret Mimer i Stockholm, är nu uppfört med 113 000 kronor. Genom beslut den 28 juli 1958 har Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadsstyrelsen att tillgodoföra fastighetsfonden nämnda belopp.

Byggnadsstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 113 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag bör detta anslag för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 113 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för viss tomträttsavgäld till Stockholms stad* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 113 000 kronor.

[104] **39. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	4 042 000	4 276 298
1958/59 (statsliggaren s. 572)	4 893 000	
1959/60 (förslag)	5 181 000	

I skrivelse nr 326 anmälde 1955 års riksdag, att riksdagen — med godkännande av vad statsutskottet i ämnet anfört i utlåtande nr 148 — med-

givit, att den prekliniska tandläkarutbildningen finge från och med budgetåret 1956/57 omorganiseras i enlighet med vad föredragande departementschefen förordat i propositionen 1955:138 (s. 2—18). Riksdagen godkände jämväl av departementschefen i nyssnämnda proposition (s. 19—81) förordade anordningar för ökad examination av tandläkare. Sistnämnda beslut innebar bland annat, att den årliga intagningen av elever vid tandläkarhögskolan i Stockholm skulle från och med läsåret 1955/56 ökas med 40 till omkring 140 om året samt att en till högskolan anknuten odontologisk läroanstalt skulle inrättas i Umeå. Denna läroanstalt skulle successivt utbyggas under budgetåret 1956/57 och de närmast följande budgetåren.

Vid tandläkarinstitutet i Umeå mottages från och med höstterminen 1956 20 nya odontologie kandidater varje termin för utbildning under tredje—åttonde studietermierna. Vid full utbyggnad kommer antalet studerande vid institutet att uppgå till 120. Detta antal uppnås från och med vårterminen 1959. Den återstående utbildningen, nionde och tionde studietermierna, skall i enlighet med förutnämnda beslut ske i Stockholm. Detta kommer att äga rum första gången läsåret 1959/60.

Till Umeåinstitutet är ansluten en tandsköterskeskola, vid vilken undervisningen började höstterminen 1957.

Universitetskanslern har efter förslag i ämnet från *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm* för nästa budgetår framlagt följande förslag:

A. T a n d l ä k a r h ö g s k o l a n i S t o c k h o l m

Avdelningen för karieslära

- 1) assistent med två tredjedelar av full assistentlön.

Avdelningen för pulpa- och rotbehandling

- 2) assistent med två tredjedelar av full assistentlön.

Avdelningen för proteslära

- 3) assistent med två tredjedelar av full assistentlön.

Avdelningen för tandkirurgi

- 4) assistent med två tredjedelar av full assistentlön.

Avdelningen för dental röntgendiagnostik

- 5) tandsköterska i Ae 7.

Avdelningen för odontologisk ortopedi

- 6) assistent med två tredjedelar av full assistentlön.

Avdelningen för speciell tandhistologi

- 7) förste amanuens i stället för tredje amanuens.

Avdelningen för odontologisk farmakologi

- 8) laboratoriebiträde i Ae 7 (heltid) i stället för ett i Ag 7 (halvtid) vid allmänna avdelningen.

Laboratoriet för speciell bakteriologi

- 9) förste amanuens,
- 10) laboratoriebiträde i Ae 7.

Mottagningsavdelningen

- 11) kontrollbiträde i Ae 7.

Undervisningen i anatomi

- 12) biträdande lärare i Ae 21 i stället för kursgivare med arvode av 9 600 kronor.

Undervisningen i kemi

- 13) biträdande lärare i Ae 21 i stället för kursgivare med arvode av 9 600 kronor.

Undervisningen i fysik och fysiologi

- 14) biträdande lärare i Ae 21 i stället för kursgivare med arvode av 9 600 kronor.

Undervisningen i allmän kirurgi

- 15) undervisning i radioterapi med tumördiagnostik (kostnad 280 kronor).

Undervisningen i rättsodontologi

- 16) undervisningsarvoden (kostnad 2 160 kronor).

Tandsköterskeskolan

- 17) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Allmänna avdelningen

- 18) hantverkare i Ae 8,
- 19) laboratoriebiträde i Ae 7,
- 20) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

B. Tandläkarinstitutet i Umeå

Undervisningen i tandhistopatologi

- 21) kursamanuens (kostnad 1 000 kronor).

Undervisningen i rättsodontologi

- 22) undervisningsarvoden (kostnad 2 160 kronor).

Tandsköterskeskolan

- 23) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1—4 och 6. Den under dessa punkter föreslagna förstärkningen av assistentorganisationen har upptagits i anslutning till vad därom uttalats i propositionen 1955: 138, s. 68. Assistentbefattningarna erfordras för den undervisning, som från och med läsåret 1959/60 skall anordnas för Stockholm-Umeålinjens studerande (nionde och tionde terminernas kurser).

Punkt 5. Även denna befattning motiveras av den utökade undervisningen i anledning av Stockholm-Umeålinjens inrättande och upptages i enlighet med propositionen 1955: 138 (s. 71).

Punkt 8. Befattningen är avsedd att vara anknuten till den från och med den 1 augusti 1958 inrättade laboratoriefattningen i odontologisk farmakologi.

Punkt 9. Lärarkollegiet har framlagt uppgifter rörande omfattningen av verksamheten vid laboratoriet, vilka enligt kanslern klart ger vid handen, att en personalförstärkning erfordras därstädes. Kanslern tillstyrker därför inrättandet av ytterligare en befattning som förste amanuens.

Punkt 11. Behovet av ett kontrollbiträde för inskrivning av patienter och skötseln av mottagningsavdelningens arkiv har enligt kanslern länge varit uppenbart. Det har därjämte kraftigt ökat efter ikraftträdandet av gällande avtal med Stockholms stad, enligt vilket högskolan fungerar som en central-tandpoliklinik i staden.

Punkt 15. Medelsanvisningen avser en av lärarkollegiet vid högskolan som oundgänglig betecknad frivillig undervisning rörande munhälumörer omfattande 4 timmar per läsår.

Punkt 16. För de studerande vid högskolan står för närvarande en med anlitande av tillfälligt tillgängliga avlöningsmedel upprätthållen undervisning i detta ämne till buds. Lärarkollegiet har framhållit vikten av undervisningen och kanslern förordar för ändamålet en medelsanvisning av 2 160 kronor, avsedd för två kurser om 12 timmar varje läsår ävensom amanuenshjälp vid kurserna.

Punkt 21. Kursen i tandhistopatologi i Umeå ges av laboratorn i detta ämne vid högskolan i Stockholm. Kanslern anser det erforderligt, att denne laborator till sitt biträde vid undervisning och examination i Umeå erhåller en kursamanuens.

Punkt 22. För denna medelsanvisning gäller i tillämpliga delar samma motivering som för motsvarande under punkten 16 redovisade förslag avseende högskolan i Stockholm.

Departementschefen. Som av den lämnade redogörelsen framgått avser vissa av kanslerns i det föregående närmare redovisade förslag den fortsatta utbyggnaden av den för Stockholm-Umeålinjens studerande avsedda undervisningen. Jag tillstyrker dessa förslag (punkterna 1—6). Av de övriga förslag kanslern framlagt anser jag mig böra tillstyrka dels dem som avser inrättandet av följande befattningar nämligen i Stockholm en som laboratoriebiträde i Ae 7 vid avdelningen för odontologisk farmakologi i stället för en extra tjänst som laboratoriebiträde vid allmänna avdelningen (p. 8), en som förste amanuens vid laboratoriet för speciell bakteriologi (p. 9) och en som kontrollbiträde i Ae 7 vid mottagningsavdelningen (p. 11) samt i Umeå en som kursamanuens vid undervisningen i tandhistopatologi (p. 21), dels ock dem som avser anvisande av medel till viss särskild undervisning nämligen i radioterapi med tumördiagnostik (p. 15) och i rättsodontologi (punkterna 16 och 22).

Den lönereglering för biträdande lärare, assistenter och förste amanuenser som efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1958: 104 genomförts från och med budgetåret 1958/59 kommer att medföra en kostnadsökning under förevarande anslag av i runt tal 131 900 kronor. Som automatiska kostnads-

ökningar tillkommer vidare i huvudsak omkring 13 000 kronor med hänsyn till uppflyttningar av tjänstemän i högre löneklass m. m. och 31 500 kronor som en ny anslagspost till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Utöver vad jag i det föregående anført ifrågasätter jag icke för nästa budgetår några ändringar beträffande förevarande anslag.

Jag beräknar avlöningsanslaget i sin helhet till 5 181 000 kronor, vilket innebär en höjning med 288 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	891 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	12 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i>	1 160 300
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> <u>2 435 000</u>	3 595 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	651 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	31 500
Summa kronor	5 181 000

b) till *Tandläkarhögskolan i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 181 000 kronor.

[105] 40. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	897 500	970 191
1958/59 (statsliggaren s. 576)	977 600	
1959/60 (förslag)	835 300	

Lärarkollegiet vid högskolan anholder om höjning av detta förslagsanslag med 35 800 kronor. *Universitetskanslern* föreslår höjning av anslaget med 29 300 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

	Nuvarande belopp kronor	Föreslagen ökning eller minskning kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	7 700	— 1 700
2. Expenser:		
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	190 000	—
b) Övriga expenser	382 000	+ 11 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	500	—
4. Bidrag till utgivande av årsskrift	—	+ 9 500
5. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	15 500	+ 500
6. Övriga utgifter:		
a) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>	221 000	+ 4 000
b) Undervisnings- och åskådningsmateriel	50 500	+ 4 000
c) Högskolans vetenskapliga laboratorier	49 000	—
d) Materiel för den prekliniska undervisningen m. m., <i>förslagsvis</i>	47 300	+ 2 000
e) Ersättning för indragna examensavgifter	3 100	—
Summa kronor	966 600	+ 29 300

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

1. Sjukvård m. m.

Belastningen på denna post utgjorde för budgetåret 1957/58 6 857 kronor. Mot bakgrunden av gjorda erfarenheter anser *lärarkollegiet* det vara tillräckligt, om denna post uppföres med 6 000 kronor. *Kanslern* anser sig böra följa kollegiets förslag.

2. b. Övriga expenser.

För högskolan i Stockholm föreslår *lärarkollegiet* en höjning av medelsanvisningen med 7 000 kronor, varav 3 000 kronor för tvätt och 4 000 kronor för telefon. Utgiftstegringen sammanhänger med, bland annat, högskolans utökade kliniska verksamhet. Den sammanlagda medelsanvisningen för högskolan skulle efter höjningen uppgå till 279 000 kronor.

Beträffande institutet i Umeå begär *lärarkollegiet* en höjning av medelsanvisningen med 4 000 kronor, varav 1 500 kronor för tvätt, 2 000 kronor för telefon och 500 kronor för övriga utgifter. Höjningen betingas av utökad klinisk verksamhet samt större andel i kostnaderna för lasarettets telefonväxel än tidigare beräknad.

Kanslern biträder kollegiets förslag.

5. Reseersättningar.

Lärarkollegiet hemställer om en höjning av posten med 1 000 kronor. *Kanslern* tillstyrker med hänsyn till ökade resekostnader en höjning med 500 kronor.

6 a. Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet.

Lärarkollegiet föreslår, att posten med hänsyn till den kliniska verksamhetens intensifiering höjes med 4 000 kronor, vilket förslag biträdes av *kanslern*.

6 b. Undervisnings- och åskådningsmateriel.

Lärarkollegiet anser att posten bör uppräknas med 1 500 kronor för att täcka uppkommande prishöjningar. Återstoden av höjningen, 2 500 kronor,

skulle innebära en reell förstärkning av medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål. *Kanslern* biträder kollegiets förslag.

6 d. **Materiel för den prekliniska undervisningen m. m.**

Den av *lärarkollegiet* föreslagna och av *kanslern* tillstyrkta uppräknigen av denna post sammanhänger med att en laboratorsbefattning i odontologisk farmakologi inrättats vid högskolan från och med den 1 juli 1958.

Departementschefen. Anslagsposten till sjukvård m. m. bör enligt min mening upptagas med oförändrat belopp, 7 700 kronor. Jag tillstyrker en uppräknigen av delposten till övriga expenser med 11 000 kronor, av anslagsposten till reseersättningar med 500 kronor och av delposten till förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet med 4 000 kronor. Förslaget om bidrag till utgivande av årsskrift är jag icke beredd biträda. Delposterna till undervisnings- och åskådningsmateriel, till högskolans vetenskapliga laboratorier samt till materiel för den prekliniska undervisningen m. m., för innevarande budgetår upptagna till sammanlagt 146 800 kronor, torde lämpligen bör utbrytas ur högskolans omkostnadsanslag och sammanföras till ett särskilt reservationsanslag, benämnt Tandläkarhögskolan i Stockholm: Materiel m. m.

Medelsanvisningen under högskolans omkostnadsanslag beräknar jag för nästa budgetår till $(966\,600 + 15\,500 - 146\,800 =)$ 835 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 835 300 kronor.

[106] **41. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Materiel m. m.** Under anslaget till Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader har jag anfört, att delposterna under nämnda anslag till undervisnings- och åskådningsmateriel, till högskolans vetenskapliga laboratorier samt till materiel för den prekliniska undervisningen m. m. torde böra utbrytas ur högskolans omkostnadsanslag och sammanföras till ett särskilt riksstatsanslag under åttonde huvudtiteln med här angiven rubrik. Anslaget borde få karaktär av reservationsanslag. För innevarande budgetår har förevarande delposter upptagits till sammanlagt 146 800 kronor (jfr statsliggaren s. 576). Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde detta anslag, som sålunda är nytt för nästa budgetår, i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med nyssnämnda belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Materiel m. m.* beräkna ett reservationsanslag av 146 800 kronor.

[107] **42. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	27 000	25 524
1958/59 (statsliggaren s. 577)	27 000	
1959/60 (förslag)	30 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget avser 12 000 kronor årliga utgifter vid biblioteket i Stockholm och 15 000 kronor årliga utgifter vid biblioteket i Umeå.

Lärarkollegiet har begärt höjning av högskolans andel i anslaget med 3 000 kronor till 15 000 kronor. I kollegiets framställning understrykes angelägenheten av att tillräckliga medel ställes till förfogande för anskaffning av litteratur, inköp av särtrycksupplagor och fortsatt prenumeration å vissa periodiska skrifter.

Universitetskanslern biträder kollegiets förslag.

Departementschefen. I överensstämmelse med lärarkollegiets av kanslern biträdda förslag torde ifrågavarande anslag böra höjas med 3 000 kronor till 30 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[108] **43. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	140 000	146 234
1958/59 (statsliggaren s. 577)	160 000	
1959/60 (förslag)	190 000	

Lärarkollegiet har hemställt, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 221 000 kronor. Av kollegiets framställning inhämtas i huvudsak följande.

Av den föreslagna höjningen avser 8 000 kronor högskolans löpande utgifter i allmänhet. Av höjningen avser vidare 10 000 kronor underhåll och förnyelse av elevernas undervisningsinstrument. Äskandet sammanhänger med den av 1956 års riksdag beslutade ändrade ordningen för elevernas förseende med instrument (1956 års åttonde huvudtitel, s. 267, 270 och 271 ff). För inköp av elektronmikroskop hemställer kollegiet om en medelsanvisning av 165 000 kronor och för inköp av bildförstärkarutrustning till avdelningen för dental röntgendiagnostik ett anslag av 33 000 kronor. Slutligen äskas 5 000 kronor för inredning av ett samlingsrum för de studerande.

Universitetskanslern framhåller, att de anslag till nyanskaffning av apparater m. m., som årligen plägar anvisas till universiteten, karolinska institu-

tet och Stockholms högskola, väsentligt höjts från och med budgetåret 1958/59 efter förslag i propositionen 1958: 104. Kanslern understryker att någon motsvarande höjning icke kommit tandläkarhögskolorna till del. Med hänsyn härtill anser sig kanslern böra förordna en uppräknings av anslaget med 56 000 kronor för tillgodoseende av de av lärarkollegiet angivna ändamålen utom vad avser anskaffande av ett elektronmikroskop. — Av den sålunda tillstyrkta totala medelsanvisningen för nästa budgetår, 216 000 kronor, bör enligt kanslerns mening 211 000 kronor anvisas såsom en ospecificerad del samt återstoden, 5 000 kronor, såsom en särskild post för inredning av förut nämnda samlingsrum.

Departementschefen. Med anledning av kanslerns förslag tillstyrker jag en allmän uppräknings av förevarande anslag med 30 000 kronor. Jag har därvid icke räknat med någon medelsanvisning för inredning av ett samlingsrum för de studerande. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med 190 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kronor.

[109] **44. Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 798 000	3 107 416
1958/59 (statsliggaren s. 577)	3 257 000	
1959/60 (förslag)	3 405 000	

Vid behandlingen i det föregående av avlöningsanslaget vid tandläkarhögskolan i Stockholm har jag erinrat om 1955 års beslut angående ökad examination av tandläkare m. m. (prop. 1955: 138; Rskr 1955: 326). För Malmöhögskolans del innebär detta beslut, att den årliga elevintagningen från och med läsåret 1955/56 ökats med 20 till omkring 100.

Universitetskanslern har efter förslag i ämnet av *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö* framlagt följande förslag om förstärkning av högskolans personal:

Avdelningen för odontologisk ortopedi

- 1) avdelningstandläkare i Ae 18,
- 2) förste amanuens,
- 3) halvtidstjänst som kontrollbiträde i Ae 7.

Avdelningen för barntandvård

- 4) professor i Bo 3 i stället för en laborator i Ao 26 med befattningsarvode.

Avdelningen för tandhistopatologi

- 5) förste amanuens.

Avdelningen för odontologisk farmakologi

- 6) laboratoriebiträde i Ae 7 (heltid) i stället för ett i Ag 7 (halvtid) vid allmänna avdelningen.

Undervisningen i rättsodontologi

- 7) undervisningsarvode (kostnad 1 500 kronor).

Lärarkliniken

- 8) två tandtekniker i Ae 12,
9) fyra tandsköterskor i Ae 7.

Allmänna avdelningen

- 10) kanslibiträde i Ae 7,
11) biblioteksbiträde i Ae 7,
12) ekonomibiträde i Ae 2/3.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Punkt 2. Denna befattning motiveras av förutnämnda ökning av studerandantalet, och förslaget om dess inrättande framföres nu under åberopande av vad därom uttalats i propositionen 1955:138 (s. 58, 61).

Punkt 6. Vid avdelningen för odontologisk farmakologi finnes sedan den 1 augusti 1958 inrättad en laboratur. Kanslern framhåller, att det för undervisningen och forskningen vid avdelningen är ofrånkomligt, att avdelningen erhåller en laboratoriebiträdestjänst (heltid) i Ae 7. I stället kan en halvtidstjänst i Ag 7 indragas.

Punkt 7. Lärarkollegiet erinrar om att förslag föreligger om rättsodontologisk verksamhet vid statens rättsläkarstationer och uttalar, att i avvaktan på uppbyggnad av denna verksamhet undervisning i ämnet snarast möjligt bör igångsättas vid högskolan.

Punkterna 8 och 9. Kanslern erinrar om att högskolan genom nådigt beslut den 22 februari 1957 erhållit medgivande att vid lärarkliniken mot särskilt högre arvode anställa fyra tandläkare med mångårig praktisk erfarenhet och rutin. För att dessa tandläkares kapacitet skall kunna tillfullo utnyttjas erfordras en personalförstärkning med två tandtekniker och fyra tandsköterskor.

Punkt 10. Kanslern framhåller, att antalet befattningshavare å högskolans kansli, inberäknat kanslipersonal å avdelningar, trots den ökning av kansliets arbetsuppgifter, som följt av, bland annat, den från och med budgetåret 1955/56 verkställda ökningen av antalet elever vid högskolan, icke ökats under de senaste åren. Tvärtom har ett kanslibiträde som tidigare delat sina tjänster mellan biblioteket och kansliet, måst helt avdelas för biblioteket.

Departementschefen. Med hänsyn till utökningen av antalet studerande vid högskolan tillstyrker jag, att medel anvisas till en befattning som förste amanuens vid avdelningen för odontologisk ortopedi (p. 2). Jag föreslår vidare, att en extra ordinarie laboratoriebiträdestjänst i Ae 7 får inrättas vid avdelningen för odontologisk farmakologi i stället för en extra halvtidstjänst vid allmänna avdelningen (p. 6). Vad angår den föreslagna undervisningen i rättsodontologi torde som en provisorisk åtgärd till dess frågan om organisationen vid rättsläkarstationen i Malmö lösts böra för

ändamålet anvisas det föreslagna beloppet av 1 500 kronor (p. 7). Den föreslagna förstärkningen av personalen vid lärarkliniken anser jag mig böra biträda med den ändringen av förslaget, att de två tandtekniker-tjänsterna placeras i Ae 8 (punkterna 8 och 9). Jag föreslår slutligen, att medel beräknas till en icke-ordinarie kontorsbiträdestjänst vid allmänna avdelningen (p. 10).

Den lönereglering för biträdande lärare, assistenter och förste amanuenser som efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1958: 104 genomförts från och med den 1 augusti 1958 kommer att utan kostnadsökning under förevarande anslag medföra en omfördelning av medelsanvisningen mellan olika poster i avlöningsstaten.

För automatiska kostnadsökningar erfordras för nästa budgetår en anslagshöjning av 40 000 kronor med hänsyn till uppflyttningar av tjänstemän i högre löneklass m. m. och 20 500 kronor med hänsyn till behovet av en ny anslagspost till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Utöver vad jag här förordat ifrågasätter jag icke för nästa budgetår några ändringar beträffande förevarande anslag.

Jag beräknar anslagsbeloppet i sin helhet till 3 405 000 kronor, vilket innebär en höjning med 148 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Malmö, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	400 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	13 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i>	784 400
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 742 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 527 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	444 300
	20 500
Summa kronor	3 405 000

b) till *Tandläkarhögskolan i Malmö*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 405 000 kronor.

[110] 45. Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	607 300	694 811
1958/59 (statsliggaren s. 580)	614 200	
1959/60 (förslag)	602 000	

Lärarkollegiet vid högskolan begär ökning av detta förslagsanslag med 117 000 kronor. Universitetskanslern föreslår ökning av anslaget med 88 200 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

	Nuvarande belopp kronor	Föreslagen ökning eller minskning kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	4 000	—
2. <i>Expenser:</i>		
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	110 000	+ 35 000
b) Övriga <i>expenser</i>	232 800	+ 19 400
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	500	+ 500
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	1 500	+ 300
5. Övriga utgifter:		
a) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>	161 000	+ 20 000
b) Undervisnings- och åskådningsmateriel	35 400	—
c) Högskolans vetenskapliga laboratorier	24 000	+ 10 000
d) Materiel för den prekliniska undervisningen m. m., <i>förslagsvis</i>	42 500	+ 3 000
6. Ersättning för avskaffade examensavgifter	2 500	—
Summa kronor	614 200	+ 88 200

Kanslern anför i huvudsak följande.

2 a. Bränsle, lyse och vatten.

Delposten bör med hänsyn till belastningen under de två sist förflutna budgetåren (129 072 kronor respektive 156 560 kronor) höjas med 35 000 kronor till 145 000 kronor.

2 b. Övriga *expenser*.

Denna delpost bör höjas dels med 9 400 kronor på grund av inträffade löneökningar för städerskepersonalen från och med den 1 januari 1958, dels med 10 000 kronor på grund av ökade omkostnader för tvätt, telefon och annonsering.

4. Reseersättningar.

Med hänsyn till bland annat höjda biljettpreiser bör denna delpost höjas med 300 kronor.

5 a. Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet.

Delposten bör uppräknas dels med 2 000 kronor på grund av studentantalets ökning, dels med 4 000 kronor för avdelningens för barntandvård behov, dels slutligen med 14 000 kronor med hänsyn till kostnadsstegringar.

5 c. *Högskolans vetenskapliga laboratorier.*

I likhet med lärarkollegiet finner jag att anslaget till de vetenskapliga laboratorierna icke står i god relation till den moderna forskningens omfattning och förordar därför en höjning av anslaget med 10 000 kronor.

5 d. *Materiel för den prekliniska undervisningen m.m.*

Denna delpost bör uppräknas med 3 000 kronor. Höjningen anser jag vara nödvändig för tillgodoseendet av de med den inrättade laboraturen i odontologisk farmakologi förenade materielanspråken.

Departementschefen. Jag föreslår att delposten till bränsle, lyse och vatten höjes med 50 000 kronor. Vidare torde uppräkningsbörja ske av delposten till övriga expenser med 19 400 kronor, av anslagsposten till reseersättningar med 300 kronor och av delposten till förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet med 20 000 kronor. Någon ökning av anslagsposten till publikationstryck anser jag mig icke kunna förorda. Delposterna till undervisnings- och åskådningsmateriel, till högskolans vetenskapliga laboratorier samt till materiel för den prekliniska undervisningen m. m., för innevarande budgetår upptagna till sammanlagt 101 900 kronor, torde lämpligen böra utbrytas ur högskolans omkostnadsanslag och sammanföras till ett särskilt reservationsanslag, benämnt Tandläkarhögskolan i Malmö: Materiel m. m.

Medelsanvisningen under högskolans omkostnadsanslag beräknar jag för nästa budgetår till $(614\,200 + 89\,700 - 101\,900 =)$ 602 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 602 000 kronor.

[111] **46. Tandläkarhögskolan i Malmö: Materiel m. m.** Under anslaget till Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader har jag anført, att delposterna under nämnda anslag till undervisnings- och åskådningsmateriel, till högskolans vetenskapliga laboratorier samt till materiel för den prekliniska undervisningen m. m. torde böra utbrytas ur högskolans omkostnadsanslag och sammanföras till ett särskilt riksstatsanslag under åttonde huvudtiteln med här angiven rubrik. Anslaget borde få karaktär av reservationsanslag. För innevarande budgetår har förevarande delposter upptagits till sammanlagt 101 900 kronor (jfr statsliggaren s. 580). Med hänvisning till vad som anförts under p. 68 »Ökat stöd åt forskning», torde detta anslag, som sålunda är nytt för nästa budgetår, i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med nyssnämnda belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Materiel m. m.* beräkna ett reservationsanslag av 101 900 kronor.

[112] 47. Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	16 000	17 860
1958/59 (statsliggaren s. 580)	16 000	
1959/60 (förslag)	18 000	

Lärarkollegiet anholder om en höjning av förevarande reservationsanslag med 3 000 kronor på grund av ökade kostnader för bokinköp och bokbindning.

Universitetskanslern anser det angeläget från undervisningens och forskningens synpunkt, att anslaget höjes med det äskade beloppet.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag om en höjning av medelsanvisningen, att jag förordar att ifrågasvarande anslag för nästa budgetår höjes med 2 000 kronor till 18 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 18 000 kronor.

[113] 48. Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	95 000	83 428
1958/59 (statsliggaren s. 581)	120 000	
1959/60 (förslag)	130 000	

Lärarkollegiet har hemställt, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 24 000 kronor.

Kanslern tillstyrker en höjning av anslaget med 20 000 kronor och anför till stöd härför i huvudsak följande.

Höjningen av de årliga driftkostnaderna med anledning av den ökade elevintagningen vid högskolan beräknades i propositionen 1955:138 (s. 57 ff.) till 24 000 kronor i vad avsåg bidrag till elever för anskaffande av instrument. För dessa ökade driftkostnader har högskolan erhållit kompensation med 5 000 kronor för budgetåret 1957/58 och med 10 000 kronor för innevarande budgetår. Kollegiet anholder nu om uppräkningsanslag med återstående belopp, 9 000 kronor samt dessutom om en allmän uppräkningsanslag med 15 000 kronor. Jag förordar att anslaget för nästa budgetår uppföres med $(120\,000 + 9\,000 + 11\,000 =) 140\,000$ kronor.

Departementschefen. Med anledning av kanslerns förslag tillstyrker jag en allmän uppräkningsanslag av förevarande anslag med 10 000 kronor. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med 130 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kronor.

[114] **49. Tandläkarhögskolorna: Lärarkliniker**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	120 000	417 258
1958/59 (statsliggaren s. 581)	50 000	
1959/60 (förslag)	120 000	

Medel för ifrågavarande ändamål har anvisats från och med budgetåret 1949/50. Beträffande tillkomsten av dessa kliniker och syftet med desamma torde få hänvisas till i propositionen 1949: 92 lämnad redogörelse. Utgifterna för klinikerna bestrides från högskolornas inkomster av patientavgifter och, i den mån dessa icke förslår, från förevarande förslagsanslag. Från och med den 1 juli 1958 har den vid klinikerna anställda biträdespersonalen erhållit extra ordinarie anställning och därmed överförs till högskolornas avlöningsstater (se 1958 års åttonde huvudtitel, s. 276).

Kanslern räknar med en väsentlig minskning av medelsbehovet för nästa budgetår jämfört med budgetåret 1957/58 med hänsyn till att biträdespersonalen vid lärarklinikerna överförs till högskolornas avlöningsstater. I sammanhanget framhåller kanslern att nya, högre taxor fastställts för patienter vid klinikerna, vid högskolan i Stockholm från och med den 1 januari 1958 och vid högskolan i Malmö från och med den 1 juli 1958. Anslagsbehovet för nästa budgetår uppskattas av kanslern till 120 000 kronor, vilket innebär en höjning med 70 000 kronor jämfört med anslaget för innevarande budgetår.

Departementschefen. Kanslerns uppskattning av medelsbehovet under förevarande anslag har icke givit mig anledning till erinran. Jag tillstyrker därför, att anslaget för nästa budgetår höjes med 70 000 kronor till 120 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolorna: Lärarkliniker* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

[115] **50. Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	209 000	189 223
1958/59 (statsliggaren s. 582)	50 000	
1959/60 (förslag)	50 000	

Från detta förslagsanslag bestrides medicinalstyrelsens kostnader för sådana inspektioner av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tand-

tekniker och tandsköterskor, som icke ombesörjes av styrelsen eller inom folktandvårdens ram. Ur anslaget utgår dessutom visst statsbidrag för tandsköterskeutbildningen vid Eastmaninstitutet i Stockholm. I 1952 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 157 f., har förutsatts, att eventuella kostnader för studier utomlands av tandhygienistutbildning och försöksutbildning av tandhygienister i Sverige skall få bestridas från förevarande anslag.

Medicinalstyrelsen hemställer, att för nästa budgetår under förevarande anslag anvisas ett oförändrat belopp, 5 000 kronor, för inspektioner av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tandtekniker och tandsköterskor.

Departementschefen. Till inspektion av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tandtekniker och tandsköterskor beräknar jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag ett oförändrat belopp, 5 000 kronor. Statsbidraget till tandsköterskeutbildningen vid Eastmaninstitutet beräknar jag för nästa budgetår till 37 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår. Även i övrigt räknar jag med oförändrad medelstilldelning.

Jag beräknar detta förslagsanslag för nästa budgetår till oförändrat belopp, 50 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[116] 51. **Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet**

	Anslag
1958/59 (statsliggaren s. 583)	2 600 000
1959/60 (förslag)	2 650 000

Förevarande anslag tillkom i sin nuvarande form genom beslut av fjolårets riksdag med anledning av propositionen 1958: 104. I nämnda proposition förordades, att stödet åt ograduerade forskare i form av bidrag till inköp av apparatur, materiel m. m. för forskningsverksamheten skulle förstärkas och utsträckas att avse forskningsområden, som i detta hänseende tidigare icke kommit i åtnjutande av bidrag från statens sida. Till grund för propositionen låg 1955 års universitetsutrednings betänkande om den akademiska undervisningen och forskningen (SOU 1957: 24). För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål beviljats ett anslag, som till storleken överensstämmer med det av universitetsutredningen i nyssnämnda betänkande föreslagna.

Universitetskanslern förordar att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 3 300 000 kronor samt anför i anslutning härtill huvudsakligen följande.

Universitetsutredningens förslag rörande medelsbehovet byggde på en inom utredningen utförd statistisk undersökning av antalet doktorander och licentiander år 1955. Utredningens undersökning har sedermera kompletterats med en ny räkning av antalet vid årsskiftet 1957/58 verksamma doktorander och licentiander. Denna nya räkning visar, att såväl antalet doktorander som antalet licentiander mellan åren 1955 och 1957 ökat synnerligen kraftigt; i det förra fallet uppgår ökningen till omkring 55 procent och i det senare till närmare 60 procent. Enligt kanslerns mening skulle det vara i hög grad beklagligt om det stöd, som staten lämnar genom detta anslag till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet, skulle komma att minska i betydelse av den anledningen, att antalet sådana forskare ökar. En utveckling i den riktningen skulle helt strida mot syftet med de ur samhällelig synpunkt ytterligt angelägna och av 1958 års riksdag påbörjade åtgärderna att stimulera såväl forskarutbildningen som forskarrekryteringen. Kanslern finner det därför väl befogat, att förevarande anslag från och med nästa budgetår höjes med åtminstone ett belopp, som står i proportion till den ökning av antalet ograduerade forskare, som kan beräknas ha ägt rum under år 1957. Efter samråd under hand med överstyrelsen för de tekniska högskolorna anser sig kanslern böra föreslå en höjning av nuvarande anslagsbelopp med drygt 25 procent eller med i runt tal 700 000 kronor.

Kanslern framhåller i fortsättningen, att det är angeläget att vid fördelningen av de av honom äskade ytterligare anslagsmedlen en uppräknings sker bland annat av den under anslaget uppförda posten till medicinska högskolan i Umeå. Organisationskommittén för nämnda högskola har hemställt om en förstärkning av ifrågakvarande anslagspost med 55 000 kronor till 75 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig såtillvida böra biträda kanslerns förslag, att jag tillstyrker att den under anslaget upptagna posten till medicinska högskolan i Umeå för nästa budgetår höjes med 50 000 kronor. I övrigt räknar jag i avvaktan på ytterligare erfarenheter beträffande detta anslag med oförändrad medelstillelning. Anslaget bör alltså för nästa budgetår upptagas med 2 650 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 2 650 000 kronor.

[117] 52. Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier vid rikets universitet och högskolor

	Anslag
1958/59 (statsliggaren s. 583)	387 500
1959/60 (förslag)	780 500

Under förevarande anslag har för innevarande budgetår för första gången medel beviljats för 23 doktorand- och 37 licentiandstipendier, vilka ställts till förfogande för universitetskanslern för fördelning på fakulteter och högskolor. I propositionen 1958: 104 (s. 191) har förutsatts att denna s. k. rörliga stipendiereserv skall omfatta sammanlagt 46 doktorand- och 75 licentiandstipendier. Enligt nyssnämnda proposition borde emellertid den för sistnämnda antal stipendier erforderliga medelsanvisningen uppdelas på två etapper med i stort sett lika fördelning på budgetåren 1958/59 och 1959/60.

Universitetskanslern föreslår under hänvisning till förutnämnda proposition, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med det belopp, som erfordras för att ifrågavarande s. k. rörliga stipendiereserv skall komma att omfatta avsett antal stipendier eller med 393 000 kronor.

Departementschefen. Den av kanslern beräknade kostnadsökningen under förevarande anslag är helt en följd av den av föregående års riksdag beslutade utbyggnaden av stipendiemöjligheterna för högre vetenskapliga studier. Jag tillstyrker alltså, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 393 000 kronor till 780 500 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier vid rikets universitet och högskolor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 780 500 kronor.

[118] 53. Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	50 000	64 637
1956/57	50 000	66 132
1957/58	72 000	78 755
1958/59 (statsliggaren s. 584)	72 000	
1959/60 (förslag)	80 000	

Universitetskanslern föreslår, att detta anslag med hänsyn till belastningen för budgetåret 1957/58 och den ökning av antalet disputationer, som kan förutsättas äga rum, för nästa budgetår höjes med 8 000 kronor till 80 000 kronor.

Departementschefen. Anslaget torde i enlighet med kanslerns förslag för nästa budgetår böra höjas med 8 000 kronor till 80 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

[119] 54. Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	550 000	641 198
1956/57	500 000	624 832
1957/58	550 000	626 776
1958/59 (statsliggaren s. 586)	600 000	
1959/60 (förslag)	650 000	

Universitetskanslern föreslår, att anslaget med hänsyn till belastningen under budgetåret 1957/58 och ökningen av antalet disputationer höjes med 50 000 kronor till 650 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med kanslerns förslag torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med 50 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

[120] 55. Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 680 000	1 660 895
1958/59 (statsliggaren s. 586)	3 444 000	
1959/60 (förslag)	4 444 000	

I propositionen 1958: 104 (s. 191) har med vissa smärre jämkningar den av 1955 års universitetsutredning i dess betänkande om den akademiska undervisningen och forskningen (SOU 1957: 24) förordade ökningen av antalet doktorand- och licentiandstipendier godtagits. I propositionen förordades emellertid, att ifrågavarande ökning skulle uppdelas på två etapper med i stort sett lika fördelning på budgetåren 1958/59 och 1959/60. För innevarande budgetår har under förevarande anslag på grundval av förslagen i förutnämnda proposition medel beviljats för bland annat följande nya stipendier, nämligen 56 doktorandstipendier och 96 licentiandstipendier (motsvarande). Av omförmälda proposition framgår, att den andra etappen av den godtagna utökningen av det antal stipendier, för vilka medel skall beräknas under detta anslag, skall omfatta ytterligare 55 doktorandstipendier och 96 licentiandstipendier.

Universitetskanslern föreslår, att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 1 038 500 kronor till 4 482 500 kronor. Höjningarna är betingade av följande förslag.

1) Ytterligare 55 doktorand- och 96 licentiestipendier jämlikt propositionen 1958:104	968 000
2) Tre doktorandstipendier för studerande vid medicinska högskolan i Umeå	24 000
3) Höjning av stipendiebeloppet från 5 500 kronor till 8 000 kronor avseende nio stipendier för studerande vid tandläkarhögskolorna	22 500
4) Ytterligare två doktorandstipendier till studerande vid tandläkarhögskolan i Stockholm och tandläkarinstitutet i Umeå	16 000
5) Ett doktorandstipendium för studerande vid farmaceutiska institutet	8 000
Summa kronor	1 038 500

Till stöd för det under punkt 2 framförda förslaget rörande tre doktorandstipendier för studerande vid medicinska högskolan i Umeå anför universitetskanslern i huvudsak följande.

Organisationskommittén för medicinska högskolan i Umeå har framhållit, att i propositionen 1957:188 behovet av doktorandstipendier vid högskolan vid full utbyggnad beräknats till sex. Sedermera har av 1958 års riksdag genomförts en väsentlig utökning av antalet doktorand- och licentiestipendier vid rikets universitet och högskolor. Med hänsyn härtill bör även det för den nyinrättade Umeåhögskolan beräknade antalet stipendier uppräknas. I likhet med organisationskommittén anser kanslern vidare, att stipendierna vid högskolan bör ställas till förfogande successivt under de närmast kommande budgetåren samt att såsom en första etapp tre doktorandstipendier bör inrättas från och med nästa budgetår.

Rörande det under punkt 4 upptagna förslaget anför kanslern, att han funnit starka skäl tala för att det antal stipendier, som bör stå till förfogande för studerande vid tandläkarhögskolan i Stockholm och det från och med nästa budgetår enligt propositionen 1955:138 fullt utbyggda tandläkarinstitutet i Umeå, ökas från fem till sju. I överensstämmelse med förslaget att stipendium till studerande vid tandläkarhögskolorna i fortsättningen bör utgå med det högre beloppet à 8 000 kronor (se punkt 3) räknar kanslern med en medelsanvisning för ifrågavarande ändamål av 24 000 kronor.

Styrelsen för farmaceutiska institutet har i framställning den 30 augusti 1958 närmare motiverat det av universitetskanslern under punkt 5 upptagna förslaget om ett doktorandstipendium för studerande vid ifrågavarande institut. I framställningen hemställer nämnda styrelse, att farmaceutiska institutet utöver de från och med innevarande budgetår utgående två stipendierna à vardera 5 500 kronor får tillgång till ett stipendium à 8 000 kronor. Enligt styrelsen har *lärarkollegiet* vid institutet i frågan anfört bland annat följande.

Bestämmelser om farmacie licentiatexamen har meddelats i kungl. brev den 6 april 1951 och föreskrifter om utdelande av farmacie doktorsgrad

återfinnes i kungl. brev den 30 juni 1954. Licentiatexamen är en rent vetenskaplig examen. Den torde icke kunna avläggas på kortare tid än efter 2 år, helt ägnade åt licentiatstudier. Licentiatexamen förutsätter apotekarexamen, vilken i sin tur för närvarande kräver i genomsnitt 4 ½ års studier bortsett från 2 års obligatorisk praktisk utbildning på apotek. Det inbördes sambandet mellan farmacie licentiatexamen och doktorsgrad motsvarar närmast vad som gäller vid de filosofiska fakulteterna. Med hänsyn till vad här sagts och i jämförelse med att såväl doktorand- som licentandstipendier förekommer icke blott vid de filosofiska fakulteterna utan även vid lantbruks- och skogshögskolorna, synes det oskäligt, att institutet blott skall ha tillgång till det mindre stipendiebeloppet.

Departementschefen. Den av kanslern föreslagna anslagshöjningen föranledes till övervägande del av den i anledning av propositionen 1958: 104 av föregående års riksdag beslutade utökningen av antalet doktorand- och licentandstipendier. Såsom kanslern beräknat, medför denna andra etapp i utbyggnaden av ifrågavarande stipendiemöjligheter för nästa budgetår behov av ytterligare medelsanvisning av 968 000 kronor. Jag tillstyrker att anslaget uppräknas med nämnda belopp.

I likhet med kanslern anser jag vidare, att för nästa budgetår tre doktorandstipendier bör ställas till förfogande för studerande vid den nya medicinska högskolan i Umeå. I överensstämmelse med det framförda förslaget beräknar jag under förevarande anslag 24 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Förslaget om höjning av stipendiebeloppet för studerande vid tandläkarhögskolorna är jag däremot inte beredd att tillstyrka. Sätillvida biträder jag emellertid kanslerns förslag i vad avser utökningen av stipendiemöjligheterna för studerande vid nyssnämnda högskolor, att jag anser mig böra förorda att medel beräknas för ytterligare ett stipendium vid tandläkarhögskolan i Stockholm och det till denna högskola anknutna tandläkarinstitutet i Umeå. Den för sistnämnda utökning erforderliga medelsanvisningen uppgår till 5 500 kronor.

Farmaceutiska institutets av kanslern tillstyrkta förslag, enligt vilket ett doktorandstipendium bör finnas tillgängligt för studerande vid ifrågavarande institut, finner jag mig på anförda skäl även böra godtaga. Denna förbättring av stipendiemöjligheterna vid nämnda institut bör emellertid enligt min mening genomföras på så sätt, att ett av de nuvarande stipendierna omvandlas till ett doktorandstipendium med det högre beloppet. Detta innebär således, att till institutets förfogande kommer att stå dels ett licentandstipendium à 5 500 kronor, dels ett doktorandstipendium à 8 000 kronor. Kostnadsökningen härför blir 2 500 kronor.

Under återopande av det anförda tillstyrker jag att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 4 444 000 kronor, vilket i jämförelse med innevarande budgetår innebär en anslagsökning med sam-

manlagt 1 000 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 4 444 000 kronor.

[121] **56. Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	55 000	52 225
1957/58	75 000	61 440
1958/59 (statsliggaren s. 589)	85 000	
1959/60 (förslag)	85 000	

Detta reservationsanslag är nu uppdelat på en anslagspost å 62 950 kronor till resestipendier åt ordinarie lärare m. fl. vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg, karolinska institutet, Stockholms högskola, tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö samt farmaceutiska institutet och en anslagspost å 22 050 kronor till resestipendier åt obefordrade vetenskapsidkare vid samma läroanstalter.

Universitetskanslern föreslår — under hänvisning till att det större konsistoriet i Uppsala och organisationskommittén för medicinska högskolan i Umeå hemställt om anslagshöjning — att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 125 000 kronor. Av den begärda höjningen, 40 000 kronor, avser 25 300 kronor delposten till resestipendier åt ordinarie lärare och 14 700 kronor delposten till resestipendier åt obefordrade vetenskapsidkare. Som skäl för höjningen anför kanslern, att antalet stipendiesökande avsevärt överstigit det antal till vilket disponibla medel medgivit utdelning av resestipendier.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, som sålunda bör uppföras med oförändrat belopp, 85 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

[122] **57. Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	70 000	61 115
1958/59 (statsliggaren s. 591)	70 000	
1959/60 (förslag)	70 000	

Universitetskanslern föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 15 000 kronor till 85 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna förorda någon höjning av ifrågavarande anslag. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 70 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[123] **58. Gemensamma universitetsändamål: Klinisk forskning.** Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 401 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Gemensamma universitetsändamål: Klinisk forskning* beräkna ett förslagsanslag av 401 000 kronor.

[124] **59. Gemensamma universitetsändamål: Vidareutbildning av läkare.** Förevarande reservationsanslag är nytt för innevarande budgetår (statsliggaren s. 591). Från anslaget äger universitetskanslern anvisa medel för anordnande av särskilda kurser vid universiteten och karolinska institutet för vidareutbildning av läkare. Dessa kurser har till ändamål att för blivande specialister ge en överblick över viktiga och mera avancerade undersöknings- och behandlingsmetoder med hänsyn särskilt till de senaste framstegen inom forskningen. — Anslaget är nu uppfört med 30 000 kronor.

Universitetskanslern föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. I enlighet med kanslerns förslag torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Vidareutbildning av läkare* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[125] **60. Gemensamma universitetsändamål: Ämnes- och fakultetskonferenser**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	15 000	32 305
1958/59 (statsliggaren s. 592)	25 000	
1959/60 (förslag)	50 000	

Universitetskanslern föreslår en uppräknig av ifrågavarande anslag med 25 000 kronor, vilket innebär en fördubbling av anslaget jämfört med innevarande budgetår. Som skäl för höjningen anför kanslern i huvudsak följande.

Under budgetåret 1957/58 förbrukades för ändamålet — förutom det belopp, som beviljats för nämnda budgetår — praktiskt taget samtliga å anslaget förefintliga reservationer. Det för innevarande budgetår till förfogande ställda beloppet av 25 000 kronor torde sannolikt komma att i det närmaste utnyttjas för täckande av kostnader i samband med ämnes- och fakultetskonferenser under läsåret 1958/59. I skrivelse den 25 juli 1958, nr B 76, har riksdagen anmält sina beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen B år 1958 under åttonde huvudtiteln gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1958/59 till universiteten, den medicinska undervisningen m.m. Härmed har riksdagen godkänt bland annat det av chefen för ecklesiastikdepartementet i propositionen 1958: 104 förordade riktlinjerna för tillämpning av ett system med organisationsplaner för undervisningen vid de filosofiska fakulteterna.

Upprättande av förslag till sådana organisationsplaner kommer att medföra behov av bland annat centralt anordnade konferenser i vederbörande ämnen. Då det av olika skäl är angeläget, att förslag till organisationsplaner snarast upprättas i så många ämnen som möjligt, finnes anledning antaga, att ett stort antal ämneskonferenser av denna anledning måste anordnas under läsåret 1959/60. Samtidigt måste medel finnas disponibla för anordnande av sådana ämnes- och fakultetskonferenser, som av andra orsaker blir erforderliga under nyssnämnda läsår.

Departementschefen. Jag tillstyrker den av kanslern föreslagna höjningen av anslaget med 25 000 kronor. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 50 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Ämnes- och fakultetskonferenser* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[126] **61. Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	300 000	277 793
1958/59 (statsliggaren s. 592)	300 000	
1959/60 (förslag)	680 000	

Med anledning av framställningar från vissa universitets- och högskolemyndigheter föreslår *universitetskanslern*, att universitetets i Göteborg, karolinska institutets och tandläkarhögskolans i Stockholm andelar i anslaget höjes med respektive 10 000, 10 000 och 5 000 kronor. Sistnämnda höjning belingas enligt kanslern av tillkomsten av det till tandläkarhögskolan i Stockholm anknutna tandläkarinstitutet i Umeå. För den under uppbyggnad varande medicinska högskolan i Umeå föreslår kanslern därtill för

nästa budgetår ett särskilt belopp av 15 000 kronor. Vidare förordar kanslern att den till hans disposition stående delposten uppräknas med 60 000 kronor till 120 000 kronor. Kanslern föreslår alltså en sammanlagd anslagsökning av 100 000 kronor.

Av kanslerns motivering för höjningen av den till hans disposition stående delposten framgår i huvudsak följande.

Erfarenheterna visar, att vid omläggningar av studierna anslagsbehov icke sällan uppstår, vilka omöjligt kunnat förutses, då beslut om respektive reformer fattades. I dylika fall liksom i åtskilliga andra fall, då medel ur anslaget för extra utgifter utgått, har det gällt att genom en tillfällig anslagsförstärkning möjliggöra en effektivisering av undervisningen inom ett visst område. Härtill kommer att de oförutsebara medelsbehoven — vilka skall tillgodoses ur bland annat förevarande anslag — på grund av det stigande studentantalet, tillkomsten av nya examensämnen o. s. v. successivt har ökat. Såsom exempel på medelsbehov, som uppstått och lämpligen bort tillfälligtvis bestridas ur förevarande anslag, nämner kanslern, att ett ändamålsenligt anordnande av undervisningen i ämnet krigsmedicin enligt den nya studieordningen visat sig medföra kostnader, till vilkas bestridande de anvisade medlen icke helt förslår. Då det i detta fall — liksom ofta i andra liknande fall, då behov av extra medelsanvisning uppstår — är fråga om att täcka kostnaderna för ett angeläget och ur utbildningssynpunkt väl motiverat men hittills oprövat ändamål, har kanslern icke ansett det lämpligt, att redan från och med nästa budgetår äska härför erforderliga medel under respektive avlöningsanslag. Under något läsår, intill dess närmare erfarenheter vunnits av bland annat de verkliga kostnaderna, bör medel i ett sådant fall i stället kunna anvisas från anslaget till extra utgifter. Utan en väsentlig höjning av den till kanslerns disposition fördelade posten är detta dock icke möjligt.

Departementschefen. Jag tillstyrker kanslerns förslag om en höjning med 5 000 kronor av den under ifrågavarande anslag uppförda posten till tandläkarhögskolan i Stockholm avseende tandläkarinstitutet i Umeå. I likhet med kanslern vill jag tillika förorda, att 15 000 kronor anvisas för medicinska högskolan i Umeå. Med hänsyn till vad kanslern därutinnan anfört, anser jag mig vidare böra tillstyrka, att det till kanslerns disposition nu upptagna beloppet höjes med 60 000 kronor till 120 000 kronor. Kanslerns förslag i övrigt är jag inte beredd att biträda.

Från det för innevarande budgetår uppförda anslaget till förstärkningsanordningar vid universiteten m. m. har bestritts bland annat vissa engångskostnader för utökning av utbildningskapaciteten inom ämnet kemi vid de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna. För nästa budgetår torde engångskostnader av dylikt slag ävensom andra oförutsedda medelsbehov avseende förstärkning av undervisningsresurserna vid de filosofiska fakulteterna böra bestridas från en under förevarande anslag uppförd delpost. Denna post bör ställas till Kungl. Maj:ts förfogande. Jag beräknar medelsbehovet för nu ifrågavarande ändamål för nästa budgetår till 300 000 kronor.

Vid bifall till vad jag föreslagit i det föregående torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med ett belopp av 680 000 kronor, vilket i jämförelse med innevarande budgetår innebär en anslagsökning med 380 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 680 000 kronor.

[127] **62. Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	15 000	15 000
1958/59 (statsliggaren s. 592)	30 000	
1959/60 (förslag)	30 000	

Stockholms högskolors rektorskonvent hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 7 000 kronor till 37 000 kronor. Av det äskade beloppet avses 22 000 kronor för bestridande av rektorskonventets egna utgifter och ett oförändrat belopp av 15 000 kronor för den akademiska musikverksamheten vid Stockholms högskolor. Som skäl för ökad medelsanvisning för den egna verksamheten anför konventet bland annat, att de med konventets verksamhet förenade utgifterna på grund av den allmänna kostnadsstegringen undergått en ständig stegring.

Departementschefen. Jag är icke beredd att tillstyrka någon höjning av detta anslag. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 30 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[128] **63. Farmaceutiska institutet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	618 000	676 055
1958/59 (statsliggaren s. 594)	701 000	
1959/60 (förslag)	1 075 200	

Ökad intagning av studerande vid institutet

I propositionen 1958: 94 föreslogs vissa åtgärder för ökad intagning av studerande vid farmaceutiska institutet. Propositionen grundade sig på ett av farmaceututbildningskommittén i ett den 8 januari 1958 dagtecknat betänkande framlagt förslag. I anledning av propositionen, som åsyftade

att möjliggöra en ökning av intagningen av studerande vid institutet under läsåret 1958/59 från 40 till 80 studerande på apotekarlinjen och från 120 till 180 på receptarielinjen, anvisade riksdagen (SU 72, Rskr 196) till Farmaceutiska institutet: Ökad intagning av studerande för budgetåret 1958/59 ett förslagsanslag av 393 000 kronor. Härav avsågs 175 000 kronor för bestridande av kostnaderna för följande nya befattningar och ändamål:

- 2 assistenter (1 från 1/7 1958 och 1 från 1/1 1959),
- 2 förste amanuenser,
- 1 tredje amanuens,
- 1 institutionsvaktmästare Ag 8,
- 1 laboratoriebiträde Ag 7,
- 2 kursgivare i kemi, vardera med ett arvode av 12 850 kronor,
- 1 kursgivare i farmakognosi med ett arvode av 3 400 kronor,
- 1 kursgivare i galenisk farmaci med ett arvode av 3 050 kronor,
- 1 kursgivare i social- och rättsfarmaci med arvode av 3 750 kronor,
- 1 kursgivare i farmaceutisk steriliseringsteknik med arvode av 5 340 kronor,
- övningsassistenter i kemi (kostnad 36 000 kronor),
- biträdes- och vaktmästarhjälp (kostnad 16 000 kronor),
- arvodesförstärkning åt 1 lärare i matematik och statistik (kostnad 900 kronor),
- biologiskt-medicinsk översiktskurs rörande läkemedlen (kostnad 2 250 kronor),
- 1 förste byråsekreterare i Ag 21.

Återstoden av anslaget eller 218 000 kronor avsågs för omkostnader, materiel, utrustning samt byggnads- och inredningsarbeten.

Genom beslut den 16 maj 1958 ställde Kungl. Maj:t ifrågavarande förslagsanslag av 393 000 kronor till förfogande av institutet.

I en den 18 juni 1958 dagtecknad promemoria har *farmaceututbildningskommittén* framlagt förslag angående fortsatt provisoriskt ökad intagning av studerande vid institutet läsåren 1959/61.

Häröver har yttranden avgivits av *statskontoret*, *överstyrelsen för de tekniska högskolorna* och *styrelsen för farmaceutiska institutet*.

I det följande ges en kortfattad översikt av promemorians innehåll, främst i vad avser läsåret 1959/60, ävensom av remissinstansernas synpunkter.

Behovet av ett fortsatt provisorium

Kommittén erinrar först om att i den i propositionen 1958:94 omnämnda, genom medicinalstyrelsens försorg år 1956 verkställda utredningen angående det framtida behovet av farmaceutiskt utbildad arbetskraft hävdats, att farmaceutiska institutet borde beredas möjlighet att för utbildning till apotekare mottaga 80 studerande årligen under 10 år och för utbildning av receptarier 180 studerande årligen under omkring fem år. Kommittén erinrar vidare om att den i sitt förutnämnda betänkande av den 8 januari

1958 för sin del förordat, att elevintagningen vid institutet från och med innevarande läsår finge den av utredningen åsyftade omfattningen och att den sålunda förordade ökade intagningen upprepades under flera år framåt. Kommittén konstaterar därefter, att några hållpunkter, som skulle tillåta ett mera preciserat ståndpunktstagande till frågan alltjämt icke föreligger, och att skäl sålunda saknas för kommittén att frånträda sin tidigare uppfattning att provisoriet måste upprätthållas under flera år. Kommittén anmäler i detta sammanhang också, att den numera inlett det i dess första betänkande förutskickade arbetet med en närmare granskning av de vid institutet tillämpade studieplanerna i syfte att nedbringa den reella studietiden, vilken i förhållande till den nominella visat sig vara alltför lång.

Vissa lokalfrågor

Som torde framgå redan av propositionen 1958: 94 bygger den lokalmäs-siga lösningen av de med den ökade intagningen sammanhängande frågor-na principiellt därpå, att institutets egna lokaler skall utnyttjas för apotekarundervisningen, medan receptariestuderandena, i varje fall så-vitt angår kemilaborationer, skall ha sin undervisning utanför in-stitutets nuvarande lokaler. Den fundamentala fråga, som kom-mittén haft att ta ställning till vid uppgörande av förslag till det tek-niska genomförandet av ett fortsatt provisorium, har därför varit, hur re-ceptarieundervisningens kemilaborationer lokalmässigt skulle kunna ord-nas. Innevarande läsår, då provisoriet ännu ej utbyggt i full omfattning, har emellertid såväl institutets egna lokaler som övningslaboratorier vid tekniska högskolan i Stockholm tagits i anspråk för ifrågavarande labora-tioner. För möjliggörande av detta har emellertid vissa förskjutningar i studiegången för receptarieeleverna måst accepteras såtillvida som de för dem avsedda laborationsövningarna i kemi i viss utsträckning ej kunnat förläggas till ordinarie terminstid. Om receptarieundervisningen i allt vä-sentligt skall kunna förläggas till ordinarie terminstid erfordras sålunda att laboratorier finns tillgängliga mot slutet av terminerna för åtminstone en del av studenternas kemilaborationer.

Kommittén har emellertid icke vid sina förnyade undersökningar funnit det möjligt att anskaffa de för problemets lösning erforderliga arbetsplat-serna. Kommittén har därför ansett sig böra föreslå, att kemilaborationerna vid receptariekurserna koncentreras till olika perioder under tiden 1 juni—23 september, d. v. s. under tider då ordinarie undervisning icke förekommer på vissa i sammanhanget tänkbara laboratorier. Härvid avses i första hand laboratorier vid tekniska högskolan i Stockholm, där redan från och med innevarande år laborationer skall anordnas för deltagarna vid två lärokurser för receptarieexamen. Dessa laborationer skulle förläggas till ti-den 20 augusti—20 september. Rent lokalmässigt torde det enligt kom-

mitténs åsikt icke vara helt uteslutet, att laborationerna för de studerande vid den tredje årliga lärokursen för receptarieexamen förlades till samma laboratorier i början av sommaren. Med hänsyn till de betydande störningar i den ordinarie verksamheten, som kunde befaras uppstå på tekniska högskolans kemilaboratorier i samband med att ett stort antal studenter från annan högskola inhyes där, anför kommittén vidare, har tekniska högskolan dock velat avvakta i varje fall ett års praktisk erfarenhet, innan ställning tas till, huruvida även den tredje kursen skulle kunna mottagas. Visar det sig att så icke kan ske, synes det kommittén möjligt att förlägga laborationerna för denna kurs till karolinska institutets kemiska institution. Med hänsyn till de ökade kostnader och organisatoriska olägenheter, som måste uppstå om särskilda arrangemang skulle vidtagas för viss receptarieundervisning vid två högskolor utanför farmaceutiska institutet, har kommittén icke ansett sig nu böra framlägga förslag härom. I avvaktan på den erforderliga erfarenheten från tekniska högskolan bör det enligt kommitténs uppfattning vara möjligt att som en engångsföreteelse förlägga kemilaborationerna för en receptariekurs till farmaceutiska institutet under tiden 1 juni—omkring 10 juli 1959. För läsåret 1959/60 föreslås därför, att laborationerna för en receptariekurs förläggas till institutets egna lokaler. Vad angår tiden därefter synes det kommittén böra ankomma på institutets styrelse att efter vunna erfarenheter framlägga förslag om vilken av de nu diskuterade möjligheterna, som bör utnyttjas. Vid en koncentration av receptariekursernas kemilaborationer till tiden 1 juni—23 september bör enligt kommittén de tre årliga lärokurserna ordnas i huvudsaklig överensstämmelse med av kommittén framlagda schematiska organisationsplaner, beträffande vilka torde få hänvisas till handlingarna.

Kostnadsberäkningar

Kommittén redovisar i sin förutnämnda promemoria detaljerade kostnadsberäkningar för provisorisk utbyggnad läsåren 1959/61. För nästa budgetår beräknas merkostnaden för ändamålet i fråga uppgå till 338 000 kronor. Denna merkostnad fördelar sig på olika ändamål på sätt efterföljande sammanställning utvisar.

	Kronor
Avlöningar	123 000
Omkostnader	10 000
Materiel m. m.	55 000
Komplettering av utrustning	100 000
Byggnads- och inredningsarbeten	100 000
Summa	338 000

I fråga om motiveringen för det för omkostnader, materiel, utrustning samt byggnads- och inredningsarbeten beräknade ökade medelsbehovet torde få hänvisas till promemorian.

Vad härefter beträffar den för a v l ö n i n g a r beräknade medelsökningen föranledes denna av förslag om anvisande av medel till följande nya befattningar och ändamål.

Kemi

- 1) en kursgivare med arvode av 12 850 kronor,
- 2) två assistenter,
- 3) tre förste amanuenser,
- 4) en institutionsvaktmästare i Ag 8,
- 5) ett laboratoriebiträde i Ag 7.

Botanik

- 6) beräkning av medel för avlönning av en förste assistent under ett helt i stället för ett halvt budgetår (tillkommen fr. o. m. 1/1 1959),
- 7) en förste amanuens.

Matematik och statistik

- 8) arvodesförstärkning till lärare med 800 kronor.

Biblioteket

- 9) ett kanslibiträde i Ag 7.

Av promemorian inhämtas huvudsakligen följande.

Kemi. För innevarande budgetår har för receptariekurserna i kemi anvisats medel till två kursgivare mot av kommittén föreslagna tre. Skälet härför har varit, att när en av kemilaboratorerna beräknades bli helt engagerad i kemiundervisningen på apotekarlinjen först då det ökade antalet studerande nådde andra årskursen, denne skulle kunna omhänderha en lärokurs för receptarieexamen under läsåret 1958/59. Medel till ytterligare en kursgivare erfordras sålunda från och med nästa budgetår (p. 1).

För kemiundervisningen finns vid institutet för innevarande budgetår fyra assistenter, varav tre avlönas från institutets avlöningsanslag och en från förenämnda anslag till ökad intagning av studerande, samt tre förste amanuenser, varav en avlönas från avlöningsanslaget och två från anslaget till ökad intagning. I kommitténs plan för den ökade intagningen anges totalbehovet till sex assistenter och sex förste amanuenser. Då någon erinran icke riktats häremot, och kommittén vid sina fortsatta undersökningar snarast kommit till att den tidigare beräkningen ligger i underkant, föreslår kommittén, att ytterligare två assistenttjänster och tre förste amanuensbefattningar inrättas från och med nästa budgetår (p. 2 och 3).

För innevarande budgetår har det för kemiundervisningen ansetts erforderligt med en befattning som extra institutionsvaktmästare och en befattning som extra laboratoriebiträde. Från och med nästa läsår tillföres kemiundervisningen ytterligare lika många extra apotekarstuderande som under innevarande läsår. För att bemästra detta erfordras motsvarande förstärkning med biträdes- och vaktmästarkrafter. Kommittén föreslår sålunda, att ytterligare en tjänst som extra institutionsvaktmästare och ytterligare en tjänst som extra laboratoriebiträde inrättas från och med nästa budgetår (p. 4 och 5).

Botanik. Den ökade intagningen berör till större delen botanikundervisningen från och med nästa budgetår. En ny assistentbefattning har tillkommit från och med den 1 januari 1959. För nästa budgetår torde

emellertid mindre personalförstärkningar än den av kommittén föreslagna — en assistent- och en förste amanuens tjänst — icke kunna komma ifråga, om undervisningen för det dubbla antalet studenter skall kunna genomföras. Kommittén föreslår därför, att en ny befattning som förste amanuens i botanik tillkommer från och med nästa budgetår (p. 6 och 7).

Matematik och statistik. I betänkandet den 8 januari 1958 beräknades, att arvudet till läraren i matematik och statistik behövde uppräknas från 3 300 till 5 000 kronor vid en fördubbling av studentantalet på apotekarlinjen. För nästa budgetår har enligt kommitténs förslag anvisats en arvodsförstärkning av 900 kronor. För påföljande budgetår erfordras ytterligare 800 kronor, då sålunda det totala arvudet kommer att uppgå till 5 000 kronor (p. 8).

Biblioteket. Vid detta finnes ingen personal utöver bibliotekarien (Ae 19). Redan nu vore detta otillfredsställande. Med ett väsentligt ökat antal lärare och studenter vore det helt otänkbart, att biblioteket skulle kunna fullgöra sina uppgifter utan personalförstärkning. Det vore bland annat nödvändigt, att förutsättningar skapades för att hålla biblioteket tillgängligt för de studerande fler timmar dagligen än nu. Icke minst betydelsefullt vore, att biblioteket kunde hållas öppet på kvällstid under perioder, då de studerande vore sysselsatta på laboratorierna med sådana laborationer, som förutsatte litteraturstudier. Den erforderliga förstärkningen kunde erhållas genom inrättande av en kanslibiträdets tjänst (p. 9).

Remissyttranden

Statskontoret uttalar, att de framlagda förslagen, såvitt statskontoret kunnat finna, står i överensstämmelse med 1958 års riksdags i frågan fattade beslut. Ämbetsverket har därför intet att erinra mot att de lägges till grund för den fortsatta utbyggnaden. Förslagen avsåge två budgetår. Statskontoret håller emellertid före, att ställning nu endast bör tagas till utredningens förslag, i vad de avser budgetåret 1959/60. Kostnaderna för den under innevarande budgetår påbörjade provisoriska upprustningen har anvisats under ett särskilt anslag. Enligt statskontorets mening torde böra övervägas, huruvida icke kostnaderna för den fortsatta provisoriska utbyggnaden borde inrymmas under de anslag i övrigt, som i riksstaten anvisas för verksamhetens bedrivande.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna uttalar, att receptariekursernas laborationer torde kunna förläggas till tekniska högskolans lokaler jämväl under hösten 1959 men att slutlig ställning icke nu synes böra tagas till frågan om dessa laborationers förläggning för tiden därefter.

Styrelsen för farmaceutiska institutet anför, att det av farmaceututbildningskommittén framlagda förslaget i allt väsentligt är resultatet av en teknisk tillämpning avseende budgetåren 1959/61 av de principer för den ökade intagningen av studerande vid institutet, vilka godtagits av riksdagen. I varje fall till dess någon praktisk erfarenhet vunnits av de anordningar, som just nu skall börja tillämpas, saknas enligt styrelsens mening anledning att frångå ifrågavarande principiella lösningar.

Övriga förslag

I sina anslagsaskanden för nästa budgetår föreslår *styrelsen för farmaceutiska institutet* — på framställning av *institutets lärarkollegium* — att förevarande förslagsanslag höjes med 110 500 kronor till 811 500 kronor. Højningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

- a) inrättande av en tjänst som laborator i galenisk farmaci i Ae 24,
- b) uppflyttning av laboratorstjänsten i farmaceutisk mikrobiologi från Ae 24 till Ae 26,
- c) inrättande av en tjänst som institutionsvaktmästare i Ao 9,
- d) inrättande av fyra tjänster som laboratoriebiträde i Ae 7,
- e) inrättande av en tjänst som förste amanuens i farmakodynamik och toxikologi,
- f) förändring av en tjänst som tredje amanuens till en som förste amanuens i farmaceutisk mikrobiologi,
- g) højning av arvudet till specialläraren i social- och rättsfarmaci från 10 200 till 13 100 kronor,
- h) ökning med 3 000 kronor av medelsanvisningen till biologiskt-medicinska översiktskurser rörande läkemedlen (nu 4 500 kronor).

Till stöd för de under d) och f)—h) framförda förslagen anföres huvudsakligen följande.

d) *Laboratoriebiträden*. Av de föreslagna tjänsterna är två avsedda för farmakognosien, en för kemien och en för farmakodynamik och toxikologi. Särskilt trängande anses det vara, att professorn i farmakodynamik och toxikologi erhåller ett biträde. För hans räkning finns för närvarande intet laboratoriebiträde. Åtminstone en av de begärda nya biträdestjänsterna vid avdelningen för farmakognosi anges såsom särskilt angelägen.

f) *Förste amanuens i farmaceutisk mikrobiologi*. Under innevarande budgetår finns två tredje amanuenser vid avdelningen, enär en tillkommit i samband med den ökade intagningen av studerande vid institutet. En väsentlig förbättring skulle erhållas, om en av dessa tjänster utbyttes mot en befattning som förste amanuens.

g) *Speciallärararvode i social- och rättsfarmaci*. Undervisningen omfattar cirka 80 timmar vid lärokurs för apotekarexamen och 45 timmar vid vardera lärokursen för receptarieexamen, d. v. s. tillhopa 170 timmar. Arvudet 10 200 kronor har tillkommit efter ett flertal uppräkningsfrågor ett belopp, som ursprungligen beräknats enligt samma normer, som tillämpas vid beräkning av speciallärararvoden vid tekniska högskolan. Motsvarande normer har använts av farmaceututbildningskommittén vid beräkning av kursgivararvoden. De sistnämnda beräkningarna har godtagits av statsmakterna. Dessa normer innebär för närvarande i fråga om speciallärare ett grundarvode av 1 200 kronor samt för föreläsningar 70 kronor per timme.

h) *Biologiskt-medicinska översiktskurser rörande läkemedlen*. Sedan läsåret 1952/53 har två sådana kurser årligen ordnats för blivande receptarier. Undervisningen uppgår sedan några år tillbaka till cirka 50 timmar. Mot bakgrunden härav måste arvudet anses som oskäligt lågt. Naturligt synes vara att det beräknas efter samma normer, som tillämpas för de kursgivar-

arvoden, som tillkommit i anledning av den ökade intagningen av studerande vid institutet. Vid sådant förhållande skulle arvudet per kurs bli $(600 + 40 \times 70 + 10 \times 35 =)$ 3 750 kronor.

Härjämte har *farmaceututbildningskommittén* föreslagit, *dels* att den nuvarande professuren i kemi och kemisk farmaci utbytes mot en professur i kemi, särskilt oorganisk och fysikalisk, samt en professur i kemi, särskilt organisk, *dels ock* att den nuvarande laboraturen i analytisk farmaceutisk kemi i fråga om kvalifikationskrav och löneställning jämsättes med universitetslaboratur.

Departementschefen

Ökad intagning av studerande vid institutet. Som av det föregående framgått vidtogs förra året sådana åtgärder, att intagningen vid institutet från och med innevarande läsår kunde ökas från 40 till 80 studerande på apotekarlinjen och från 120 till 180 studerande på receptarie-linjen. Från och med innevarande läsår har sålunda för farmacie studerande 100 nya platser, varav 40 för blivande apotekare och 60 för blivande receptarier, kunnat ställas till förfogande. Statsmakternas beslut beträffande åtgärderna i fråga grundade sig på ett av farmaceututbildningskommittén i dess första betänkande framlagt förslag. Kommittén, som med detta förslag fullgjort en första del av sitt uppdrag, har nu i en särskild promemoria framlagt förslag angående fortsatt provisoriskt ökad intagning av studerande vid institutet läsåren 1959/61.

Jag delar den uppfattning kommittén i promemorian givit uttryck åt, nämligen att den provisoriskt ökade elevintagning det här gäller måste upprepas under flera år men att några hållpunkter för ett mera preciserat ståndpunktstagande till frågan alltjämt icke föreligger. Med hänsyn bland annat härtill vill jag understryka angelägenheten av att den av kommittén inledda översynen av studieplanerna bringas till ett resultat. Kommitténs redovisning av sina strävanden att lösa de med den ökade elevintagningen sammanhängande lokalmässiga problemen har ej givit mig anledning till erinran. I likhet med statskontoret och styrelsen för institutet har jag funnit, att de i promemorian framlagda förslagen överensstämmer med de av statsmakterna förra året godtagna principerna för en provisorisk utbyggnad av den ökade elevintagningen vid institutet. Jag tillstyrker därför, att det ifrågakvarande provisoriet utbygges i enlighet med dessa förslag. Liksom statskontoret anser jag dock, att ställning till desamma nu endast bör tagas, i vad de avser nästa budgetår. Det torde sålunda även för därpå följande budgetår få ankomma på kommittén att göra framställning angående medelsanvisningen till den ökade elevintagning det här gäller och de därmed sammanhängande spörsmålen. Jag har vidare funnit, att medel för ändamålet från och med nästa budgetår bör anvisas under de anslag, som för institutets verksamhet i övrigt uppföres å riksstaten, och ej såsom nu un-

der ett särskilt riksstatsanslag. Jag ingår därför här på kommitténs förslag endast i den mån de berör medelsbehovet till avlöningar. Till det av kommittén för omkostnader m.m. angivna medelsbehovet återkommer jag vid anmälan i det följande av de för institutets räkning härför avsedda anslagen.

Av det anförda torde ha framgått, att de av kommittén beräknade utgiftsökningarna för provisoriets fortsättning under nästa läsår kan betraktas såsom i princip automatiska. Kommitténs förslag till förstärkt personalorganisation vid en fortsatt ökad elevintagning nästa läsår har redovisats i det föregående under avsnittet Kostnadsberäkningar (p. 1—9). Mot kommitténs avvägning av förslaget synes intet vara att erinra. Jag anser mig därför helt kunna godtaga detsamma. Ett bifall till detta mitt förslag föranleder ett ökat medelsbehov av i runt tal 122 700 kronor. Härtill torde i överensstämmelse med vad jag redan förordat bära läggas erforderliga medel för de med anledning av den ökade intagningen för innevarande budgetår genomförda personalförstärkningarna, vilka redovisats i inledningen till min redogörelse för kommitténs nu föreliggande förslag. Jag uppskattar sålunda hela det för nästa budgetår behövliga medelsbehovet för den fortsatta ökade elevintagningen till i runt tal 312 000 kronor. Vid denna uppskattning har hänsyn tagits jämväl till den av 1958 års riksdag beslutade löneregleringen för assistent- och amanuenspersonal. Därjämte har av skäl som kommer att framgå av behandlingen i det följande av styrelsens för institutet anslagsäskanden de till den ökade intagningen hänförliga anslagsmedlen till biologiskt-medicinska översiktskurser rörande läkemedlen uppräknats med 1 500 kronor.

Övriga förslag. Det av farmaceututbildningskommittén framställda förslaget om uppdelning av den nuvarande professuren i kemi och kemisk farmaci på två professurer och förbättrad löneställning för laboratorn i analytisk farmaceutisk kemi är jag icke beredd att förorda.

Styrelsens förslag om förändring av en befattning som tredje amanuens till en som förste amanuens i farmaceutisk mikrobiologi anser jag mig bära biträda.

Institutets personal för laboratoriebiträdesgöromål synes mig icke täcka det för närvarande föreliggande behovet. Jag föreslår därför, att ytterligare två laboratoriebiträdestjänster i Ae 7 inrättas vid institutet. Jag räknar därvid med att dessa tjänster tillföres, den ena avdelningen för farmakodynamik och toxikologi samt den andra avdelningen för farmakognosi.

Styrelsens förslag beträffande arvodet till specialläraren i social- och rättsfarmaci samt medelsanvisningen till biologiskt-medicinska översiktskurser rörande läkemedlen har ej givit mig anledning till erinran. Jag tillstyrker därför bifall till dessa förslag och erinrar samtidigt om att jag i det föregående verkställt en motsvarande uppräkning av de till den ökade in-

tagningen hänförliga anslagsmedlen till biologiskt-medicinska översiktskurser rörande läkemedlen.

Vad i institutets anslagsäskanden i övrigt föreslagits har jag icke ansett mig böra biträda.

Vid bifall till vad jag förut förordat och med beaktande jämväl av de till institutets ordinarie verksamhet hänförliga automatiska utgiftsökningarna under anslaget bör detta för nästa budgetår uppföras med 1 075 200 kronor. Detta innebär i jämförelse med innevarande budgetår en ökning med 374 200 kronor. Av denna ökning avses i runt tal 312 000 kronor för bestridande av kostnaderna för den ökade intagningen av studerande vid institutet. Anslaget torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för farmaceutiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	160 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 520
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., <i>förslagsvis</i> ..	354 300
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal	441 280
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	117 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 600
Summa kronor	1 082 200

Särskilda uppbördsmedel

Avkastning av donationsfond	7 000
Nettoutgift kronor	1 075 200

b) till *Farmaceutiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 075 200 kronor.

[129] 64. Farmaceutiska institutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	57 100	81 637
1958/59 (statsliggaren s. 595)	80 700	
1959/60 (förslag)	115 700	

Farmaceututbildningskommittén erinrar om att för de med en fortsatt ökad intagning av studerande vid institutet förenade omkostnaderna för budgetåret 1958/59 anvisats 18 000 kronor. Vid den fortsatta ökade intagningen av studerande budgetåren 1959/60 och 1960/61 torde den ytterligare belastningen på omkostnadsanslaget enligt kommittén bli proportionsvis mindre. Kommittén beräknar sålunda det för nästa budgetår ytterligare ökade medelsbehovet för ifrågavarande ändamål till 10 000 kronor. Sammanlagt erfordras alltså enligt kommitténs beräkningar 28 000 kronor för de med en fortsatt ökad intagning förknippade omkostnaderna.

Institutets styrelse hemställer för sin del om en uppräknig av anslaget med 11 000 kronor, varav 5 000 kronor såsom ersättning för avskaffade examensavgifter och 6 000 kronor för ökat medelsbehov under delposten övriga expenser (nu 42 000 kronor). Det ökade medelsbehovet till övriga expenser föranledes, förutom av prisstegringar, av medelsåtgången under det sistförflutna budgetåret.

Departementschefen. För en fortsatt ökad intagning av studerande vid institutet räknar jag i överensstämmelse med farmaceututbildningskommitténs förslag med en medelsanvisning av 28 000 kronor under förevarande anslag. Till ersättning för avskaffade examensavgifter beräknar jag 3 000 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser är jag endast beredd att förorda en höjning med 4 000 kronor. Sammanlagt bör sålunda omkostnadsanslaget för nästa budgetår ökas med 35 000 kronor till 115 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 115 700 kronor.

[130] 65. Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	92 500	92 423
1958/59 (statsliggaren s. 595)	110 000	
1959/60 (förslag)	218 000	

För den ökade intagningen av studerande vid institutet budgetåret 1958/59 har för materiel m. m. beräknats 38 000 kronor. För fortsatt ökad

intagning nästkommande budgetår räknar *farmaceututbildningskommittén* med ett ytterligare medelsbehov till materielutgifter av 55 000 kronor. Enligt kommitténs beräkningar erfordras sålunda för ändamålet sammanlagt 93 000 kronor för nästa budgetår.

Institutets styrelse begär för sin del en anslagsökning med 40 000 kronor. Såsom skäl härför anföres, att anslaget visat sig vara otillräckligt.

Departementschefen. För fortsatt ökad intagning av studerande nästa budgetår tillstyrker jag i enlighet med *farmaceututbildningskommitténs* förslag en medelsanvisning av 93 000 kronor under förevarande anslag. För institutets ordinarie behov beräknar jag för nästa budgetår 125 000 kronor, innebärande en ökning med 15 000 kronor. Vid bifall till mitt förslag bör anslaget i dess helhet ökas med 108 000 kronor till 218 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 218 000 kronor.

[131] **66. Farmaceutiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.** För de under universitetskanslerns inseende ställda lärosätena ävensom för de tekniska högskolorna har under en följd av år upptagits löpande anslag av reservationsanslags natur till nyanskaffning av apparater m. m. Så har däremot ej varit fallet för farmaceutiska institutets vidkommande. Under erinran härom har *styrelsen för farmaceutiska institutet* framhållit angelägenheten av att ett sådant riksstatsanslag upptoges även för farmaceutiska institutets del samt äskat, att detta anslag måtte uppföras med 60 000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag är ense med *styrelsen* om angelägenheten av att jämväl för farmaceutiska institutets räkning å riksstaten upptages ett löpande anslag av reservationsanslags natur till nyanskaffning av apparater m. m. Medelsanvisningen under anslaget torde emellertid för nästa budgetår böra begränsas till 20 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[132] **67. Farmaceutiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 60 000 kronor. Anslaget disponeras av 1954 års utrustningskommitté.

Ursprungligen (budgetåren 1953/55) anvisades medel under denna rubrik för inredning och utrustning av de lokaler, vilka institutet erhållit i den för institutet och Stockholms högskolas zootomiska institution uppförda nybyggnaden. De för ifrågavarande ändamål anvisade medlen uppgick till (200 000 + 258 000 =) 458 000 kronor. Därefter (budgetåren 1955/59) har anvisats tillhopa 440 000 kronor avsedda huvudsakligen för utrustning av de avdelningar, som erhållit förbättrade lokaler inom institutets äldre fastighet.

Institutets styrelse hemställer nu om en ytterligare medelsanvisning av 40 000 kronor under förevarande anslag. Såsom skäl härför anföres huvudsakligen följande.

Enligt en av byggnadsstyrelsen gjord approximativ beräkning skulle endast 122 000 kronor av den för institutets lokaler i den för institutet och Stockholms högskolas zootomiska institut gemensamma nybyggnaden avsedda medelsanvisningen av 458 000 kronor behöva tagas i anspråk för inredningskostnader. Kostnaderna för inredningsarbetena har numera gäldats, i det att institutet den 3 juni 1958 verkställt slutbetalning till byggnadsstyrelsen. Det visade sig därvid, att institutet till byggnadsstyrelsen haft att inbetala 162 103 kronor. Detta innebär, att mer än 40 000 kronor, som avsetts för apparatur, icke stått till förfogande för detta ändamål. Med hänsyn till de stora brister, som alltjämt finns i institutets apparativa utrustning, är det angeläget, att institutet erhåller täckning för de ökade kostnader, inredningen förorsakat.

Enligt *farmaceututbildningskommitténs* beräkningar erfordrar den fortsatta ökade intagningen av studerande vid institutet viss engångsanskaffning av utrustning för budgetåren 1959/61 till en sammanlagd kostnad av 251 800 kronor, varav för nästkommande budgetår 100 000 kronor. Härjämte erfordras för byggnads- och inredningsarbeten 100 000 kronor, utgörande den återstående hälften av en förra året godtagen engångsanvisning av totalt 200 000 kronor (prop. 1958: 94, s. 28).

Departementschefen. Jag biträder styrelsens hemställan om anvisande för nästa budgetår av 40 000 kronor till täckning av den förut redovisade ökningen av kostnaderna för inredning och utrustning av institutets lokaler i den för institutet och Stockholms högskolas zootomiska institut gemensamma byggnaden. Jag förutsätter samtidigt, att förslag om ytterligare medelsanvisning icke framlägges för ifrågavarande ändamål. Som av det föregående framgått beräknade jag för byggnads- och inredningsarbeten, föranledda av den ökade intagningen av studerande, i propositionen 1958: 94 ett totalbelopp av 200 000 kronor, att med lika delar anvisas under två budgetår. Härav har hälften anvisats för innevarande budgetår. Jag föreslår nu, att återstoden, 100 000 kronor, nu anvisas under förevarande anslag. Vidare beräknar jag under anslaget 100 000 kronor för engångs-

anskaffning av utrustning, erforderlig vid en fortsatt ökad intagning av studerande nästa budgetår. Vid bifall till vad jag här förordat bör förevarande anslag för nästa budgetår ökas med 180 000 kronor till 240 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, i vilken utsträckning ifrågavarande medel skall disponeras av 1954 års utrustningskommitté. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Farmaceutiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kronor.

[133] **68. Ortnamnskommissionen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	142 200	151 137
1958/59 (statsliggaren s. 596)	164 000	
1959/60 (förslag)	165 600	

Ortnamnskommissionen föreslår, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 33 400 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar och hemställan om kompensation för höjda folkpensionsavgifter, av förslag om inrättande av en arkivchefsbefattning i Be 1 med nuvarande förste arkivarien och souschefen, docenten Harry Ståhl som förste innehavare. Till stöd för sistnämnda förslag har åberopats bland annat, att det större konsistoriet i Uppsala anhållit, att innehavaren av professuren i nordiska språk, särskilt ortnamnsforskning, vid universitetet, vilken nu är arkivets chef och vars undervisningsskyldighet i anledning därav nedsatts till hälften, måtte befrias från chefskapet för arkivet och i stället åläggas full undervisningsskyldighet.

Departementschefen. Då jag icke är beredd tillstyrka förslaget om inrättande av en arkivchefsbefattning vid ortnamnskommissionen räknar jag under förevarande anslag endast med en automatisk utgiftsökning av 600 kronor. Jag beräknar därjämte 1 000 kronor till kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänsteman, förslagsvis	8 700
2 Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	129 700
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	22 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	1 000
Summa kronor	165 600

b) till *Ortnamnskommissionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 165 600 kronor.

[134] 69. Ortnamnskommissionen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	21 800	21 829
1958/59 (statsliggaren s. 597)	18 900	
1959/60 (förslag)	18 900	

I enlighet med en av ortnamnskommissionen gjord framställning torde detta anslag för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp, 18 900 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnskommissionen*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 18 900 kronor.

[135] 70. Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	41 000	42 142
1958/59 (statsliggaren s. 597)	41 000	
1959/60 (förslag)	41 000	

I enlighet med en av ortnamnskommissionen gjord framställning torde detta anslag för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp, 41 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnskommissionen*: *Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 41 000 kronor.

[136] 71. Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 12 000 kronor (statsliggaren s. 597).

Institutets styrelse hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med i runt tal 27 800 kronor. Det ökade anslagskravet motiveras främst med angelägenheten av att anställa en fast medarbetare såsom assistent åt undersökningsledaren. Därjämte åberopas, förutom prisstegringar, behovet av anskaffning av ytterligare skåp för förvaring av ordsamlingar.

Departementschefen. Jag anser mig icke böra förorda någon höjning av förevarande anslag utan föreslår, att detta för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 12 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 12 000 kronor.

[137] 72. Landsmålsarkiven: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	332 500	339 723
1958/59 (statsliggaren s. 598)	376 100	
1959/60 (förslag)	379 100	

Detta anslag disponeras av styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala samt styrelsen för landsmålsarkivet i Lund.

Styrelsen för Uppsala-arkivet hemställer, att detta arkivs andel i anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal höjes med i runt tal 10 400 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsförändringar, av förslag om inrättande av en tjänst som tekniskt biträde i lönegrad Ae 7 och utbyte av en kontoristtjänst mot en förste arkivassistenttjänst.

Styrelsen för Lunda-arkivet hemställer om en ökning av arkivets andel i förenämnda anslagspost med i runt tal 11 900 kronor till 106 900 kronor. Höjningen föranledes till den del den icke är automatisk av förslag om inrättande av en kanslibiträdestjänst.

Departementschefen. I anslutning till vad chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört i fråga om lönegradsplaceringen för vissa tjänster torde under detta anslag medel böra beräknas för förändring av en kontoristtjänst i Ae 9 till tjänst som kansliskrivare i Ae 10 vid arkivet i Uppsala.

I övrigt räknar jag beträffande förevarande anslag allenast med förändringar av automatisk karaktär.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 379 100 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 3 000 kronor. Anslaget bör för-

delas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Av det belopp, som i avlöningsstaten upptages under icke-ordinarie-posten, beräknar jag 228 600 kronor för arkivet i Uppsala och 96 700 kronor för arkivet i Lund.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för landsmålsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	325 300
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	51 400
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	2 300
Summa kronor	379 100

- b) till *Landsmålsarkiven*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 379 100 kronor.

[138] 73. Landsmålsarkiven: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	22 800	26 048
1958/59 (statsliggaren s. 598)	20 800	
1959/60 (förslag)	22 000	

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala äskar ökning av arkivets andel i anslaget med 1 400 kronor till 18 200 kronor. Av höjningen hänför sig 100 kronor till anslagsposten till reseersättningar (nu 800 kronor) och 1 000 kronor till delposten till övriga expenser (nu 13 200 kronor). Återstoden, 300 kronor, avser inköp av skåp för förvaring av ord-samlingar. Till stöd för de begärda ökningarna återopas främst prissteg-ringar.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund hemställer att den för detta arkivs del nu uppförda anslagsposten till reseersättningar höjes med 700 kronor till 1 000 kronor. Såsom skäl härför anføres, att posten visat sig vara för knappt tillmätt.

Departementschefen. För Uppsala-arkivets vidkommande bör anslags-posten till reseersättningar och delposten till övriga expenser höjas med därutinnan äskade belopp, 100 respektive 1 000 kronor. Ifråga om arkivet

i Lund föreslår jag en ökning av dess delpost till reseersättningar med 100 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Landsmålsarkiven: Omkostnader* för budgetåret
1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 kronor.

[139] **74. Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	77 500	77 500
1958/59 (statsliggaren s. 599)	81 000	
1959/60 (förslag)	81 000	

Uppsala-arkivets andel i anslaget uppgår för närvarande till 58 000 kronor. *Arkivets styrelse* begär en sammanlagd anslagsökning med 52 500 kronor enligt följande sammanställning.

1. Reseersättningar till arkivets personal och tillfälligt anställda vetenskapliga medarbetare (nu 14 500)	+ 12 000
2. Tillfälliga vetenskapliga medarbetare (nu 15 000)	+ 20 000
3. Inlösen av samlingar, uppteckningshonorar, grammofonupptagning, fotostatering m. m. (nu 17 700)	+ 12 300
4. Forskningar rörande lapskt språk och lapsk kultur (nu 3 300)	+ 2 700
5. Fortsatta undersökningar av estlandssvenskarnas språk och folkkultur (nu 4 500)	+ 5 500
	Summa kronor 52 500

Lunda-arkivets andel i anslaget utgör nu 23 000 kronor. *Arkivets styrelse* föreslår, att anslagsposten till inlösen av samlingar, uppteckningshonorar, grammofonupptagning, insamling av dialektala ortnamnsformer i Skåne m. m. (nu 14 000 kronor) höjes med 3 000 kronor. Styrelsen äskar därjämte 2 000 kronor för undersökning av dialektala personnamn och personbenämningar i södra Sverige. Sammanlagt begär styrelsen sålunda en ökning av arkivets andel i anslaget med 5 000 kronor till 28 000 kronor.

Departementschefen. Då jag icke är beredd förorda någon höjning av förevarande anslag föreslår jag, att detsamma för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 81 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 81 000 kronor.

[140] **75. Bidrag till institutet för folkminnesforskning i Göteborg.** Detta anslag är nu uppfört med 28 900 kronor (statsliggaren s. 599).

Institutets styrelse begär för nästa budgetår ett till 30 500 kronor förhöjt statsbidrag. Højningen föränledes, förutom av behovet av ökade medel till uppteckningsverksamheten, av förslag om ytterligare löneförbättring åt institutets föreståndare, filosofie licentiaten C. M. Bergstrand.

Departementschefen. Någon højning av förevarande anslag är jag icke beredd att tillstyrka. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 28 900 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till institutet för folkminnesforskning i Göteborg* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 28 900 kronor.

[141] **76. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	110 000	253 885
1955/56	200 000	340 651
1956/57	250 000	309 653
1957/58	300 000	392 979
1958/59 (statsliggaren s. 599)	300 000	
1959/60 (förslag)	400 000	

Universitetskanslern föreslår under hänvisning till belastningen å anslaget, att detsamma höjes med 100 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med universitetskanslern förordar jag, att anslaget höjes med 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[142] **77. Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	737 000	812 004
1958/59 (statliggaren s. 601)	857 000	
1959/60 (förslag)	879 200	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 425 000 kronor disponerats till institutet i Stockholm, 225 000 kronor till institutet i Göteborg och 201 000 kronor till institutet i Lund, eller sammanlagt 851 000 kronor. Den sålunda föreliggande skillnaden mellan anvisat och disponerat belopp på 6 000 kronor sammanhänger med att den för G. E. Heckscher

avsedda personliga professuren vid institutet i Stockholm från och med budgetåret 1958/59 bortfallit. I stället har medel beräknats för en lektorstjänst vid nämnda institut.

Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm hemställer i sina anslagsäkanden för nästa budgetår, att bidraget till institutet måtte höjas — förutom med ett mindre belopp för bestridande av automatiska utgiftsökningar — med i runt tal 93 500 kronor för följande ändamål.

- 1) uppflyttning av lärartjänsten i praktisk socialvård från Ao 23 till Ao 26,
- 2) inrättande av en tjänst som biträdande lärare i Ae 19 för kursen i praktisk kommunal förvaltning,
- 3) inrättande av två tjänster som biträdande lärare i Ae 19 för den teoretiska undervisningen,
- 4) anvisande av 7 000 kronor till ersättning åt vikarie för bibliotekarien,
- 5) inrättande av en kontorsbiträdestjänst i Ae 5,
- 6) anvisande av 6 000 kronor till upprättande av ett undervisningscentrum inom den kommunala socialvården,
- 7) anvisande av 10 000 kronor för utvidgning av undervisningen med ämnena personaladministration och företagsekonomi.

Styrelsen för socialinstitutet i Göteborg äskar för nästa budgetår ett bidrag till institutet med i runt tal 248 000 kronor, vilket i jämförelse med det nu disponibla beloppet innebär en ökning med 23 000 kronor. Höjningen föranledes — förutom av automatiska utgiftsökningar — av styrelsens förslag om inrättande av en tjänst som biträdande lärare i praktisk socialvård i Ae 19. Såsom stöd för sin framställning erinrar styrelsen om att det vid institutet för närvarande endast finns en lärare i praktisk socialvård, ehuru den praktiska undervisningen i form av seminarieövningar avsevärt utökats. Styrelsen framhåller vidare, att befattningens placering i lönegrad Ae 19 är i överensstämmelse med förhållandena vid socialinstitutet i Stockholm, där den praktiska kursen har tre fasta lärare (en i Ae 24 och två biträdande i Ae 19).

Styrelsen för sydsvenska socialinstitutet anhåller för nästa budgetår om en höjning av institutets bidragsbelopp, 201 000 kronor, med i runt tal 50 000 kronor. Höjningen betingas väsentligen av följande förslag.

- 1) inrättande av en tjänst som biträdande lärare i Ae 19 vid den praktiska kursen,
- 2) inrättande av en tjänst som biträdande lärare i Ae 19 i teoretiska ämnen,
- 3) medelsanvisning till ett skrivbiträde i Ag 3 med halvtidstjänstgöring,
- 4) anvisande av ytterligare 4 000 kronor till undervisningsarvoden.

De under 1 och 3 framförda förslagen motiveras med behovet av en avsevärd förstärkning av undervisningen vid den praktiska kursen. Styrelsen

erinnrar om att sydsvenska socialinstitutet vad angår antalet fasta lärare vid denna kurs är sämre ställt än socialinstitutet i Stockholm.

Departementschefen. Jag finner det motiverat, att socialinstitutet i Göteborg och Lund ges möjlighet att förstärka undervisningen i praktisk socialvård. Jag är emellertid icke beredd att tillstyrka förslagen om inrättande av tjänster såsom biträdande lärare i ämnet utan föreslår, att förstärkningen åstadkommes genom en höjning av anslagsmedlen med 15 000 kronor till vart och ett av de båda instituten. Härigenom torde det bli möjligt att förstärka den praktiska utbildningen vid instituten genom att anställa tillfälliga lärarkrafter. Jag biträder vidare det av styrelsen för sydsvenska institutet framförda förslaget om anställande på halvtid av ett extra biträde för skriv- och kontorsgöromål.

För höjda folkpensionsavgifter beräknar jag ett kompensationsbelopp av $(2\,200 + 900 + 900 =) 4\,000$ kronor, varav 2 200 kronor till institutet i Stockholm och 900 kronor till vardera av de två övriga instituten.

I övrigt räknar jag för nästa budgetår icke med andra förändringar av detta anslag än sådana som är av automatisk natur. Det totala anslagsbehovet kommer härvid att uppgå till 879 200 kronor, vilket innebär en ökning med 22 200 kronor. Med beaktande jämväl av att vissa för innevarande budgetår anvisade engångsbelopp bortfaller, beräknar jag till institutet i Stockholm 419 600 kronor, till institutet i Göteborg 241 500 kronor och till institutet i Lund 218 100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 879 200 kronor.

[143] 78. Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	42 000	42 092
1958/59 (statsliggaren s. 602)	42 000	
1959/60 (förslag)	46 000	

Av förevarande anslag disponeras för innevarande budgetår 37 800 kronor för anordnande av mentalhygienisk kurs vid socialinstitutet i Stockholm samt resterande 4 200 kronor för vissa kortare fortbildningskurser m. m.

Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm hemställer för nästa budgetår om en ökning av medelsanvisningen för anordnande av mentalhygienisk

kurs till i runt tal 137 000 kronor. Styrelsen har grundat dessa beräkningar på familjerådgivningskommitténs i betänkandet SOU 1957: 33 framlagda förslag till utbyggnad av ifrågavarande kurs.

Statskontoret har icke ansett sig kunna förorda förslaget angående ökad medelsanvisning till mentalhygieniska kursen.

Departementschefen. Jag är icke beredd föreslå annan ändring av medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål än att anslaget höjes med 4 000 kronor för att möjliggöra att bidrag liksom hittills skall kunna utgå till vissa mindre omfattande kurser.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 kronor.

[144] **79. Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare.** Till detta ändamål anvisades för ett vart av budgetåren 1945/47 ett anslag av 26 000 kronor. För budgetåren 1947/59 har anslaget med hänsyn till förefintliga reservationer uppförts med lägre belopp, för innevarande budgetår sålunda med 10 000 kronor. Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t må av årets anslag jämte reserverade medel tagas i anspråk dels högst 16 000 kronor för anordnande av fortsättnings- och repetitionskurser, dels högst 9 000 kronor för stipendier och resekostnadsbidrag åt kursdeltagare.

Medicinalstyrelsen förordar, att under budgetåret 1959/60 anordnas tre fortsättnings- och repetitionskurser, en med högst femtio och två med vardera högst femton deltagare. Med hänsyn till såväl föreliggande reservation å anslaget som till de senaste årens belastningssiffror, anser medicinalstyrelsen vidare att anslaget för nästa budgetår kan uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att anslaget i enlighet med medicinalstyrelsens förslag uppföres med oförändrat belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av medicinalstyrelsen, meddela närmare bestämmelser om anslagsmedlens disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[145] 80. Garantilånenämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	62 900	63 119
1958/59 (statsliggaren s. 603)	72 500	
1959/60 (förslag)	74 300	

Garantilånenämnden hemställer, att detta förslagsanslag höjes med 2 200 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag, nämligen förändring av en kontoristtjänst i Ae 9 till tjänst som kansliskrivare i Ae 10 och inrättande av en tjänst som kanslibiträde i Ae 7. Vid bifall till sistnämnda förslag torde anslagsmedlen till övrig biträdespersonal enligt nämndens mening kunna minskas med i runt tal 11 800 kronor.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

En tjänst såsom kanslibiträde i Ae 7 vid nämnden förändrades från och med den 1 juli 1958 till tjänst som kontorist i Ae 9. På grund av omorganisation av arbetet inom garantilånenämndens kansli innebärande en överföring av vissa arbetsuppgifter från kamreraren till här ifrågavarande befattningshavare hade nämnden hemställt om inrättande av en kansliskrivartjänst i Ae 10 för ändamålet. Ehuru kompetensutredningen numera i betänkandet »Kanslister i administrativ tjänst», SOU 1957: 23, framfört förslag om inrättande av särskilda mellangradstjänster för att täcka behovet av personal med arbetsuppgifter av bland annat den typ, som här är aktuell, har nämnden likväl för närvarande ansett sig böra vidhålla sitt i petita för innevarande budgetår framlagda förslag om inrättande av en kansliskrivartjänst i Ae 10 för detta ändamål. Nämnden anser sig dock böra understryka, att det här inte är fråga om göromål av samma typ som för övrig biträdespersonal inom statsförvaltningen utan om arbetsuppgifter, som närmast är jämförliga med en tjänstemans på en banks låneavdelning.

Statens lönenämnd tillstyrker bifall till den föreslagna förändringen av en kontoristtjänst i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 10.

Departementschefen. I anslutning till vad chefen för civildepartementet förordat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör medel beräknas för utbyte av tjänsten som kontorist i Ae 9 till en tjänst som kansliskrivare i Ae 10. Med hänsyn härtill och då jag i övrigt endast räknar med automatiska utgiftsökningar under anslaget torde detta för nästa budgetår böra höjas med 1 800 kronor till 74 300 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av efterföljande avlöningsstat. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för garantilånenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	14 200
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	51 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	8 100
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	400
Summa kronor	74 300

b) till *Garantilånenämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 74 300 kronor.

[146] 81. *Garantilånenämnden: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	20 000	16 620
1958/59 (statsliggaren s. 603)	20 000	
1959/60 (förslag)	20 000	

I enlighet med en av garantilånenämnden gjord framställning torde detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 20 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garantilånenämnden*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[147] 82. *Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter*

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	658 200	570 571
1953/54	1 005 000	903 335
1954/55	1 962 000	1 812 344
1955/56	2 780 000	2 574 131
1956/57	4 480 000	4 108 087
1957/58	6 980 000	6 969 214
1958/59 (statsliggaren s. 585)	9 515 000	
1959/60 (förslag)	11 450 000	

Här ifrågavarande anslag är innevarande budgetår uppfört under rubriken Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter.

Det statliga naturastipendiesystemet infördes budgetåret 1939/40 för studerande vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet. Från och med budgetåret 1944/45 öppnades möjligheter till naturastipen-

dier även för studerande vid de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg. Vid 1950 års riksdag fattades på grundval av studentsociala utredningens förslag (SOU 1948: 42) principbeslut om riktlinjer för den framtida utformningen av de studentsociala stödåtgärderna, innebärande i fråga om det direkta stödet att detta skulle inriktas på ett utbyggande av statsstipendier och studielån i kombination. Av statsfinansiella skäl begränsades emellertid tills vidare den fortsatta utbyggnaden av naturastipendiesystemet till en vidgning av kretsen av stipendieberättigade med studerande vid medicinska högskolan i Göteborg.

Naturastipendieringen utvidgades genom beslut av 1953 års riksdag till att omfatta samtliga akademiska utbildningsanstalter under åttonde och tionde huvudtitlarna. Vidare ökades stipendietidens längd per läsår från högst åtta till högst nio månader.

Det av studentsociala utredningen uppställda målet — stipendiering av obemedlade och mindre bemedlade studenter vilka uppvisar god studielämplighet — skulle enligt utredningen nås, om stipendieringen utsträcktes till att omfatta 26 procent av totalantalet nyinskrivna vid universitet och högskolor. Genom beslut av 1957 års riksdag anvisades till naturastipendier det belopp, som för budgetåret 1957/58 beräknades erforderligt för utdelning av dels fortsatta stipendier till alla därtill berättigade, dels nya stipendier motsvarande en 26-procentig stipendiering av den aktuella årgången nyinskrivna studerande. För innevarande budgetår har anvisats det belopp, som beräknades erforderligt för ett bibehållande av en stipendieringsfrekvens av nyssnämnda omfattning.

Gällande bestämmelser rörande naturastipendieringen — reglementet 1953: 366 (ändr. 1954: 419 och 1957: 493) för utdelning av statsstipendier vid universiteten m. fl. läroanstalter — är i huvudsak av följande innehåll.

Naturastipendium skall i regel utgå i form av fri bostad och kost (s. k. helt stipendium) eller i form av endera av dessa förmåner (s. k. delstipendium). Stipendium må dock i undantagsfall utgå, helt eller delvis, i kontant form. Stipendierna må tilldelas *obemedlade studerande med utpräglad studiebegåvning* vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg, karolinska institutet, Stockholms högskola, tekniska högskolan i Stockholm, Chalmers tekniska högskola, handelshögskolorna i Stockholm och Göteborg, tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö, farmaceutiska institutet (apotekarlinjen), gymnastiska centralinstitutet (gymnastiklärarlinjen), socialinstitutet i Stockholm och Göteborg samt sydsvenska socialinstitutet. Naturastipendium får ej innehas under längre sammanlagd tid än tre läsår vid universiteten och karolinska institutet samt Stockholms högskola, två och ett halvt läsår vid tandläkarhögskolorna, två läsår vid tekniska högskolorna, ett och ett halvt läsår vid handelshögskolorna och farma-

ceutiska institutet, ett läsår vid gymnastiska centralinstitutet samt två terminer vid socialinstitutet. Denna maximitid för innehav av stipendium må begränsas, om så erfordras för att antalet ledigblivna stipendier skall kunna hållas i möjligaste mån konstant från ett år till ett annat. I regel bör stipendium beviljas under den tidigare delen av studietiden. Som nämnts får stipendieförmånerna åtnjutas under högst nio månader av läsåret. Stipendierna utdelas av statsstipendienämnderna i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg.

Av innevarande budgetårs anslag å 9 515 000 kronor har beräknats 9 370 000 kronor till naturastipendier, 9 700 kronor till bokstipendier, 130 000 kronor till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader och 5 300 till Kungl. Maj:ts disposition.

I detta sammanhang torde böra anmälas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 21 mars 1958 föreskrivit att sammanlagt högst 25 000 kronor av för budgetåret 1957/58 anvisade stipendiemedel finge användas för bestridande av statsstipendienämndernas förvaltningskostnader.

Garantilånenämnden föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 1 935 000 kronor till 11 450 000 kronor. Därvid beräknar nämnden en ökning av anslagsmedlen till naturastipendier med 1 910 000 kronor till 11 280 000 kronor, till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader med 20 000 kronor till 150 000 kronor och till Kungl. Maj:ts disposition med 5 000 kronor till 10 300 kronor; i fråga om anslagsmedlen till bokstipendier räknar nämnden med oförändrat belopp, 9 700 kronor.

Naturastipendierna. I avvaktan på resultaten av den av 1957 års riksdag aktualiserade översynen av och avvägning mellan olika studiesociala åtgärder har garantilånenämnden inskränkt sig till att för budgetåret 1959/60 föreslå en stipendiering av samma omfattning som gällt de båda senaste budgetåren. Den föreslagna anslagsökningen är av automatisk natur och hänför sig till studentantalets ökning samt till den rätt till fortsatt stipendieinnehav, som stipendiereglementet medger.

I anslutning härtill anför garantilånenämnden i huvudsak följande.

Till grund för beräkningen av stipendiebehovet — nya stipendier till ett antal, som motsvarar 26 procent av de nyinskrivna studerande — har hittills legat en statistisk undersökning företagen av professor C.-E. Quensel, »Studentekonomi, studieutgifter och finansieringssätt åren 1951—1952». Statistiska centralbyrån har emellertid under år 1957 företagit en ny undersökning angående de studerandes ekonomiska förhållanden avseende inskrivningsårgångarna 1953 och 1956. Bearbetningen av detta mer aktuella material har ännu ej avslutats. Hittills publicerade resultat visar en kraftig ökning av andelen studerande från socialgrupp III i jämförelse med vad som gällde då studentsociala utredningen arbetade, vilket alltså skulle tyda på att stipendiebehovet numera i verkligheten ligger avsevärt över 26 procent. — En annan indikation på det växande och inte tillgodosedda stipendie-

behovet utgöres av de på senare år starkt ökande totala lånesummorna för räntefria studielån och garantilån. — Denna ökning har varit avsevärt snabbare än ökningen av antalet studerande.

Vad beträffar *fortsatta stipendier* erinrar garantilånenämnden bland annat om att fortsatt stipendium beviljas med förtursrätt framför utseende av nya stipendiater. På grundval av uppgifter från statsstipendienämnderna beräknar garantilånenämnden behovet av fortsatta stipendier — hela eller delade — under budgetåret 1959/60 till motsvarande sammanlagt 2 870 hela stipendier.

Beträffande *nya stipendier* anser sig garantilånenämnden, som inledningsvis framhållits, böra begränsa sig till att beräkna anslagsmedel för budgetåret 1959/60 till en stipendiering av samma omfattning som gällt de båda senaste budgetåren.

I fråga om utvecklingen av antalet nya stipendier vid universitet och högskolor under de senaste fem åren hänvisar nämnden till följande tablå.

År	Antal student-examina	Nyinskrivna		Utdelade stipendier	
		Antal	% av student-examina	Antal	% av nyinskrivna
1954	5 289	4 220	79,8	548	13
1955	5 886	4 468	76,0	690	15
1956	6 502	4 722	72,6	1 081	23
1957	7 251	5 605	77,3	1 602	28
1958	8 050 ¹	6 150 ²	76,4 ²	1 710	28 ³
1959	8 350 ¹	6 380 ²	76,4 ²	1 785 ⁴	28 ⁴

Garantilånenämnden anför härefter bland annat:

Såsom garantilånenämnden angav i föregående års petitaskrivelse blev år 1957 utdelningsfrekvensen för nya stipendier 28 procent, eller något högre än beräknade 26 procent, beroende på att färre studenter än beräknat erhöll fortsatt stipendium detta år. I senare års beräkningar har garantilånenämnden korrigerat för denna felkälla. Av tablå framgår emellertid att samma procentsiffra, 28, uppträder även för år 1958. Därvid skall dock uppmärksammas, att denna siffra grundar sig på en antagen siffra för antalet nyinskrivna under år 1958. Den verkliga nyinskrivningen kommer emellertid under höstterminen 1958 att avsevärt överskrida den här antagna enligt vad som redan nu kan överblickas. Den verkliga stipendieringsfrekvensen för 1958 kan med ledning härav uppskattas komma att ligga vid 26 procent. För år 1959 har garantilånenämnden gjort motsvarande antagande beträffande nyinskrivningen, som det vilket för år 1958 visat sig ligga för lågt. I konsekvens härmed har garantilånenämnden även använt procentsiffran 28

¹ Beräknad enligt realskoleutredningens metod.

² Antagen inskrivningsfrekvens, medelvärde 1954—1957.

³ Preliminär siffra.

⁴ Garantilånenämndens förslag för budgetåret 1959/60.

vid framräkningen av det erforderliga antalet av 1 785 nya stipendier för år 1959, som således i verkligheten avser att motsvara en oförändrad stipendieringsfrekvens av cirka 26 procent. Vid socialinstitutet erfordras för vårterminen 1960 nya stipendier till 90 studerande, motsvarande i värde 45 helårsstipendier.

Garantilånenämnden beräknar sålunda det totala antalet erforderliga nya stipendier för nästa budgetår till $(1\,785 + 45 =) 1\,830$, innebärande en ökning med 75 stipendier orsakad av studentantalets ökning.

Årskostnaden för ett helt naturastipendium har garantilånenämnden liksom för innevarande budgetår beräknat till 2 400 kronor.

Garantilånenämnden föreslår sammanfattningsvis, att för nästa budgetår medel anvisas till 2 870 *fortsatta* och 1 830 *nya* hela stipendier eller till sammanlagt 4 700 stipendier. Härtill beräknar nämnden ett anslagsbelopp av $(6\,890\,000 + 4\,390\,000 =) 11\,280\,000$ kronor. Av anslagsökningen från innevarande budgetår, 1 910 000 kronor, sammanhänger enligt garantilånenämnden 180 000 kronor med studentantalets ökning och 1 730 000 kronor med det ökade antalet fortsatta stipendier.

Förvaltningskostnader. Garantilånenämnden föreslår för nästa budgetår — som förut nämnts — en höjning av anslagsposten till förvaltningskostnader med 20 000 kronor till 150 000 kronor. Som skäl härför anföres följande.

Statsstipendienämnderna äskar för budgetåret 1959/60 sammanlagt 160 059 kronor till förvaltningskostnader under hänvisning till den hittillsvarande snabba ökningen i stipendie- och låneverksamheten. — Bakgrunden till de kraftigt ökade anspråken på anslag till förvaltningskostnader utgöres av den på senare år starkt expanderade verksamheten både beträffande garantilån till studerande, räntefria studielån och naturastipendier. Under de tre budgetåren 1955/56, 1956/57 och 1957/58 beviljades sålunda sammanlagt lån och stipendier till ett antal av respektive 9 867, 13 279 och 17 795. På begäran av garantilånenämnden har statens organisationsnämnd under år 1958 företagit en utredning beträffande statsstipendienämndernas organisation och arbetsrutiner. Under beaktande av de rationaliseringsmöjligheter som därvid framkommit har även en uppskattning gjorts rörande den beräknade arbetsvolymen under budgetåret 1959/60 och de personalbehov som denna motiverar. — Statsstipendienämndernas kontorspersonal har hittills varit arvodesanställd. Eftersom verksamheten är av permanent karaktär och har bedrivits i nuvarande former sedan år 1950, synes starka skäl föreligga att nu inrätta extra ordinarie befattningar för denna personal.

Med ledning av statens organisationsnämnds beräkningar förordar garantilånenämnden inrättande av följande extra ordinarie tjänster vid statsstipendienämnderna från och med budgetåret 1959/60:

Uppsala: 1 kontorist i Ae 9;
Lund: 1 kontorist i Ae 9;
Stockholm: 1 kansliskrivare i Ae 10; samt
Göteborg: 1 kontorist i Ae 9.

Dessutom föreslås, att statsstipendienämnden i Stockholm erhåller rätt att anställa biträden i reglerad befordringsgång. Därutöver förutses ett varierande behov av timtjänstgörande skrivbiträdespersonal.

Till Kungl. Maj:ts disposition. Garantilänenämnden föreslår, att anslagsposten uppräknas med 5 000 kronor till 10 300 kronor.

Sveriges förenade studentkårer (SFS) hemställer i skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 oktober 1958, att anslagsmedlen till naturastipendier i enlighet med studentsociala utredningens förslag avpassas så, att stipendier kan tilldelas de mindre bemedlade studenter, som styrkt sin studielämplighet, samt att för nästa budgetår beräknas till naturastipendier ett anslag av 23 840 000 kronor. Vidare föreslår SFS, att en särskild delpost av 2 080 000 kronor beräknas till kontanttillägg åt speciellt behövande stipendiater. I skrivelsen föreslås härjämte att stipendietidens längd per läsår utökas till högst tio månader; att stipendium bör kunna beviljas för första gången även under senare delen av studietiden samt att studerande vid farmaceutiska institutets apotekarlinje medges rätt att inneha stipendium under ytterligare ett halvt läsår, d. v. s. under sammanlagt två läsår. Mot bakgrunden av de sålunda framförda förslagen och under antagande att naturastipendier bör stå till förfogande för en 49-procentig stipendiering beräknar SFS det erforderliga antalet stipendier till 6 932.

I sin skrivelse anför SFS i huvudsak följande.

Man måste hålla i minnet, att man under hela utbyggnadstiden förutsatt en oförändrad socialgruppsfördelning vid rekryteringen till den högre undervisningen. I själva verket har rekryteringen från socialgrupp III kraftigt ökat, varför en 26-procentig stipendiering nu inte räcker till att stipendiera alla obemedlade eller mindre bemedlade nyinskrivna studenter med ett studentbetyg på i genomsnitt minst Ba. — I en på SFS:s initiativ av statistiska centralbyrån 1957 företagen undersökning angående studenternas ekonomiska förhållanden har man vid den preliminära bearbetningen kunnat konstatera att andelen studerande från socialgrupp III nu mer än fördubblats sedan förra decenniet. — Enligt studentsociala utredningens förslag skall den andel studerande, som bör stipendieras, öka i samma takt som andelen studerande från ekonomiskt mindre bärkraftiga samhällsgrupper. — Systemet får således den verkan, att ju större framgång det har, desto större blir kravet på en förstärkning av det. — Även om det nuvarande 26-procentiga stipendiesystemet haft en gynnsam inverkan på rekryteringen från ekonomiskt mindre bärkraftiga samhällsgrupper, kan därmed inte studiefinansieringsproblemet i sin helhet anses tillfredsställande löst. Ett annat problem har alltmer kommit att dominera den studentsociala bilden, nämligen den katastrofalt ökande skuldsättningen för de studerande vid universitet och högskolor. — Den accelererande ökningen av de studerandes skuldsättning måste brytas. Detta kan enligt SFS:s uppfattning inte ske på annat sätt än att stipendieringen ökar.

Kravet på ådagalagd studiebegåvning har vid senaste utdelningstillfällen inte kommit lägre ner än till 3,5 i genomsnittligt studentbetyg — d. v. s. mitt emellan Ba och AB — och studerande, vilkas föräldrar har högre

årsinkomst än 20 000 kronor är i regel utestängda från möjligheten att tilldelas stipendier. — När SFS beräknar behovet av anslag till naturastipendier för budgetåret 1959/60, har organisationen beträffande kravet på ådagalagda studieförutsättningar utgått från att de anslagna medlen skall räcka till stipendier för studenter med ett genomsnittligt studentbetyg på Ba eller däröver i de årgångar, som är berättigade till nytt stipendium. — Lika slumpartad som meritgränsen synes enligt SFS den nuvarande behörighetsgränsen för tilldelningen av statsstipendium vara vad beträffar den sökandes ekonomiska förhållanden. Statistiska centralbyråns studentekonomiska undersökning har visat att skuldsättningen hos de studerande, vilkas familjeekonomiska förhållanden är sådana att de inte kan tilldelas stipendium, är lika hög, om inte högre, än skuldsättningen hos de studerande, vilkas familjeekonomiska bakgrund medger att de nu tilldelas stipendium. — Principen att efter avlagd studentexamen barnet skall betraktas som ekonomiskt helt fristående från sina föräldrar synes allt mera befogad. — SFS inskränker sig i år till att hemställa om ett sådant anslag till naturastipendier att det ekonomiska behörighetskravet kan mildras i jämförelse med föregående år. Vid sin anslagsberäkning utgår SFS från samma ekonomiska behörighetsgräns som vid utdelningstillfället i år och föreslår en 15-procentig ökning av antalet stipendier, utöver det som erfordras vid oförändrad ekonomisk behörighetsgräns.

Redan föregående år aktualiserade SFS ett annat av studentsociala utredningens förslag, nämligen kontanttillägg till naturastipendiet. SFS föreslår, att hälften av de studerande som tilldelats nytt eller förlängt statsstipendium för läsåret 1959/60 också kommer i åtnjutande av ett kontant bidrag på 600 kronor. — För de flesta studerande blir säkerligen verkliga studietiden inte längre än 9 månader per läsår. Å andra sidan är det ovedersägligt att vissa grupper för normal studiegång måste bedriva studier under 10 månader per läsår. SFS beräknar att denna grupp uppgår till cirka 15 procent av de studerande, vilket skulle innebära att anslaget bör höjas med 15/9 procent. — En studerande, som under sin gymnasietid inte visat intresse eller fallenhet för studier och därigenom erhållit ett förhållandevis lågt studentbetyg, har iör närvarande mycket små möjligheter att tilldelas statsstipendium. Enligt SFS:s mening bör goda akademiska studieresultat göra honom berättigad därtill. — För stipendietidens längd är den grundläggande principen enligt studentsociala utredningen att stipendium skall utgå under halva den genomsnittliga studietiden för avsedd lägre akademisk examen. Farmaceutiska institutets studentkår har visat att denna å apotekarlinjen överstiger 4 $\frac{1}{2}$ år och farmaceututbildningskommittén framhåller i sitt första betänkande att medianvärdet för studietiden uppgår till 4 år och 7 månader. SFS vill därför föreslå att stipendietiden för de studerande vid Farmaceutiska institutet utsträcker till 2 år.

Departementschefen. Jag vill till en början förorda att de medel som hittills anvisats under anslagsrubriken Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter från och med budgetåret 1959/60 anvisas under anslagsrubriken Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter. Vid utgången av innevarande budgetår förefintlig reservation å det nuvarande anslaget torde böra överföras till det nya anslaget.

Såsom framgår av vad jag i det föregående anført, har under här aktuellt anslag för budgetåren 1957/59 medel beviljats med de belopp, som beräknats erforderliga för utdelning av — förutom fortsatta stipendier till därtill berättigade studerande — nya stipendier till ett antal motsvarande en 26-procentig stipendiering av en årgång nyinskrivna studerande vid universiteten och övriga akademiska utbildningsanstalter. Det av studentsociala utredningen angivna och vid 1950 års riksdag fastställda väsentligaste målet för naturastipendiesystemet har sålunda under ifrågavarande två budgetår kunnat uppnås.

I sin framställning om anslag för nästa budgetår har garantilånenämnden vid avvägningen av medelsbehovet utgått från det antal stipendier, som av nämnden beräknats erforderligt för att stipendieringsfrekvensen i verkligheten skall komma att bli oförändrad eller cirka 26 procent. Härför erfordras enligt nämnden för nästa budgetår till naturastipendier ett anslagsbelopp av 11 280 000 kronor, vilket i jämförelse med det belopp som för ändamålet står till förfogande innevarande budgetår innebär en höjning med 1 910 000 kronor. I fråga om genomsnittskostnaden per år för helt stipendium räknar garantilånenämnden med ett i förhållande till innevarande budgetår oförändrat belopp av 2 400 kronor. Anslagshöjningen föranledes därför enligt nämnden uteslutande av studentantalets ökning samt av den rätt till prolongering av stipendium, som föreligger enligt reglementet.

Vid sina beräkningar av medelsbehovet har nämnden räknat med i avrundat tal 6 890 000 kronor till 2 870 fortsatta stipendier, varigenom någon inskränkning i nyssnämnda rätt till fortsatt stipendium icke skulle behövas. Vidare har nämnden beräknat ett avrundat belopp av 4 390 000 kronor till 1 830 nya stipendier. I jämförelse med de av garantilånenämnden i det föregående redovisade uppgifterna beträffande det antal nya stipendier, som innevarande budgetår står till förfogande, innebär detta, att antalet sådana stipendier nästa budgetår skulle komma att öka med cirka 75.

SFS har vid sin beräkning av stipendiebehovet utgått från att en sänkning bör ske av fordringarna på såväl ådagalagd studiebegåvning som ekonomisk behörighet. Ett realiserande av dessa förändringar i fråga om behörighetskraven skulle leda till en stipendieringsfrekvens av 49 procent. SFS har emellertid vid sina beräkningar av anslagsmedel dessutom tillämpat den regeln, att 49 procent av samtliga de studerande, som enligt gällande bestämmelser kan tilldelas nytt stipendium läsåret 1959/60 eller som våren 1958 var berättigade därtill, borde komma i åtnjutande av naturastipendium. Förutom en dylikt retroaktivt verkande ökning av stipendieringsfrekvensen har SFS föreslagit vissa andra utvidgningar av naturastipendieringssystemet.

För egen del anser jag mig böra godtaga de av garantilånenämnden angivna beräkningsgrunderna för naturastipendier. I enlighet med garanti-

lånenämndens förslag torde alltså för nästa budgetår medel böra anvisas till sammanlagt 4 700 stipendier.

Jag anser mig däremot icke kunna förorda garantilånenämndens förslag om inrättande av extra ordinarie biträdestjänster för administrativa göromål vid statsstipendienämnderna. Den av garantilånenämnden föreslagna höjningen med 20 000 kronor av anslagsbeloppet för ifrågavarande nämnders förvaltningskostnader finner jag mig emellertid böra tillstyrka. Slutligen räknar jag i likhet med garantilånenämnden med en höjning av 5 000 kronor av den till Kungl. Maj:ts disposition under förevarande anslag uppförda posten. Jag förordar alltså, att förevarande anslag i enlighet med garantilånenämndens förslag för nästa budgetår höjes med sammanlagt 1 935 000 kronor.

Vid bifall till vad jag föreslagit torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med 11 450 000 kronor. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av garantilånenämnden besluta om anslagsmedlens fördelning samt meddela i övrigt erforderliga föreskrifter rörande anslagets disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 11 450 000 kronor.

[148] **83. Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti.** Från detta anslag bestrides kostnader för avskrivning av lån med statlig kreditgaranti, s.k. akademikerlån, garantilån till studerande, garantilån åt flyktingstudenter samt polislån. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 100 000 kronor.

Garantilånenämnden hemställer om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Nämnden redogör därvid för sin verksamhet under det sistförflutna budgetåret på följande sätt.

Under budgetåret 1957/58 beviljade garantilånenämnden statlig kreditgaranti för 1 221 akademikerlån och 2 polislån med sammanlagt 13 840 000 kronor. I amorteringar inflöt 8 310 000 kronor, varför den utestående garantisumman under 1957/58 ökade med 5 530 000 kronor till 66 920 000 kronor per den 30 juni 1958 fördelat på 8 471 akademikerlån och 138 polislån.

Kapitalskulden på av garantilånenämnden till och med budgetåret 1956/57 beviljade garantilån åt flyktingstudenter utgjorde den 30 juni 1958 542 448 kronor, fördelad på 104 låntagare.

Under budgetåret 1957/58 beviljade statsstipendienämnderna garantilån till studerande i 9 962 fall med sammanlagt 30,21 miljoner kronor. Härav avsåg 63 lån å tillsammans 264 235 kronor flyktingstudenter. Till och med den 30 juni 1958 har därmed beviljats garantilån till studerande med 117,89

miljoner kronor fördelade på 17 775 låntagare. Av denna garantisumma kvarstod vid samma tidpunkt 75,82 miljoner kronor såsom aktuell låneskuld för 11 654 låntagare. Av mellanskillnaden 42,07 miljoner kronor, har 32,48 miljoner kronor överförts till akademikerlån. Återstoden är amorteringar på garantilån till studerande samt kreditgaranti, som ännu icke utnyttjats.

Under budgetåret 1957/58 avskrevs å 3 akademikerlån 22 863 kronor samt å 2 garantilån till studerande 16 131 kronor eller å tillsammans 5 lån sammanlagt 38 994 kronor. I samtliga fall orsakades avskrivningen av låntagarens fränfalle. För närvarande är ytterligare 9 dödsfall anmälda hos nämnden, aktualiserande avskrivning av en garantisumma på sammanlagt cirka 96 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med garantilånenämndens förslag torde detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 100 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[149] **84. Bidrag till anordnande av praktisk-pedagogiska utbildningskurser för blivande läroverkslärare m. m.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 42 000 kronor och disponeras på följande sätt:

1. Bidrag till Sveriges yngre läroverkslärares förenings lokalavdelning i Uppsala för anordnande av en praktisk-pedagogisk utbildningskurs för blivande läroverkslärare i Uppsala läsåret 1958/59	7 300
2. Bidrag till Sveriges yngre läroverkslärares förenings lokalavdelning i Lund för anordnande av en praktisk-pedagogisk utbildningskurs för blivande läroverkslärare i Lund läsåret 1958/59	7 300
3. Bidrag till föreningen kursverksamheten vid Stockholms högskolas lärarutbildningsverksamhet läsåret 1958/59	27 400
Summa kronor	42 000

Uppsala lokalavdelning av Sveriges yngre läroverkslärares förening hemställer, att bidraget till avdelningen för nästa budgetår uppföres med 10 925 kronor, innebärande en höjning med 3 625 kronor. Höjningen motiveras med bland annat önskemålet att bereda ett större antal sökande tillträde till kurserna samt att möjliggöra ett avgiftsfritt deltagande. *Skolöverstyrelsen* tillstyrker framställningen.

Lunds lokalavdelning av Sveriges yngre läroverkslärares förening anholder för nästa budgetår om ett bidrag å 11 100 kronor, vilket innebär en höjning

med 3 800 kronor. Højningen betingas dels av ett önskemål att kurserna göres avgiftsfria för deltagarna, dels ock av förslag om att desamma utbygges och föreläsnings- och auskultationsarvodena höjes. *Överstyrelsen* biträder framställningen.

Föreningen kursverksamheten vid Stockholms högskola föreslår, att bidraget till föreningens verksamhet höjes med 7 600 kronor till 35 000 kronor. Till stöd härför åberopas verksamhetens starkt ökade omfattning.

Departementschefen. Jag anser mig icke för nästa budgetår kunna tillstyrka någon højning av de ur anslaget utgående bidragen. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 42 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av praktisk-pedagogiska utbildningskurser för blivande läroverkslärare m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 42 000 kronor.

F. Tekniska högskolor

[150] 1. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	75 000	77 494
1958/59 (statsliggaren s. 605)	85 300	
1959/60 (förslag)	86 100	

Överstyrelsen hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 15 300 kronor enligt följande sammanställning:

	Ökning
1. Inrättande av en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 i stället för en befintlig halvtidstjänst som amanuens (byråsekreterare) i Ae 19: 20	14 448
2. Förändringar i icke-ordinarie personals löneklassplacering	360
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	500
Summa kronor	15 308
Avrundat	15 300

Till stöd för förslaget om inrättande av en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 i stället för en befintlig halvtidstjänst som amanuens åberopas den ökade arbetsbelastningen vid överstyrelsen.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka överstyrelsens förslag om inrättande av en tjänst som förste byråsekreterare. De av överstyrelsen under punkterna 2 och 3 redovisade automatiska utgiftsökningarna beräknar jag till sammanlagt 800 kronor. För nästa budgetår torde anslaget böra höjas med nämnda belopp, 800 kronor, till 86 100 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av följande avlöningsstat. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för de tekniska högskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	31 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	18 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	27 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	400
Summa kronor	86 100

b) till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 86 100 kronor.

[151] **2. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	13 200	8 185
1958/59 (statsliggaren s. 605)	13 400	
1959/60 (förslag)	14 000	

Överstyrelsen föreslår att anslaget för nästa budgetår höjes med 600 kronor. *Överstyrelsen* har därvid räknat dels med ett minskat medelsbehov under anslagsposten till reseersättningar med 1 800 kronor, dels med en ökning av delposten till övriga expenser med 2 400 kronor, varav ett engångsbelopp på 2 300 kronor till inköp av en elektrisk skrivmaskin och 100 kronor till följd av höjd timersättning för städning.

Departementschefen. I enlighet med *överstyrelsens* förslag torde ifrågasvarande anslag för nästa budgetår böra höjas med 600 kronor till 14 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 kronor.

[152] **3. Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	10 007 000	10 826 209
1958/59 (statsliggaren s. 605)	12 656 000	
1959/60 (förslag)	13 555 000	

Kollegienämnden vid tekniska högskolan i Stockholm har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framställt förslag om en avsevärd förstärkning av högskolans personal m. m.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna tillstyrker i betydande omfattning kollegienämndens förslag. *Överstyrelsens* anslagsäskanden utmynnar i en höjning av anslaget med 1 966 000 kronor till 14 622 000 kronor.

I det följande lämnar jag en redogörelse för *överstyrelsens* förslag till ändringar i högskolans personalorganisation m. m. Därvid kommer jag, såvitt gäller motiveringar, att närmare beröra endast de av *överstyrelsens* förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Överstyrelsens förslag framgår av efterföljande sammanställning.

- 1) professur i vägbyggnad med samtidig indragning av speciallärbefattningen i ämnet,
- 2) professur i gasdynamik med samtidig indragning av befattningen som biträdande lärare i ämnet,
- 3) professur i arkitektur II,
- 4) professur i stadsbyggnad,
- 5) professur i regleringsteknik med samtidig indragning av speciallärbefattningen i ämnet,
- 6) professur i fasta tillståndets fysik,
- 7) professur i geoteknik med grundläggning med samtidig indragning av speciallärbefattningen i geoteknik,
- 8) professur i vattenförsörjnings- och avloppsteknik med samtidig indragning av speciallärbefattningen i ämnet,
- 9) professur i fastighetsekonomi,
- 10) omvandling av laboraturen i elektrisk mätteknik till professur,
- 11) omvandling av laboraturen i kvantitativ kemisk analys till professur i analytisk kemi,
- 12) ändring av professuren i allmän maskinteknik och gruvmaskinteknik till professur i bergsmekanik med allmän maskinteknik,
- 13) ändring av professuren i järnets bearbetning och behandling till professur i metallernas bearbetning från och med den 1 juli 1960,
- 14) ändring av professuren i teknisk oorganisk kemi till professur i kemisk teknologi och teknisk oorganisk kemi,
- 15) ändring av professuren i teknisk organisk kemi till professur i polymer-teknologi med teknisk organisk kemi,
- 16) ändring av professuren i värmeteknik och maskinlära till professur i värmeteknik med maskinlära,
- 17) laboratur i kemisk teknologi och teknisk oorganisk kemi,
- 18) laboratur i kemisk apparatteknik,
- 19) laboratur i flygteknik,
- 20) laboratur i husbyggnad med samtidig indragning av speciallärbefattningen i husbyggnadslära II och sänkning av arvodet för speciallärbefattningen i husbyggnadslära I med 4 830 kronor, varvid benämningen av den senare befattningen ändras till husbyggnadslära,
- 21) lektorat i matematik I,
- 22) lektorat i oorganisk kemi,
- 23) omändring av speciallärbefattningen i maskinlära I till värmeteknik II med höjning av arvodet med 490 kronor,
- 24) höjning av arvodet till specialläraren i vattenkemi med 490 kronor, i byggnadsakustik med 980 kronor samt i byggnadshygien och sanitets-teknik med 1 960 kronor,
- 25) biträdande lärare i vattenbyggnad, arvode 5 010 kronor,

- 26) biträdande lärare i organisk kemi, arvode 11 380 kronor,
- 27) omändring av specialläraryrket i färg- och lackkemi till befattning som biträdande lärare i polymerteknologi med teknisk organisk kemi; arvodesminskning 3 820 kronor,
- 28) indragning av befattningen som biträdande lärare i vattenkemi; arvodesminskning 2 910 kronor,
- 29) biträdande lärare i fasta tillståndets fysik, arvode 2 860 kronor,
- 30) biträdande lärare i metallografi, arvode 2 070 kronor,
- 31) höjning av arvodet till biträdande läraren i bostadsbyggnad med 1 470 kronor och i arkitektur I (elektrisk installationsteknik) med 980 kronor,
- 32) höjning av arvodet till biträdande läraren i geodesi med 2 260 kronor,
- 33) fyra driftingenjörer i Ae 21,
- 34) höjning av delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter med i runt tal 692 000 kronor,
- 35) höjning av representationsbidraget åt rektor med 900 kronor,
- 36) kurator, arvode 10 000 kronor,
- 37) förste biblioteksassistent i Ae 12,
- 38) förändring av två byrådirektörstjänster i Ao 24 till byråchefstjänster i Bo 1,
- 39) förste byråintendent i Ae 23 vid ekonomiavdelningen,
- 40) förändring av en tjänst som kontorsbiträde i Ao 5 till tjänst som kanslibiträde i Ao 7 samt inrättande av en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 vid kansliavdelningen,
- 41) ordinariesättning av en tjänst som kontorist i Ae 9 samt inrättande av en tjänst som kanslibiträde i Ao 7 vid ekonomiavdelningen,
- 42) telefonväxelföreståndare (kanslibiträde) i Ao 7,
- 43) tjugufem kanslibiträden i Ae 7 (varvid medel motsvarande sjutton och en halv tjänster överföres från materielanslaget),
- 44) en laboratorieingenjör i Ae 13, fem instrumentmakare i Ae 11 och tre institutionsvaktmästare i Ae 9,
- 45) ökning av medelsanvisningen till teknisk biträdespersonal med 50 000 kronor,
- 46) bokbindare i Ae 8 samt uppflyttning av en tjänst som bokbindare i Ae 8 till tjänst som bokbinderiförman i Ae 9,
- 47) expeditionsvakt i Ae 7,
- 48) ordinariesättning av tre tjänster som kontorsbiträde i Ae 5.

Överstyrelsen har därjämte framställt förslag om ökad medelsanvisning på grund av löneklassuppflyttningar och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkterna 1 och 2. Enligt statsmakernas beslut i fjol skall från och med den 1 juli 1959 vara inrättad en professur i vägbyggnad vid högskolan var-

jämte den befintliga speciallärarbefattningen i ämnet — förenad med ett arvode av 8 060 kronor — från och med samma tidpunkt skall indragas. Överstyrelsen har i enlighet med nämnda beslut för nästa budgetår beräknat medel för de med professuren förenade kostnaderna, sammanlagt 110 000 kronor, att avräknas mot bilskattemedlen. Överstyrelsen har tillika åskat medel för nästa budgetår för en professur i gasdynamik, vilken likaledes enligt statsmakternas beslut 1958 skall vara inrättad vid högskolan från och med den 1 juli 1959. Från och med samma tidpunkt skall enligt samma beslut den befintliga befattningen som biträdande lärare i ämnet — förenad med ett arvode av 4 520 kronor — indragas.

Punkterna 3 och 4. Kollegienämnden har hemställt om inrättande av dels en professur i arkitektur II, dels en professur i stadsbyggnad och till stöd härför framhållit bland annat följande. Vid vardera arkitekturavdelningen intages 36 ordinarie studerande årligen, och då undervisningen i arkitektur och i stadsbyggnad måste baseras på ingående personliga diskussioner mellan läraren och eleven är dubbleringen av lärarbefattningarna oundviklig. Med hänsyn till den utomordentliga vikt som dessa ämnen har för de blivande arkitekterna kan man icke tänka sig att med bibehållen kvalitet för utbildningen använda annan lärare än professor, ett förhållande som högskolan nogsamt konstaterade i samband med att avdelningen provisoriskt var dubblerad höstterminerna 1947—1949.

Överstyrelsen anför i huvudsak:

Efter beslut av statsmakterna vid 1957 års riksdag (proposition nr 99; riksdagens skrivelse nr 305) har från och med hösten 1957 en dubblering av arkitektutbildningen genomförts såväl vid tekniska högskolan i Stockholm som vid Chalmers tekniska högskola. Såvitt gäller den förra högskolan förutsatte det förslag, som legat till grund för berörda proposition i förevarande avseende, en dubblering av lärarkrafterna i de egentliga arkitektur-ämnen. I propositionen uttalade också dåvarande departementschefen, att den härför angivna kostnadsramen, vilken från och med läroåret 1959/60 innefattade en dubblering av professurerna i arkitektur II och i stadsbyggnad, enligt hans mening i princip borde accepteras. I anslutning härtill föreslår överstyrelsen inrättandet av ytterligare en professur i vardera av dessa ämnen från och med nästa budgetår.

Punkt 5. Kollegienämnden har — med hänvisning till ett yttrande av en av avdelningsrådet för avdelningen för teknisk fysik tillsatt kommitté — föreslagit inrättande av en professur i regleringsteknik i stället för nuvarande speciallärarbefattning i ämnet, vilken befattning är förenad med ett arvode av 7 380 kronor.

Nämnda kommitté har bland annat anfört: När den mänskliga arbetskraften inom industrien började ersättas med maskinella anordningar, kom dessa till en början att manövreras på manuell väg, och verkställandet av manövreringen att kallas reglering. Nästa steg var att låta instrument och apparater av skilda slag ersätta människan vid regleringens utförande, och det framkom ett vidsträckt, fortfarande snabbt växande ämnesområde, regleringsteknik, omfattande dels konstruktion och funktion hos olika slags regleringsutrustningar, dels olika metoder för regleringens genomförande. Regleringstekniken är således en av de grundläggande tekniska vetenskaperna varpå reglering och automatisk styrning av skilda tekniska förfaranden och maskinella inrättningar bygger. En god kännedom om regleringstekniken blir därför en av förutsättningarna för fortsatta framsteg till pro-

duktionens såväl kvantitativa som kvalitativa höjande. Detta krav har medfört ett ökat intresse för regleringsteknisk forskning och undervisning i alla större industriländer, framförallt i USA och i Sovjetunionen. I den mån automationen vinner ökad utbredning kommer dessa krav att ytterligare förstärkas. — För att möjliggöra en, om ock starkt begränsad undervisning inrättades vid högskolan från och med läroåret 1949/50 för avdelningarna för teknisk fysik, maskinteknik, flygteknik och skeppsteknik samt elektroteknik en specialläraryrkebefattning i regleringsteknik. — Den med åren tilltagande mekaniseringen och automatiseringen av produktionen inom skilda områden har medfört, att praktiskt taget alla ingenjörer, som sysslar inom det konstruktiva området, med olika slags forskning och med produktion inom skilda fält såsom mekanisk, elektrisk och kemisk industri, flygindustri samt bergshantering mer eller mindre kommer i beröring med olika former av regleringsteknik. I stället för att vara ett exklusivt ämnesområde för ett fåtal har regleringstekniken numera blivit ett grundläggande läroämne för alla ingenjörer, vilket kommit att få samma betydelse som de av professorer företrädde läroämnena matematik, mekanik, fysik, hållfasthetslära, maskinelement, m. fl. Detta medför att undervisningen dels måste utökas och omfatta även andra avdelningar vid högskolan, såsom avdelningarna för kemi och bergsvetenskap, dels måste lämnas i betydligt mera avancerad form för vissa grupper av studerande. — En undersökning av berörda avdelningars nuvarande undervisningsprogram utvisar, att möjlighet bör finnas att inplacera kurser i regleringsteknik inom ramen för dessa program. Läroämnets betydelse är av den art och storleksordning, att den vidgade undervisningen icke kan tillgodoses annat än genom en professur. Inrättandet av en sådan är icke blott angeläget utan även brådskande. — Den nuvarande av en speciallärare ledda institutionen för regleringsteknik har för närvarande lokaler inom högskolans fysikbyggnad. Under de gångna åren har institutionens laboratorium erhållit en relativt god utrustning, vilken möjliggjort såväl en viss forskning som utbildning av licentianter inom läroämnet. Det synes kommitterade, att efter en viss förbättring av utrustningen dessa lokaler under en övergångstid kan möjliggöra undervisning inom en professur i läroämnet. Då det emellertid är önskvärt, att inom professuren så småningom åtgärder vidtages för ämnesområdets utvidgande och för bedrivande av en mera omfattande forskning har kommitterade även övertänkt vilka krav, som kommer att uppställas i samband med en sådan utvidgning, vilken bland annat kommer att kräva utökade lokaler. En sådan utökning blir under alla förhållanden aktuell som en följd av fysikinstitutionernas redan anmälda behov av lokalförbättringar. Dessa torde endast kunna ernås genom en nybyggnad för avdelningen för teknisk fysik inrymmande även nya lokaler för professuren i regleringsteknik. Etappen med professuren i regleringsteknik inhyst i nuvarande lokaler bör därför betraktas som av kortvarig natur. Den medför dock fördelen att den nyutnämnde professorn i läroämnet får möjlighet att deltaga i planeringsarbetet för institutionens nya lokaler.

Kommittén har beräknat — förutom årliga merkostnader av en omfattning, som normalt följer med tillkomsten av en professur — en engångskostnad av 108 000 kronor till nyanskaffning av apparater m. m. vid professurens inrättande. Vid en framtida utvidgning av institutionen har kommittén uppskattat byggnadskostnaderna till 400 000 kronor och kostnaderna för inredning och utrustning av de nya lokalerna till 245 000 kronor.

Överstyrelsen understryker behovet av en samlad och utvidgad undervisning i regleringsteknik vid båda de tekniska högskolorna och fortsätter:

Med hänsyn härtill tillstyrkte överstyrelsen redan i sina anslagsäskanden för budgetåret 1957/58 ett av kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola framlagt förslag om inrättande av en professur i regleringsteknik därstädes och i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår föreslog överstyrelsen inrättande av en professur i ämnet vid vardera högskolan. Behovet av lärostolar inom ifrågavarande ämnesområde har nu ytterligare skärpts, och överstyrelsen vill här upprepa sitt tidigare förslag om en professur i regleringsteknik vid tekniska högskolan i Stockholm, vilken befattning tills vidare syns kunna inrymmas inom de nuvarande institutions-lokalerna.

Punkt 12. Kollegienämnden har hemställt om ändring av professuren i allmän maskinteknik och gruvmaskinteknik till professur i bergsmekanik med allmän maskinteknik.

Överstyrelsen framhåller, att professuren i allmän maskinteknik och gruv-maskinteknik, som inrättades från och med budgetåret 1951/52, trots upprepade tillsättningsförfaranden ej kunnat besättas. Senast har Kungl. Maj:t genom beslut den 28 februari 1958 medgivit, att med åtgärder för tillsättande av professuren finge anstå tills vidare intill utgången av juni 1959. Det föreliggande ändringsförslaget, som tidigare framförts av överstyrelsen i underdånig framställning den 4 februari 1958, är enligt överstyrelsen be-tingat av de ådagalagda svårigheterna att besätta professuren med nuva-rande definition av ämnesområdet, och överstyrelsen förordar ånyo, att professuren därför ändras till att i stället avse bergsmekanik med allmän maskinteknik.

Punkt 13. Kollegienämnden har i enlighet med förslag av en för avdel-ningen för bergsvetenskap tillsatt kommitté funnit det hittillsvarande ämnet järnets bearbetning och behandling i princip böra utvidgas till att gälla även andra metaller än järn och därför föreslagit en ändring av professurens benämning till »metallernas bearbetning». Namnändringen bör enligt näm-ninden ske från och med den 1 juli 1960, när innehavaren av professuren i järnets bearbetning och behandling vid denna tidpunkt passerar den övre pensioneringsgränsen. Beslut om ändringen bör fattas av 1959 års riksdag, för att högskolan snarast möjligt under år 1959 skall kunna vidtaga åtgärder för professurens återbesättande.

Överstyrelsen tillstyrker förslaget.

Punkterna 14—18, 27 och 28. (Förslag till omorganisation av kemist-utbildningen.)

Efter utredningar genom särskilda kommittéer har avdelningskol-legiet för avdelningen för kemi — under medverkan av av-delningsrådet för nämnda avdelning — framlagt förslag till omorganisation av kemiavdelningen vid högskolan. Avdelningskollegiet — som erinrar om att tidpunkten för en omorganisation numera är särskilt lämplig med hän-syn till att innehavaren av professuren i teknisk organisk kemi beviljats avsked från och med den 1 juli 1959, den personliga professuren i färg- och lackkemi indragits från och med den 1 juli 1958 i samband med innehava-rens pensionering och anstånd medgivits med åtgärder för återbesättande av professuren i teknisk elektrokemi — anför med avseende på omorganisa-tionsförslaget sammanfattningsvis bland annat följande.

Det framlagda förslaget till omorganisation avser att anpassa undervisningen inom kemiavdelningen till den kemiska industrins aktuella behov. Den viktigaste principiella ändringen innebär att undervisningen i de teknologiska ämnena förskjutes från en beskrivande till en mera matematiskt analyserande framställning. För att kunna genomföra detta har det blivit nödvändigt att ändra den tidigare ämnesindelningen. Avdelningskollegiet har kommit till den slutsatsen att den obligatoriska teknologiska undervisningen huvudsakligen bör samlas till tre ämnen, nämligen kemisk teknologi, kemisk apparatteknik och värmeteknik med maskinlära. — Det har vidare ansetts nödvändigt att minska schematiden för den grupp av hjälpämnen, där för närvarande samundervisning sker med andra fackavdelningar. Detta föreslås ske genom att ämnenas kursomfång blir speciellt tillrättat för kemiavdelningen, vilket förutsätter särskilda kurser och särskilda lärare för de kemistuderande. — I nuvarande studieordning kan de studerande — utöver den för alla elever obligatoriska undervisningen — välja mellan ett antal studieriktningar med specialutbildning för vissa grupper av industrier, cellulosaindustri, livsmedelsindustri, oorganisk eller organisk-kemisk industri etc. En del av dessa möjligheter kommer att bibehållas i den föreslagna organisationen, och dessutom införes en ny utbildningslinje av denna typ, nämligen utbildning för polymerindustrin, väsentligen gummi-, plast- och lackindustrin.

En genomgripande förändring föreslås i den valfria undervisningen innebärande, att man vid sidan av dessa nämnda studieriktningar skapar möjligheter för specialisering dels mot kemitekisk utbildning, dels mot en grundläggande kemisk utbildning. Genom den kemiska industrins utveckling mot apparattekniskt alltmer komplicerade anläggningar har nämligen behovet av ingenjörer med förmåga att beräkna och planera apparater och fabriksanläggningar samt dimensionera dessa på ekonomiskt och drifttekniskt lämpligaste sätt blivit alltmer framträdande. För att tillgodose detta behov inrättas tre kemitekiska linjer, där undervisningen i stor omfattning är gemensam för alla tre linjerna, men där mot slutet en viss specialisering kan göras i riktning mot värmeteknik, mot fysikaliskt betonad kemitekisk eller mot kemiskt betonad kemitekisk.

För att kunna åstadkomma en sådan utbildning utan att studietiden förlänges har det visat sig nödvändigt att skära ned de för alla elever obligatoriska kurserna i de grundläggande kemiämnen. Då industrien emellertid har behov även av teknisk personal med mera kemiskt betonad utbildning för bland annat sina kontroll- och forskningslaboratorier, föreslås att ytterligare en ny linje inrättas, där huvudvikten lägges vid undervisningen i de grundläggande kemiska ämnena. Sammanfattningsvis föreslås följande linjer samt ändringar beträffande lärartjänster m. m.

A. Linjer

1. Värmetekniska linjen med huvudämnet värmeteknik med maskinlära.
2. Apparattekniska linjen med huvudämnet kemisk apparatteknik.
3. Teknologilinen med huvudämnet kemisk teknologi.
4. Cellulosalinen med huvudämnen cellulosateknik, pappersteknik och träkemi.
5. Elektrokemilinen med huvudämnen teknisk elektrokemi och metallhyttkonst.
6. Polymerlinjen med huvudämnet polymerteknologi.
7. Biokemilinen med huvudämnen biokemi och biokemisk teknologi.
8. Kemistlinjen med huvudämnen oorganisk kemi, analytisk kemi och organisk kemi.

B. Lärartjänster m. m.

För att omorganisationen skall kunna genomföras i föreslagen form förutsättes en rad ändringar beträffande lärartjänster m. m. nämligen:

1. Professuren i teknisk oorganisk kemi ändras till professur i kemisk teknologi och teknisk oorganisk kemi.
2. Professuren i teknisk organisk kemi ändras till professur i polymerteknologi med teknisk organisk kemi.
3. Professuren i värmeteknik och maskinlära ändras till professur i värmeteknik med maskinlära.
4. Professuren i livsmedelskemi ändras till professur i biokemi.
5. Speciallärartjänsten i jäsninglära ombildas till en professur i biokemisk teknologi.
6. En laboratur eller liknande tjänst inrättas i kemisk teknologi och teknisk oorganisk kemi.
7. En laboratur eller liknande tjänst inrättas i kemisk apparatteknik.
8. Befattningar som biträdande lärare inrättas i bland andra ämnena organisk kemi och polymerteknologi (med undervisningsskyldighet i färg- och lackkemi). Samtidigt indrages befattningen som biträdande lärare i vattenkemi och befattningen som speciallärare i färg- och lackkemi.

Vid ett genomförande av omorganisationsförslaget beräknas härjämte det årliga medelsbehovet för övningsassistenter kunna minskas med i runt tal 18 000 kronor.

Enligt avdelningskollegiet avses, att förändringarna av professuren i livsmedelskemi till professur i biokemi, av speciallärarbefattningen i jäsninglära till professur i biokemisk teknologi och av speciallärarbefattningen i färg- och lackkemi till befattning som biträdande lärare i polymerteknologi skall ske från och med budgetåret 1960/61 och att övriga här redovisade förslag skall genomföras från och med budgetåret 1959/60.

Kollegienämnden, som beaktar att lärarkollegiet godtagit avdelningskollegiets förslag, ansluter sig i huvudsak till detsamma. Enligt kollegienämnden bör emellertid den av avdelningskollegiet föreslagna omändringen av befattningen som speciallärare i färg- och lackkemi till en befattning som biträdande lärare i polymerteknologi genomföras redan från och med budgetåret 1959/60.

Överstyrelsen erinrar, att lärarkrafterna inom kemiavdelningen under 1940-talet avsevärt förstärkts och att under denna tid tillkommit professurer i teknisk oorganisk och i teknisk organisk kemi — genom uppdelning av tidigare professur i kemisk teknologi — i teknisk elektrokemi och i kemisk apparatteknik ävensom i vissa andra ämnen. Denna i och för sig värdefulla utökning av lärarkrafterna har emellertid enligt överstyrelsen ej inneburit någon principiell ändring av målsättningen för ifrågavarande utbildning. Även om denna i vissa ämnen, såsom kemisk apparatteknik samt värmeteknik och maskinlära, inom ramen för professurerna inom dessa ämnesområden under senare år givits en mera analyserande och matematisk karaktär, är den tekniska kemiutbildningen enligt överstyrelsen alltjämt i huvudsak av deskriptiv art och syftar till att ge de blivande kemiingenjörerna mer eller mindre detaljerade kunskaper om sättet för framställning av olika kemiska produkter, därvid använda kemiska processer och apparater m. m. Överstyrelsen anför i fortsättningen bland annat följande.

Mot bakgrunden av den strukturella utvecklingen under det senaste decenniet inom den kemiska industrien, där verksamheten från att tidigare

ha avsett kemiska operationer av i stort sett laboratoriemässig typ numera markeras av en övergång till kontinuerliga och apparativt sett komplicerat uppbyggda processer, har målsättningen för utbildningen kommit att framstå såsom allt mindre ändamålsenlig. Det har sålunda tett sig i hög grad otillfredsställande att inrikta undervisningen inom den kemiska teknologien på att bibringa de studerande en mängd deskriptivt vetande rörande framställningen av olika produkter och mera rationellt att meddela ett grundforskningsbetonat vetande genom att koncentrera undervisningen till att avse viktigare principer och ge densamma en mera analyserande och matematisk karaktär. — Det föreliggande förslaget avser nu att skapa en tidsenlig organisation av kemistutbildningen vid högskolan efter de riktlinjer, som i det föregående angivits, och överstyrelsen ansluter sig för egen del i princip till detsamma.

Överstyrelsen tillstyrker avdelningskollegiets förut under B 1—3 och 6—8 föreslagna ändringar beträffande lärartjänster m. m., dock att de båda laboratorisbefattningarna enligt överstyrelsen bör betecknas laboratur i kemisk teknologi och teknisk oorganisk kemi respektive laboratur i kemisk apparatteknik, varjämte den föreslagna befattningen som biträdande lärare i polymerteknologi bör benämnas biträdande lärare i polymerteknologi med teknisk organisk kemi och tillsättas redan från och med nästa budgetår. Med avseende å avdelningskollegiets förslag under B 4 och 5, att från och med budgetåret 1960/61 professuren i livsmedelskemi förändras till professur i biokemi och speciallärarbefattningen i jäsningslära till professur i biokemisk teknologi, framhåller överstyrelsen, att förslaget i dessa hänseenden icke gäller grundläggande frågor för den åsyftade omorganisationen av kemistutbildningen, varför överstyrelsen ej finner anledning att nu taga ställning härtill. — Överstyrelsen erinrar även om att enligt omorganisationsförslaget en befintlig befattning som biträdande lärare i vattenkemi med arvode av 2 910 kronor kan indragas från och med nästa budgetår, varjämte medelsbehovet för övningsassistenter kan minskas med 18 000 kronor.

Tillägg till punkterna 14—18, 27 och 28: frågan om professuren i teknisk elektrokemi. I detta sammanhang torde böra beröras frågan om den jämlikt Kungl. Maj:ts beslut, senast den 17 juli 1958, vakanthållna professuren i teknisk elektrokemi. I ett tidigare framlagt organisationsförslag, benämnt alternativ I, har denna befattning ansetts kunna indragas. Avdelningskollegiet hävdar nu emellertid som enda godtagbara lösning att professuren bibehålles, då den enligt kollegiet är en integrerande del i hela organisationsplanen. Kollegiet måste, uttalas det, återkalla stora delar av omorganisationsförslaget om professuren faller bort, enär undervisning och forskning inom det elektrokemiska området är av sådan vikt, att de inte utan vidare låter inordna sig i något av de övriga läroämnena.

Gentemot avdelningskollegiets förslag har skiljaktig mening anmälts av professorn i teknisk oorganisk kemi vid högskolan Otto Stelling, som därvid bland annat anför:

De skäl, som framförts för bibehållande av professuren i teknisk elektrokemi från avdelningskollegiet kan jag inte finna övertygande. Den elektrokemiska industrien i Sverige som faller under det nya ämnesprogrammet är framför allt industrien för elektrolytisk metallutvinning samt kloralkali-industrien. Av dessa borde rimligtvis metallutvinningen tillgodoses av den professur i metallhyttkonst, som finns och i vars nya program dessa pro-

cesser ingår. Att motivera bibehållandet av en professur i teknisk elektrokemi framför allt med behovet av specialutbildning för vår svenska kloralkaliindustri är dock väl överdrivet. En sådan argumentering skulle lätt nog kunna motivera ett tiotal specialprofessurer i olika delar av den kemiska teknologin. Det skall tilläggas att det från avdelningen för bergsvetenskap icke längre finns något önskemål uttalat om bibehållande av professuren i teknisk elektrokemi, sedan professuren i metallhyttkonst erhållit sitt nya program. — I alternativ I har ingalunda förnekats att elektrokemisk industri har betydelse för vårt land eller att under årens lopp värdefullt forsknings- och utredningsarbete genomförts vid institutionen för teknisk elektrokemi, men man har i valet mellan olika möjligheter stannat för att offra en professur för att därigenom vinna så mycket annat.

Som ett väsentligt argument för bibehållande av professuren i teknisk elektrokemi har bland annat framhållits, att undervisning och forskning i korrosion skall ingå i denna lärostols omfattning. Det ställningstagande som här gjorts är allvarligt så tillvida som det måste medföra att den blivande innehavaren av professuren måste ha en *väl* styrkt kompetens inom detta område, då ett av avdelningskollegiets viktigaste argument för professuren är att bevara och bygga ut ett centrum för korrosionsforskning vid högskolan.

Vad som utsågs om forskningen inom den tekniska elektrokemin och som tages till nästa stora argument borde kunna sägas med samma skäl om många andra specialområden av den kemiska teknologin. För att undgå alla missförstånd skall här understrykas, att den gång professuren i teknisk elektrokemi beviljades, denna åtgärd var i hög grad motiverad. Då hade man en helt annan målsättning för utbildningen av kemiingenjörer än den som nu föreslagits och enhälligt antagits av avdelningskollegiet. Med denna nya målsättning blir avvägningen en helt annan än tidigare. Avdelningskollegiets slutsats att kollegiet om professuren fölle bort måste återkalla stora delar av organisationsförslaget torde vara en alltför markant överdrift. Ingen kan väl fås att tro att om ett ämne har den enorma betydelse för utbildningen som det här avses, det skulle vara tillräckligt med en sammanlagd undervisningstid av 14 föreläsningar på vardera 45 minuter. Det är nämligen den enda undervisning i teknisk elektrokemi och korrosion, som det nya programmet omfattar för det stora flertalet av de kemistuderande. Något mer än en elementär orientering kan givetvis denna undervisning ej omfatta och härför torde knappast någon professorskompetens vara nödvändig.

Avdelningsrådet för avdelningen för kemi konstaterar att professuren i teknisk elektrokemi sedan sin tillkomst år 1944 varit av stor betydelse för forskning och industri. — En indragning av denna lärostol skulle innebära att den för landet så viktiga elektrokemin finge en svagare ställning i undervisningen vid högskolan, än den haft tidigare under hela 1900-talet.

Såsom väsentliga skäl för professurens bibehållande framhåller avdelningsrådet dels att i motsats till vad som ibland hävdats de elektrokemiska framtämningsmetoderna torde komma att vinna i betydelse, dels att behovet av undervisning och forskning på korrosionsområdet upptagits som ett viktigt avsnitt i ett nytt program för professuren.

Kollegienämnden förutsätter i sina anslagsäskanden ett bibehållande av professuren i fråga.

Överstyrelsen säger sig av vad i ärendet till stöd därför anförts ha blivit övertygad om angelägenheten av att professuren bibehålles och förordar att åtgärder inleds för dess återbesättande.

Mot detta överstyrelsens beslut har rektorn vid högskolan, professorn R. Woxén anført skiljaktig mening och därvid, såvitt nu är i fråga, anført i huvudsak:

Ett bibehållande av professuren i teknisk elektrokemi har i första hand motiverats med behov av forskning inom området. — Mot bakgrunden av de synnerligen kraftiga besparingsdirektiv som i år lämnats borde enligt min mening överstyrelsen icke ha tagit definitiv ställning i sistnämnda fråga utan i stället ha avvaktat 1955 års universitetsutrednings »forskningsbetänkande», då detta kan komma att innehålla sådana förslag till nya slags forskarbefattningar att forskningen och undervisningen i teknisk elektrokemi kanske skulle kunna tillgodoses genom dylika.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har företrädare för avdelningsrådet samt företrädare för vissa industrier m. fl. anført synpunkter beträffande professuren i teknisk elektrokemi.

Punkt 19. Kollegienämnden har hemställt om inrättande av en laboratur i flygteknik och därvid anført bland annat följande. Undervisning i flygteknik vid högskolan meddelas av en enda person — professorn i ämnet — varför dennes arbetsbörda kommit att bli orimligt stor. Som följd av flygteknikens snabba utveckling har nämligen ämnet successivt fått utökas och professorn ifråga har frivilligt påtagit sig den tillkommande undervisningen. — Ämnet flygteknik omfattar för närvarande allmänna kurser i flyglära, flygmekanik och tillämpad aerodynamik på tillsammans 140 timmar föreläsningar och 196 timmar övningar, vartill kommer fortsättningskurser i flygmekanik och i tillämpad aerodynamik i 4:e årskursen omfattande tillsammans 28 timmar föreläsningar och 56 timmar övningar. Professorns sammanlagda föreläsningstid kommer sålunda att uppgå till 168 timmar vartill kommer 252 övningstimmar. Undervisningen är fördelad på tre årskurser varför han — när den till 40 studerande ökade intagningen slår igenom samtliga årskurser — har att undervisa 120 ordinarie studerande. Kollegienämnden delar helt avdelningsrådets uppfattning att med hänsyn till såväl undervisning som forskning inom flygtekniken en laboratur snarast bör inrättas och att detta måste ske från och med budgetåret 1959/60, då i annat fall vissa av de i flygtekniken ingående delämnena måste slopas. Med hänsyn till det stora antal examens- och licentiatarbeten som kan motses anser kollegienämnden att professorn i flygteknik bör åläggas att föreläsa i genomsnitt högst tre timmar per vecka.

Överstyrelsen tillstyrker förslaget.

Punkterna 21 och 22. Kollegienämnden har åskat inrättande av lektorat i lönegrad Ao 26 i respektive matematik I och oorganisk kemi. Beträffande lektoratet i m a t e m a t i k I framhåller kollegienämnden bland annat. Undervisningen i matematik handhas för högskolans samtliga studerande av två professorer och två laboratorer. På grund av att ämnet funktionslära även ingår i professuren i matematik I är denna större än professuren i matematik II och såväl professorn som laboratorn däri är väsentligt överbelastade jämfört med vad som kan anses vara normal belastning för dylika befattningshavare. Även om lektorat inrättas kommer såväl professorn som laboratorn att föreläsa i medeltal 4 1/2 timmar per vecka under båda terminerna vartill kommer ett stort antal tentamina såväl för vanlig avgångsexamen som för licentiatexamen. Kollegienämnden finner det praktiskt taget

ofrånkomligt att ett lektorat i matematik I inrättas. Med tillkomsten av en dylik befattning skulle även den fördelen vinnas att lektorn skulle kunna hjälpa och instruera övningsassistenterna i ämnet — något som skulle få mycket stor betydelse då det erbjuder stora svårigheter att erhålla helt kompetenta övningsassistenter och då omsättningen på dem är stor.

Beträffande det äskade lektoratet i oorganisk kemi framhåller kollegienämnden, att undervisningen i detta grundläggande ämne för de studerande inom avdelningarna för kemi och bergsvetenskap handhas av professorn i ämnet jämte assistenter. Kollegienämnden ansluter sig till uppfattningen hos professorn i ämnet, som bland annat framhåller följande.

Det är uppenbart att en lektorsbefattning av den typ som 1955 års universitetsutredning tänkt sig skulle i hög grad minska de nuvarande svårigheterna vid undervisningen i oorganisk kemi. Om en vetenskapligt kunnig och pedagogiskt erfaren lärare under första terminen undervisar eleverna under lektionsliknande former bör man få en bättre övergång mellan gymnasiets undervisningsform och de friare högskolestudierna. Härigenom bör man väsentligt minska de omställningssvårigheter som möter många teknologer, och därigenom spara mycken värdefull studietid. Avsikten med den befattning som här föreslås är däremot ej att utöka lärokursen eller schemabelastningen utöver vad som nu är obligatoriskt. — Lektorns undervisning skulle ske i lektionsform såsom »lektorsföreläsningar» och »lektorsövningar» samt i form av laborationsövningar.

Överstyrelsen finner det ändamålsenligt att — såsom 1955 års universitetsutredning förordat för universitetens vidkommande — inrätta lektorstjänster också vid de tekniska högskolorna som kvalificerade hjälpkrafter till professorer inom ämnesområden, där undervisningen omfattar ett särskilt stort studerandeantal. Överstyrelsen tillstyrker att de båda lektoraten inrättas.

Punkt 23. Kollegienämnden hemställer att specialläraryrkebefattningen i maskinlära I ändras till specialläraryrkebefattning i värmeteknik II och att det nuvarande arvudet 4 875 höjes med 490 till 5 365 kronor. — Vid bifall bör den nuvarande specialläraryrkebefattningen i maskinlära II namnändras till maskinlära samt den nuvarande specialläraryrkebefattningen i värmeteknik namnändras till värmeteknik I.

Överstyrelsen tillstyrker.

Punkterna 24 och 31. På grund av ökningen av antalet studerande vid vissa avdelningar inom högskolan har kollegienämnden hemställt om uppräkning av arvoden för nu ifrågavarande speciallärare och biträdande lärare.

Överstyrelsen tillstyrker de föreslagna arvodesuppräkningsarna.

Punkt 25. Med hänsyn till det stora antalet studerande inom avdelningen för väg- och vattenbyggnad samt till att ämnet vattenbyggnad överspänner ett mycket stort område hemställer kollegienämnden, att en biträdande läraryrkebefattning i vattenbyggnad med ett arvode av 5 010 kronor inrättas.

Överstyrelsen tillstyrker.

Punkt 26. Kollegienämnden hemställer — i enlighet med vad som i redogörelsen för förslaget om en omorganisation av kemiundervisningen redovisats — att en befattning som biträdande lärare i organisk kemi inrättas. Såsom motiv för äskandet anföres, dels att de studerande vid den grundläggande undervisningen i ämnet, förlagd till andra årskursen, fordrar omfattande personlig handledning, dels att antalet nyintagna studerande ökat. Därest förslaget om omorganisationen genomföres från och med nästa

budgetår erfordras ett arvode av 11 380 kronor. Skulle omorganisationen inte komma till stånd bör befattningen likväl inrättas, dock att arvodet därvid kan begränsas till 5 010 kronor.

Överstyrelsen, som finner befattningen erforderlig, tillstyrker kollegienämndens förslag.

Punkt 33. Vid högskolan finns från och med den 1 juli 1958 — förutom en befattning som förste driftingenjör i Ae 24 för högskolans elektriska anläggningar i allmänhet och en befattning som driftingenjör i Ae 21 vid högskolans värme- och kraftcentral — två befattningar som förste driftingenjör, av vilka en gemensam för institutionerna för elektromaskinlära och elektrisk anläggningsteknik och en gemensam för avdelningen för teknisk fysik, samt fyra befattningar som driftingenjör i Ae 21, av vilka en vid envar av institutionerna för elektronik, för radioteknik och för telegrafi och telefoni samt en gemensam för institutionerna för byggnadsstatik, brobyggnad och hållfasthetslära.

Kollegienämnden har — med fullföljande av sina i anslagsäskandena för innevarande budgetår framförda förslag — hemställt om ytterligare en tjänst som förste driftingenjör i Ae 24 och åtta tjänster som driftingenjör i Ae 21.

Överstyrelsen anför i huvudsak följande.

Den successiva utbyggnaden av de tekniska högskolorna, vilken i stor utsträckning omfattar moderna laboratorier med en värdefull utrustning av komplicerade instrument och apparater, har medfört ett ökat behov av särskilda befattningshavare med ansvar för den rationella driften av dessa laboratorier. Efter hand har även — fränsett liknande befattningar vid högskolornas värme- och kraftcentraler m. m. — ett antal befattningar som förste driftingenjör i Ae 24 och som driftingenjör i Ae 21 blivit inrättade för att tillgodose behovet av dylik arbetskraft vid olika institutioner. Överstyrelsen är för egen del övertygad om att en betydande förstärkning av ifrågavarande personalkategori är erforderlig. Behovet härav, som uppenbarligen är särskilt framträdande vid institutioner för tillämpade ämnen, gör sig allt starkare gällande med den större belastning av laboratorierna inom vissa avdelningar, som den under senare tid avsevärt ökade intagningen av studerande medför. Med hänsyn till angivna omständigheter förordade överstyrelsen också i sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 — utom de befattningar som driftingenjör som inrättats från och med nämnda budgetår — ytterligare fyra dylika tjänster. I anslutning härtil vill överstyrelsen nu för tillgodoseende av de mest angelägna behoven av en förstärkning av ifrågavarande personal förorda ett inrättande av fyra nya befattningar som driftingenjör i Ae 21, varvid det lämpligen synes böra få ankomma på kollegienämnden att besluta rörande den närmare fördelningen av dessa tjänster mellan de olika institutioner, där behovet är särskilt framträdande. Även här begärda befattningar bör emellertid — såsom överstyrelsen tidigare med avseende å driftingenjörspersonalen uttalat — ställas under direkt inseende av högskolans rektor, för att denna personal så långt möjligt skall kunna utnyttjas av högskolan i dess helhet.

Punkt 34. I fråga om delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter har kollegienämnden föreslagit bland annat inrättande av ytterligare 24 1/2 befattningar som förste assistent och en väsentlig förstärkning av medelsanvisningen för anlitande av övningsassistenter.

Vad till en början angår medelsbehovet för tillfälliga lärare har kollegienämnden för extra kurser föreslagit anvisande av ett belopp av 45 000 kronor mot 35 000 kronor för innevarande budgetår. Överstyrelsen uppskattar medelsbehovet till 39 000 kronor, varav ett oförändrat belopp av 4 000 kronor beräknats för frivillig undervisning i humanistiska och allmänorienterande ämnen. I enlighet med ett av kollegienämnden framställt förslag har överstyrelsen slutligen hemställt om oförändrad medelsanvisning, 4 520 kronor respektive 4 450 kronor, åt de båda tillfälliga lärarna i skogsbruksekonomi och i lantbruksekonomi. Överstyrelsen beräknar således medelsbehovet för tillfälliga lärare till sammanlagt i avrundat tal 48 000 kronor.

I fråga om förste assistenter gäller, att ur ifrågavarande delpost skall utgå grundlön till högst 179 heltidsbefattningar som förste assistent. Vid bifall till överstyrelsens förslag om nya lärarbefattningar — fränsett professuren i vägbyggnad, vars försteassistentbefattning förutsatts skola bekostas av bilskattemedel — beräknar överstyrelsen ytterligare tillhoppa fyra befattningar som förste assistent för ämnena gasdynamik, arkitektur II, stadsbyggnad och fasta tillståndets fysik. Vidare finner överstyrelsen behovet av förstärkt basorganisation vid institutionen för kemisk apparat-teknik samt institutionerna för anrikning och metallhyttkonst motivera två nya befattningar som förste assistent, en vid den förstnämnda och en halv vid vardera av de båda sistnämnda institutionerna. Med hänsyn till det successivt ökade studerandeantalet i högre årskurser finner sig överstyrelsen härutöver böra räkna med ett ofrånkomligt behov av elva nya befattningar som förste assistent.

Det erforderliga antalet förste assistenter uppskattas sålunda av överstyrelsen till $(179 + 4 + 2 + 11 =)$ 196, vilket i förhållande till budgetåret 1958/59 — såvitt gäller här ifrågavarande anslagsmedel — innebär en ökning med sjutton befattningar. Medelsbehovet till grundlöner vid under budgetåret 1958/59 förefintliga befattningar kan — efter en genomsnittlig placering i 17 löneklassen — uppskattas till i runt tal 2 872 000 kronor. För grundlöner vid ytterligare sjutton befattningar — vid en placering i samma löneklass — beräknar överstyrelsen ett ökat medelsbehov av 273 000 kronor, vartill kommer rörligt tillägg med 44 000 kronor. Medelsbehovet för grundlöner åt förste assistenter uppskattas alltså för budgetåret 1959/60 till $(2\,872\,000 + 273\,000 =)$ 3 145 000 kronor.

Med avseende å medelsbehovet för assistenter har kollegienämnden anmält, att antalet studerande vid högskolan budgetåret 1958/59 kan beräknas till 2 460 och att detta antal till följd av den ökade intagningen under senare år budgetåret 1959/60 kan förväntas stiga till 2 649. Överstyrelsen har vid anslagsberäkningen för budgetåret 1958/59 i anslutning till ett av kollegienämnden därom framfört förslag funnit det lämpligt att uppskatta det årliga medelsbehovet för här avsett ändamål till 770 kronor för varje studerande. I huvudsaklig överensstämmelse med kollegienämndens förslag har överstyrelsen nu funnit det lämpligt att vid bedömningen av medelsbehovet för assistenter beräkna en årlig kostnad av 900 kronor för varje studerande. Med utgångspunkt häri beräknar överstyrelsen medelsbehovet för budgetåret 1959/60 till i runt tal 2 384 000 kronor. Då vid inrättandet av en professur i vägbyggnad hithörande kostnader till ett belopp av 24 000 kronor avsetts skola bestridas av bilskattemedlen och vid ett

genomförande av den i det föregående berörda omorganisationen av undervisningen inom kemiavdelningen kostnaderna för övningsassistenter förutsatts kunna minskas med i runt tal 18 000 kronor, uppskattar överstyrelsen sålunda medelsbehovet för assistenter under förevarande delpost för budgetåret 1959/60 till $(2\,384\,000 - 24\,000 - 18\,000 =) 2\,342\,000$ kronor, vilket belopp avrundas till 2 340 000 kronor.

Till vikariatsersättningar vid icke vakanta professurer och laboraturer beräknar överstyrelsen i enlighet med kollegienämndens förslag ett medelsbehov av 80 000 kronor.

Till grundlön åt rektors vikarie bör enligt överstyrelsens mening upptagas ett belopp av 31 400 kronor och till pensionering av denna vikarie i SPP ett belopp av 5 000 kronor eller sålunda tillhopa ett avrundat belopp av 36 000 kronor.

Hela den ifrågavarande delposten skulle således enligt överstyrelsens beräkningar för budgetåret 1959/60 komma att uppgå till $(48\,000 + 3\,145\,000 + 2\,340\,000 + 80\,000 + 36\,000 =) 5\,649\,000$ kronor.

Högskolans assistentmedelsfond uppgick vid utgången av budgetåret 1957/58 till i runt tal 282 500 kronor mot 282 000 kronor vid utgången av budgetåret 1956/57. Denna ökning med 500 kronor utgörs av influtna studerandeavgifter, hänförliga till tiden före den 1 juli 1956, vilka tillgodoförts fonden. Därmed är, enligt vad överstyrelsen inhämtat från högskolans rektorsämbete, alla dylika studerandeavgifter guldna och några tillskott till fonden kan därför i fortsättningen ej ifrågakomma. Överstyrelsen har utgått från att hela det för budgetåret 1959/60 av överstyrelsen uppskattade medelsbehovet måste bestridas genom anslagsmedel, enär medelsåtgången under budgetåret 1958/59 beräknats bli av sådan omfattning, att assistentmedelsfonden i sin helhet måste tagas i anspråk för täckande av utgifterna till här avsedda ändamål.

Punkt 39. Kollegienämnden har hemställt om inrättande av en befattning som förste byråintendent i lönegrad Ae 23. Till stöd härför har nämnden anfört bland annat följande.

Arbetsuppgifterna inom högskolans ekonomiavdelning har under de senare åren ökat i mycket hög grad. Omfattningen av högskolans ekonomiska förvaltning torde vara större än Stockholms högskolas och närmast jämförbar med Lunds universitets. Stockholms högskolas kassaförvaltning förestås av en byrådirektör i lönegrad Ae 24, som biträds av en kamrerare i Ae 19, och vid Lunds universitets drätselverk finns, förutom en räntmästare i Ao 26, en kamrerare i Ae 21 och en halvtidsamanuens. Vad kvalificerad kameralt administrativ personal beträffar är sålunda tekniska högskolan i Stockholm påtagligt underdimensionerad i förhållande till nämnda två läroanstalter. Behovet av en kvalificerad medhjälpare åt chefen för ekonomiavdelningen har redan tidigare förelegat, men har nu på grund av den ökade intagningen av studerande och den kraftigt ökade verksamheten inom högskolan blivit akut. Redan genom en jämförelse med Lunds universitet och Stockholms högskola torde behovet av en utökning av den kvalificerade arbetskraften vid ekonomiavdelningen vid tekniska högskolan framstå såsom motiverat.

Överstyrelsen tillstyrker förslaget.

Punkt 41. Kollegienämnden har som motivering för sin framställning om en ny kanslibiträdestjänst i Ao 7 vid ekonomiavdelningen framhållit, att

det med utökningen av arbetsuppgifterna på avdelningen följt, att de kvalificerade momenten vuxit i motsvarande grad, vilket medför att det ej är tillfyllest med en enbart kvantitativ förstärkning genom utökning av antalet skriv- och kontorsbiträden. Även från rekryteringssynpunkt är det enligt nämnden viktigt att antalet befordringstjänster är tillfredsställande. Därest kollegienämndens framställning vinner bifall skulle den egentliga biträdespersonalen komma att bestå av en kontorist, tre kanslibiträden samt fem skriv- och kontorsbiträden. Den äskade tjänsten föreslås bli ordinarie, då det enligt kollegienämnden synes önskvärt att kanslibiträdets tjänsterna huvudsakligen är ordinarie.

Överstyrelsen tillstyrker.

Punkt 42. Kollegienämnden har hemställt om inrättande av en befattning som telefonväxelföreståndare i Ao 7. Nämnden anför härom i huvudsak följande.

Vid högskolans telefonväxel finns för närvarande fem telefonistbefattningar (kontorsbiträden) i lönegrad A 5. Antalet motsvarar vad som enligt av televerket utförda trafikmätningar erfordras för att växeln skall fungera tillfredsställande. Växeln befinner sig emellertid i successiv tillväxt. Sålunda kommer antalet anknytningar, som i dagarna ökas från 620 till 720, att från och med hösten 1958 ökas till 800 för att vid slutet av år 1959 ytterligare ökas till 999. Genom denna utvidgning tillkommer två manuella expeditiionsplatser. Från och med hösten 1959 erfordras därför en ny telefonisttjänst och hösten 1960 ytterligare en. Vid en dylik ökning skulle antalet telefonister från och med hösten 1958 uppgå till sex. För en växel av denna storleksordning finner kollegienämnden erforderligt att en tjänst som växelföreståndare inrättas. Enligt vad kollegienämnden under hand inhämtat från andra statliga myndigheter har befattningar som växelföreståndare i lägst kanslibiträdes grad inrättats vid telefonväxlar av samma storleksordning som högskolans.

Överstyrelsen tillstyrker ifrågavarande förslag.

Punkt 43. Kollegienämnden har hemställt om inrättande av tjugufem och en halv befattningar som kanslibitråde i Ae 7 och en befattning som kontorist i Ae 9 för högskolans institutioner, varvid sjutton och en halv kanslibiträdesbefattningar avsetts skola överföras från högskolans materielanslag. Till stöd härför har nämnden anfört bland annat följande. De erfarenheter högskolan har av den grupp kanslibiträden, som inrättades på förslag av den s. k. basorganisationskommittén, är mycket goda. Emellertid föreslog kommittén i många fall endast en halv eller en tredjedels befattning även vid förhållandevis stora institutioner, och det har visat sig att denna skrivhjälp alls icke räcker till. Detta är i och för sig naturligt, beroende på att basorganisationskommittén endast hade att beräkna den för forskningen erforderliga skrivhjälp under det att de olika lärarna även måste ha betydande hjälp i samband med sin undervisning — ett förhållande som kraftigt accentuerats under senare år på grund av den stora ökningen av antalet studerande. För tillgodoseende av förevarande personalbehov har det befunnits erforderligt att tjugusex och en halv kanslibiträdesbefattningar inrättas. En kanslibiträdesbefattning (bekostad av materielanslaget) synes emellertid böra utbytas mot en kontoristbefattning i Ae 9.

Överstyrelsen anför:

I enlighet med uttalande av departementschefen i 1958 års statsverksproposition (VIII ht; s. 133 och 369) angående materielanslags utnyttjande för avlöning av extra arbetskraft torde sjutton och en halv befattningar som kanslibiträde, som för närvarande efter vad kollegienämnden anfört förekommer som arvodesbefattningar under högskolans materielanslag, böra överföras till avlöningsanslaget såsom kanslibiträdesbefattningar i Ae 7. Härutöver vill överstyrelsen, som blivit övertygad om behovet av en förstärkning av ifrågavarande personal, i så måtto tillstyrka kollegienämndens förslag härom, att överstyrelsen förordar ett inrättande vid högskolans institutioner av ytterligare sju och en halv befattningar som kanslibiträde i Ae 7.

Punkt 44. Kollegienämnden har bland annat föreslagit inrättande av en ny tjänst som driftingenjör i Ae 13, en ny tjänst som förste instrumentmakare i Ae 12, sex nya tjänster som instrumentmakare i Ae 11 och fem nya tjänster som institutionsvaktmästare i Ae 9.

Överstyrelsen anför i huvudsak följande.

Enligt överstyrelsens mening skulle ett införande av en ny typ av tjänster som laboratorieingenjör i Ae 13 i vissa fall tillgodose ett angeläget behov även vid de tekniska högskolorna. Överstyrelsen förordar en befattning som laboratorieingenjör vid institutionen för radioteknik. Med hänsyn till för ifrågavarande typ av befattningar erforderliga kvalifikationer och möjligheten att rekrytera desamma finner överstyrelsen en lägre löneställning än lönegrad Ae 13 inte kunna ifrågakomma och biträder alltså kollegienämndens förslag på denna punkt.

Vad härefter angår kollegienämndens förslag om inrättande av befattningar som instrumentmakare i Ae 11 förordar överstyrelsen fem nya dylika tjänster, nämligen en gemensam för institutionerna för läran om verktygsmaskiner och läran om maskinelement, en för institutionen för uppvärmnings- och ventilationsteknik, en för institutionen för hållfasthetslära, en för institutionen för vattenbyggnad och en för institutionen för byggnadsstatik. — I fråga om institutionsvaktmästartjänster begränsar sig överstyrelsen till att — vid bifall till förslag om vissa nya lärostolar — förordar ett inrättande av ytterligare tre tjänster, nämligen en för envar av institutionerna för regleringsteknik, vattenförsörjnings- och avloppsteknik samt geoteknik med grundläggning. För professuren i vägbyggnad tillkommer ännu en institutionsvaktmästarebefattning, för vilken kostnaderna emellertid förutsatts skola avräknas mot bilskattemedlen. Samtliga sålunda förordade nya tjänster som institutionsvaktmästare finner överstyrelsen böra placeras i Ae 9.

Punkt 45. Kollegienämnden har framlagt förslag om inrättande av fem nya laboratoriebiträdestjänster i Ag 7.

Överstyrelsen har i fråga om medelsanvisningen till teknisk biträdespersonal funnit en förstärkning påkallad med 50 000 kronor, varvid överstyrelsen vid anslagsberäkningarna utgått från ett behov av ytterligare fyra och en halv tjänster som laboratoriebiträde i Ag 7, främst där detta behov på grund av studerandeantalets ökning gör sig särskilt starkt gällande.

Punkt 48. Enligt kollegienämnden bör tre av högskolans extra ordinarie kontorsbiträden jämlikt grunderna för reglerad befordringsgång för biträden med skriv- och kontorsgöromål den 1 juli 1959 erhålla ordinarie tjänst i Ao 5.

Överstyrelsen tillstyrker.

Departementschefen

Vid min anmälan tidigare denna dag av frågan om ökat stöd åt forskning har jag framhållit att det, såvitt gäller bland annat avlöningsanslagen till de tekniska högskolorna, befunnits lämpligt att framlägga på ordinarie petita grundade förslag redan i statsverkspropositionen. Beträffande frågor vari jämväl 1955 års universitetsutredning — i sitt betänkande om forskningens villkor och behov (SOU 1958: 32) — framlagt förslag har jag i nämnda sammanhang uttalat, att jag i dessa frågor grundat mina ställningstaganden på myndigheternas anslagsframställningar. Vidare har jag ansett det ändamålsenligt att vid en dylik budgetprövning i vissa avseenden taga hänsyn till de förslag om ökat stöd åt forskning och forskarutbildning, som jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att i särskild proposition förelägga riksdagen.

Jag vill redan här beröra en av de frågor som universitetsutredningen behandlat och som även tagits upp av överstyrelsen i dess anslagsäskanden för nästa budgetår för de båda högskolorna.

I universitetsutredningens betänkande har understrukits att en tendens till starkt ökad rekrytering av forskaradepter vid de tekniska högskolorna redan nu är märkbar. Av vissa i betänkandet redovisade undersökningar framgår bland annat att antalet licentiander vid dessa högskolor 1957 var inemot fem gånger så stort som 1949, i absoluta tal 282 mot 57. Universitetsutredningen har betonat att det är av den största betydelse att forskning och forskarutbildning intensifieras i de grundläggande ämnena vid de tekniska högskolorna. Enligt riksdagens beslut i fjol har för de filosofiska fakulteternas del införts en ny typ av lärarbefattningar, de s. k. universitetslektoraten. Dessa tjänster har avsetts tillgodose ett dubbelt syfte, nämligen dels att reservera en betydande del av professorers, laboratorers och e. o. docenters undervisning för handledning på högstadiet, dels att skapa en fast ryggrad för den akademiska undervisningen på lågstadiet genom att denna till största delen anförtros lärare med fast anknytning till lärosätena.

Universitetsutredningen har nu framhållit, att samma motivering, som låg till grund för införandet av universitetslektoraten, gäller de tekniska högskolorna samt föreslagit att från och med budgetåret 1959/60 vid envar av dessa högskolor inrättas åtta universitetslektorat, fördelade på ämnena matematik, tillämpad matematik, mekanik, matematisk fysik, fysik, hållfasthetslära, teoretisk elektroteknik och byggnadsstatik. I sina förut redovisade anslagsäskanden har även överstyrelsen, på grundval av kollegienämndernas framställningar, framlagt förslag om införande av lektorat vid de båda tekniska högskolorna och därvid begärt två lektorat vid tekniska högskolan i Stockholm och sex lektorat vid Chalmers tekniska högskola. För

egen del tillmäter jag dessa förslag en speciellt stor betydelse som ett led i strävandena att förstärka och rationalisera undervisnings- och forskningsorganisationen vid dessa högskolor. Jag vill särskilt starkt poängtera, att inrättandet av lektorat bör innebära, att vederbörande professorer och laboratorer framdeles kommer att kunna ägna en väsentlig del av sin ordinarie undervisning åt forskarhandledning och undervisning på utbildningens högstadium.

Med anledning av föreliggande förslag vill jag redan här förorda att från och med nästa budgetår två lektorat i Ao 26 — i ämnena matematik I respektive oorganisk kemi — inrättas vid tekniska högskolan i Stockholm och tre lektorat vid Chalmers tekniska högskola. Beträffande fördelningen på ämnen torde jag, såvitt gäller sistnämnda högskola, få återkomma vid min behandling av denna högskolas avlöningsanslag. Till frågan om behörighetsvillkor för dessa lektorer m. m. torde jag få återkomma i annat sammanhang.

Jag övergår här efter till att behandla överstyrelsens anslagsäskanden och framställningar i övrigt.

För de professurer i vägbyggnad och i gasdynamik som enligt statsmakternas beslut i fjol skall vara inrättade från och med den 1 juli 1959 bör medel nu beräknas för nästa budgetår. Såsom därjämte förutsatts torde den nuvarande medelsanvisningen för specialläraryrkebefattningen i vägbyggnad och befattningen som biträdande lärare i gasdynamik böra bortfalla. I fråga om kostnaderna för professuren i vägbyggnad — av överstyrelsen uppskattade till i runt tal 111 000 kronor — har i fjolårets riksdagsbeslut förutsatts, att dessa skall avräknas mot automobilskattemedlen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen utfärda de närmare bestämmelser, som därvid blir erforderliga.

I det förslag rörande arkitektutbildningen vid högskolan, som tidigare framlagts av avdelningskollegiet för arkitekturavdelningen och som legat till grund för den av riksdagen godkända propositionen 1957: 99 angående bland annat en dubbling av intagningen av arkitekturstuderande från och med hösten 1957, förutsattes bland annat dubbling av professurerna i arkitektur II och i stadsbyggnad. Jag biträder överstyrelsens förslag om inrättande av ifrågakvarande professurer från och med nästa budgetår.

För förslaget om inrättande av professurer i det grundläggande ämnet regleringsteknik vid båda de tekniska högskolorna har högskolemyndigheterna enligt min mening anfört vägande skäl. Här torde blott behöva erinras om den stora betydelse automatiseringen under de senare åren fått, en betydelse som otvivelaktigt kan beräknas växa ytterligare i framtiden. Jag anser mig därför böra föreslå, att en professur i ämnet regleringsteknik inrättas vid vardera högskolan från och med nästa budgetår. Vad beträffar tekniska högskolan i Stockholm bör i samband med professurens inrättande den nu befintliga specialläraryrkebefattningen i ämnet indragas.

Såsom framhållits av överstyrelsen har den från och med budgetåret 1951/52 inrättade professuren i allmän maskinteknik och gruvmaskinteknik ännu inte kunnat besättas. Överstyrelsen har nu föreslagit, att professurens benämning från och med den 1 juli 1960 ändras till bergsmekanik med allmän maskinteknik. Enligt min mening måste behovet av en professur med den ifrågasatta, mot ett specialområde ändrade inriktningen vägas mot intresset av att nya områden av tekniken, vilka kan bedömas få väsentlig betydelse för undervisningen och forskningen vid en teknisk högskola, företrädes av professorer. Jag anser mig utifrån denna ståndpunkt icke kunna tillstyrka överstyrelsens förslag på denna punkt. Enligt min mening bör högskolemyndigheterna — icke minst med hänsyn till att den nuvarande professuren hittills icke kunnat besättas — förebilda ny utredning huruvida behov av professur över huvud taget föreligger inom det maskintekniska området vid avdelningen för bergsvetenskap. Till följd av detta mitt ställningstagande förordar jag, att professuren i allmän maskinteknik och gruvmaskinteknik hålles vakant även under budgetåret 1959/60 och att medel för tjänsten inte beräknas för nästa budgetår, i annan mån än som erfordras för behövt antal undervisningstimmar.

Mot förslaget att professuren i järnets bearbetning och behandling från och med den 1 juli 1960 benämnas professur i metallernas bearbetning har jag icke funnit anledning till erinran.

Såsom framgår av min föregående redogörelse för anslagsäskandena har överstyrelsen framlagt ett förslag till omorganisation av undervisningen i kemi. Den nuvarande undervisningen vid avdelningen för kemi är i princip organiserad efter tyskt-schweiziskt mönster. Detta innebär dels en grundutbildning i matematik, fysik och mekanik samt oorganisk, organisk, analytisk och fysikalisk kemi, dels en därpå följande utbildning i vissa tekniska kemiämnen, främst i kemisk teknologi, kemisk apparatteknik och värmeteknik. Det redovisade omorganisationsförslaget, som väsentligen bygger på förebilder från motsvarande undervisning i Förenta staterna, syftar till att ur undervisningen utmönstras en mängd stoff, som i huvudsak avser beskrivningar av olika produktionsmetoder. I stället bör utbildningen enligt förslaget i högre grad än nu avse att ge ett grundforskningsbetonat vetande genom att huvudvikten lägges vid viktigare principer och genom att undervisningen får en mera analyserande och matematisk karaktär. Förslaget innebär i sina enskildheter bland annat en nedskärning av de obligatoriska kurserna i de grundläggande ämnena, en koncentration av den obligatoriska teknologiska undervisningen till tre ämnen samt en genomgripande förändring av den valfria undervisningen genom inrättande av nya linjer. Därjämte innebär förslaget att tjänstebenenämningar bör ändras och att vissa nya lärarbefattningar bör tillkomma.

För egen del vill jag först framhålla att huvudsyftet med den tänkta omorganisationen synes mig riktigt. Enligt min mening torde ett sådant

syfte i viss mån kunna förverkligas utan att avdelningen i detalj omorganiseras på sätt överstyrelsen föreslagit. Jag vill här tillägga att vissa av de föreslagna ändringarna av tjänsters benämningar enligt min mening kan tendera till en specialisering, som från allmänna utbildningssynpunkter förefaller mindre tillfredsställande. Därtill bör nämnas, att ett ställningstagande till frågan om civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet kan komma att påverka den närmare utformningen av avdelningens organisation, exempelvis såvitt gäller undervisning av betydelse för utbildningen i kärnkemi och reaktorkemi. Jag är därför inte här beredd att taga ställning till överstyrelsens nu berörda förslag i alla dess olika enskildheter.

Jag vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att en förstärkning av den ordinarie forskar- och lärarpersonalen vid avdelningen för kemi redan nu kan anses väl motiverad. Jag erinrar om att jag i det föregående förordat inrättande av ett ordinarie lektorat i oorganisk kemi och jag anser mig vidare böra förorda att en laboratur inrättas från och med nästa budgetår, avsedd för ämnesområdet teknisk oorganisk kemi. Överstyrelsen har beträffande ifrågavarande laboratur föreslagit benämningen kemisk teknologi och teknisk oorganisk kemi. Enligt min mening bör av de skäl jag nyss anfört vid min behandling av omorganisationsförslaget den nu föreslagna laboraturens benämning tills vidare bli laboratur i teknisk oorganisk kemi.

Frågan om kemistutbildningens organisation gäller också spörsmålet om den vakanta professuren i teknisk elektrokemi. Denna professur inrättades från och med budgetåret 1944/45 och har alltsedan senaste innehavarens avgång med pension, den 30 juni 1956, stått vakant. Såsom framgått av den förut refererade diskussionen om denna professur, har i ett tidigare organisationsförslag, utarbetat inom högskolan, professuren ansetts kunna indragas. Vederbörande avdelningskollegium och avdelningsråd, kollegienämnden samt överstyrelsen förutsätter emellertid nu, att professuren bibehålles. Överstyrelsen förordar också, att åtgärder vidtages för professurens återbesättande. Vid ärendets behandling i avdelningskollegiet och överstyrelsen har skiljaktiga meningar framförts. För egen del har jag icke blivit helt övertygad om det fortsatta behovet av denna professur. Innan någon slutlig ställning tages i denna fråga bör enligt min mening högskolemyndigheterna ytterligare pröva frågan om en ändamålsenlig organisation av forskningen och undervisningen vid avdelningen för kemi och denna gång också mot bakgrunden av de förstärkta resurser som jag för egen del i det föregående förordat. Till följd av detta mitt ställningstagande föreslår jag, att nämnda professur hålles vakant jämväl under budgetåret 1959/60 och att medel icke beräknas för professuren för nästa budgetår, i annan mån än som erfordras för behövt antal undervisningstimmar.

Överstyrelsen har tillstyrkt ett av kollegienämnden framlagt förslag om inrättande av en laboratur i flygteknik. För egen del är jag inte beredd att tillmötesgå detta förslag i vidare mån än att jag föreslår, att en befatt-

ning som biträdande lärare i ämnet inrättas. Arvodet bör beräknas till 12 960 kronor.

Jag tillstyrker att den nuvarande specialläraryrkebefattningen i maskinlära I från och med nästa budgetår ändras till specialläraryrkebefattning i värmeteknik II och att det nu utgående arvodet 4 875 kronor höjes med 490 kronor till 5 365 kronor. Samtidigt härmed bör de nuvarande specialläraryrkebefattningarna i maskinlära II och i värmeteknik namnändras till respektive maskinlära och värmeteknik I.

Vad under punkterna 24 och 31 föreslagits i fråga om uppräknings av vissa arvoden till speciallärare och biträdande lärare ger mig inte anledning till erinran.

På grund av ökningen av antalet studerande vid avdelningen för väg- och vattenbyggnad förordar jag, att en befattning som biträdande lärare i vattenbyggnad inrättas. Arvodet bör i enlighet med överstyrelsens förslag bestämmas till 5 010 kronor.

På de av kollegienämnden anförda skälen tillstyrker jag, att en befattning som biträdande lärare i organisk kemi inrättas. Då jag, såsom av det föregående framgått, inte ansett mig beredd att taga ställning till det framlagda förslaget om en omorganisation av kemiundervisningen, förordar jag att — i enlighet med kollegienämndens alternativa äskande — det med befattningen förenade arvodet bestämmas till 5 010 kronor.

Överstyrelsen har, såsom framgår av den föregående redogörelsen, föreslagit inrättande från och med nästa budgetår av fyra nya tjänster som driftingenjör i Ae 21. För egen del tillstyrker jag att två sådana tjänster inrättas. Mot vad överstyrelsen i övrigt föreslagit beträffande den närmare fördelningen av ifrågakvarande tjänster och tillsynen över desamma synes inte vara något att erinra.

I fråga om delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter har överstyrelsen föreslagit en uppräknings med i runt tal 692 000 kronor. För egen del beräknar jag ett ytterligare medelsbehov för ändamålet av i runt tal 340 300 kronor, varvid jag räknat med bland annat grundlön åt ytterligare 15 nya förste assistenter. Jag vill här erinra om att jag i föregående års statsverksproposition förutsatte, att någon nämnvärd behållning på högskolans assistentmedelsfond icke skulle komma att förefinnas vid ingången av budgetåret 1958/59. Efter vad jag under hand inhämtat återstår emellertid nu av nämnda fond cirka 282 000 kronor. Något tillskott av studerandeavgifter kan, såsom överstyrelsen påpekat, ej väntas i fortsättningen. Då enligt min uppfattning hänsyn vid medelsavvägningen bör tagas jämväl till här avsedda behållning har jag funnit att det ytterligare tillskottet av riksstatsmedel bör kunna begränsas till (340 300—282 000 =) 58 300 kronor. Jag förordar alltså att delposten uppräknas med detta belopp.

Enligt min mening har kollegienämnden övertygande motiverat behovet av en förstärkning av den administrativa personalen vid högskolans ekonomiavdelning med en kameral kraft. Föreliggande behov bör emellertid kunna fyllas genom att avdelningen förstärkes med en tjänst som kamrerare i Ag 21. Jag föreslår således att en sådan tjänst inrättas från och med nästa budgetår.

För tillgodoseende av behovet av ytterligare biträdes hjälp vid högskolans ekonomiavdelning beräknar jag medel för ännu ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

Med anledning av överstyrelsens förslag om inrättande av en ordinarie tjänst som telefonväxelföreståndare förordar jag att vid högskolans telefonväxel från och med nästa budgetår inrättas en tjänst som kanslibiträde i Ae 7.

I anledning av överstyrelsens under punkterna 43—45 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som kanslibiträde m. m. har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare tolv och en halv extra ordinarie och extra tjänster, motsvarande i runt tal 147 000 kronor. Vid anmälan i 1958 års statsverksproposition av universitetens och de tekniska högskolornas materielanslag har jag gjort vissa uttalanden beträffande dessa anslags utnyttjande för anställning av extra arbetskraft m. m. Under hänvisning härtill förordar jag först att medel motsvarande sex och en halv extra ordinarie tjänster som kanslibiträde — i runt tal 72 000 kronor — överföres från materielanslaget till avlöningsanslaget. Med anledning av överstyrelsens och kollegienämndens förslag anser jag mig vidare böra föreslå att medel för ytterligare avlöningskostnader, i runt tal 196 000 kronor, överföres från materielanslaget till avlöningsanslaget. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av överstyrelsen, besluta i fråga om inplacering i lönegrad av tjänster som rymmes inom ramen för den sålunda av mig förordade förstärkningen — tillhopa 415 000 kronor — ävensom rörande fördelningen av dessa tjänster på olika institutioner.

I enlighet med överstyrelsens förslag bör tre extra ordinarie kontorsbiträden i Ae 5 erhålla ordinarie tjänster.

Utöver vad som framgår av det föregående är jag icke beredd att föreslå några ändringar i högskolans personalorganisation.

Hela avlöningsanslaget bör i enlighet med de förslag, som jag nu framlagt, för nästa budgetår uppföras med 13 555 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 899 000 kronor. Av höjningen avser 84 400 kronor löneklassförändringar och kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Anslagsmedlen torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. I personalförteckningen för högskolan bör vidtagas vederbörliga ändringar med anledning av vad jag i det föregående förordat.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, som föranledes av vad jag i det föregående anført,

b) godkänna följande avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 476 800	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	643 500	
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar, <i>förslagsvis</i>	21 400	664 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Ersättningar åt tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter, <i>förslagsvis</i>	5 015 700	
b. Avlöningar åt annan icke-ordinarie personal vid högskolan	2 923 600	7 939 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		1 464 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>		67 000
	Summa kronor	13 612 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från Stockholms stad m. fl.	57 000
Nettoutgift kronor	13 555 000

c) till *Tekniska högskolan i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 13 555 000 kronor, varav 111 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[153] 4. Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 348 600	1 409 322
1958/59 (statsliggaren s. 609)	1 705 600	
1959/60 (förslag)	2 006 800	

Överstyrelsen föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 330 000 kronor till 2 035 600 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

Anslagsändamål	Medelsanvisning för budgetåret 1958/59, kronor	Av överstyrelsen förordad medelsanvisning för budgetåret 1959/60, kronor	Av överstyrelsen ifrågasatt ökning eller minskning i förhållande till budgetåret 1958/59, kronor
<i>Utgifter</i>			
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> ..	15 000	15 000	—
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	55 000	55 000	—
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>			
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	950 000	1 120 000	+ 170 000
b. Övriga <i>expenser</i> :			
Biblioteket	8 500	10 000	+ 1 500
Högskolan i övrigt	1 019 000	1 170 000	+ 151 000
4. Övriga <i>utgifter</i> :			
a. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	75 000	80 000	+ 5 000
b. Anordnande av anslagsprov	3 000	—	— 3 000
c. Nattbevakning, <i>förslagsvis</i>	30 400	30 400	—
d. Inköp av fotokopieringsapparat	—	21 000	+ 21 000
e. Intagningsförfarande medelst databehandlingsmaskin	—	23 800	+ 23 800
Summa <i>utgifter</i>	2 155 900	2 525 200	+ 369 300
<i>Avgår:</i>			
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
I. Ersättning för bränsle, elektrisk ström, gas och vatten	440 000	477 600	37 600
II. Övriga uppbördsmedel	10 300	12 000	1 700
Summa <i>uppbördsmedel</i>	450 300	489 600	+ 39 300
Nettoutgift	1 705 600	2 035 600	+ 330 000

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Genom högskolans successiva utbyggnad uppkommer under förevarande anslag ett ökat medelsbehov, som i viss utsträckning framstår såsom ofrånkomligt.